

J. Krishnamurti

KNJIGA ŽIVOTA

Svakodnevne meditacije s Krishnamurtijem

SADRŽAJ:

Uvod

Siječanj

Slušanje

Učenje

Autoritet

Samospoznaja

Veljača

Postajanje

Vjerovanje

Djelovanje

Dobro i zlo

Ožujak

Zavisnost

Vežanost

Odnos

Strah

Travanj

Žudnja

Seks

Brak

Strast

Svibanj

Inteligencija

Osjećaji

Riječi

Uvjetovanost

Lipanj

Energija

Pažnja

Svjesnost bez izbora

Nasilje

Srpanj

Sreća

forumohalu

Tuga
Povrijeđenost
Žalost
Kolovoz
Istina
Stvarnost
Promatrač i promatrano
Ono što jest
Rujan
Intelekt
Misao
Znanje
Um
Listopad
Vrijeme
Percepcija
Mozak
Transformacija
Studen
Življenje
Umiranje
Preporod
Ljubav
Prosinac
Samoća
Religija
Bog
Meditacija

forumohalu

UVOD

KRISHNAMURTI je 1934. godine REKAO: „Zašto želite biti učenici knjiga umjesto da budete učenici života? Otkrijte što je u vašem okruženju, sa svim njegovim opresijama i okrutnostima, istinito a što lažno i tada ćete otkriti što je istinito“. Uvijek je iznova naglašavao da je „knjiga života“, koja je u stalnoj mijeni s vitalnošću koju misao ne može zadržati, jedina vrijedna „čitanja“, budući da su sve druge ispunjene informacijama iz druge ruke. „Priča čovječanstva je u vama, neizmjereno iskustvo, duboko

ukorijenjeni strahovi, tjeskobe, žalost, užitak i sva vjerovanja koja je čovjek akumulirao kroz vjekove. Vi ste ta knjiga."

Ova knjiga, *Knjiga Života: svakodnevne meditacije sa Krishnamurtijem*, uređena je na način koji donekle replicira redoslijed kojim je Krishnamurti održavao svoje govore. Obično je počinjao sa slušanjem i odnosom između govornika i slušateljstva, a završio bi s temama koje obično izniknu kad se u životu javi red i kad se u svijesti počne nazirati veća dubina. Tijekom svojih zadnjih dana 1985. i 1986. govorio je o kreativnosti i o mogućnosti potpuno drugačijeg načina života. Ova knjiga sadrži izvode koji se tiču tih tema.

Mnoge su se teme kroz njegovo učenje iznova ponavljale. Njegova je vizija bila potpuna široka observacija ljudskog stanja u kojoj su svi aspekti života međusobno povezani. *Knjiga Života* nudi odlomke o novim temama za svaki tjedan u godini, sa svakom temom razrađenom kroz period od sedam dana. Ovi su citati identificirani po svojem izvoru i reference se nalaze u indeksu izvora. Čitatelji koji su zainteresirani za dublje istraživanje pojedinih tema, pozvani su proučiti cijele tekstove knjiga iz kojih su izvadene. Krishnamurti je javno počeo govoriti 1929., glasom koji je Aldous Huxley opisao kao nešto što posjeduje „intrinzični autoritet". Njegovo je moćno istraživanje prirode istine i slobode rezultiralo milijunima objavljenih kopija njegovih govora i dijaloga, prevedenih na više od četrdeset jezika.

Krishnamurti je, iako plah i povučen, neumorno održavao na tisuće govora, bez bilješki i pripreme, suštinski razvijajući jednu začetnu temu: Istinu može otkriti bilo tko, bez pomoći ikakvog autoriteta i, kako je život vječno prisutan, to može učiniti u trenutku. Njegovi se govori protežu na čitavo područje osobnih i društvenih konflikata i briga. Promatranje dubine i opsega našeg ponašanja, kakvo se odvija u trenutku, postaje nužan čin u transformiranju nas samih i našeg

društva. Kad ga je netko tko je slušao jedan od njegovih govora pitao zašto govori i što želi postići odgovorio je, „Želim vam nešto reći, možda način na koji se otkriva što je stvarnost - ne način kao sistem, već kako da počnete. I ako ga možete otkriti sami, neće postojati samo jedan govornik, svi ćemo govoriti, svi izražavati tu stvarnost u svojim životima gdje god da jesmo... Istina se ne može akumulirati. Ono što je akumulirano uvijek biva uništeno, uvene. Istina nikad ne može uvenuti zato što se može pronaći samo iz trenutka u trenutak u svakoj misli, u svakom odnosu, u svakoj riječi, u svakoj gesti, u osmijehu, u suzama. I ako vi i ja možemo pronaći i živjeti to - samo življenje je pronalaženje toga - tada nećemo postati propagandisti; bit ćemo kreativna ljudska bića - ne savršena ljudska bića, već kreativna ljudska bića, što je u potpunosti drugačije. I to je, mislim, ono o čemu govorim, i možda ste vi zato ovdje i slušate.

„Postoji samo problem, ne postoji odgovor, jer u razumijevanju problema leži njegovo rješenje.” Često bi, kad bi mu bilo postavljeno pitanje, „Krishnamurti odgovorio, „Hajdemo otkriti na što mislimo kad kažemo...,” tako razmatrajući samo pitanje i otvarajući ga za daljnje propitivanje, umjesto davanja instantnog odgovora. Za Krishnamurtija je istraživanje pitanja ili problema davalo goriva razmatranju, a ne slijeđenje logičke ili intelektualne potrage za odgovorom. Ulomci u ovoj knjizi čitatelju su predstavljani kao pitanja koja bi mogla biti postavljena, bez zahtjeva da čitatelj žurno odgovori.

Krishnamurti je istaknuo kako dijalog s njegovim slušateljima u govorima koje je održao nije bio intelektualan i nije bio usidren u mislima i idealima.

Rekao je, „Na kraju krajeva, svrha ovih govora je međusobna komunikacija, a ne pokušaj da vam se nametnu određeni nizovi ideja. Ideje nikad ne mijenjaju um, nikad ne donose radikalnu transformaciju u umu. Ali ako možemo individualno komunicirati jedni s drugima, istovremeno i na istom nivou, tada će doći do razumijevanja koje nije

puka propaganda... dakle ovi vas govori ne bi od nečega trebali odvratiti ili vas na bilo koji način u nešto uvjeriti, bilo direktno ili subliminalno."

U gotovo svim svojim javnim govorima i dijalozima, Krishnamurti je koristio termin „čovječanstvo" ili „čovjek" kad je govorio o čovječanstvu u cijelosti. Ali se u kasnijem dijelu svoga života često prekidao kako bi slušateljstvu rekao, „Molim vas, kad kažem čovječanstvo, mislim i na žene. Zato se nemojte naljutiti na mene."

Krishnamurti je govorio s izuzetnom jednostavnošću, a ne kao guru ili religiozni učitelj s izvedenim učenjem, posebnim vokabularom, ili vezanošću za bilo kakvu organizaciju ili sektu. Potreba za njegovim jasnim, autentičnim učenjem rasla je kako je putovao svijetom. Od 1930. do svoje smrti 1986., govorio je sve većem slušateljstvu u Europi, Sjevernoj Americi, Australiji, Južnoj Americi, i Indiji.

Ova knjiga sadrži ulomke izdvojene iz objavljenih i neobjavljenih govora, dijaloga i tekstova između 1933. i 1968. Među njima je i prva popularna Krishnamurtijeva knjiga koju je javnost naveliko čitala, *Edukacija i značaj života*, napisana ispod golemog hrasta u Ojaiu, u Kaliforniji, koju je 1953. izdao Harper & Row, izdavačka kuća koja je nastavila izdavati njegova djela u Americi tijekom više od trideset godina. Njegovu sljedeću knjigu, *Prva i posljednja sloboda*, također je 1954. objavio Harper & Row, a predgovor je napisao njegov dugogodišnji prijatelj Aldous Huxley.

Komentari na življenje napisani su rukom između 1949. i 1955., na stranicama bez margina, i bez korekcija ili brisanja. Aldous Huxley je potaknuo Krishnamurtija da piše, i rukopis, koji je uredio D. Rajagopal, objavljen je 1956. Suštinski, to je kronika Krishnamurtijevih intervjua s ljudima koji su došli da bi bili s njim i razgovarali, i na tim se stranicama čini kao da se radi

o susretu dvojice prijatelja koji razgovaraju i istražuju bez oklijevanja ili straha. Poglavlja u ovim knjigama se često otvaraju kratkim opisom krajolika, ozračja, ili okolnih životinja. Iz jednostavnosti ovog prirodnog svijeta dolazi do laganog prijelaza na unutarnji krajolik zbunjenosti, tjeskobe, vjerovanja - općih i osobnih briga s kojima su ljudi došli na svoje sastanke s Krishnamurtijem. Neki intervjui nisu objavljeni u ta prva tri toma *Komentara na življenje*, i po prvi se put pojavljuju u ovoj knjizi. U nekima od ovih prethodno neobjavljenih intervjua, Krishnamurti je koristio pojam „misao-osjećaj“ kako bi opisao jedinstveno očitovanje. *Život unaprijed* i *Razmišljajte o ovim stvarima* je 1963. i 1964. uredila Krishnamurtijeva prijateljica Mary Lutyens a objavio Harper & Row. Ove se dvije knjige sastoje od pregleda odabranih i uređenih tekstova i odgovora iz razgovora s mladim ljudima, i tako su dobro primljene da se danas smatraju religioznim i literarnim klasicima. Uslijedilo je pregršt tekstova koji su se našli u više od pedeset knjiga.

Krishnamurti je sebe smatrao nevažnim i nepotrebnim za proces razumijevanja istine ili našeg uviđanja sebe samih. Jednom je prilikom sebe nazvao telefonom, uređajem koji slušatelj može koristiti. Rekao je, „*Ono što govornik kaže samo po sebi ima vrlo malo značaja. Ono što je stvarno važno jest da um bude tako nenaporno svjestan da u stanju razumijevanja bude cijelo vrijeme. Ako ne razumijemo i samo slušamo riječi, stalno odlazimo s nizovima koncepata ili ideja, tako uspostavljajući obrazac kojemu se pokušavamo prilagoditi u našem svakodnevnom ili takozvanom duhovnom životu*“.

Možda bi bilo vrijedno truda da, kako nastavljate čitati, obratite pozornost na način na koji je Krishnamurti doživljavao odnos između dvoje ljudi koji traže istinu. Godine 1981. rekao je, „*Mi smo kao dva prijatelja koja za jednog predivnog dana sjede u parku pričajući o životu, pričajući o svojim problemima, istražujući samu prirodu*

svoje egzistencije, i ozbiljno se pitamo zašto je život postao tako veliki problem, zašto je, iako smo intelektualno vrlo sofisticirani, naš život tako mučan, bez ikakvog značenja, osim opstanka - što je opet vrlo upitna ideja. Zašto je život, svakodnevna egzistencija, postao takvo mučenje? Možemo otići u crkvu, slijediti nekog vođu, političkog ili religioznog, ali svakodnevni život je uvijek nemir; iako postoje određena razdoblja koja su povremeno radosna, sretna, oko našeg je života uvijek oblak tame. I ova dva prijatelja, kao što smo mi, vi i govornik, zajedno razgovaraju na prijateljski način, možda i s naklonošću, s njegovom, brižno, o tome je li uopće moguće živjeti naš svakodnevni život bez ijednog problema."

SIJEČANJ

SLUŠANJE

UČENJE

AUTORITET

SAMOSPOZNAJA

forumohalu

Slušajte s lakoćom

Jeste li ikad slušali tiho, ne s pozornošću fiksiranom na nešto, ne ulažući napor da se koncentrirate, već s vrlo tihim umom, zaista mirnim? Tada čujete sve, zar ne? Čujete udaljene zvukove kao i one malo bliže, te one koji su vrlo blizu, u neposrednoj blizini - što zapravo znači da slušate sve. Um vam nije ograničen na jedan mali, uzak kanal. Ako možete slušati na ovaj način, slušati s lakoćom, bez napinjanja, otkrit ćete kako se u vama zbiva izuzetna promjena, promjena koja dolazi bez vašeg htijenja, bez da je vi tražite, i u toj se promjeni nalazi velika ljepota i dubina uvida.

1. Siječanj

Stavljanje zastora na stranu

Kako slušate? Slušate li sa svojim projekcijama, kroz svoju projekciju, kroz svoje ambicije, žudnje, strahove, tjeskobe, tako da čujete samo ono što želite čuti, samo ono što će biti zadovoljavajuće, što će ugoditi, što će dati utjehu, što će na trenutak olakšati vašu patnju? Ako slušate kroz zastor svojih žudnji, tada očito slušate svoj vlastiti glas; slušate svoje vlastite žudnje. Postoji li drugačiji oblik slušanja? Nije li važno otkriti kako slušati ne samo ono što je rečeno već sve - buku na ulici, cvrkutanje ptica, zvuk tramvajskih kola, nemirno more, glas svojeg muža, svoje žene, svojih prijatelja, plač malog djeteta? Slušanje je od važnosti samo kad pojedinac ne sluša kroz svoje vlastite projicirane žudnje. Može li pojedinac staviti na stranu sve ove zastore kroz koje slušamo, i zaista slušati?

2. Siječanj

Onkraj buke misli

Slušanje je umjetnost do koje se ne dolazi lako, ali se u njemu nalazi ljepota i veliko razumijevanje. Slušamo sa različitim dubinama svoga bića, ali uvijek slušamo sa preduvjeranjem ili iz određene točke gledišta. Ne slušamo jednostavno, uvijek je umiješan zastor naših vlastitih misli, zaključaka, predrasuda... Da bi slušali mora postojati unutarnja mirnoća, sloboda od napora za usvajanjem, opuštena pozornost. Ovo budno, iako pasivno stanje, može čuti ono što je onkraj verbalnog zaključka. Riječi zbunjuju, one su samo izvanjsko oruđe komunikacije; da bi se komuniciralo onkraj buke riječi, u slušanju mora postojati budna pasivnost. Oni koje vole možda slušaju, ali je ekstremna rijetkost pronaći slušatelja. Većina nas ganja rezultate, postizanje ciljeva, vječno nadvladavamo i pokoravamo, i tako nema

slušanja. Samo se kroz slušanje može čuti pjesma riječi.

3. Siječanj

Slušanje bez misli

Ne znam jeste li slušali pticu. Slušanje nečega zahtijeva da vaš um bude tih - ne radi se o mističnoj tišini, već samo o tišini. Nešto vam govorim, i da bi me slušali morate biti tihi, a ne u svojem umu imati zujanje različitih ideja. Kad gledate u cvijet, samo ga gledate, ne imenujete ga, ne klasificirate ga, ne kažete da pripada određenoj vrsti - kad to činite prestajete gledati. Stoga kažem da je slušanje jedna od najtežih stvari - slušati komunista, socijalista, kongresmena, kapitalista, bilo koga, svoju ženu, svoju djecu, svoga susjeda, konduktera u autobusu, pticu - samo slušati. Samo kad slušate bez ideje, bez misli, u direktnom ste kontaktu; i bivajući u kontaktu, otkrićete je li ono što je rečeno istinito ili lažno, ne morate raspravljati.

4. Siječanj

Slušanje donosi slobodu

Slušate li kad ulažete napor kako bi slušali? Nije li sam taj napor distrakcija koja sprječava slušanje? Činite li napor kad slušate nešto što vam pruža užitek? ... Niste svjesni istine, niti vidite lažno kao lažno, dok god vam je um na bilo koji način okupiran naporom, usporedbom, opravdanjem ili osuđivanjem....

Slušanje je samo po sebi kompletan čin; sam čin slušanja donosi svoju vlastitu slobodu. Ali jeste li zaista zainteresirani za slušanje, ili samo za mijenjanje vlastitog unutarnjeg meteža? Kad bi slušali... u smislu da budete svjesni svojih vlastitih sukoba i proturječja bez da ih forsirate u neki određeni misaoni obrazac, možda bi

oni u potpunosti nestali. Vidite, stalno pokušavamo biti ovo ili ono, postići određeno stanje, uhvatiti jednu vrstu iskustva i izbjeći drugu, tako je um vječito nečim zaokupljen; nikad nije miran kako bi slušao zvukove svojih vlastitih borbi i boli. Budite jednostavni... i ne pokušavajte nešto postati ili se domoći nekog iskustva.

5. Siječanj

Slušanje bez napora

Vi me sada slušate; ne činite napor da bi obratili pažnju, samo slušate, i ako ima istine u onome što čujete, naći ćete kako se u vama događa značajna promjena - ne promjena s predumišljajem ili promjena koju želite - događa se jedna transformacija, potpuna revolucija u kojoj je sama istina gospodar, a ne kreacije vašeg uma. I ako mogu nešto predložiti, na taj bi način trebali slušati sve - ne samo ono što ja govorim, već i ono što govore drugi ljudi, slušati ptice, zvižduk lokomotive, zvuk autobusa koji prolazi. Otkrit ćete da je kako što više sve slušate, veća tišina, i tada ta tišina ne biva prekinuta bukom. Samo onda kad se nečemu opirete, kad uspostavljate barijeru između sebe i onoga što ne želite slušati - samo tada postoji naprezanje.

6. Siječanj

Slušati sebe

SUGOVORNIK: Dok sam ovdje i slušam vas, čini se da razumijem, ali kad odem, ne razumijem, iako pokušavam primijeniti ono što ste rekli.

KRISHNAMURTI:... Vi slušate sebe, a ne govornika. Ako slušate govornika, on postaje vaš vođa, vaš put ka razumijevanju - što je užas, nešto odvratno, zato što ste tako uspostavili hijerarhiju autoriteta. Znači

ono što ovdje činite jest slušanje samoga sebe. Gledate u sliku koju slika govornik, koja je vaša vlastita slika, a ne govornikova. Ako je toliko jasno da gledate sebe, tada možete reći: „Dakle, vidim se kakav jesam, i mora nastati promjena.“. Tada počinjete odrađivati svoje vlastito razumijevanje - što je potpuno drugačije od primjenjivanja onoga o čemu govori govornik... Ali ako, dok govornik priča, slušate sebe, tada iz tog slušanja nastaje jasnoća, nastaje osjetljivost; to razumijevanje um čini zdravim, snažnim. Bez poslušnosti ili opiranja, on postaje živ, intenzivan - i samo takvo ljudsko biće može stvoriti novu generaciju, novi svijet.

7. Siječanj

Gledajte s intenzitetom

... Čini mi se da je učenje zapanjujuće teško, kao i slušanje. Mi zapravo nikad ništa ne slušamo zato što nam um nije slobodan; uši su nam pune onih stvari koje već znamo, tako da slušanje postaje izuzetno teško. Mislim - ili je to radije činjenica - da ako netko može nešto slušati čitavim svojim bićem, s bodrošću, s vitalnošću, tada je sam čin slušanja oslobađajući faktor, ali nažalost vi nikad ne slušate, nikad niste o tome ni učili. Na kraju krajeva, možete učiti samo onda kad nečemu predate cijelo svoje biće. Kad cijelo svoje biće posvetite matematici, tada učite; ali kad ste u stanju kontradikcije, kad ne želite učiti ali ste prisiljeni učiti, tada to postaje samo proces akumulacije. Učenje je poput čitanja romana s brojnim likovima; ono zahtjeva vašu punu pažnju, ne kontradiktornu pažnju. Ako želite učiti o listu - proljetnom listu ili ljetnom listu - morate ga stvarno gledati, vidjeti njegovu simetriju, teksturu, kvalitetu živog cvijeta. U samom listu postoji ljepota, postoji životnost, postoji vitalnost. Dakle kako bi učili o listu, cvijetu, oblaku, sutonu, ili ljudskom biću, morate gledati svim svojim intenzitetom.

8. Siječanj

Da bi učio, um mora biti tih

Da bi otkrili bilo što novo morate početi sami; morate krenuti na putovanje potpuno ogoljeni, posebno od znanja, zato što je kroz znanje i vjerovanje vrlo lako imati razna iskustva, ali ta su iskustva samo proizvod samoprojiciranja i samim time potpuno nestvarna, lažna. Ako trebate sami za sebe otkriti što je to novo, nema smisla nositi teret starog, posebno znanja - tuđeg znanja, koliko god bilo veliko. Vi znanje koristite kao sredstvo samoprojekcije, sigurnosti, i želite biti prilično sigurno da ćete doživjeti isto iskustvo koje je doživio Buddha, ili Krist, ili X. Ali čovjek koji se konstantno štiti znanjem očigledno nije tragaoc za istinom....

Ne postoji put otkrivanja istine.... Kad želite pronaći nešto novo, kad bilo čime eksperimentirate, um vam mora biti vrlo tih, ne mora li? Ako vam je um krcat, pun činjenica, znanja, sve to djeluje kao zapreka novome; poteškoća s većinom nas je u tome što je um postao toliko važan, toliko pretežno značajan, da se cijelo vrijeme upliće u bilo što što bi moglo biti novo, u bilo što što bi moglo postojati simultano sa znanim. Stoga su znanje i učenje zapreke onima koji žele tražiti, onima koji žele shvatiti ono što je bezvremeno.

9. Siječanj

Učenje nije iskustvo

Riječ *učenje* je od velike važnosti. Postoje dvije vrste učenja. Za većinu nas učenje znači akumulaciju znanja, iskustva, tehnologije, vještine, jezika. Također postoji i psihološko učenje, učenje kroz iskustvo, bilo da se radi o izravnim životnim iskustvima, koja ostavljaju određeni talog, ili tradiciji, rasi, društvu. Postoje dvije vrste učenja

o tome kako susresti život: psihološko i fiziološko; izvanjska vještina i unutarnja vještina. Zapravo između ovo dvoje i ne postoji linija razgraničenja, preklapaju se. Trenutno se ne usmjeravamo na vještinu koju učimo kroz praksu, tehnološko znanje koje usvajamo kroz školovanje. Ono čime se bavimo je psihološko učenje koje smo usvajali stoljećima ili naslijedili kao tradiciju, kao znanje, kao iskustvo. To zovemo učenjem, ali dovodim u pitanje je li to uopće učenje. Ne govorim o učenju neke vještine, jezika, tehnike, već pitam da li um ikad psihološki uči. On je naučio, i s time što je naučio susreće izazov koji je život. Uvijek prevodi život ili novi izazov u skladu s onim što je naučio. To je ono što mi radimo. Je li to učenje? Ne podrazumijeva li učenje nešto novo, nešto što ne znam pa učim? Ako samo dodajem onome što već znam, to više nije učenje.

10. Siječanj

Kad je učenje moguće?

Ispitivanje i učenje su funkcije uma. Kad kažem učenje, ne mislim na puku kultivaciju pamćenja ili akumulaciju znanja, već na kapacitet da se misli jasno i razborito bez iluzije, da se počne od činjenica a ne od vjerovanja i ideala. Nema učenja ako misao potječe od zaključaka. Puko sakupljanje podataka ili znanja nije učenje. Učenje podrazumijeva ljubav za razumijevanje i ljubav za činjenje stvari radi nje same. Učenje je moguće samo kad su odsutne sve vrste prisila. A prisila se pojavljuje u mnogo oblika, zar ne? Postoji prisila kroz utjecaj, kroz vezanost ili prijetnju, kroz nagovarajuće ohrabrenje, ili kroz suptilne oblike nagrade.

Mnogi misle da je učenje ohrabreno kroz usporedbu, dok je upravo suprotno činjenica. Usporedba dovodi do frustracije i ohrabruje samo zavist, što se naziva natjecanjem. Kao i drugi oblici uvjeravanja, usporedba

sprječava učenje i gaji strah.

11. Siječanj

Učenje nikad nije akumulativno

Učenje je jedna stvar, a usvajanje znanja druga.

Učenje je kontinuirani proces, ne proces dodavanja, ne proces u kojem sakupljate i onda iz toga djelujete. Većina nas skuplja znanje kao memoriju, kao ideju, uskladištava ga kao iskustvo, i od tamo djeluje. Što znači, mi djelujemo iz znanja, tehnološkog znanja, znanja kao iskustva, znanja kao tradicije, znanja koje je pojedinac izveo iz svojih pojedinih idiosinkratskih tendencija; s tom pozadinom, s tom akumulacijom znanja, kao iskustva, tradicije, mi djelujemo. U tom procesu nema učenja. Učenje nikad nije akumulativno; ono je neprekidno kretanje. Ne znam jeste li ikad uopće ušli u ovo pitanje: što je učenje i što je akvizicija znanja? ... Učenje nikad nije akumulativno. Ne možete uskladištiti učenje i onda iz tog skladišta djelovati. Učite usput. Prema tome, nikad nema ni trenutka retrogresije, ili propadanja, ili nazatka.

12. Siječanj

Učenje nema prošlosti

Mudrost je nešto što svaki pojedinac mora otkriti, i ona nije rezultat znanja. Znanje i mudrost ne idu zajedno. Mudrost dolazi uz zrelost samospoznavanja. Bez spoznavanja samog sebe, red nije moguć, i zato nema vrline.

Dakle, učenje o sebi, i akumuliranje znanja o samom sebi, dvije su različite stvari.... Um koji usvaja znanje nikad ne uči. Ono što radi je sljedeće: za sebe prikuplja podatke, iskustvo kao znanje, i iz pozadine onoga što

je prikupio, iskušava, uči; i tako to zapravo nikad nije učenje, već uvijek poznavanje, stjecanje.

Učenje je uvijek u aktivnoj sadašnjosti; ono nema prošlosti. Čim si kažete, „naučio sam,” ono je već postalo znanje, i iz pozadine toga znanja možete akumulirati, prevoditi, ali ne možete dalje učiti. Samo um koji ne usvaja, ali uvijek uči - samo takav um može razumjeti cijeli ovaj entitet koji nazivamo „ja”, sebstvo. Moram poznavati sebe, strukturu, prirodu, značaj cijelog entiteta; ali to ne mogu učiniti opterećen svojim prethodnim znanjem, svojim prethodnim iskustvom, ili umom koji je uvjetovan, jer tada ne učim, samo interpretiram, prevodim, gledam okom koje je već zamagljeno prošlošću.

13. Siječanj

Autoritet sprječava učenje

Najčešće učimo kroz studij, kroz knjige, kroz iskustvo, ili nas netko podučava. To su uobičajeni načini učenja. Podčinjavamo se memoriji kad je u pitanju što napraviti ili ne napraviti, što misliti a što ne misliti, kako osjećati, kako reagirati. Kroz iskustvo, kroz studij, kroz analizu, kroz ispitivanje, kroz introspektivno razmatranje, uskladištavamo znanje kao sjećanje; i tada sjećanje odgovara na daljnje izazove i potrebe, iz čega proizlazi sve više i više učenja.... Ono što je naučeno pridodajemo memoriji u obliku znanja, i to znanje funkcionira kad se god javi izazov, ili kad god nešto moramo učiniti.

Dakle mislim da postoji potpuno drugačiji način učenja, i malo ću o tome govoriti; ali razumijevanje toga, i učenje na ovaj drugačiji način, zahtijeva da se u potpunosti riješite autoriteta, inače ćete biti jednostavno poučeni, i ponavljat ćete što ste čuli. Zato je vrlo važno razumjeti prirodu autoriteta. Autoritet sprječava učenje - učenje koje nije akumulacija znanja kao memorije.

Memorija uvijek reagira kroz obrasce; nema slobode. Čovjek koji je natovaren znanjem, uputama, koji je opterećen stvarima koje je naučio, nikad nije slobodan. Može biti najizuzetnije obrazovan, ali ga njegovo akumuliranje znanja sprječava da bude slobodan, i prema tome je nesposoban za učenje.

14. Siječanj

Uništiti znači stvoriti

Da biste bili slobodni, morate ispitati autoritet, cijeli skelet autoriteta, trgajući na dijelove cijelu ružnu stvar. A to zahtijeva energiju, samu fizičku energiju, i također, zahtijeva psihološku energiju. Ali energija je uništena, iscrpljena, kad je pojedinac u sukobu.... Dakle, kad postoji razumijevanje cijelog procesa sukoba, postoji i okončanje sukoba, postoji obilje energije. Tada možete nastaviti, rušeći kuću koju ste gradili stoljećima, a koja uopće nema smisla.

Znate, uništiti znači stvoriti. Moramo uništiti, ne zgrade, ne socijalni ili ekonomski sustav - to se već svakodnevno i događa - već psihološke, nesvjesne i svjesne obrane, sigurnosti koje je pojedinac racionalno izgradio, individualno, dubinski i površinski. Moramo rastrgati svoj put kroz sve to kako bi bili bespomoćni, zato što moraš biti bespomoćan da bi volio i osjećao naklonost. Tada vidite i razumijete ambiciju, autoritet; i počinjete uviđati kad je i na kojem nivou autoritet potreban - površinski autoritet policajca i nikakav drugi. Tada ne postoji autoritet učenja, nema autoriteta znanja, nema autoriteta kapaciteta, nema autoriteta koji prisvaja funkcija i koji postaje status. Razumjeti sav autoritet - autoritet gurua, Majstora, i drugih - zahtijeva vrlo oštar um, jasan um, nepomućen um, neotupljen um.

15. Siječanj

Vrlina nema nikakav autoritet iznad sebe

Može li um biti slobodan od autoriteta, što znači slobodan od straha, tako da više ne bude sposoban slijediti? Kad bi bilo tako, to bi stalo na kraj imitaciji koja postaje mehanička. Na kraju krajeva vrlina, etičnost, nije repeticija onoga stoje dobro. Čim postane mehanička, prestaje biti vrlinom. Vrlina je nešto što mora postojati iz trenutka u trenutak, kao i poniznost. Poniznost se ne može akumulirati, a um koji nema poniznosti nesposoban je za učenje. Dakle vrlina nad sobom nema nikakav autoritet. Društveni moral nije nikakav moral; on je nemoralan pošto potiče natjecanje, pohlepu, ambiciju, i stoga društvo potiče nemoral. Vrlina je nešto što nadilazi moral. Bez vrline nema reda, i red nije prema nekom obrascu, prema formuli. Um koji kroz samodiscipliniranje slijedi formulu kako bi postigao vrlinu, sebi stvara problem nemoralnosti. Izvanjski autoritet koji um objekti vizir a, izuzev zakona, u obliku Boga, morala, i tako dalje, postaje destruktivan kad um traži razumijevanje istinske vrline. Imamo svoj vlastiti autoritet u obliku iskustva, u obliku znanja, koji pokušavamo slijediti. Postoji to stalno natjecanje, imitacija, koju svi poznajemo. Psihološki autoritet - ne autoritet zakona, policajca koji održava red - psihološki autoritet, koji svatko ima, postaje destruktivan spram vrline, zato što je vrlina nešto što je živo, nešto što se kreće. Kao što nije moguće kultivirati poniznost, kao što nije moguće kultivirati ljubav, tako se ni vrlina ne može kultivirati; i u tome postoji velika ljepota. Vrlina je nemehanička, a bez vrline nema temelja za jasno razmišljanje.

16. Siječanj

Stari um je vezan za autoritet

Tako dolazimo do sljedećeg problema: Je li za um koji je toliko uvjetovan - odgojen u bezbrojnim sektama, religijama i svim praznovjerjima, strahovima - moguće da se otrgne od sebe sama i time dovede do novog uma? ... Stari je um, u suštini, um koji je vezan za autoritet. Ne koristim riječ *autoritet* u legalističkom smislu već pod tom riječi mislim na autoritet kao tradiciju, autoritet kao znanje, autoritet kao iskustvo, autoritet kao sredstvo nalaženja sigurnosti i ostajanja u toj sigurnosti, iznutra i izvana, zato što je to, na kraju krajeva, ono što um uvijek traži - mjesto gdje može biti siguran, neuznemiravan. Takav autoritet može biti samonametnuti autoritet određene ideje ili takozvane religiozne ideje Boga, koja za religioznu osobu nije stvarnost. Ideja nije činjenica, ona je fikcija. Bog je fikcija; možete u nju vjerovati, ali ostaje fikcijom. Ali da bi ste zaista našli Boga, fikciju morate u potpunosti uništiti, zato što je stari um taj koji je uplašen, koji je ambiciozan, koji se boji smrti, života i odnosa; i uvijek, svjesno ili nesvjesno, traži stalnost, sigurnost.

17. Siječanj

Slobodni na početku

Ako možemo shvatiti prisilu koja se krije iza naše žudnje da dominiramo i budemo dominirani, tada možda možemo biti slobodni od obogaljujućih efekata autoriteta. Mi čeznemo da budemo sigurni, da budemo u pravu, da budemo uspješni, da znamo; i ova žudnja za izvjesnošću, za stalnošću, u nama gradi autoritet osobnog iskustva, dok izvana gradi autoritet društva, obitelji, religije, i tako dalje. Ali samo ignorirati autoritet, otresti se od njegovih vanjskih simbola, od male je važnosti.

Otrgnuti se od jedne tradicije i podrediti drugoj, napustiti ovog vođu i slijediti onog, samo je površna gesta. Da bi bili svjesni cijelog procesa autoriteta, da bi vidjeli njegovu nutrinu, da bi razumjeli i nadišli žudnju za izvjesnošću, moramo imati prostranu svjesnost i uvid, moramo biti slobodni, ne na kraju, već na početku.

18. Siječanj

Oslobođenje od neznanja, od žalosti

Slušamo s nadom i strahom, tražimo svjetlo drugoga, ali nismo budno pasivni kako bi mogli razumjeti. Ako se čini da oslobođeni ispunjava naše želje, mi ga prihvaćamo, ako ne, nastavljamo svoju potragu za nekim tko hoće; ono što većina nas želi jest zadovoljenje na različitim razinama. Problem nije u tome kako prepoznati onoga tko je oslobođen već kako shvatiti sebe. Nikakav autoritet, ni na ovom svijetu ni na sljedećem, ne može vam pružiti znanje o vama samima; bez samospoznaje nema oslobođenja od neznanja, od žalosti.

19. Siječanj

Zašto slijedimo?

Zašto prihvaćamo stvari, zašto slijedimo? Slijedimo tuđi autoritet, tuđe iskustvo i potom u njega sumnjamo; ova potraga za autoritetom i njen nastavak, razočaranje, za većinu nas je bolan proces. Krivimo ili kritiziramo nekad prihvaćani autoritet, vođu, učitelja, ali ne preispitujemo svoju čežnju za autoritetom koji može usmjeriti naše ponašanje. Jednom kad razumijemo ovu žudnju shvatit ćemo značaj sumnje.

20. Siječanj

Autoritet kvari i vođu i sljedbenika

Svijest o sebi je teška, i pošto većina nas preferira lagan, iluzoran put, stvaramo autoritet koji našem životu daje oblik i obrazac. Ovaj autoritet može biti kolektivan, poput države ili može biti osoban, Majstor, spasitelj, guru. Autoritet bilo koje vrste je zasljepljujući, gaji neobazrivost; kako većina nas smatra da biti misaon znači osjećati bol, predajemo se autoritetu. Autoritet dovodi do moći, a moć uvijek postaje centralizirana i na taj način krajnje iskvarena; kvari ne samo onoga koji je posjeduje, već i njegova sljedbenika. Autoritet znanja i iskustva izopačuje, bilo da je dan Majstoru, onome koji ga predstavlja, ili svećeniku. Vaš je život, ovaj naizgled beskrajni sukob, ono što je značajno, a ne obrazac ili vođa. Autoritet Majstora ili svećenika odvodi vas od centralnog problema, koji je sukob unutar vas samih.

21. Siječanj

Mogu li se osloniti na svoje iskustvo?

Većina nas je zadovoljna autoritetom zato što nam on daje kontinuitet, izvjesnost, osjećaj bivanja zaštićenim. Ali čovjek koji želi shvatiti implikacije ove duboke psihološke revolucije mora biti slobodan od autoriteta, zar ne? Ne smije se obraćati nikakvom autoritetu, bilo autoritetu koji je stvorio sam ili onom koji mu je nametnuo netko drugi. Je li ovo moguće? Je li za mene moguće da se ne oslanjam na autoritet svoga vlastitog iskustva? Čak i kad sam odbacio sve vanjske oblike autoriteta - knjige, učitelje, svećenike, crkve, vjerovanja - još uvijek imam osjećaj da se barem mogu osloniti na svoju vlastitu prosudbu, na svoja vlastita iskustva, na svoju analizu. Ali mogu li se osloniti na svoje iskustvo, svoju prosudbu, svoju analizu? Moje iskustvo je rezultat moje uvjetovanosti, kao što je tvoje iskustvo rezultat

tvoje uvjetovanosti, nije li? Ja sam možda odgojen kao musliman, ili budist, ili hinduist, i moje će iskustvo zavisiti o mojoj kulturalnoj, ekonomskoj, socijalnoj, i religioznoj pozadini, kao što će i tvoje. A mogu li se na to osloniti? Mogu li se osloniti radi vodstva, nade, vizije koja će mi dati vjeru u moju vlastitu prosudbu, koja je opet rezultat mojih akumuliranih sjećanja, iskustava, uvjetovanost prošlosti koja susreće sadašnjost? ...

Sada kad sam si postavio sva ova pitanja i svjestan sam ovog problema, vidim da može postojati samo jedno stanje u kojem stvarnost, novost, može nastupiti, što donosi revoluciju. To je stanje ovdje kad je um u potpunosti ispražnjen od prošlosti, kad nema onoga koji analizira, nema iskustva, nema prosudbe, nema nikakve vrste autoriteta.

22. Sijećanj

Samospoznaja je proces

Dakle, kako bi se razumjeli bezbrojni problemi koje svatko od nas ima, nije li bitna prisutnost samospoznaje? A to je jedna od najtežih stvari, svjesnost o sebi - što ne znači izolaciju, povlačenje. Očigledno, poznavanje sebe je ključno, ali poznavanje sebe ne podrazumijeva povlačenje iz odnosa. A bila bi i pogreška, zasigurno, misliti da se pojedinac može značajno poznavati, poznavati se potpuno, u cijelosti, kroz izolaciju, kroz izdvajanje, ili putem odlazaka kod nekog psihologa, ili svećenika, ili da može naučiti samospoznaju kroz knjigu. Samospoznaja je očigledno proces, a ne kraj sebi samoj; da bi poznavao sebe, pojedinac se mora poznavati na djelu, što znači u odnosu. Ne otkrivajte sebe u izolaciji, u povlačenju, već u odnosu - u odnosu s društvom, sa svojom ženom, svojim mužem, svojim bratom, s čovjekom ali, da bi otkrili kako reagirate, kako odgovarate, zahtijeva izuzetnu budnost uma, oštrinu

percepcije.

23. Siječanj

Nesputani um

Transformaciju svijeta donosi transformacija sebe samoga, zato što je sebstvo proizvod i dio totalnog procesa ljudskog postojanja. Za transformaciju sebe esencijalna je samospoznaja; bez znanja o tome što vi jeste nema temelja za ispravnu misao, i bez poznavanja sebe ne može biti transformacije. Pojedinaac se mora poznavati onakvim kakav jest, ne onakvim kakav bi želio biti, što je samo ideal i prema tome fiktivno, nestvarno; samo ono *što jest* može biti transformirano, ne ono što bi željeli biti. Da bi se poznavali onakvima kakvi jesmo zahtijeva izuzetnu budnost uma, zato što je ono *što jest* neprestano podvrgnuto transformaciji, promjeni; kako bi to pratio hitro, um ne smije biti sputan nikakvom posebnom dogmom ili vjerovanjem, nikakvim određenim obrascem djelovanja. Ako želite bilo što pratiti, ne valja ako ste sputani. Da bi poznavali sebe, mora postojati svjesnost, budnost uma u kojoj postoji sloboda od svih vjerovanja, od svake idealizacije, zato što vjerovanja i ideali samo oboje stvari, sprječavajući istinsku percepciju. Ako želite znati što ste, ne možete zamišljati ili vjerovati u nešto što niste. Ako sam pohlepan, zavidan, nasilan, puko posjedovanje ideala nenasilja, nepohlepe, od male je vrijednosti.... Razumijevanje onoga što jeste, kakvi god bili - ružni ili lijepi, pokvareni ili zli - razumijevanje onoga što jeste, bez iskrivljavanja, početak je vrline. Vrlina je esencijalna, jer daje slobodu.

24. Siječanj

Aktivna samospoznaja

Bez samospoznaje, iskustvo gaji iluziju, sa samospoznajom, iskustvo, koje je odgovor na izazov, ne ostavlja kumulativni talog u obliku memorije. Samospoznaja je otkrivanje, iz trenutka u trenutak, puteva sebstva, njegovih namjera i potraga, njegovih misli i apetita. Nikad ne može postojati „tvoje iskustvo” i „moje iskustvo”, sam termin „moje iskustvo” ukazuje na neznanje i prihvatanje iluzije.

25. Siječanj

Kreativnost kroz samospoznaju

.. Ne postoji metoda za samospoznaju. Traženje metode uvijek implicira žudnju za postizanjem nekog rezultata - a to je ono što svi mi želimo. Mi slijedimo autoritet - ako ne autoritet osobe, onda autoritet sistema, ideologije - zato što želimo rezultat koji će biti zadovoljavajući, koji će nam dati sigurnost. Zapravo ne želimo razumjeti sebe, svoje impulse i reakcije, cijeli proces svojeg razmišljanja, svjesnog kao i nesvjesnog, radije bi slijedili sistem koji će nam osigurati određeni rezultat. Ali potraga za sistemom uvijek je ishod naše žudnje za sigurnošću, za izvjesnošću, i rezultat očito nije razumijevanje sebe. Kad slijedimo metodu, trebaju nam autoriteti - učitelj, guru, spasitelj, Majstor - koji će nam garantirati ono za čim žudimo, a to zasigurno nije put ka samospoznaji.

Autoritet sprječava razumijevanje sebe, ne čini li to? Pod okriljem autoriteta, vodiča, privremeno možete imati osjećaj sigurnosti, osjećaj blagostanja, ali to nije razumijevanje cijelog procesa sebe. Autoritet po samoj svojoj prirodi sprječava potpunu svjesnost o sebi i tako naposljetku uništi slobodu; samo u slobodi može postojati kreativnost. Kreativnost može postojati samo kroz samospoznaju.

26. Siječanj

Tihi um, jednostavni um

Kad smo svjesni sebe, nije li cijelo kretanje života put kojim se razotkriva „ja“, ego, sebstvo? Sebstvo je vrlo kompleksan proces koji može biti otkriven samo u odnosu, u našim svakodnevnim aktivnostima, u načinu na koji pričamo, načinu na koji sudimo, kalkuliramo, načinu na koji osuđujemo druge i sebe. Sve to otkriva uvjetovano stanje našeg vlastitog razmišljanja, i nije li važno biti svjestan ovog cijelog procesa? Samo se u svjesnosti o tome što je istinito iz trenutka u trenutak nalazi otkriće bezvremenog, vječnog. Bez samospoznaje, vječnog ne može biti. Kad ne poznajemo sebe, vječno postaje samo riječ, simbol, spekulacija, dogma, vjerovanje, iluzija kojoj um može pribjeći. Ali ako pojedinac može otkriti „ja“ u svim njegovim raznovrsnim aktivnostima iz dana u dan, tada se u samom tom razumijevanju, bez ikakvog napora, javlja bezimeno, vječno. Ali bezvremeno nije nagrada za samospoznaju. Ono što je vječno ne može se tražiti; um to ne može usvojiti. To dolazi kad je um tih, a um može biti tih samo kad je jednostavan, kad više ne pohranjuje, osuđuje, sudi, važe. Samo jednostavan um može shvatiti stvarno, ne um koji je pun riječi, znanja, informacija. Um koji analizira, kalkulira, nije jednostavan um.

27. Siječanj

Samospoznavanje

Bez poznavanja sebe, što god radili, nije moguće ući u stanje meditacije. Pod „samospoznavanjem“ mislim na spoznavanje svake misli, svakog raspoloženja, svake riječi, svakog osjećaja; spoznavanje aktivnosti vlastitog uma - ne mislim na spoznavanje vrhovnog sebstva, velikog sebstva; ne postoji takva stvar;

više se sebstvo, atma, još uvijek nalazi u području misli. Misao je rezultat vaše uvjetovanosti, misao je odgovor vašeg sjećanja - naslijeđenih ili vaših vlastitih. I puki pokušaj da se meditira bez prethodnog uspostavljanja, dubinski i nepovratno, one vrline koja dolazi kroz samospoznavanje, krajnje je varljiv i potpuno beskoristan.

Molim vas, vrlo je važno da oni koji su ozbiljni shvate ovo. Zato što ako to ne možete učiniti, vaša meditacija i samo življenje postaju razvedeni, odvojeni - toliko udaljeni jedno od drugog da bez obzira na to što ćete možda meditirati, vječito zauzimajući poze, do kraja svog života, nećete vidjeti dalje od svoga nosa; kakav god položaj zauzeli, što god činili, neće imati nikakvog smisla.

... Važno je shvatiti što ovo samospoznavanje jest, jednostavno biti svjestan, bez ikakvog izbora, ovog „ja“ čiji je izvor u snopu sjećanja - samo ga biti svjestan bez ikakve interpretacije, jednostavno promatrati kretanje uma. Ali to je promatranje spriječeno kad kroz promatranje samo akumulirate - što činiti, što ne činiti, što postići; ako to radite, skončavate živi proces kretanja uma kao sebstva. Što znači, moram promatrati i vidjeti činjenicu, ono aktualno, ono *što jest*. Ako tome pristupim s idejom, s mišljenjem - primjerice s „ja ne smijem“, ili „ja moram“, što je odgovor pamćenja - tada je kretanje onoga *što jest* ometeno, blokirano i stoga, nema učenja.

28. Sijećanj

Kreativna praznina

Ne možete li samo slušati ovo kao što tlo prima sjeme, i vidjeti je li um sposoban biti slobodan, prazan? Može biti prazan samo kroz razumijevanje svih svojih projekcija, svojih vlastitih aktivnosti, ne malo da pa

malo ne, već iz dana u dan, iz trenutka u trenutak. Tada ćete naći odgovor, tada ćete vidjeti kako promjena dolazi bez da je vi tražite, da stanje kreativne praznine nije stvar koju treba kultivirati - ono je ovdje, dolazi neopazivo, nepozvano, i samo u tom stanju dolazi obnova, novost, revolucija.

29. Siječanj

Samospoznaja

Ispravno razmišljanje dolazi sa samospoznajom. Bez razumijevanje sebe, nemate temelj za misao; bez samospoznaje ono što mislite nije istinito. Vi i svijet niste dva različita entiteta sa zasebnim problemima; vi i svijet ste jedno. Vaš problem je problem svijeta. Vi ste možda rezultat određenih tendencija, utjecaja okoline, ali u temelju niste različiti od drugoga. Iznutra smo vrlo slični; sve nas vodi pohlepa, zlonamjernost, strah, ambicija, i tako dalje. Naša vjerovanja, nade, aspiracije imaju zajednički temelj. Mi smo jedno; mi smo jedno čovječanstvo, iako nas dijele predrasude, i umjetne ekonomske i političke granice. Ako ubijete drugoga, uništavate sebe. Vi ste centar cjeline, i bez razumijevanje sebe ne možete razumjeti stvarnost. Mi posjedujemo intelektualno znanje o ovom jedinstvu, ali znanje i osjećaje držimo u različitim odjeljcima, i tako nikad ne doživljavamo izvanredno jedinstvo čovjeka.

30. Siječanj

Odnos je ogledalo

Samospoznaja nije prema nekoj formuli. Možete otići psihologu ili psihoanalitičaru kako bi otkrili nešto

o sebi, ali to nije samospoznaja. Samospoznaja nastaje kad smo svjesni sebe u odnosu, što nam iz trenutka u trenutak pokazuje ono što jesmo. Odnos je ogledalo u kojem vidimo sebe onakvima kakvi jesmo. Ali većina nas je nesposobna gledati se za vrijeme odnosa, zato što odmah počinjemo osuđivati ili opravdavati ono što vidimo. Sudimo, evaluiramo, uspoređujemo, niječemo ili prihvaćamo, ali zapravo nikad ne promatramo ono *što jest*, i čini se da je to, za većinu ljudi, najteža stvar; ali to i samo to je početak samospoznaje. Ako je pojedinac u ovom izvanrednom ogledalu odnosa, ogledalu koje ne iskrivljuje, sposoban vidjeti sebe onakvim kakav jest, kad bi samo mogao gledati u ovo ogledalo s potpunom pažnjom i stvarno vidjeti ono *što jest*, biti svjestan toga bez osuđivanja, bez prosuđivanja, bez procjene - a pojedinac to i čini kad postoji stvarni interes - tada će otkriti da je um sposoban osloboditi se od svekolike uvjetovanosti; um je samo tada slobodan kako bi otkrio ono što leži onkraj područja misli.

Na kraju krajeva, koliko god učen ili siromašan um bio, on je svjesno ili nesvjesno ograničen, uvjetovan, i svaka je ekstenzija ove uvjetovanosti još uvijek unutar područja misli. Dakle sloboda je nešto potpuno drugačije.

31. Siječanj

VELJAČA

PO STAJANJE

VJEROVANJE

DJELOVANJE

DOBRO I ZLO

Postajanje je sukob

Život kakvog poznajemo, naš svakodnevni život, proces je postajanja. Siromašan sam i djelujem s ciljem na umu, koji je postajanje bogatim. Ružan sam i želim postati lijepim. Prema tome moj je život proces postajanja nečim. Volja da se bude je volja da se postane, na različitim nivoima svijesti, u različitim stanjima, u čemu se nalazi izazov, reakcija, imenovanje, i bilježenje. Dakle, ovo postajanje je sukob, ovo postajanje je bol, nije li? Ono je neprestana borba: ja sam ovo, i želim postati ono.

1. Veljače

Svako je postajanje dezintegracija

Um ima ideju, vjerojatno ugodnu, i želi postati poput te ideje, što je projekcija vaše žudnje. Vi ste ovo, što vam se ne sviđa, i želite postati ono, što vam se sviđa. Ideal je samoprojekcija; suprotnost je ekstenzija onoga *što jest*; nije stvarna suprotnost, već nastavljane onog *što jest*, možda donekle modificirano. Projekcija je samoizvoljevana, i sukob je naprezanje prema projekciji.... Naprežete se kako bi nešto postali, a to nešto je dio vas. Ideal je vaša vlastita projekcija. Pogledajte kako je um sam nad sobom izvršio trik. Napinjete se u smjeru riječi, ganjate svoju vlastitu projekciju, svoju vlastitu sjenu. Nasilni ste, i trudite se postati nenasilni, što je ideal, ali ideal je projekcija onoga *što jest*, samo pod drugim imenom.

Kad ste svjesni ovog trika kojeg ste izveli sami sa sobom, tada je lažno viđeno kao lažno. Naprezanje u smjeru iluzije dezintegrirajući je faktor. Svaki je sukob, svakoje postajanje dezintegracija. Kad postoji svjesnost o ovom triku koju je um nad sobom izvršio, tada postoji samo ono *što jest*. Kad je um ogoljen od svakog

postajanja, svih ideala, svake usporedbe i osuđivanja, kad se njegova vlastita struktura urušila, tada je ono *što jest* prošlo kroz potpunu transformaciju. Dokle god postoji imenovanje onoga *što jest*, postoji odnos između uma i onoga *što jest*, ali kad ovaj proces imenovanja - koji je pamćenje, sama struktura uma - ne postoji, tada ni ono *što jest* ne postoji. Integracija se nalazi samo u ovoj transformaciji.

2. Veljače

Može li grubi um biti osjetljiv?

Slušajte smisao, značenje iza riječi. Može li grubi um biti osjetljiv? Ako kažem da je moj um grub i pokušavam biti osjetljiv, sam je napor da postanem osjetljiv grubost. Molim vas da uvidite ovo. Nemojte biti samo zaintrigirani, već gledajte to. Međutim, ako prepoznam da sam grub bez pokušaja da se promijenim, bez pokušaja da postanem osjetljiv, ako počnem shvaćati što grubost jest, promatrati je u svom životu iz dana u dan - pohlepan način na koji jedem, surovost s kojom tretiram ljude, ponos, aroganciju, grubost svojih navika i misli - tada sam taj opažaj transformira ono *što jest*.

Slično tome, ako sam glup i kažem da moram postati inteligentan, napor da postanem inteligentan je samo veći oblik gluposti; zato što je razumijevanje gluposti ono što je važno. Koliko god mogu pokušavati postati inteligentan, moja glupost će opstati. Možda mogu usvojiti površnu ulaštenost učenosti, mogu biti sposoban citirati knjige, ponavljati retke velikih autora, ali ću u osnovi još uvijek biti glup. Ali ako vidim i razumijem glupost dok se izražava u mom svakodnevnom životu - kako se ponašam prema svojem poslušnom, kako se ophodim sa svojim susjedom, siromašnim čovjekom, bogatim čovjekom,

službenikom - tada sama ta svjesnost donosi raskid s glupošću.

3. Veljače

Prilike za samoproširenje

... Hijerarhijska struktura nudi izvrsne prilike za samoproširenje. Možete željeti bratstvo, ali kako može biti bratstva ako provodite duhovna razlikovanja? Možda se smijete svjetovnim titulama, ali kad priznajete Majstora, spasitelja, gurua u području duha, ne nastavljate li sa svjetovnim stavom? Mogu li hijerarhijske razlike postojati u duhovnom rastu, u razumijevanju istine, u shvaćanju Boga? Ljubav ne priznaje podjele. Ili volite, ili ne volite, ali ne pretvarajte manjak ljubavi u dugotrajni proces čiji je kraj ljubav. Kad znate da ne volite, kad ste bezizborno svjesni te činjenice, tada se javlja mogućnost transformacije; ustrajno kultivirati ovu distinkciju između Majstora i učenika, između onih koji su postigli i onih koji nisu, između spasitelja i grješnika, znači zaniijekati ljubav. Izrabljivao, koji je zauzvrat izrabljen, u tami i iluziji nalazi dobro lovište.

... Odvojenost između Boga ili stvarnosti i vas samih uspostavili ste vi, uspostavio je um koji prijanja uz poznato, izvjesnost, sigurnost. Ova se odvojenost ne može premostiti; nema rituala, discipline, žrtve koja vas može prenijeti preko; nema spasitelja, nema Majstora, nema gurua koji vas može odvesti ka stvarnom ili uništiti ovu odvojenost. Podjela nije između stvarnog i vas samih, ona je u vama.

... Najvažnije je razumjeti rastući sukob žudnje, a ovo razumijevanje dolazi samo kroz samospoznaju i neprestanu svjesnost o kretanjima sebstva.

4. Veljače

Onkraj svakog doživljavanja

Razumijevanje sebstva zahtijeva jako puno inteligencije, jako puno opreznosti, budnosti, neprestanog motrenja, kako nam ono ne bi izmaklo. Ja, koji sam vrlo ozbiljan, želim razvrgnuti sebstvo. Kad to kažem, znam da je moguće razvrgnuti sebstvo. Molim vas, budite strpljivi. Čim kažem „želim ovo razriješiti“, i u tom procesu pokušavam pratiti razrješenje toga, odvija se doživljavanje sebstva; tako sebstvo biva ojačano. Prema tome, kako je sebstvu moguće ne doživljavati? Pojedinaac može vidjeti da stvaranje uopće nije iskustvo sebstva. Stvaranje postoji kad sebstva nema, zato što stvaranje nije intelektualno, nije od uma, nije samoprojicirano, ono je nešto onkraj svakog doživljavanja kakvog poznamo. Je li za um moguće da bude prilično tih, u stanju neprepoznavanja, što znači, nedoživljavanja, da bude u stanju u kojem može nastupiti stvaranje - što znači, u kojem nema sebstva, u kojem je sebstvo odsutno? Jesam li jasan ili nisam? ... Problem je u tome, nije li? Bilo kakvo kretanje uma, bilo pozitivno ili negativno, iskustvo je koje osnažuje „ja“. Je li za um moguće da ne prepozna? To može nastupiti samo kad je potpuna tišina, ali ne tišina koja je iskustvo sebstva, i koja zato sebstvo jača.

5. Veljače

Što je sebstvo?

Potraga za moći, položajem, autoritetom, ambicijom, i svim ostalim, oblici su u kojima se sebstvo pojavljuje na sve svoje različite načine. Ali ono što je važno jest shvatiti sebstvo i mislim da smo se vi i ja u to uvjerali. Ovdje bih volio dodati kako je važno da u vezi ovoga budemo ozbiljni, zato što osjećam da vi i ja kao individue, ne kao grupa ljudi koji pripadaju određenim

klasama, određenim društvima, određenim klimatskim rastojanjima, možemo ovo razumjeti i prema tome djelovati, mislim da će tako doći do stvarne revolucije. Čim to postane univerzalno i bolje organizirano, sebstvo u tome nađe utočište; međutim, ako vi i ja kao individue možemo voljeti, stvarno ovo možemo izvesti u svakodnevnom životu, tada će nastupiti revolucija koja je toliko neophodna...

Znate li na što mislim kad kažem sebstvo? Mislim na ideju, pamćenje, zaključak, iskustvo, razne oblike namjera koje se mogu ili ne mogu imenovati, svjesno nastojanje da se bude ili ne bude, akumulirano sjećanje nesvjesnog, rasnog, skupnog, individualnog, klana, i cjeline svega toga, bilo da je projicirano izvana na djelu, ili projicirano duhovno u obliku vrline; težnja ka svemu ovome je sebstvo. U to je uključeno natjecanje, želja da se bude. Cijeli proces toga je sebstvo i kad se s time nađemo licem u lice, znamo da je to zapravo zla stvar. Namjerno koristim riječ *zlo*, zato što sebstvo dijeli; sebstvo se zatvara samo u sebe; njegove su aktivnosti, koliko god bile plemenite, podijeljene i izolirane. Mi sve ovo znamo. Također znamo i to da su trenutci u kojima sebstvo nije prisutno izuzetni, trenutci u kojima nema osjećaja nastojanja, napora, i koji se događaju kad postoji ljubav.

6. Veljače

Kad je prisutna ljubav, sebstva nema

Stvarnost, istinu, ne treba prepoznati. Kako bi istina došla, vjerovanje, znanje, doživljavanje, vrlina, potraga za vrlinom - što je različito od bivanja kreposnim - sve se to mora odstraniti. Kreposna osoba koja je svjesna potrage za vrlinom nikad ne može naći stvarnost. Osoba može biti prilično dolična; to je nešto potpuno drugačije od čovjeka istine, od čovjeka koji razumije. Čovjeku

istine, istina se javila. Krepostan čovjek je pravičan, a pravičan čovjek nikad ne može shvatiti što je istina zato što je za njega vrlina pokrivač sebstva, jačanje sebstva; zato što on teži ka vrlini. Kad kaže, „ne smijem biti pohlepan“, stanje u kojem je ne-pohlepan i koje doživljava, jača sebstvo. Zato je tako važno biti siromašan, ne samo u svjetovnim stvarima, već i u uvjerenjima i znanju. Čovjek bogat svjetovnim dobrima, ili čovjek bogat znanjem i vjerovanjem, nikad neće znati ništa o tami, i bit će centar svake iskvarenosti i jada. Ali ako vi i ja, kao individue, možemo vidjeti cijeli rad sebstva, onda ćemo vidjeti što je ljubav. Uvjeravam vas da je to jedina reformacija koja može promijeniti svijet. Ljubav nije sebstvo. Sebstvo ne može prepoznati ljubav. Vi kažete, „ja volim“, ali tada, čim to kažete, u samom doživljavanju toga, ljubavi nema. Ali, kad spoznajete ljubav, sebstva nema. Kad je prisutna ljubav, sebstva nema.

7. Veljače

Razumjeti ono što jest

Dakako, čovjek koji razumijeva život ne želi vjerovanja. Čovjek koji voli nema uvjerenja - on voli. Čovjek koji je uništen intelektom taj je koji ima uvjerenja, zato što intelekt uvijek traži sigurnost, zaštitu; uvijek izbjegava opasnost, i zato gradi ideje, vjerovanja, ideale u kojima će naći utočište. Što bi se dogodilo kad bi se s nasiljem suočili izravno, sada? Bili bi prijatnija društvu. I zato što um predviđa tu prijatnju, on kaže: „Postići ću ideal nenasilja deset godina kasnije“ - što je jedan tako fiktivan, lažan proces... Razumjeti ono što jest važnije je od stvaranja i slijeđenja ideala zato što su ideali lažni, a stvarno je ono što jest. Razumijevanje onoga što jest zahtijeva ogroman kapacitet, hitar i nepristran um. Upravo zato što ne želimo razumjeti i suočiti se s onim

što jest izumljujemo mnoge načine bijega i dajemo im ljupka imena kao što su ideal, uvjerenje, Bog. Dakako, moj je um sposoban uvidjeti što je istinito samo kad lažno vidim kao lažno. Čovjek koji je pomućen lažnošću nikad ne može pronaći istinu. Prema tome, moram razumjeti što je lažno u mojim odnosima, u mojim idejama, u stvarima oko mene, zato što opažanje istine zahtijeva razumijevanje lažnog. Bez uklanjanja uzroka neznanja ne može biti prosvjetljenja, a tražiti prosvjetljenje neprosvjetljenim umom krajnje je isprazno, besmisleno. Stoga, moram početi uviđati lažno u svojim odnosima s idejama, s ljudima, sa stvarima. Kad um vidi to što je lažno, tada se javlja ono što je istinito i nastupa ekstaza, nastupa radost.

8. Veljače

Ono u što vjerujemo

Pružila li vjerovanje entuzijazam? Može li se entuzijazam održati bez vjerovanja, i je li entuzijazam uopće potreban, ili je potrebna drugačija vrsta energije, drugačija vrsta vitalnosti, pogona? Većina nas ima entuzijazma za ovu ili onu stvar. Vrlo smo gorljivi, vrlo entuzijastični kad su u pitanju koncerti, tjelovježba, ili odlazak na izlet. Ukoliko se cijelo vrijeme ne hrani jednom ili drugom stvari, to polako blijedi i imamo novi entuzijazam za neke druge stvari. Postoji li samoodržavajuća sila, energija, koja ne ovisi o nikakvom vjerovanju?

Drugo pitanje je: trebamo li vjerovanje bilo koje vrste, i ako trebamo, zašto je potrebno? To je jedan od problema uključenih u ovo. Ne treba nam vjerovanje da postoji sunce, planine, rijeke. Ne treba nam vjerovanje u to da se svađamo sa svojim ženama. Ne treba nam vjerovanje u to da je život strašan jad sa svojom mukom, sukobom, i neprekidnim ambicijama; to je činjenica.

Ali nam je vjerovanje potrebno kad od činjenice želimo pobjeći ka nestvarnosti.

9. Veljače

Uznemireni vjerovanjem

Dakle, vaša religija, vaše vjerovanje u Boga, bijeg je od stvarnosti, i prema tome uopće nije religija. Bogat čovjek koji skuplja novac zahvaljujući okrutnosti, nepoštenju, lukavim izrabljivanjima vjeruje u Boga; i vi također vjerujete u Boga, također ste lukavi, okrutni, sumnjičavi, zavidni. Može li se Bog naći kroz neiskrenost, kroz prijevaru, kroz lukave trikove uma? Čini li vas religioznom osobom to što skupljate sve religiozne knjige i raznovrsne simbole Boga? Dakle, religija nije bijeg od činjenice; religija je razumijevanje činjenice onoga što jeste u svojim svakodnevnim odnosima; religija je način vašeg govora, način na koji govorite, način na koji se obraćate podređenima, način na koji se odnosite prema svojoj ženi, djeci i susjedima. Dokle god ne razumijete odnos sa svojim susjedom, društvom, svojom ženom i djecom, mora postojati pomutnja; i što god činio, pomućeni će um stvarati samo još više pomutnje, više problema i sukoba. Um koji bježi od zbiljskoga, od činjenice odnosa, nikad neće naći Boga; um koji je uznemiren vjerovanjem neće spoznati istinu. Ali um koji razumije svoj odnos s imovinom, s ljudima, s idejama, um koji se više ne bori s problemima koje stvara odnos, i za kojeg rješenje nije u povlačenju već u razumijevanju ljubavi - samo takav um može shvatiti stvarnost.

10. Veljače

Onkraj vjerovanja

Shvaćamo da je život ružan, bolan, ožalošćen; želimo neku vrstu teorije, neku vrstu spekulacije ili zadovoljstva, neku vrstu doktrine koja će objasniti sve ovo, i tako smo se zapleli u objašnjenje, u riječi, u teorije, i vjerovanja postepeno postaju duboko ukorijenjena i nepokolebljiva zato što se iza tih vjerovanja, iza tih dogmi, nalazi konstantni strah od nepoznatog. Ali taj strah nikad ne promatramo; mi odvratimo pogled. Što su jača vjerovanja jače su i dogme. I kad ispitamo ova vjerovanja - kršćanska, hinduistička, budistička - otkrivamo kako ona dijele ljude. Svaka dogma, svako vjerovanje ima nizove rituala, nizove prisiljavanja koja čovjeka vežu i dijele. Dakle, počinjemo s ispitivanjem kako bi otkrili što je istinito, koji je značaj ovog očaja, ove borbe, ove boli; i uskoro bivamo zapleteni u vjerovanja, u rituale, u teorije.

Vjerovanje je iskvarenost, zato što iza vjerovanja i moralnosti vreba um, sebstvo - sebstvo postaje veliko, moćno i jako. Vjeru u Boga, vjeru u nešto, smatramo religijom. Smatramo da vjerovati znači biti religiozan. Razumijete li? Ako ne vjerujete, smatrat će vas ateistom, društvo će vas osuditi. Jedno će društvo osuditi one koji u Boga vjeruju, a drugo će osuditi one koji ne vjeruju. Oba su ista. Dakle, religija postaje stvar vjerovanja - a vjerovanje djeluje i ima odgovarajući utjecaj na um; tada um nikad ne može biti slobodan. Ali samo u slobodi možete otkriti što je istinito, što je Bog, ne neku vrstu vjerovanja, zato što to samo vaše vjerovanje projicira ono za što mislite da je Bog, za što mislite da je istinito.

11. Veljače

Zastor uvjerenja

Vjerujete u Boga, a drugi ne vjeruje u Boga,

tako vas vaša vjerovanja dijele. Vjerovanje je diljem svijeta organizirano u obliku hinduizma, budizma ili kršćanstva; tako dijeli čovjeka od čovjeka. Mi smo zbunjeni i mislimo da ćemo kroz vjerovanje raščistiti konfuziju; što će reći, vjerovanje je naknadno nametnuto zbunjenosti, i nadamo se da će na taj način konfuzija biti raščišćena. Ali vjerovanje je samo bijeg od činjenice zbunjenosti; ne pomaže nam da se suočimo s činjenicom i razumijemo je već da pobjegnemo od stanja zbunjenosti u kojem jesmo. Vjerovanje nije potrebno za razumijevanje zbunjenosti, i vjerovanje djeluje samo kao zastor između nas i naših problema. Dakle religija, koja je organizirano vjerovanje, postaje sredstvo bijega od onoga *što jest*, od činjenice zbunjenosti. Čovjek koji vjeruje u Boga, čovjek koji vjeruje u život poslije smrti, ili koji gaji bilo kakav oblik vjerovanja, bježi od činjenice onoga što on sam jest. Ne poznajete li one koji vjeruju u Boga, koji izvode *puju*, koji ponavljaju određena pjevanja i riječi, a koji su u svojem svakodnevnom životu dominantni, okrutni, ambiciozni, varaju, nepošteni su? Hoće li oni pronaći Boga? Može li se Bog pronaći kroz ponavljanje riječi, kroz vjerovanje? Ali takvi ljudi vjeruju u Boga, štiju Boga, odlaze u hram svaki dan, čine sve kako bi izbjegli činjenicu onoga što jesu - a takve ljude smatrate vrijednima poštovanja, zato što vi jeste ti ljudi.

12. Veljače

Susresti život nanovo

Jedna je od stvari, čini mi se, koju većina nas rado prihvaća i uzima zdravo za gotovo pitanje vjerovanja. Ne napadam vjerovanja. Ono što pokušavamo učiniti jest otkriti zašto vjerovanja prihvaćamo; i ako možemo razumjeti motive, uzročnost prihvaćanja, tada bi možda mogli ne samo shvatiti zašto to činimo, već se toga

i osloboditi. Pojedinaac može uvidjeti kako politička i religiozna uvjerenja, nacionalni i raznovrsni drugi tipovi uvjerenja, zaista razdvajaju ljude, stvaraju sukob, zbunjenost, i antagonizam - što je očita činjenica, a opet nismo voljni odreći ih se. Postoji hinduističko vjerovanje, kršćansko vjerovanje, budističko - bezbrojna sektaška i nacionalna vjerovanja, raznovrsne političke ideologije, koje se sve jedna s drugom natječu, pokušavajući jedna drugu obratiti. Pojedinaac može vidjeti, očigledno, da vjerovanje razdvaja ljude, stvara netoleranciju; je li moguće živjeti bez vjerovanja? Pojedinaac to može otkriti samo ako se može proučavati u odnosu na vjerovanje. Je li moguće u ovom svijetu živjeti bez vjerovanja - ne promijeniti vjerovanja, ne zamijeniti jedno uvjerenje drugim, već biti potpuno slobodan od *svih* vjerovanja, tako da pojedinac svake minute život može susresti nanovo. Ovo je, na kraju krajeva, istina: imati kapacitet susretanja svega nanovo, iz trenutka u trenutak, bez uvjetujućih reakcija prošlosti, tako da nema kumulativnog efekta koji djeluje kao barijera između onoga *što jest* i čovjeka samog.

13. Veljače

Vjerovanje sprječava istinsko razumijevanje

Kad ne bismo imali vjerovanja, što bi nam se dogodilo? Ne bi li trebali biti vrlo zastrašeni onim što bi se moglo dogoditi? Kad ne bismo imali obrazac djelovanja, zasnovan na vjerovanju - bilo u Boga, ili u komunizam, ili u socijalizam, ili u imperijalizam, ili u neku vrstu religiozne formule, neke dogme kojom smo uvjetovani - trebali bi osjećati krajnji gubitak, ne bi li? A nije li ovo prihvaćanje vjerovanja prikrivanje straha - straha od stvarnog bivanja ničim, bivanja praznim. Na kraju krajeva, šalica je korisna samo kad je prazna; i um koji je ispunjen vjerovanjima, s dogmama, tvrdnjama,

citatima, zapravo je nekreativan um, puki ponavljajući um. Pobjeći od tog straha - tog straha od praznine, tog straha od samoće, tog straha od stagnacije, od nepostizanja, od neuspjeha, od neostvarenja, nebivanja nečim, nepostajanja nečim - svakako je jedan od razloga, nije li, zbog kojih vjerovanja prihvaćamo tako spremno i pohlepno? A shvaćamo li, kroz prihvaćanje vjerovanja, sebe? Naprotiv. Vjerovanje, religiozno ili političko, očito sprječava razumijevanje nas samih. Ono djeluje kao zastor kroz koji se gledamo. A možemo li se promatrati bez vjerovanja? Ako uklonimo ova vjerovanja, mnoga vjerovanja koja pojedinac ima, hoće li ostati išta u što bi se moglo gledati? Ako nemamo vjerovanja s kojima se um može poistovjetiti, tada je um, bez poistovjećivanja, sposoban vidjeti sebe onakvim kakav jest - i tada će svakako nastupiti početak razumijevanja sebe samog.

14. Veljače

Izravno promatranje

Zašto se ideje ukorjenjuju u našem umu? Zašto činjenice ne postanu svevažne - a ne ideje? Zašto teorije, ideje, postaju toliko značajne, umjesto činjenice? Radi li se o tome da činjenicu ne možemo razumjeti, ili nemamo kapaciteta, ili se bojimo s činjenicom suočiti? Zato su ideje, spekulacije, teorije sredstva bijega od činjenice...

Možete pobjeći, možete učiniti svakojake stvari; činjenice su tu - činjenica da je pojedinac ljut, činjenica da je pojedinac ambiciozan, činjenica da je pojedinac seksualan, i još gomila toga. Možete ih potisnuti, možete ih transmutirati, što je još jedan oblik potiskivanja; možete ih kontrolirati, ali sve su potisnute, kontrolirane, disciplinirane idejama.... Ne rasipaju li ideje našu energiju? Ne otupljuju li ideje um? Možete biti prilično bistri u pogledu spekulacije, u pogledu citiranja, ali

očito je otupljeni um taj koji citira, koji je puno pročitao pa citira.

... Sukob suprotnosti uklanjate u jednom potezu ako živite s činjenicom i tako oslobodite energiju za suočavanje s činjenicom. Za većinu nas, proturječje je jedno izuzetno polje u kojemu je um zarobljen. Želim učiniti jednu stvar, a učinim neku potpuno drugu, ali ako se suočim s činjenicom želje da nešto učinim, nema proturječja. I tako jednim potezom uništavam cijeli osjećaj suprotnosti, i tada je moj um u potpunosti uključen u ono *što jest*, i u razumijevanje onoga *što jest*.

15. Veljače

Djelovanje bez ideje

Doživljavanje može postojati samo kad je um slobodan od ideje doživljavanja. Ideje nisu istina; i istina je nešto što se mora doživjeti izravno, iz trenutka u trenutak. Ona nije iskustvo koje želite - što tada postaje puka senzacija. Samo kad pojedinac može otići onkraj snopa ideja - koji je „ja“, koji je um, koji ima djelomičan ili potpuni kontinuitet - samo kad može otići onkraj toga, kad je misao potpuno tiha, samo tada postoji stanje doživljavanja. Tada će znati što je istina.

16. Veljače

Djelovanje bez Misaonog procesa

Na što mislimo kad kažemo „ideje“? Svakako, ideja je misaoni proces. Nije li? Ideja je mentalni proces, proces razmišljanja, a razmišljanje je uvijek reakcija svjesnog ili nesvjesnog. Razmišljanje je proces verbalizacije, što je rezultat sjećanja; razmišljanje je vremenski proces. Dakle, kad se djelovanje temelji na misaonom procesu, takvo djelovanje nužno mora biti

uvjetovano, izolirano. Ideja se mora suprotstavljati ideji, jedna drugom mora dominirati. Tako postoji jaz između djelovanja i ideje. Pokušavamo otkriti je li moguće da djelovanje bude bez ideje. Vidimo kako ideje razdvajaju ljude. Kao što sam već objasnio, znanje i vjerovanje su suštinski razdvajajuća svojstva. Vjerovanja nikad ne povezuju ljude, uvijek ih razdvajaju; kad se djelovanje temelji na vjerovanju ili ideji ili idealu, takvo djelovanje nužno mora biti izolirano, fragmentirano. Je li moguće djelovati bez misaonog procesa, budući da je misao proces vremena, proces kalkulacije, proces samoobrane, proces vjerovanja, nijekanja, osuđivanja, opravdavanja. Sigurno se i u vama, baš kao i u meni, javilo pitanje je li djelovanje bez ideje uopće moguće.

17. Veljače

Ograničavaju li ideje djelovanje?

Mogu li ideje ikad donijeti djelovanje, ili ideje samo ukalupljaju misao i tako djelovanje ograničuju? Kad ideja primorava djelovanje, ono nikad ne oslobađa čovjeka. Izuzetno je važno da razumijemo ovu pojedinost. Ako ideja oblikuje djelovanje, onda djelovanje nikad neće donijeti rješenje za naše patnje, zato što, prije nego što ideju primijenimo, prvo moramo otkriti kako ona nastaje.

18. Veljače

Ideologija sprječava djelovanje

Svijet je uvijek blizu katastrofe. Ali čini se da je danas malo bliže nego inače. Vidjevši približavanje ovoj katastrofi, većina nas utočište pronalazi u ideji. Mislimo da ova katastrofa, ova kriza, može biti riješena ideologijom. Ideologija je uvijek zapreka izravnom

odnosu, zapreka koja sprječava djelovanje. Mir želimo samo kao ideju, ali ne i kao stvarnost. Želimo mir na verbalnom nivou, što znači samo na nivou razmišljanja, iako ga ponosno nazivamo intelektualnim nivoom. Ali riječ *mir* nije mir. Mira može biti tek kad konfuzija koju vi i drugi stvarate nestane. Mi smo vezani za svijet ideja a ne za mir. Mi tragamo za novim društvenim i političkim obrascima a ne za mirom; zauzeti smo neutraliziranjem posljedica a ne dokinućem uzroka rata. Ova će potraga donijeti samo odgovore uvjetovane prošlošću. Ova je uvjetovanost ono što nazivamo znanjem, iskustvom; i nove činjenice koje se stalno mijenjaju prevodimo, interpretiramo, pomoću toga znanja. Dakle, javlja se sukob između onoga *što jest* i iskustva onoga što je bilo nekad. Prošlost, koja je znanje, osuđena je na to da uvijek bude u sukobu s činjenicom koja je uvijek u sadašnjosti. Prema tome, ovo neće riješiti problem već će ovjekovječiti uvjete koji su problem stvorili.

19. Veljače

Djelovanje bez ideacije

Ideja je rezultat misaonog procesa, misaoni proces je očitovanje sjećanja, a sjećanje je uvijek uvjetovano. Sjećanje uvijek pripada prošlosti, i tom je sjećanju putem izazova dan život u sadašnjosti. Sjećanje samo po sebi nije živo, vraća se u život u sadašnjosti kad biva suočeno s izazovom. A svo je sjećanje, bilo aktivno ili neaktivno, uvjetovano, nije li? Prema tome mora postojati prilično drugačiji pristup. Morate otkriti sami za sebe, iznutra, djelujete li prema ideji, i može li biti djelovanja bez ideacije.

20. Veljače

Djelovati bez ideje je put ljubavi

Misao uvijek mora biti uvjetovana misliocem koji je uvjetovan; mislioc je uvijek uvjetovan i nikad slobodan; ako se pojavi misao, odmah slijedi ideja. Ideja prema kojoj se djeluje neizbježno donosi još više pomutnje. Znajući sve ovo, je li moguće djelovati bez ideje? Da, to je put ljubavi. Ljubav nije ideja, nije osjet, nije pamćenje; nije osjećaj odlaganja, sredstvo samoobrane. Puta ljubavi možemo biti svjesni tek kad razumijemo cijeli proces ideje. Dakle, je li moguće napustiti sve druge puteve i spoznati put ljubavi koji je jedino iskupljenje. Nijedan drugi put, politički ili religiozni, neće riješiti problem. Ovo nije teorija o kojoj morate razmisliti pa je potom primijeniti u životu, to mora biti stvarno...
...Kad volite, postoji li ideja? Ne prihvaćajte ovo što govorim, samo gledajte u to, ispitajte to, uđite u to duboko zato što smo probali na sve ostale načine, i nema odgovora za našu patnju. Političari ga mogu obećati, takozvane religiozne organizacije mogu obećati buduću sreću, ali nemamo je sada, a budućnost je relativno nevažna kad sam gladan. Pokušali smo sa svim drugim načinima no put ljubavi možemo spoznati samo ako spoznamo put ideje i ideju napustimo. To je djelovanje.

21. Veljače

Sukob suprotnosti

Pitam se postoji li nešto poput zla? Molim vas da mi poklonite svoju pozornost, da me pratite, dopustite da istražimo zajedno. Kažemo da postoji dobro i zlo. Postoji zavist i ljubav, i kažemo da je zavist zla a ljubav dobra. Zašto dijelimo život, ovo nazivajući dobrim a ono lošim, tako stvarajući sukob suprotnosti? Nije da ne postoji zavist, mržnja, brutalnost u ljudskom umu i srcu, odsustvo suosjećanja, ljubavi, ali zašto život

dijelimo na nešto što nazivamo dobrim i nešto što nazivamo zlim? Ne postoji li zapravo samo jedna stvar, um koji je nepozoran? Zasigurno, kad postoji potpuna pozornost, što znači, kad je um potpuno svjestan, budan, pažljiv, ne postoji nešto poput zla i dobra; postoji samo probuđeno stanje. Tada dobrota nije svojstvo, nije vrlina, ona je stanje ljubavi. Kad postoji ljubav, ne postoji ni dobro ni loše, postoji samo ljubav. Kad zaista volite nekoga, ne razmišljate o dobrom i lošem, vaše je cijelo biće ispunjeno tom ljubavlju. Samo kad nastupi nestanak potpune pažnje, ljubavi, dolazi do sukoba između onoga što jesam i onoga što bih trebao biti. Tada je to što jesam zlo, a to što bih trebao biti takozvano dobro.

.. Gledajte svoj vlastiti um i vidjet ćete da u trenu kad um prestaje misliti u terminima postajanja nečim, dolazi do obustave djelovanja što nije stagnacija; to je stanje potpune pozornosti, koja je dobrota.

22. Veljače

Onkraj dualnosti

Niste li toga svjesni? Nisu li djelovanja toga očita, bol toga uništavajuća? Tko je drugi to stvorio ako nije svatko od nas? Tko je za to odgovoran ako nije svatko od nas? Kao što smo stvorili i dobro, koliko god bilo malo, tako smo stvorili i zlo, koliko god veliko bilo. Dobro i zlo su dio nas i također su od nas nezavisni. Kad mislimo-osjećamo suženo, zavidno, pohlepno i s mržnjom, pridonosimo zlu koje nas odvlači i cijepa. Ovaj problem dobra i zla, ovaj sukobljavajući problem, uvijek je s nama jer ga stvaramo. To je postalo dio nas, ovo željenje i neželjenje, voljenje i mržnja, žudnja i odricanje. Stalno stvaramo ovu dualnost u kojoj je misao-osjećaj zarobljen. Misao-osjećaj može otići onkraj i iznad dobra i njegove suprotnosti samo kad razumije

uzrok svega toga - žudnju. U razumijevanju zaslužnosti i nezaslužnosti leži sloboda od oboje. Suprotnosti se ne mogu stopiti i trebaju se nadići kroz dokinuće žudnje. Svaka se suprotnost mora promisliti, do kraja osjetiti, koliko je god široko i duboko moguće, kroz sve slojeve svijesti. Kroz ovo promišljanje, osjećanje do kraja, budi se novo shvaćanje, koje nije rezultat žudnje ili vremena. U svijetu postoji zlo kojem pridonosimo kao što pridonosimo i dobru. Čini se da se ljudi lakše ujedinjuju u mržnji nego u dobroti. Mudar čovjek shvaća uzrok zla i dobra, i kroz razumijevanje oslobađa misao-osjećaj toga uzroka.

23. Veljače

Opravadavanje zla

Očito je da je trenutna kriza u svijetu iznimna, nema svoje prethodnice. Bilo je različitih tipova kriza u različitim razdobljima kroz povijest - društvenih, nacionalnih, političkih. Krize dolaze i odlaze; ekonomske recesije, depresije dolaze, modificiraju se i nastavljaju se u drugom obliku. Znamo to; upoznati smo s tim procesom. Naravno, sadašnja je kriza drugačija, nije li? Prije svega je drugačija zato što se ne radi o novcu ili opipljivim stvarima već o idejama. Kriza je iznimna zato što se našla na području ideacije. Pravdamo se idejama, opravdavamo ubojstvo; svugdje u svijetu opravdavamo ubojstvo kao sredstvo za neki pravedan cilj, što se kao takvo po prvi puta javlja. Prije se zlo prepoznavalo kao zlo, ubojstvo se prepoznavalo kao ubojstvo, ali danas je ubojstvo sredstvo postizanja plemenitog rezultata. Ubojstvo je, bilo jednog čovjeka ili grupe ljudi, opravdano, zato što ga ubojica, ili grupa koju ubojica predstavlja, opravdava kao sredstvo postizanja rezultata koji će za čovječanstvo biti blagotvoran. Što znači, žrtvujemo sadašnjost radi

budućnosti - i nije bitno kakva sredstva poduzimamo dokle god je naša deklarirana svrha stvaranje rezultata za koje kažemo da će čovječanstvu biti od koristi. Dakle, ovdje je implicirano da će pogrešna sredstva dovesti do ispravnog cilja, a pogrešna sredstva opravdavamo ideacijom... Posjedujemo veličanstvenu strukturu ideja kojom ćemo opravdati zlo a to se svakako, u današnje vrijeme, pojavljuje po prvi put. Zlo je zlo; ono ne može donijeti dobro. Rat nije sredstvo kojim će se postići mir.

24. Veljače

Dobrota je bez motiva

Ako imam motiv zbog kojeg sam dobar, donosi li to dobrotu? Ilije dobrota nešto potpuno ispražnjeno od ovog poriva da se bude dobar, koji se uvijek zasniva na motivu? Je li dobro suprotnost lošeg, suprotnost zla? Svaka suprotnost sadrži sjeme svoje vlastite suprotnosti, nije li tako? Postoji pohlepa, a postoji i ideal nepohlepe. Kad um ide za idealom nepohlepe, kad se trudi biti nepohlepan, još uvijek je pohlepan, zato što pokušava postati nečim. Pohlepa podrazumijeva žuđenje, »zadobivanje, širenje; i kad um vidi da se ne isplati biti pohlepan, želi biti nepohlepan, dakle motiv je još uvijek isti, što znači nešto biti ili nešto zadobiti. Kad um želi ne željeti, korijen želje, žudnje, još uvijek je ovdje. Dakle dobrota nije suprotnost zla; to je u potpunosti drugačije stanje. A kakvo je to stanje? Očigledno, dobrota je bez motiva zato što su svi motivi zasnovani na sebstvu; to je egocentrično kretanje uma. Dakle što smatramo dobrotom? Naravno, dobrota postoji samo kad postoji potpuna pozornost. Pozornost je bez motiva. Kad postoji motiv za bivanje pozornim, postoji li pozornost? Ako uključujem pozornost kako bih nešto zadobio, akvizicija, bilo da se radi o usvajanju nečeg dobrog ili lošeg, nije pozornost - ona je distrakcija.

Podjela. Dobrote može biti samo kad postoji potpunost pozornosti u kojoj nema napora da se bude ili ne bude.

25. Veljače

Ljudska evolucija

Moramo li poznavati pijanstvo kako bi poznavali trijeznost? Morate li proći kroz mržnju kako bi znali što znači biti suosjećajan? Morate li proći kroz ratove, uništavanje sebe i drugih, kako bi znali što je mir? To je svakako krajnje pogrešan način razmišljanja, nije li? Prvo pretpostavite da postoji evolucija, rast, kretanje od lošeg ka dobrom, i potom svoje mišljenje smjestite u taj obrazac. Očigledno je da postoji fizički rast, malena biljka postaje veliko drvo; postoji tehnološki progres, kotač kroz stoljeća evoluirao u mlazni zrakoplov. Ali postoji li psihološki napredak, evolucija? O tome raspravljamo - postoji li rast, evolucija našeg „ja“, koja počinje u zlu i završava u dobru. Kroz proces evolucije, kroz vrijeme, može li „ja“, koje je centar zla, ikad postati plemenito, dobro? Očigledno ne može. Ono što je zlo, psihološko „ja“, uvijek će ostati zlo. Ali mi se s tim ne želimo suočiti. Mi mislimo da će kroz vremenski proces, kroz rast i promjenu, „ja“ na kraju postati stvarnost. To je naša nada, to je naša čežnja - da će „ja“ s vremenom postati savršeno. Što je ovo „ja“, ovo „mene“? To je ime, forma, snop sjećanja, nada, frustracija, čežnja, boli, tuga, kratkotrajnih radosti. Želimo da se ovo „ja“ nastavi i postane savršeno, i zato kažemo da iznad „ja“ postoji „super-ja“, više sebstvo, duhovni entitet koji je vječan, ali pošto smo ga mi osmislili, taj je „duhovni“ entitet još uvijek u polju vremena, nije li? Ako o njemu možemo misliti, očito je da se nalazi unutar polja našeg rezoniranja.

26. Veljače

Sloboda od zaokupljenosti

Može li um biti slobodan od prošlosti, slobodan od misli - ne od loših ili dobrih misli? Kako to mogu otkriti? To mogu otkriti samo ako vidim čime je um zaokupljen. Ako mi je um zaokupljen dobrim ili okupiran lošim, tada se bavi samo prošlošću, zaokupljen je samo prošlošću. Nije slobodan od prošlosti. Dakle, važno je shvatiti na koji je način um zaokupljen. Ako je uopće zaokupljen, uvijek je zaokupljen prošlošću zato što je cijela naša svijest prošlost. Prošlost nije samo na površini već i na najvišoj razini, a naglasak na nesvjesnom još je uvijek prošlost....

Može li um biti slobodan od zaokupljenosti? To znači - može li um biti u potpunosti nezaokupljen i dopustiti sjećanju, dobrim i lošim mislima, da protječu bez biranja? Čim u umu postoji zaokupljenost samo jednom jedinom mišlju, bilo dobrom ili lošom, zaokupljen je prošlošću... Ako zaista slušate - ne samo verbalno, već stvarno duboko - tada ćete uvidjeti da postoji stabilnost koja ne pripada umu - stabilnost koja je sloboda od prošlosti.

Ipak, prošlost se nikad ne može ostaviti po strani.

Odvija se promatranje prošlosti koja prolazi, ali ne i okupiranost prošlošću. Tako je um slobodan promatrati i ne birati. Kad u rijeci sjećanja postoji izbor, postoji i zaokupljenost, a čim je um zaokupljen, zarobljen je u prošlosti; a kad je um zaokupljen prošlošću, nesposoban je vidjeti nešto stvarno, istinito, novo, izvorno, nezagađeno.

27. Veljače

Mišljenje začinje napor

„Kako mogu ostati slobodan od zlih misli, zlih i neuračunljivih misli?" Postoji li mislilac, onaj koji je

odvojen misli, odvojen od zla, neuračunljivih misli?
Molim vas, promatrajte svoj vlastiti um. Mi kažemo da postoji *jastvo*, *ja* koje kaže, „Ovo je neuračunljiva misao“, „Ovo je loše“, „Moram kontrolirati ovu misao“, „Ove se misli moram držati“. To je ono što mi poznajemo. Je li pojedinac, *ja*, mislilac, prosuditelj, onaj koji sudi, cenzor, različit od svega ovoga? Je li *ja* različito od misli, različito od zavisti, različito od zla? *Ja* koje kaže da je različito od ovog zla vječno me pokušava prevladati, pokušava me gurnuti u stranu, pokušava nečim postati. Dakle imamo ovu borbu, napor da se misli stave na stranu, da se ne bude neuračunljiv.
Mi smo, u samom procesu razmišljanja, stvorili ovaj problem napora. Pratite li? Tada uvodimo disciplinu, kontroliranje misli -*ja* kontrolira misao koja nije dobra, *ja* koje pokušava biti nezavidno, nenasilno, biti ovo ili biti ono. Tako ste stvorili sam proces napora u kojem postoji *ja* i stvar koju ono kontrolira. To je aktualna činjenica naše svakodnevne egzistencije.

28. Veljače

OŽUJAK

ZAVISNOST

VEZANOST

ODNOS

STRAH

Slobodan um je ponizan

Jeste li ikad ušli u pitanje psihološke zavisnosti?
Ako uđete u to vrlo duboko, otkrit ćete da je većina nas strašno usamljena. Većina nas ima tako plitke, isprazne umove. Većina nas ne zna što je ljubav. Dakle, zbog te se usamljenosti, zbog te nedovoljnosti, zbog životne

oskudice, za nešto vežemo, vežemo za obitelj; o tome ovisimo. A kad nam supruga ili suprug okrenu leđa, ljubomorni smo. Ljubomora nije ljubav; ali ljubav unutar obitelji koju društvo priznaje, učinjena je respektabilnom. To je još jedna vrsta obrane, još jedan oblik bijega od nas samih. Dakle svaki oblik obrane gaji zavisnost. A um koji je zavisan nikad ne može biti slobodan.

Morate biti slobodni, zato što ćete vidjeti da um koji je slobodan posjeduje suštinu poniznosti. Takav um, koji je slobodan i zato posjeduje poniznost, može učiti - ne um koji se opire. Učenje je izvanredna stvar - učiti, a ne akumulirati znanje. Akumuliranje znanja je prilično drugačija stvar. Ono što zovemo znanjem relativno je lagano, zato što je to kretanje poznatog ka poznatom. Ali učenje je kretanje od poznatog ka nepoznatom - samo tako učite, zar ne?

1. Ožujak

Nikad ne dovodimo u pitanje problem zavisnost

Zašto zavisimo? Psihološki, iznutra, zavisimo od vjerovanja, sistema, filozofije; pitamo drugoga o načinu ponašanja; tražimo učitelje koji će nam pružiti način života koji će nas dovesti do neke nade, neke sreće. Dakle uvijek, nije li tako, tražimo neku vrstu zavisnosti, sigurnosti. Je li za um moguće da se ikad oslobodi ovog osjećaja zavisnosti? Što ne znači da um mora postići nezavisnost - to bi bila samo reakcija na zavisnost. Ne govorimo o nezavisnosti, o slobodi od određenog stanja. Ako možemo ovo ispitati bez reakcije traženja slobode od određenog stanja zavisnosti, tada u to možemo ući puno dublje.... Mi prihvaćamo nužnost zavisnosti; kažemo da je neizbježna. Nikad nismo cijelu stvar doveli u pitanje: zašto svatko od nas traži neku vrstu zavisnosti. Nije li stvar u tome da zapravo, duboko u

sebi, zahtijevamo sigurnost, trajnost? Bivajući u stanju zbunjenosti, želimo da nas netko iz te zbunjenosti izbavi. Dakle, uvijek smo zaokupljeni time kako pobjeći ili izbjeći stanje u kojem se nalazimo. U procesu izbjegavanja toga stanja, primorani smo stvoriti neku vrstu zavisnosti koja postaje naš autoritet. Ako naša sigurnosti ovisi o nekom drugom, sigurnost u pogledu unutarnjeg blagostanja, iz te zavisnosti izniču bezbrojni problemi, i tada pokušavamo riješiti te probleme - probleme vezanosti. Ali nikad ne preispitujemo, nikad ne ulazimo u problem same zavisnosti. Kad bi mogli zaista inteligentno, s punom svjesnošću, prodrijeti u ovaj problem, možda bi otkrili da problem uopće nije u zavisnosti - da je ona samo način bijega od jedne dublje činjenice.

2. Ožujak

Postoji dublji faktor koji nas čini zavisnima

Znamo da zavisimo - o našem odnosu s ljudima ili o nekoj ideji ili sistemu misli. Zašto?

... Zapravo, ja ne mislim da je problem u zavisnosti; mislim da postoji neki drugi dublji faktor koji nas čini zavisnima. I kad bi ga mogli otkriti, tada bi i zavisnost i borba za slobodu postale od vrlo malog značaja; tada će svi problemi koji se javljaju kroz zavisnost usahnuti. Dakle, koje je to dublje pitanje? Radi li se o umu koji se zgraža, strahuje od ideje ostanka samim? A poznaje li um to stanje koje izbjegava? Dokle god se ta usamljenost zaista ne shvati, osjeti, dok se u nju ne penetrira, dok se ne rastopi - koju god već riječ želite koristiti - dokle god taj osjećaj usamljenosti opstaje, zavisnost je neizbježna, i čovjek nikad neće biti slobodan; nikad sam za sebe neće otkriti ono što je istinito, ono što je religija.

3. Ožujak

Postanite duboko svjesni

Zavisnost započinje kretanje izdvajanja i vezanosti, neprestani sukob bez mogućnosti razumijevanja, bez oduška. Morate postati svjesni procesa vezanosti i zavisnosti, postati ga svjesni bez osuđivanja, bez osude, i tada ćete zapaziti značaj ovog sukoba suprotnosti. Ako postanete duboko svjesni i svjesno usmjerite misao ka poimanju potpunog značenja potrebe, zavisnosti, vaš će svjesni um biti otvoren i s tim na čistu; i tada će se podsvjesno, sa svojim skrivenim motivima, zanimanjima, i namjerama, projicirati u svjesno. Kad se ovo dogodi, morate proučiti i razumjeti sve što će vam podsvjesno objaviti. Ako ovo učinite mnogo puta, postajući svjesni projekcija podsvjesnog nakon što je svjesno problem promislilo što je moguće jasnije, tada će, iako pažnju pridajete drugim stvarima, svjesno i nesvjesno odraditi problem zavisnosti, ili bilo koji drugi problem. Na taj je način uspostavljena konstantna svjesnost, koja će strpljivo i nježno donijeti integraciju; i ako su vam zdravlje i prehrana u redu, ovo će vam zauzvrat donijeti punoću bitka.

4. Ožujak

Odnos

Odnos zasnovan na međusobnoj potrebi donosi

samo konflikt. Koliko god smo međuzavisni, koristimo jedni druge za određenu svrhu, određeni cilj. S ciljem na pameti, odnosa nema. Možete me koristiti i ja mogu koristiti vas. Kroz ovo korištenje, gubimo kontakt. Društvo koje se zasniva na međusobnom iskorištavanju temelj je nasilja. Kad koristimo drugoga, imamo samo sliku cilja kojeg se treba domoći. Cilj, dobitak, sprječava odnos, zajedništvo. U korištenju drugoga, koliko god

zadovoljavajuće ili utješno bilo, uvijek postoji strah. Kako bi izbjegli ovaj strah, moramo posjedovati. Iz tog posjedovanja izranja zavist, sumnja, i neprestani sukob. Takav odnos nikad ne može donijeti sreću.

Društvo čija se struktura temelji na pukoj potrebi, bilo fiziološkoj ili psihološkoj, mora gajiti sukob, zbunjenost, i jad. Društvo je projekcija vas samih u odnosu sa drugim, u kojem su potreba i korištenje prevladavajući. Kad koristite drugoga za svoju potrebu, fizički ili psihološki, u stvarnosti uopće nema odnosa; zapravo nema kontakta sa drugim, nema zajedništva sa drugim. Kako sa drugim možete biti u zajedništvu ako je taj drugi tretiran kao dio pokućstva, radi vašeg užitka i komfora? Dakle, od suštinske je važnosti shvatiti značaj odnosa u svakodnevnom životu.

5. Ožujak

„Ja" je posjedovanje

Odricanje, samožrtvovanje, nije veličanstvena gesta koju treba hvaliti i kopirati. Mi posjedujemo, zato što bez posjedovanja nismo. Posjedi su mnogi i različiti. Onaj koji ne posjeduje svjetovne stvari može biti vezan za znanje, za ideje; netko drugi može biti vezan za vrlinu, netko za iskustvo, netko za ime i slavu, i tako dalje. Bez stvari koje posjedujemo, „ja" nema; „ja" je posjed, pokućstvo, vrlina, ime. U svojem strahu od bivanja ničim, um prijanja za ime, za pokućstvo, za vrijednost; i sve će ovo odbaciti kako bi prebivao na višem nivou, višem u smislu više zadovoljavajućem, trajnijem. Strah od nesigurnosti, nebivanja, uzrokuje vezanost, posjedovanje. Kad je posjedovanje nezadovoljavajuće ili bolno, odričemo ga se radi još ugodnije vezanosti. Krajnji i najveći zadovoljavajući posjed je riječ *Bog*, ili njen nadomjestak, Država. ... Dakle, dok god ste nevoljni biti ništa, što

u stvarnosti i jeste, neizbježno ćete gajiti tugu i antagonizam. Voljnost da se bude ništa nije stvar odricanja, prisile, unutarnje ili vanjske, već stvar viđenja istine onoga *što jest*. Viđenje istine onoga *što jest* donosi slobodu od straha od nesigurnosti, straha koji gaji vezanost i vodi ka iluziji nevezanosti, odricanja. Ljubav prema onome *što jest* početak je mudrosti. Samo ljubav dijeli, samo ona može biti u zajedništvu; odricanje i samožrtvovanje putovi su izolacije i iluzije.

6. Ožujak

Izrabljivati znači biti izrabljen

Kako većina nas traži moć u jednom ili drugom obliku, uspostavljen je princip hijerarhije: pripravnici i inicirani, učenik i Majstor, a čak i među Majstorima postoje stupnjevi duhovnog razvoja. Većina nas voli izrabljivati i biti izrabljenima, i ovaj nam sistem nudi sredstva, bilo prikrivena ili otvorena. Izrabljivati znači biti izrabljen. Žudnja za korištenjem drugih radi vlastitih psiholoških potreba uzrokuje zavisnost, a kad zavisite morate držati, posjedovati, a ono što posjedujete posjeduje vas. Bez zavisnosti, suptilne ili velike, bez posjedovanja stvari, ljudi i ideja, prazni ste, postajete nešto od nikakve važnosti. Želite nešto biti, i kako bi izbjegli nagrizajući strah bivanja ničim, pripadate ovoj ili onoj organizaciji, ovoj ili onoj ideologiji, ovoj crkvi ili onom hramu; i tako ste izrabljeni i za uzvrat izrabljujete.

7. Ožujak

Kultivacija nevezanosti

Postoji samo vezanost; ne postoji nešto poput nevezanosti. Um izumljuje nevezanost kao reakciju na bol vezanosti. Kad reagirate na vezanost postajući

„nevezani“, vezani ste za nešto drugo. Tako je taj cijeli proces u stvari proces vezanosti. Vezani ste za svoga muža ili ženu, za svoju djecu, za ideje, za tradiciju, za autoritet, i tako dalje, a nevezanost je reakcija na tu vezanost. Kultivacija nevezanosti ishod je tuge, boli. Želite pobjeći od bola vezanosti, i vaš je bijeg u pronalasku nečega za što mislite da se možete vezati. Dakle postoji samo vezanost, i upravo glupi um kultivira nevezanost. Sve knjige kažu „budite nevezani“, ali što je prava istina u pogledu ove stvari? Ako promatrate svoj um, vidjet ćete izuzetnu stvar - kako kroz kultivaciju nevezanosti, vaš um postaje vezan za nešto drugo.

8. Ožujak

Vezanost je samoobmana

Mi jesmo stvari koje posjedujemo, mi smo ono za što smo vezani. U vezanosti nema plemenitosti. Prianjanje uz znanje nije različito od bilo koje druge zadovoljavajuće ovisnosti. Vezanost je samoapsorpcija, bilo na najnižem ili na najvišem nivou. Vezanost je samoobmana, bijeg od šupljine sebstva. Stvari za koje smo vezani - imovina, ljudi, ideje - postaju svevažee, jer bez mnogih stvari koje ispunjavaju njegovu prazninu, sebstva nema. Strah od nebivanja uzrokuje posjedovanje, a strah gaji iluziju, robovanje zaključcima. Zaključci, materijalni ili ideacijski, sprječavaju sazrijevanje inteligencije, slobode, a samo se u toj slobodi može javiti stvarnost; bez ove slobode, lukavost se smatra inteligencijom. Putovi lukavosti uvijek su kompleksni i destruktivni. Ova samoobrambena lukavost je ono što vodi ka vezanosti, a kad vezanost uzrokuje bol, ta ista lukavost traži nevezanost i užitak pronalazi u ponosu i taštini odricanja. Razumijevanje putova lukavosti, putova sebstva, početak je inteligencije.

9. Ožujak

Suočite se s činjenicom i vidite što će se dogoditi...

Svi smo imali iskustvo velike usamljenosti kad su nestale knjige, religija i sve ostalo, i ostali smo silno, iznutra, usamljeni i prazni. Većina nas se ne može suočiti s tom prazninom, tom usamljenošću, i bježimo od nje. Zavisnost je jedna od stvari kojoj pribjegavamo, o kojoj zavisimo, zato što ne možemo podnijeti da ostanemo sami sa sobom. Moramo imati radio, ili knjige, ili razgovor, neprekidno čavrljanje o ovom i onom, o umjetnosti i kulturi. Dakle došli smo do točke u kojoj znamo da postoji ovaj izuzetan osjećaj samoizolacije. Možemo imati vrlo dobar posao, raditi žestoko, pisati knjige, ali iznutra opstaje ovaj ogromni vakuum. Želimo ga ispuniti, a zavisnost je jedan od načina. Koristimo zavisnost, zabavu, rad u crkvi, religiju, piće, žene, tucet stvari kojim ga želimo ispuniti, prikriti. Ako vidimo da je potpuno uzaludno pokušati ga prikriti, potpuno uzaludno - ne verbalno, ne s uvjerenjem i stoga pogodbom ili odlukom - već ako vidimo potpunu apsurdnost toga... tada smo suočeni s činjenicom. Pitanje nije kako biti slobodan od zavisnosti; to nije činjenica, to je samo reakcija na činjenicu.... Zašto se ne suočim s činjenicom i vidim što će se dogoditi?

Sada se javlja problem promatrača i promatranog. Promatrač kaže: „Ja sam prazan; ne sviđa mi se to,” i pobjegne od toga. Promatrač kaže: „Ja sam različit od praznine.” Ali promatrač jest praznina; to nije praznina koju promatrač promatra. Promatrač je promatrano. Tada nastupa velika revolucija u razmišljanju, u osjećanju.

10. Ožujak

Vežanost je bijeg

Samo pokušajte biti svjesni svoje uvjetovanosti.

Možete je spoznati samo indirektno, u odnosu s nečim drugim. Ne možete je biti svjesni kao neke apstrakcije, jer tada je samo verbalna, bez prevelikog značaja. Mi smo svjesni samo sukoba. Sukob postoji kad nema integracije između izazova i odgovora na taj izazov. Taj je sukob rezultat naše uvjetovanosti. Uvjetovanost je vezanost, vezanost za posao, za tradiciju, za imovinu, za ljude, za ideje, i tako dalje. Kad ne bi bilo vezanosti, bi li bilo uvjetovanosti? Naravno da ne. Dakle, zašto smo vezani? Vezan sam za svoju zemlju zato što kroz poistovjećenje s njom postajem netko. Poistovjećujem se sa svojim poslom, i posao postaje važan. Ja sam svoja obitelj, svoja imovina; ja sam za njih vezan. Objekt vezanosti nudi mi sredstvo bijega od svoje vlastite praznine. Vezanost je bijeg, a bijeg je taj koji osnažuje uvjetovanost.

11. Ožujak

Biti sam

Biti sam, što nije filozofija usamljenosti, očito znači biti u stanju revolucije protiv cijelog društvenog uređenja - ne samo ovog društva, već i komunističkog društva, fašističkog, svake vrsta društva kao organizirane brutalnosti, organizirane moći. A to podrazumijeva izuzetnu percepciju posljedica moći. Gospodine, jeste li zamijetili one vojnike u vježbi? Oni više nisu ljudska bića, oni su mašine, oni su vaši sinovi i moji sinovi, stojeći tamo na suncu. To se događa ovdje, u Americi, u Rusiji, i svugdje - ne samo na razini države, već i na redovničkoj razini, kroz pripadnost samostanima, redovima, skupinama koje uživaju ogromnu moć. A samo um koji ne pripada može biti sam. I samoća nije

nešto što treba kultivirati. Vidite li ovo? Kad vidite sve ovo, vi ste vani, i nijedan vas vladar ili predsjednik neće pozvati na večeru. Iz te samoće proizlazi poniznost. Ova samoća poznaje ljubav - a ne moć. Ambiciozan čovjek, religiozan ili običan, nikad neće znati što ljubav jest. Dakle, ako pojedinac sve ovo vidi, ima kvalitetu potpunog življenja i prema tome potpunog djelovanja. Ovo dolazi kroz samospoznaju.

12. Ožujak

Žudnja je uvijek žudnja

Kako bi izbjegli patnju negujemo nevezanost. Pošto smo upozoreni na to da vezanost prije ili kasnije za sobom povlači patnju, želimo postati nevezani. Vezanost pruža zadovoljstvo, ali opažajući bol u njoj, želimo zadovoljenje na drugačiji način, kroz nevezanost. Nevezanost je isto što i vezanost dokle god podliježe zadovoljenju. Dakle, mi zapravo tražimo zadovoljenje; želimo biti zadovoljeni bilo kojim sredstvom. Zavisni smo ili vezani zato što nam to pruža užitak, sigurnost, moć, osjećaj blagostanja, iako se u tome nalazi tuga i strah. Nevezanost tražimo također radi užitka, kako ne bi bili povrijeđeni, kako ne bi bili iznutra ranjeni. Naša potraga je potraga za užitkom, zadovoljenjem. Ovaj proces moramo razumjeti bez osuđivanja ili opravdavanja, jer ukoliko ga ne razumijemo, nećemo naći izlaz iz svojeg komešanja i proturječja. Može li žudnja ikad biti zadovoljena, ili je to rupa bez dna? Bilo da žudimo za nečim niskim ili nečim visokim, žudnja je uvijek žudnja, vatra koja gori, i ono što ona sagori uskoro postaje pepeo; ali žudnja za zadovoljenjem još uvijek opstaje, vječno goreći, vječno gutajući, i nema joj kraja. Vezanost i nevezanost podjednako porobljavaju, i moraju biti nadidene.

13. Ožujak

Intenzitet slobodan od svake vezanosti

U stanju strasti bez uzroka postoji intenzitet slobodan od svake vezanosti, ali kad strast ima uzrok, postoji i vezanost, a vezanost je početak tuge. Većina nas je vezana; držimo se za osobu, za državu, za uvjerenje, za ideju, a kad nam je objekt vezanosti oduzet ili na neki drugi način izgubi svoj značaj, nalazimo se praznima, nedovoljnim. Ovu prazninu pokušavamo ispuniti prijanjanjem uz nešto drugo, što opet postaje objektom naše žudnje.

14. Ožujak

Odnos je ogledalo

Svakako, samo se kroz odnos otkriva proces onoga što jesam, nije li tako? Odnos je ogledalo u kojem se vidim onakvim kakav jesam, ali kako se većini nas ne sviđa ono što jesmo, počinjemo disciplinirati, ili pozitivno ili negativno, ono što vidimo u ogledalu odnosa. Što znači, otkrijem nešto u odnosu, u činu odnosa, i to mi se ne sviđa. Dakle, počinjem modificirati ono što mi se ne sviđa, ono što mi se čini neugodnim. Želim to promijeniti - što znači da već imam obrazac onoga što bih trebao biti. Čim postoji obrazac onoga što bih trebao biti, nema shvaćanja onoga što jesam. Čim imam sliku onoga što želim biti, ili onoga što bih trebao biti, ili onoga što ne bih trebao biti - standard prema kojem se želim promijeniti - tada, zasigurno, nema shvaćanja onoga što jesam u trenutku odnosa. Mislim da je vrlo bitno shvatiti ovo, zato što mislim da upravo u ovoj točki većina nas zastrani. Ne želimo znati što zapravo jesmo u danom trenutku u odnosu. Ako smo zaokupljeni jedino samopoboljšanjem, izostaje

razumijevanje nas samih, onoga što jest.

15. Ožujak

Funkcija odnosa

Odnos je neizbježno bolan, što je vidljivo u našem svakodnevnom postojanju. Ako u odnosu nema napetosti, on prestaje biti odnosom i jednostavno se pretvara u ugodno sneno stanje, opijat - što većina ljudi želi i preferira. Sukob se odvija između ove žudnje za ugodnošću i činjeničnog, između iluzije i stvarnosti. Ako prepoznate iluziju onda možete, stavljajući je na stranu, pozornost posvetiti razumijevanju odnosa. Ali ako u odnosu tražite sigurnost, on postaje ulaganje u udobnost, u iluziju - a veličanstvenost odnosa je upravo u njegovoj nesigurnosti. Traženjem sigurnosti u odnosu ometate njegovu funkciju, što donosi svoje vlastite osebuje radnje i nesreće.

Svakako, funkcija odnosa je otkrivanje stanja svoga vlastitog bića. Odnos je proces samootkrivenja, samospoznaje. Ovo samootkrivenje je bolno, zahtijeva stalnu prilagodbu, gipkost misao-emocije. To je bolna borba, s periodima prosvijetljenog mira....

Ali većina nas izbjegava ili stavlja na stranu napetost u odnosu, preferirajući lakoću i udobnost zadovoljavajuće zavisnosti, neosporivu sigurnost, sigurno uporište. Tada obiteljski i drugi odnosi postaju utočište, utočište lakomislenih.

Kad se zavisnosti prikrade nesigurnost, kao što se to neizbježno i događa, tada se taj pojedini odnos odbacuje i ulazi se u neki novi u nadi pronalaženja trajne sigurnosti; ali u odnosu nema sigurnosti, i zavisnost samo gaji strah. Bez razumijevanja procesa sigurnosti i straha, odnos postaje vežuća zapreka, put neznanja. Tada je cijelo postojanje borba i bol, a iz toga nema izlaza izuzev ispravnog razmišljanja koje dolazi

kroz samospoznaju.

16. Ožujak

Kako može biti stvarne ljubavi?

Predodžba koju imate o osobi, predodžba koju imate o svojim političarima, ministru, svojem bogu, svojoj supruzi, svojoj djeci - u tu se predodžbu gleda. A ta je predodžba stvorena kroz vaš odnos, ili kroz vaše strahove, ili kroz vaše nade. Seksualni ili neki drugi užitak koji ste imali sa svojom ženom, svojim mužem, ljutnja, laskanje, utjeha, i sve stvari koje uz obitelj idu - ubojit je to život - stvari su koje su stvorile predodžbu o vašoj ženi ili mužu. S tom predodžbom gledate. Na sličan način, vaša žena ili vaš muž imaju predodžbu o vama. Dakle, odnos između vas i vaše žene ili muža, između vas i političara zapravo je odnos između ove dvije predodžbe. Točno? To je činjenica. Kako dvije predodžbe koje su rezultat misli, užitka i tako dalje, mogu sadržavati bilo kakvu afekciju ili ljubav? Dakle, odnos između dvije individue, vrlo bliske ili vrlo udaljene, odnos je između predodžbi, simbola, sjećanja. A kako u tome može biti stvarne ljubavi?

17. Ožujak

Mi smo ono što posjedujemo

Da bi se shvatio odnos, mora postojati pasivna svjesnost koja odnos ne uništava. Naprotiv, ona odnos čini puno vitalnijim, puno značajnijim. Tada u tom odnosu postoji mogućnost stvarne naklonosti; postoji toplina, osjećaj blizine, što nije puki sentiment ili senzacija. I ako tako možemo pristupiti ili imati takav odnos prema svemu, tada će naši problemi biti lako riješeni - problemi imovine, problemi posjedovanja.

Zato što mi jesmo ono što posjedujemo. Čovjek koji posjeduje novac jest novac. Čovjek koji se poistovjećuje s imovinom jest imovina, ili kuća, ili pokućstvo. Slično je i s idejama, ili s ljudima; a gdje postoji posesivnost, odnosa nema. Ali većina nas posjeduje zato što nam, ako ne posjedujemo, ne ostaje ništa drugo. Mi smo prazne ljuštore ako ne posjedujemo, ako život ne ispunimo pokućstvom, glazbom, znanjem, ovim ili onim. A ta ljuštura stvara puno buke, i tu buku nazivamo življenjem; i time smo zadovoljni. A kad se javi poremećaj, raskid s tim, javlja se žalost zato što odjednom otkrivате kakvi ste - prazna ljuštura, bez previše smisla. Dakle, biti svjestan cijelog sadržaja odnosa je djelovanje; i kroz to se djelovanje javlja mogućnost istinskog odnosa, mogućnost otkrivanja njegove velike dubine, njegova velikog značaja, i spoznaje o tome što je ljubav.

18. Ožujak

Biti u odnosu

Bez odnosa nema postojanja: postojati znači biti u odnosu... Čini se da većina nas ovo ne shvaća - da je svijet moj odnos s drugima, bilo s jednim čovjekom ili mnogo njih. Moj problem je problem odnosa. To što jesam, to projiciram, i očigledno, ako ne razumijem sebe, cjelina odnosa je zahvaćena konfuzijom koja se vječno širi koncentričnim krugovima. Dakle, odnos postaje od izuzetne važnosti, ne s takozvanom masom, gomilom, već u svijetu moje obitelji i prijatelja, koliko god malen bio taj svijet - moj odnos s mojom ženom, djecom, mojim susjedom. U svijetu ogromnih organizacija, velikih mobilizacija ljudi, masovnih pokreta, bojimo se djelovati u malim razmjerima; bojimo se biti mali ljudi koji raščišćuju svoj vlastiti dio. Kažemo si, „Što ja osobno mogu učiniti? Moram se pridružiti masovnom

pokretu kako bih reformirao." Naprotiv, stvarna se revolucija ne odvija kroz masovne pokrete već kroz unutarnje prevrednovanje odnosa - samo je to stvarna reformacija, radikalna, neprekidna revolucija. Mi se bojimo početi u malim razmjerima. Zato što je problem tako ogroman, mislimo da se s njim moramo susresti uz pomoć velikog broja ljudi, s velikom organizacijom, masovnim pokretima. Dakako, problema se moramo latiti u manjim razmjerima, a mali razmjer je „ja" i „ti". Kad razumijem sebe, razumijem i tebe, i iz tog razumijevanja nastaje ljubav. Ljubav je faktor koji nedostaje; postoji manjak naklonosti, topline u odnosu, i zato što nam nedostaje te ljubavi, te nježnosti, te velikodušnosti, te milosti u odnosu, bježimo u masovno djelovanje koje proizvodi daljnju konfuziju, daljnju žalost. Srce ispunimo nacrtima svjetske reforme i ne okrećemo se ka onom faktoru koji stvari može riješiti, ka ljubavi.

19. Ožujak

Vi i ja smo problem, ne svijet

Svijet nije nešto odvojeno od tebe i mene; svijet, društvo, odnos je koji uspostavljamo, ili težimo uspostaviti, jedni s drugima. Dakle problem smo ti i ja, a ne svijet, zato što je svijet projekcija nas samih, i kako bi razumjeli svijet, moramo razumjeti sebe. Taj svijet nije odvojen od nas; mi smo svijet, i naši problemi su problemi svijeta.

20. Ožujak

Ne postoji nešto poput življenja samim

Želimo pobjeći od svoje usamljenosti, sa svim njenim paničnim strahovima, pa zavisimo o drugome,

obogaćujemo se društvom, i tako dalje. Mi smo primarni pokretači, a drugi postaju pijuni u našoj igri; i kad se pijun okrene i zahtijeva nešto za uzvrat, šokirani smo i ožalošćeni. Ako je naša vlastita tvrđava jaka, bez slabih točaka u njoj, ovi udari izvana za nas nisu od velikih posljedica. Osobite tendencije koje se javljaju kroz starenje moraju biti shvaćene i ispravljene dok smo još uvijek sposobni za nepristrano i tolerantno samopromatranje i proučavanje; svoje strahove moramo promatrati i shvatiti sada. Naše energije moraju biti usmjerene, ne samo prema razumijevanju vanjskih pritisaka i zahtjeva za koje smo sami odgovorni, već i prema shvaćanju nas samih, naše samoće, naših strahova, potreba i krhkoća. Ne postoji nešto poput življenja samim, jer je cijelo življenje odnos; već življenje bez direktnog odnosa zahtijeva visoku inteligenciju, okretniju i veću svjesnost za samootkriće. „Samotno“ življenje, bez ove revne i tečne svjesnosti, osnažuje već dominantne tendencije, tako uzrokujući neravnotežu, iskrivljenje. Sada je trenutak kad pojedinac mora postati svjestan asortimana i čudljivih navika misao-osjećaja koji dolaze sa starošću, i razumijevanjem ih ukloniti. Samo unutarnja bogatstva donose mir i radost.

21. Ožujak

Sloboda od straha

Je li za um moguće da se u potpunosti isprazni od straha? Strah bilo koje vrste gaji iluziju; čini um tupim, plitkim. Gdje postoji strah, očito nema slobode, a bez slobode uopće nema ljubavi. A većina nas ima neku vrstu straha, strah od mraka, strah od javnog mijenja, strah od zmija, strah od fizičke boli, strah od starosti, strah od smrti. Mi doslovno imamo pregršt strahova. A je li moguće biti potpuno slobodan od straha? Možemo vidjeti što strah čini svakome od nas. Tjera

čovjeka da govori laži; iskvaruje ga na različite načine; čini um ispraznim, plitkim. U umu postoje mračni kutci koji nikad ne mogu biti istraženi i izloženi dok se god pojedinac boji. Fizička samoobrana, instinktivni poriv da se držimo podalje od zmiје otrovnice, da ustuknemo pred provalijom, da izbjegnemo pad pod tramvaj, i tako dalje, razborit je, normalan, zdrav. Ali govorim o psihološkoj samozaštiti koja čini da se bojimo bolesti, smrti, neprijatelja. Kad tražimo ispunjenje u bilo kojem obliku, bilo kroz slikanje, kroz glazbu, kroz odnos, kroz što god hoćete, uvijek je prisutan strah. Dakle, bitno je biti svjestan ovog cijelog procesa sebe samog; promatrati, učiti o tome, a ne pitati kako se osloboditi od straha. Kad se jednostavno želite osloboditi od straha, naći ćete načine i sredstva bijega od njega, i tako nikad ne može biti slobode od straha.

22. Ožujak

Nositi se sa strahom

Pojedinac se boji javnog mijenja, boji se nepostizanja, neispunjenja, boji se neimanja mogućnosti; i kroz sve se to javlja izuzetan osjećaj krivnje - učinio je stvar koju nije smio učiniti; osjećaj krivnje u samom činu djelovanja; on je zdrav, a drugi su siromašni i bolesni; on ima hrane, a drugi je nemaju. Što više um istražuje, prodire, ispituje, veći je osjećaj krivnje, tjeskobe... Strah je poriv koji traži Majstora, gurua; strah je ogrtač ugleda, a svi tako jako vole - biti ugledni. Jeste li odlučili biti hrabrima kako bi se suočili sa životnim događajima, ili strah racionaliziranjem jednostavno stavljate na stranu, ili nalazite objašnjenja koja će dati zadovoljenje umu koji je zarobljen u strahu? Kako se nosite s time? Uključite radio, čitate knjigu, odete u hram, držite se za neki oblik dogme, vjerovanja?

Strah je destruktivna sila u čovjeku. On čini

um usahlim, izvitoperuje misao, vodi kojekakvim izuzetno lukavim i suptilnim teorijama, apsurdnim praznovjerjima, dogmama i vjerovanjima. Ako vidite da je strah destruktivan, kako nastaviti dalje da bi se um očistio? Kažete da ćete se ispitivanjem uzroka straha osloboditi straha. Nije li tako? Pokušaj da se otkrije uzrok i poznavanje uzroka straha ne uklanjaju strah.

23. Ožujak

Vrata razumijevanja

Strah ne možete izbrisati bez razumijevanja, bez stvarnog gledanja u prirodu vremena, što znači u misao, što znači u riječ. Iz toga proizlazi pitanje: postoji li misao bez riječi, postoji li razmišljanje bez riječi koja je sjećanje? Gospodine, bez viđenja prirode uma, kretanja uma, procesa samospoznavanja, puko govorenje kako se toga moram osloboditi ima vrlo malo značaja. Strah morate sagledati u kontekstu cijeloga uma. Treba vam energija da bi vidjeli, da bi ušli u sve ovo. Energija se ne dobiva jedenjem hrane - to je dio fizičke potrebe. Ali viđenje, u smislu u kojem ja koristim tu riječ, zahtijeva golemu energiju, a ta se energija rasipa kad se borite s riječima, kad se opirete, osuđujete, kad ste puni zaključaka koji vas sprječavaju da gledate, da vidite - sva vaša energija odlazi na to. Dakle, sagledavanjem ove percepcije, ovog viđenja, ponovno otvarate vrata.

24. Ožujak

Strah nas čini poslušnima

Zašto činimo sve ovo - poslušni smo, slijedimo, kopiramo? Zašto? Zato što se iznutra bojimo biti nesigurni. Želimo biti sigurni - želimo biti sigurni financijski, želimo biti sigurni moralno - želimo biti

ispravni, želimo biti u sigurnoj poziciji, želimo da se nikad ne moramo suočiti s nevoljom, boli, patnjom, želimo biti ograđeni. Dakle strah nas, svjesno ili nesvjesno, tjera da budemo poslušni Majstoru, vođi, svećeniku, vladi. Strah nas također kontrolira kako ne bi učinili nešto nažao drugima, zato što ćemo biti kažnjeni. Dakle iza svih ovih akcija, pohlepa, potraga, vreba želja za sigurnosti, ova žudnja da budemo osigurani. Dakle, ako nismo razriješili strah, bez slobode od straha, naša poslušnost nekom drugom ili nečija poslušnost nama samima od malog je značaja; ono što je značajno jest razumjeti ovaj strah iz dana u dan, i kako se strah javlja na različite načine. Samo kad postoji sloboda od straha, postoji i ta unutaranja kvaliteta razumijevanja, ta samoća u kojoj nema akumulacije znanja ili iskustva, i samo nam to daje izuzetnu jasnoću u potrazi za stvarnim.

25. Ožujak

Licem u lice s činjenicom

Bojimo li se činjenice ili ideje o činjenici? Bojimo li se stvari onakve kakva jest, ili se bojimo onoga što *mislimo* da jest? Uzmite smrt, na primjer. Bojimo li se činjenice smrti ili ideje smrti? Činjenica je jedna stvar a ideja o činjenici druga. Bojim li se riječi *smrt* ili same činjenice? Zato što se bojim riječi, ideje, nikad ne razumijem činjenicu, nikad ne gledam u činjenicu, nikad nisam u direktnom odnosu s činjenicom. Straha nema samo kad sam u potpunom zajedništvu s činjenicom. Ako nisam u zajedništvu s činjenicom, postoji strah, a zajedništva s činjenicom nema dokle god imam ideju, mišljenje, teoriju, o činjenici; dakle mora mi biti vrlo jasno bojim li se riječi, ideje, ili činjenice. Ako se s činjenicom nađem licem u lice, nema ničega u vezi nje što bih trebao razumjeti: činjenica je ovdje i mogu se s njom suočiti. Ako se bojim riječi, onda moram razumjeti riječ, ući u

cijeli proces onoga što ta riječ, termin, implicira. Moje mišljenje, moja ideja, moje iskustvo, moje znanje o činjenici, stvaraju strah. Dokle god postoji verbalizacija činjenice, imenovanje činjenice kojim je se identificira ili osuđuje, dokle god misao kao promatrač prosuđuje činjenicu, mora postojati strah. Misao je proizvod prošlosti; može postojati samo kroz verbalizaciju, kroz simbole, kroz predodžbe. Dakle, dokle god misao razmatra ili prevodi činjenicu, mora biti straha. Misao je proizvod prošlosti; može postojati samo kroz verbalizaciju, kroz simbole, kroz predodžbe. Dakle, dokle god misao razmatra ili prevodi činjenicu, mora biti straha.

26. Ožujak

Uspostavljanje kontakta sa strahom

Postoji fizički strah. Znači, kad vidite zmiju, divlju životinju, strah se javlja instinktivno; to je normalan, zdrav, prirodan strah. To i nije strah, to je želja da se zaštitimo - to je normalno. Ali psihološka samozaštita - što znači, žudnja da budemo uvijek sigurni - gaji strah. Um koji uvijek želi biti siguran mrtav je um, zato što u životu nema sigurnosti, nema trajnosti.... Kad sa strahom dođete u izravni kontakt, dolazi do reakcije živaca, i sve ostalo. Dakle, kad um više ne bježi kroz riječi ili aktivnost bilo koje vrste, nema podjele na promatrača i na stvar koja je uočena kao strah. Od straha se odvaja samo um koji bježi. Ali kad postoji izravan kontakt sa strahom, nema promatrača, nema entiteta koji kaže: „Ja se bojim.“ Prema tome, čim uđete u direktni odnos sa životom, s bilo čime, nema podjele - ova je podjela ta koja hrani natjecanje, ambiciju, strah. Dakle ono što je važno nije „kako se osloboditi straha“. Ako tražite način, metodu, sistem kojim ćete se riješiti straha, vječno ćete biti zarobljeni u strahu. Ali

ako razumijete strah - što se može dogoditi samo ako s njim stupite u direktni kontakt, kao što ste u kontaktu s glađu, kao što ste u direktnom kontaktu kad vam prijete gubitak posla - tada nešto činite; samo ćete tada vidjeti kako svaki strah nestaje - mislimo na strah u cjelini, ne strah ove ili one vrste.

27. Ožujak

Strah je neprihvatanje onoga što jest

Strah nalazi različite bjegove. Uobičajena varijanta je poistovjećenje, nije li? - poistovjećenje s državom, s društvom, s idejom. Niste li primijetili kako reagirate kad vidite procesiju, vojnu procesiju ili religijsku procesiju, ili kad postoji opasnost da zemlja bude napadnuta? Tada se poistovjećujete sa zemljom, s nekim bićem, s ideologijom. U nekim se drugim vremenima poistovjećujete sa svojim djetetom, svojom ženom, s osobitim oblikom djelovanja, ili nedjelovanja. Poistovjećenje je proces samozaborava. Dakle, dokle god sam svjestan svoga „ja“ postoji bol, postoji borba, postoji neprekidni strah. Ali ako se mogu poistovjetiti s nečim većim, s nečim vrijednim, s ljepotom, sa životom, s istinom, s vjerovanjem, sa znanjem, barem privremeno, dolazi do bijega od „ja“, nije li tako? Ako govorim o „svojoj državi“ privremeno zaboravljam na sebe, ne zaboravljam li? Ako mogu reći nešto o Bogu, zaboravljam sebe. Ako se mogu poistovjetiti sa svojom obitelji, sa skupinom, s određenom strankom, s određenom ideologijom, dolazi do privremenog bijega. Znamo li što je strah? Nije li strah neprihvatanje onoga što jest? Moramo razumjeti riječ *prihvatanje*. Ne koristim tu riječ misleći na napor da se nešto prihvati. Kad vidim ono što jest, ne radi se o nikakvom prihvatanju. Kad ne vidim jasno ono što jest, tada u priču uvodim proces prihvatanja. Dakle, strah je

neprihvatanje onoga *što jest*.

28. Ožujak

Nered koji vrijeme stvara

Vrijeme znači kretanje od onoga *što jest* prema onome „što bi trebalo biti”. Bojim se, ali ću jednoga dana biti slobodan od straha; dakle, vrijeme je potrebno kako bih se od straha oslobodio - barem mi tako mislimo. Provođenje promjene od onoga *što jest* prema „onom što bi trebalo biti” uključuje vrijeme. Vrijeme implicira napor u intervalu između onoga *što jest* i „onoga što bi trebalo biti”. Ne volim strah, i učinit ću napor kako bih razumio, analizirao, secirao ga, ili ću mu otkriti uzrok, ili ću u potpunosti pobjeći od njega. Sve ovo podrazumijeva napor - a napor je nešto na što smo navikli. Uvijek smo u sukobu između onoga *što jest* i onoga „što bi trebalo biti”. "Ono što bih trebao biti" je ideja, a ideja je fiktivna, nije „ono što jesam,” što je činjenica; a „ono što jesam” može biti promijenjeno samo kad razumijem nered koji vrijeme stvara.

... Dakle, je li za mene moguće da se totalno oslobodim od straha, potpuno, istoga trenutka? Ako strahu dozvolim da se nastavi, cijelo ću vrijeme stvarati nered; prema tome, pojedinac uviđa da je vrijeme element nereda, nije sredstvo koje će donijeti konačno oslobođenje od straha. Dakle, ne postoji postepeni proces oslobađanja od straha, kao što ne postoji ni postepeni proces oslobađanja od otrova nacionalizma. Ako ste nacionalist i kažete da će s vremenom nastupiti bratstvo čovječanstva, u intervalu će biti ratova, mržnji, očaja, postoji cijela ova užasna podjela između čovjeka i čovjeka; stoga, vrijeme stvara nered.

29. Ožujak

Kako gledam u ljutnju?

Očigledno, gledam je kao promatrač koji je ljut. Kažem: „Ja sam ljut.“ U trenutku ljutnje nema „ja“; „ja“ dolazi odmah nakon - što podrazumijeva vrijeme. Mogu li gledati u činjenicu bez vremenskog faktora, koji je misao, koji je riječ? To se događa kad postoji gledanje bez promatrača. Gledajte gdje me to dovelo. Sada počinjem opažati način gledanja - opažanje bez mišljenja, zaključka, bez osuđivanja, prosuđivanja. Dakle, opažam da može postojati „viđenje“ bez misli, koja je riječ. Tako je um onkraj dohvata ideja, sukoba dualnosti i svega ostaloga. Dakle, mogu li ne gledati u strah kao u izoliranu činjenicu?

Ako izolirate činjenicu to vam ne otvara vrata ka cijelom univerzumu uma, dakle vratimo se činjenici i počnimo ponovno uzimajući drugu činjenicu, kako bi osobno počeli uviđati tu izvanrednu stvar koja jest um, kako bi imali ključ, mogli otvoriti vrata, i eruptirati u to...

... Ako uzmete u obzir jedan strah - strah od smrti, strah od susjeda, strah od dominacije vašeg supružnika nad vama, poznajete cijelu tu zapetljanciju oko dominacije - hoće li to otvoriti vrata? A samo to je bitno - ne kako se toga osloboditi - zato što će čim otvorite vrata, strah u potpunosti biti izbrisan. Um je rezultat vremena, a vrijeme je riječ - kako neobično, kad razmislite! Vrijeme je misao; misao je ta koja gaji strah, misao je ta koja gaji strah od smrti; a vrijeme koje je misao, u svojim rukama drži sve zamršenosti i prepređenosti straha.

30. Ožujak

Korijen svakog straha

Žudnja za postajanjem uzrokuje strahove; biti,

postići, i prema tome zavisnost prouzrokuje strah. Stanje nestraha nije negacija, nije suprotnost strahu niti je hrabrost. U razumijevanju uzroka straha leži njegovo ukinuće, ne u postajanju hrabrim, jer u svakom postajanju leži sjeme straha. Zavisnost o stvarima, o ljudima ili o idejama gaji strah, zavisnost izranja iz neznanja, iz nedostatka samospoznaje, iz unutarnjeg siromaštva; strah uzrokuje nesigurnost uma-srca, sprječavajući komunikaciju i razumijevanje. Kroz samospoznaju počinjemo otkrivati i tako shvaćati uzrok straha, ne samo površinskih već i dubokih uzročnih i akumulativnih strahova. Strah je i urođen i usvojen; u odnosu je s prošlošću, i kako bi se od njega oslobodio misao-osjećaj, prošlost mora biti shvaćena kroz sadašnjost. Prošlost vječno želi rađati sadašnjost koja postaje poistovjećujuće sjećanje mojih „mene” i „moje,” mojeg „ja”. Sebstvo je korijen svakog straha.

31. Ožujak

TRAVANJ

ŽUDNJA

SEKS

BRAK

STRAST

Postoji samo želja

Ne postoji entitet odvojen od želje; postoji samo želja, ne postoji netko tko želi. Želja se svaki put drugačije maskira, ovisno o svojim interesima. Sjećanje na ove različite interese susreće se s novim, što dovodi do sukoba, i tako je rođen onaj koji bira, uspostavljajući se kao entitet odvojen i udaljen od želje. Ali taj entitet nije različit od svojih svojstava. Entitet koji želi ispuniti

prazninu ili od nje pobjeći, pobjeći od nepotpunosti, usamljenosti, nije različit od onoga što izbjegava, on *jest* to. Ne može pobjeći od samog sebe; sve što može učiniti jest shvatiti sebe. On je svoja usamljenost, svoja praznina, i dok se god smatra nečim odvojenim od sebe, bit će u zabludi i beskrajnom sukobu. Kad izravno doživljava da je on svoja vlastita usamljenost, samo tada može biti slobode od straha. Strah postoji samo u odnosu na ideju, ideja je reakcija pamćenja u obliku misli. Misao je rezultat iskustva; i iako može razmišljati o praznini, imati različite osjete u vezi nje, ne može prazninu spoznavati izravno. Riječ *usamljenost*, sa svojim sjećanjima na bol i strah, sprječava doživljavanje toga na svjež način. Misao je sjećanje, a kad riječ više nije značajna, tada je odnos između onoga koji doživljava i doživljenog potpuno drugačiji; tada je taj odnos izravan a ne uspostavljen preko riječi, preko sjećanja; tada je onaj koji doživljava ono što je doživljeno, a samo to donosi slobodu od straha.

1. Travanj

Razumjeti žudnju

Moramo razumjeti žudnju, a vrlo je teško razumjeti nešto što je tako vitalno, tako zahtjevno, tako žurno, zato što je u samom ispunjenju žudnje prouzročena strast, s njenim užitkom i bolom. I ako pojedinac kani razumjeti žudnju, očigledno ne smije biti izbora. Ne možete žudnju prosuđivati kao dobru ili lošu, plemenitu ili neplemenitu, ili reći, „zadržati ću ovu žudnju a poreći onu.“ Sve to mora biti stavljeno na stranu ako želimo otkriti istinu žudnje - njenu ljepotu, njenu ružnoću, ili kakva god bila.

2. Travanj

Žudnju treba razumjeti

Nastavimo dalje kako bi razmotrili žudnju. Mi poznajemo, ne poznajemo li, žudnju koja samoj sebi proturječi, žudnju koja je izmučena, koja vuče u različitim smjerovima: bol, nemir, tjeskobu žudnje, i discipliniranje, kontroliranje. I u vječnoj bitci s njom, mi je izvijamo dok ne promijeni oblik i prepoznatljivost, ali još uvijek je tu, konstantno promatra, čeka, gurka. Što god činili, bilo da je sublimiramo, da bježimo od nje, da je poričemo ili prihvaćamo, ili joj prepuštamo potpunu vlast - uvijek je tu. I znamo kako su religiozni učitelji i drugi rekli da moramo biti bez žudnje, njegovati nevezanost, biti slobodni od žudnje - što je zapravo apsurdno, zato što žudnju treba razumjeti, a ne uništiti. Ako žudnju izopačujete, oblikujete, kontrolirate, potiskujete, možda uništavate nešto izuzetno lijepo.

3. Travanj

Kakvoća žudnje

... Što se događa ako ne osudite žudnju, ne prosuđujete je kao dobru ili lošu, već ste je jednostavno svjesni? Pitam se znate li što znači biti svjestan nečega? Većina nas nije svjesno zato što smo navikli na osuđivanje, prosuđivanje, procjenjivanje, poistovjećivanje, biranje. Izbor očito sprječava svjesnost jer je biranje uvijek rezultat sukoba. Biti svjestan prilikom ulaska u sobu, vidjeti svo pokućstvo, tepih ili njegovo odsustvo, i tako dalje - jednostavno vidjeti to, biti svjestan svega toga bez ikakvog osjećaja prosuđivanja - vrlo je teško. Jeste li ikad pokušali gledati u osobu, cvijet, ideju, emociju, bez ikakvog izbora, ikakvog suda? Ako pojedinac istu stvar učini sa žudnjom, ako

živi s njom - ne poričući ili govoreći, „Što mi je činiti s ovom žudnjom? Tako je ružna, tako obijesna, tako nasilna," ne dajući joj neko ime, simbol, ne prikrivajući je riječju - je li ona onda još uvijek uzrok nemira? Je li onda žudnja nešto što se treba ukloniti, uništiti? Mi je želimo uništiti zato što se jedna žudnja sudara s drugom stvarajući sukob, jad, i proturječje; i možemo vidjeti kako pokušavamo pobjeći od ovog vječitog sukoba. Dakle može li pojedinac biti svjestan potpunosti žudnje? Ono na što mislim kad kažem potpunost nije samo jedna žudnja ili mnoge žudnje, već potpuna kakvoća same žudnje.

4. Travanj

Zašto pojedinac ne bi uživao?

Vidite predivan zalazak sunca, ljupko drvo, rijeku u širokom zavojitom kretanju, ili lijepo lice, i gledati to pruža veliki užitak, oduševljenje. Što je tu loše? Čini mi se da zbunjenost i jad počinje kad to lice, taj oblak, ta planina postane sjećanje, i sjećanje tada zahtijeva veći kontinuitet užitka; želimo da se takve stvari ponavljaju. Svi ovo znamo. Imao sam određeni užitak, ili je vama nešto pružilo osjećaj zadovoljstva, i želimo da se to ponovi. Bilo da je to nešto seksualno, artističko, intelektualno, ili nešto posve drugačijeg karaktera, mi želimo da se ponovi - a mislim da u toj točki užitak počinje zamračivati um i stvarati vrijednosti koje su lažne, nisu stvarne.

Važno je shvatiti užitak, ne pokušati riješiti ga se - to je previše glupo. Nitko se ne može riješiti užitka. Ali razumjeti prirodu i strukturu užitka temeljna je stvar; jer ako je život samo užitak, a to je ono što bi pojedinac htio, tada s užitkom dolazi jad, konfuzija, iluzije, lažne vrijednosti koje stvaramo i, prema tome, nema jasnoće.

5. Travanj

Zdrava, normalna reakcija

... Moram saznati zašto je žudnja u mom životu tako snažna. To može biti dobro ili loše. Moram otkriti. Vidim to. Žudnja se javlja, što je reakcija, što je zdrava i normalna reakcija; u protivnom bih bio mrtav. Vidim predivnu stvar i kažem: „Sveca mu, želim to.” Kad ne bih, bio bih mrtav. Ali bol se nalazi u konstantnoj potrazi za tim. To je moj problem - bol postoji baš kao i užitak. Vidim lijepu ženu, i ona zaista jest lijepa; bilo bi apsurdno reći: „Ne, nije.” To je činjenica. Ali što daje kontinuitet užitku? Očito je to misao koja o njemu razmišlja...

Ja razmišljam o tome. Više nema izravnog kontakta s objektom koji je žudnja, već misao sada pojačava tu žudnju misleći o njoj, imajući predodžbe, slike, ideje... Misao ulazi u priču i kaže: „Molim te, moraš to imati; to je rast; to je važno; to nije važno; ovo je od životne važnosti; ovo nije od životne važnosti.”

Ali ja mogu u to gledati i osjećati žudnju, i time završiti stvar bez uplitanja misli.

6. Travanj

Biti mrtav za male stvari

Jeste li ikad pokušali umrijeti, biti mrtvi za užitak dobrovoljno, bez prisile? Obično kad umrete, to ne želite; smrt dođe i odvede vas, to nije dobrovoljan čin, osim kad je riječ o samoubojstvu. Ali jeste li ikad pokušali umrijeti dobrovoljno, s lakoćom, jeste li osjetili onaj osjećaj napuštanja užitka? Očigledno ne! Trenutno su vaši ideali, vaši užitci, vaše ambicije stvari koje si pridaju takozvani značaj. Život je nešto živuće, bogato, punina, prepuštanje, a ne osjećaj da „ja” ima značaj.

To je puko intelektualiziranje. Ako eksperimentirate s umiranjem u odnosu na male stvari - to je dovoljno dobro. Jednostavno umirati u odnosu na male užitke - s lakoćom, s udobnošću, sa smiješkom - dovoljno je, jer ćete tada vidjeti da je vaš um sposoban biti mrtav za mnoge stvari, biti mrtav za sva sjećanja. Mašine preuzimaju ulogu pamćenja - kompjutori - ali ljudski je um nešto više od puke mehaničke navike asocijacija i sjećanja. Ali ne može postati to nešto drugo, ako ne umre za sve što poznaje.

Za uviđanje istine svega ovoga, ključanje mladi um, um koji ne funkcionira samo u polju vremena. Mladi um umire za sve. Možete li uvidjeti istinu toga odmah, osjetiti istinu toga smjesta? Možda ne vidite cijeli izuzetni značaj toga, neizmjernu suptilnost, ljepotu tog umiranja, njeno bogatstvo, ali već samo slušanje o tome sije sjeme, i značaj ovih riječi pušta korijen - ne samo na površnoj svjesnoj razini, već kroz čitavo nesvjesno.

7. Travanj

Seks

Seks je jedan od problema zato što se čini da u samom činu seksa dolazi do potpunog odsustva sebstva. U tom ste trenutku sretni, zato što nastupa nestajanje samosvijesti, nestajanje „mene“, i pošto žudimo za još toga - za još više poricanja sebstva u kojem se javlja potpuna sreća, bez prošlosti ili budućnosti - zahtijevajući tu potpunu sreću kroz potpuno stapanje, integraciju, to postaje svevažće. Nije li tako? Zato što je to nešto što mi daje nepatvorenu radost, potpuni samozaborav, želim sve više i više toga. Dakle, zašto želim više? Zato što sam svugdje drugdje u sukobu, svugdje drugdje, na svim različitim razinama postojanja, obitava jačanje sebstva. Ekonomski, društveno, religiozno, postoji neprestano zgušnjavanje sebstva, što znači sukob. Na

kraju krajeva, samosvjesni ste samo kad postoji sukob. Samosvijest je po samoj svojoj prirodi ishod sukoba... Dakle, problem nije seks, naravno, već kako biti slobodan od sebstva. Okusili ste to stanje bića u kojem sebstva nema, barem na nekoliko sekundi, barem na dan, ili koliko god; a tamo gdje je sebstvo, postoji i sukob, postoji i jad, postoji i razdor. Dakle, postoji neprestana čežnja za više tog stanja slobode od sebstva.

8. Travanj

Krajnji bijeg

Na što mislimo kad govorimo o problemu seksa? Govorimo li o činu, ili o misli o činu? Dakako, ne govorimo o činu. Seksualni čin nije veći problem od jela, ali ako tijekom cijelog dana razmišljate o jelu ili bilo čemu drugom zato što nemate o čemu drugom razmišljati, onda postaje problem.... Zašto taj problem gradite, što očito činite? Kina, časopisi, priče, način na koji se žene odijevaju, sve to podupire vaše razmišljanje o seksu. A zašto um to gradi, zašto um uopće misli na seks? Zašto, gospodo i dame? To je vaš problem. Zašto? Zašto je to postalo centralnim pitanjem u vašem životu? Dok vas zovu mnoge stvari, zahtijevajući vašu pozornost, vi dajete potpunu pozornost misli o seksu. Što se događa, zašto su vaše misli toliko okupirane njime? Zato što je to način krajnjeg bijega, nije li? To je način potpunog samozaborava. Na određeno vrijeme, barem na trenutak, možete zaboraviti sebe - i ne postoji drugi način da na sebe zaboravite. Sve drugo što u životu činite stavlja naglasak na „ja“, na sebstvo. Vaš posao, vaša religija, vaši bogovi, vaše vođe, vaše političke i ekonomske akcije, vaši bjegovi, vaše društvene aktivnosti, vaše priključivanje jednoj stranci i odbijanje druge - sve to osnažuje i stavlja naglasak na „ja.“.... Kad u vašem životu postoji samo jedan prilaz

krajnjem bijegu, potpunom zaboravu sebe na barem nekoliko sekundi, vežete se za njega zato što je to jedini trenutak u kojem ste sretni....

Dakle, seks postaje izuzetno težak i kompleksan problem sve dok ne razumijete um koji o problemu razmišlja.

9. Travanj

Seks smo pretvorili u problem

Zašto se sve čega se dotaknemo pretvara u problem? ... Zašto je seks postao problem? Zašto se podjarmljujemo življenju s problemima; zašto ih ne privedemo kraju? Zašto ne umremo, ne budemo mrtvi za svoje probleme umjesto da ih nosimo sa sobom iz dana u dan, iz godine u godinu? Dakako, seks je važno pitanje na koje ću upravo odgovoriti, ali primarno pitanje jest: zašto život pretvaramo u problem? Rad, seks, zarađivanje novca, razmišljanje, osjećanje, iskustva, znate, cijela djelatnost življenja - zašto je to problem? Nije li, u suštini, to zato što uvijek razmišljamo iz određene točke gledišta, iz fiksne točke gledišta? Uvijek razmišljamo iz centra prema periferiji, ali periferija je za većinu nas centar, i tako je bilo što, što taknemo, površno. Ali život nije površan; on zahtijeva potpuno življenje, i zato što živimo samo na površini, poznajemo samo površnu reakciju. Što god činili na periferiji, neizbježno mora stvoriti problem, i to je naš život - živimo u površnom i zadovoljni smo sa životom tamo, sa svim problemima površnog. Dakle, problem postoji dokle god živimo u površnom, na periferiji - periferija znači „ja“ i sve njegove senzacije, koje mogu biti eksternalizirane ili učinjene subjektivnima, koje se mogu poistovjetiti s univerzumom, sa zemljom, ili nekom drugom stvari koju je um izmislio. Prema tome, dokle god živimo u polju uma, mora biti komplikacija,

moraju postojati problemi; i to je sve što poznajemo.

10. Travanj

Što smatrate ljubavlju?

Ljubav je nepoznatljiva. Može biti ostvarena tek kad je znano shvaćeno i nadideno. Samo kad je um slobodan od znanog, samo će tada biti ljubavi. Dakle, ljubavi moramo prići negativno a ne pozitivno. Što je ljubav za većinu nas? Kad smo mi u pitanju, kad volimo, u tome postoji posesivnost, dominantnost, ili pokornost. Iz te posesivnosti nastaje ljubomora i strah od gubitka, i potom legaliziramo taj posesivni instinkt. Iz posesivnosti nastaje ljubomora i beskrajni sukob s kojima je pojedinac upoznat. Posesivnost, dakle, nije ljubav. Niti je ljubav sentimentalna. Biti sentimentaln, biti emotivan, znači isključiti ljubav. Osjetljivost i emocije nisu ništa drugo nego osjeti, senzacije. ... Samo ljubav može transformirati ludilo, konfuziju i razdor. Nijedan sistem, nijedna teorija desnih ili lijevih ne može čovjeku donijeti mir i sreću. Gdje ima ljubavi, nema posesivnosti, jala; postoji milost i suosjećanje, ne teoretski, već stvarno - za vašu ženu i vašu djecu, za vašeg susjeda i vašeg poslušnog.... Samo ljubav može donijeti milost i ljepotu, red i mir. Ljubav se, sa svojim blagoslovom, javlja kad „ti“ prestaneš postojati.

11. Travanj

Dokle god posjedujemo, nećemo poznavati ljubav

Ljubav poznajemo kao senzaciju, nije li tako? Kad kažemo da volimo, doživljavamo ljubomoru, strah, tjeskobu. Kad kažete da nekoga volite, sve je to upleteno: zavist, žudnja da se posjeduje, da se dominira, strah od gubitka, i tako dalje. Sve to mi zovemo

ljubavlju, i ne poznajemo ljubav bez straha, bez zavisiti, bez posjedovanja; samo verbaliziramo to stanje ljubavi u kojoj nema straha, nazivamo je neosobnom, čistom, božanskom, Bog zna kojim sve imenima, ali činjenica je da smo ljubomorni, željni dominacije, posesivni. Poznavat ćemo to stanje ljubavi tek kad ljubomora, zavist, posesivnost, dominacija, budu okončani; dokle god posjedujemo, nikad nećemo voljeti.... Kad razmišljate o osobi koju volite? Razmišljate o njoj kad je otišla, kad je nema, kad vas ostavi... .Dakle, osoba koju navodno volite nedostaje vam samo kad ste uznemireni, kad ste u patnji, a dokle god posjedujete tu osobu, ne morate razmišljati o toj osobi, zato što u posjedovanju nema uznemirenosti....

Razmišljanje dolazi kad ste uznemireni - a primorani ste biti uznemireni sve dok svoje razmišljanje nazivate riječju *ljubav*. Zasigurno, ljubav nije stvar uma; i zato što su stvari uma ispunile srca, nemamo ljubavi. Stvari uma su ljubomora, zavist, ambicija, žudnja da se bude netko, da se ostvari uspjeh. Ove stvari uma ispunjavaju naša srca, i potom kažemo da volimo; ali kako možete voljeti kad u vama postoje svi ovi zbunjujući elementi? Kad ima dima, kako može biti čistog plamena?

12. Travanj

Ljubav nije dužnost

... Kad postoji ljubav, nema dužnosti. Kad volite svoju ženu, sve dijelite s njom - svoju imovinu, svoju nevolju, svoju tjeskobu, svoju radost. Ne dominirate. Nije da ste vi muškarac a ona je žena koju treba iskoristiti i potom odbaciti, neka vrsta stroja za rađanje koji će nastaviti vaše ime. Kad ima ljubavi, riječ *dužnost* nestaje. Čovjek bez ljubavi u svom srcu onaj je koji govori o pravima i dužnostima, i u ovoj su zemlji dužnosti i prava zamijenile ljubav. Pravila su postala važnija od topline

naklonosti. Kad ima ljubavi, problem je jednostavan; kad nema ljubavi, problem postaje kompleksan. Kad čovjek voli svoju ženu i svoju djecu, nije mu moguće misliti u terminima *dužnosti* i *prava*. Gospodo, ispitajte svoja srca i umove. Znam da to ismijavate - to je jedan od trikova lakomislenih, smijati se nečemu i gurnuti to na stranu. Vaša žena ne dijeli vašu odgovornost, vaša žena ne dijeli vašu imovinu, nema ni polovicu onoga što vi imate zato što ženu smatrate nečim nižim od sebe, nečim što treba držati i seksualno koristiti za vašu udobnost kad to zahtijevaju vaši apetiti. Dakle, izumili ste riječi *prava* i *dužnost*; i kad se žena pobuni, vi iskoristite te riječi protiv nje. Statično propadajuće društvo govori o dužnosti i pravima. Ako zaista ispitajte svoja srca i umove, otkriti ćete da nemate ljubavi.

13. Travanj

Stvar uma

Ono što zovemo svojom ljubavi stvar je uma. Gledajte u sebe, gospodo i dame, i vidjet ćete da je ono što govorim očigledno istinito; u protivnom bi naši životi, naš brak, naši odnosi, bili potpuno drugačiji, imali bi novo društvo. Vežemo se za drugoga, ne stapanjem, već ugovorom koji zovemo ljubavlju, brakom. Ljubav se ne stapa, ne prilagođava - nije ni osobna ni neosobna, ona je stanje bića. Čovjek koji se želi stopiti s nečim većim, ujediniti se s drugim, pokušava izbjeći bijedu, zbunjenost, ali um je još uvijek u odvojenosti koja je raspadanje. Ljubav ne poznaje ni fuziju ni difuziju, nije ni osobna ni neosobna, ona je stanje bića koje um ne može naći; može ga opisati, osmisliti izraz, dati mu ime, ali riječ, opis, nije ljubav. Um će poznavati ljubav tek kad bude tih, a to stanje tišine nije nešto što se može kultivirati.

14. Travanj

U razmatranju braka

Pokušavamo razumjeti problem braka koji podrazumijeva seksualni odnos, ljubav, prijateljstvo, zajedništvo. Očigledno je da ako nema ljubavi, brak postaje sramota, nije li tako? Postaje puka pogodnost. Voljeti je jedna od najtežih stvari; nije li? Ljubav se može roditi, može postojati samo kad je sebstvo odsutno. Bez ljubavi, odnos je bol; koliko god zadovoljavajući, ili koliko god površan, vodi dosadi, rutini, navici sa svime što ona uključuje. Zatim, seksualni problemi postaju svevažeci. U razmatranju braka, bilo da je potreban ili nije, pojedinac prvo mora shvatiti ljubav. Naravno, ljubav je nevina, bez ljubavi ne možete biti nevini; možete biti u celibatu, bilo da ste muškarac ili žena, ali to nije bivanje kreposnim, nevinim, to nije bivanje čistim, ako nema ljubavi. Ako imate ideal kreposti, što znači ako želite postati kreposni, ni u tome nema ljubavi zato što je to samo želja da postanete nečim što smatrate plemenitim, nečim za što mislite da će vam pomoći da nađete stvarnost; u tome uopće nema ljubavi. Razuzdanost nije krepost, vodi samo degradaciji, jadu. To čini i slijeđenje ideala. Oboje isključuju ljubav, oboje podrazumijevaju postajanje nečim, odavanje nečemu; i prema tome vi postajete važni, a gdje ste vi važni, ljubavi nema.

15. Travanj

Ljubav je nesposobna za prilagodbu

Ljubav nije stvar uma, točno? Ljubav nije samo seksualni čin, točno? Ljubav je nešto što je umu nemoguće pojmiti. Ljubav je nešto što ne može biti formulirano. I bez ljubavi ulazite u odnos, bez ljubavi ulazite u brak. Potom se, u tom braku, vi „prilagođavate”

jedno drugome. Ljupka fraza! Prilagođavate se jedno drugome, što je ponovo intelektualni proces, nije li? Ova je prilagodba očigledno mentalni proces. Sve prilagodbe jesu. Ali, svakako, ljubav je nesposobna za prilagodbu. Vi znate, gospodo, ne znate li, da ako volite drugoga, nema „prilagodbe“. Postoji samo potpuno stapanje. Počinjemo se prilagođavati samo kad nema ljubavi. I ta se prilagodba naziva brakom. Stoga, brak zakazuje, zato što je on sam izvor sukoba, borba između dvoje ljudi. To je izuzetno kompleksan problem, kao i svi problemi, ali još je i kompleksniji zato što su apetiti, porivi, tako jaki. Dakle, um koji se jednostavno prilagođava nikad ne može biti krepostan. Um koji traži sreću kroz seks nikad ne može biti krepostan. Iako u tom činu za trenutak možete doći do samoporicanja, samozaborava, sama potraga za tom srećom, koja je od uma, um čini nekreposnim. Krepost nastaje samo kad ima ljubavi.

16. Travanj

Voljeti znači biti krepostan

Ovaj problem seksa nije jednostavan i ne može biti riješen na svojoj vlastitoj razini. Pokušaj da ga se riješi čisto biološki apsurdan je; a prići mu kroz religiju ili ga pokušati riješiti kao da je stvar puke fizičke regulacije, rada žlijezda, ili ga ograđivati tabuima i osudama: sve je to previše nezrelo, djetinjasto, i glupo. To zahtijeva inteligenciju najvišeg reda. Razumijevanje sebe u našem odnosu s drugima zahtijeva inteligenciju, puno hitriju i suptilniju od one koju zahtijeva razumijevanje prirode. Ali mi težimo razumjeti bez inteligencije; mi želimo djelovanje bez odgode, rješenje bez odgode, i problem postaje sve važniji i važniji.... Ljubav nije puka misao; misli su samo vanjsko djelovanje mozga. Ljubav je puno dublja, potpunija, i dubina se života može shvatiti

samo u ljubavi. Bez ljubavi, život nema smisla - i to je tužan dio našeg postojanja. Ostarimo dok smo još uvijek nezreli; naša tijela postanu stara, debela, ružna, i ostanemo neobazrivi. Iako smo čitali i razgovarali o njemu, nikad nismo upoznali miris života. Puko čitanje i verbalizacija ukazuje na krajnje pomanjkanje topline srca koja obogaćuje život; i bez te kvalitete ljubavi, što god činili, pridružili se nekom društvu, donijeli bilo koji zakon, nećete riješiti ovaj problem. Voljeti znači biti krepostan. Sami intelekt nije krepost. Čovjek koji pokušava biti krepostan u misli, nekrepostan je, jer nema ljubavi. Krepostan je samo čovjek koji voli, koji je čist, neiskvarljiv.

17. Travanj

Konstantna misao je gubljenje energije

Većina nas život provede u naporu, u borbi; i napor je, borba, stremljenje, rasipanje te energije. Čovjek je, kroz povijesno razdoblje čovječanstva, rekao da se kako bi se pronašla ta stvarnost ili Bog - koje god ime tome dao - mora biti u celibatu; što znači, date zavjet čednosti i potiskujete, kontrolirate, neprekidno se cijeli svoj život borite sa sobom, da bi održali svoj zavjet. Pogledajte taj gubitak energije! Prepuštanje je također gubitak energije. A potiskivanje je, u ovom pitanju, od još većeg značaja. Napor koji odlazi u potiskivanje, u kontrolu, u ovo nijekanje svoje žudnje izopačuje vaš um, i kroz to izopačenje dobivate određeni osjećaj strogosti koja postaje okrutna. Molim vas slušajte. Promatrajte to u sebi i promatrajte ljude oko sebe. I promatrajte ovaj gubitak energije, borbu. Ne implikacije seksa, ne sami čin, već ideale, predodžbe, užitak - neprestano razmišljanje o njima gubljenje je energije. A većina ljudi traći svoju energiju ili kroz nijekanje, ili kroz zavjet čednosti, ili kroz beskrajno razmišljanje o tome.

18. Travanj

Idealist ne može poznavati ljubav

Oni koji pokušavaju biti u celibatu kako bi dostigli Boga nekreposni su jer traže rezultat ili dobit i tako se u zamjenu za cilj, rezultat, odriču seksa - što je strah. Njihova su srca bez ljubavi, i ne može biti čistoće, a samo čisto srce može pronaći stvarnost. Disciplinirano srce, potisnuto srce, ne može znati što je ljubav. Ne može poznavati ljubav ako je uhvaćeno u naviku, senzaciju - religioznu ili tjelesnu, psihološku ili osjetilnu. Idealist je imitator i prema tome ne može poznavati ljubav. Ne može biti velikodušan, predati se potpuno bez da misli na sebe. Samo kad su srce i um rasterećeni od straha, rutine senzacijskih navika, kad postoji velikodušnost i suosjećanje, postoji i ljubav. Takva je ljubav kreposna.

19. Travanj

Razumjeti strast

Znači li religiozni život kažnjavanje sebe? Je li obamiranje tijela ili uma znak razumijevanja? Je li mučenje sebe put ka stvarnosti? Je li krepost poricanje? Mislite li da kroz odricanje možete dospjeti daleko? Mislite li zaista da se mir može postići kroz sukob? Nisu li sredstva beskrajno važnija od cilja? Cilj je nešto što će možda postojati, ali sredstva su već postojeća. Ono stvarno, ono *što jest* mora biti shvaćeno a ne prigušeno odlukama, idealima, lukavim racionalizacijama. Žalost nije put sreće. Stvar koju zovemo strast mora biti shvaćena a ne potiskivana ili sublimirana, i ne valja tražiti nadomjestak za nju. što god činili, koje god sredstvo osmislili, samo će ojačati ono što nije bilo voljeno i shvaćeno. Voljeti ono što zovemo strast znači shvatiti to. Voljeti znači biti u izravnom zajedništvu, i

ne možete voljeti nešto što prezirete, nešto o čemu imate ideje, zaključke. Kako možete shvatiti i razumjeti strast ako ste se zavjetovali protiv nje? Zavjet je oblik otpora, a ono čemu se opirete na kraju vas pokori. Istina ne može biti pokorena; možete na nju jurišati, kliznut će vam iz ruku ako je pokušate zgrabiti. Istina dolazi potihom, bez vašeg znanja. Ono što znate nije istina, to je samo ideja, simbol. Sjena nije ono stvarno.

20. Travanj

Sredstvo i cilj su jedno

Za postizanje oslobođenja, ništa nije potrebno. Ne možete ga postići kroz cjenkanje, kroz žrtvu, kroz eliminaciju; ono nije stvar koju možete kupiti. Ako učinite ove stvari, dobit ćete stvar s tržnice, i prema tome ne pravu stvar. Istina se ne može kupiti, ne postoje sredstva kretanja prema istini; ako postoje sredstva, cilj neće biti istina, zato što su sredstvo i cilj jedno, nisu odvojeni. Krepost kao sredstvo za postizanje oslobođenja, istine, nijekanje je istine. Krepost nije novčić kojim ćete je kupiti....

Zašto mislimo da je krepost esencijalna? ... Što podrazumijevamo pod seksom? Ne sami čin, već razmišljanje, osjećanja u vezi njega, iščekivanje, bježanje od njega - to je naš problem. Naš problem je senzacija, željeti više i više. Gledajte sebe, nemojte gledati svog susjeda. Zašto su vaše misli tako zaokupljene seksom? Čednost može postojati samo kad ima ljubavi, bez ljubavi nema čednosti. Bez ljubavi, čednost je samo požuda u drugačijem obliku. Postati čednim znači postati nešto drugo; to je kao kod čovjeka koji postaje moćan, koji je uspješan kao istaknuti odvjetnik, političar, ili bilo što drugo - promjena je na istoj razini. To nije čednost već samo krajnji rezultat sna, ishod kontinuiranog otpora određenoj žudnji.... Dakle,

čednost prestaje biti problemom tamo gdje ima ljubavi. Tada život nije problem, život treba živjeti cjelovito u punoći ljubavi, i ta će revolucija donijeti novi svijet.

21. Travanj

Potpuno napuštanje

Možda nikad niste iskusili stanje uma u kojem postoji potpuno napuštanje svega, potpuno otpuštanje. A ne možete napustiti sve bez duboke strasti, možete li? Ne možete napustiti sve intelektualno ili emotivno. Potpuno napuštanje postoji, dakako, samo kad postoji intenzivna strast. Nemojte da vas ta riječ preplaši, zato što čovjek koji nije strastan, koji nije intenzivan, nikad ne može razumjeti ili osjetiti svojstvo ljepote. Um koji nešto drži u rezervi, um koji ima uloženi interes, um koji se veže za položaj, moć, prestiž, um koji je respektabilan, što je užas - takav um nikad ne može napustiti sebe.

22. Travanj

Ovaj čisti plamen strasti

U većini nas ima vrlo malo strasti. Možemo biti požudni, možemo za nečim čeznuti, možemo željeti pobjeći od nečega, i sve ovo pojedincu daje određeni intenzitet. Ali ako se ne probudimo i osjetimo svoj put u ovaj plamen strasti bez uzroka, nećemo moći razumjeti ono što nazivamo žalošću. Da bi nešto razumjeli morate imati strast, intenzitet potpune pozornosti. Kad postoji strast za nečim što proizvodi proturječje, sukob, ovaj čisti plamen strasti ne može postojati; a ovaj čisti plamen strasti mora postojati kako bi okončali žalost, kako bi je u potpunosti raspršili.

23. Travanj

Ljepota onkraj osjećaja

Kako može biti ljepote bez strasti? Ne mislim na ljepotu slika, građevina, naslikanih žena, i svega ostalog. To ima svoje vlastite oblike ljepote. Stvar koju je stvorio čovjek, poput katedrale, hrama, slike, pjesme ili kipa mogu ili ne moraju biti lijepe. Ali postoji ljepota koja je onkraj osjećaja i misli i koja ne može biti pojmljena, shvaćena ili spoznata ako nema strasti. Dakle nemojte krivo razumjeti riječ strast. To nije ružna riječ; to nije stvar koju možete kupiti na tržnici ili govoriti o njoj romantično. Ona nema ništa s emocijom, osjećajem. Ona nije respektabilna stvar; ona je plamen koji uništava bilo što lažno. A mi se uvijek tako bojimo dopustiti tom plamenu da proguta stvari koje su nam drage, stvari koje nazivamo važnima.

24. Travanj

Strast za sve

Za većinu nas, strast je uključena samo u jednu stvar: seks - ili patite strasno i pokušavate razriješiti tu patnju. Ali ja koristim riječ *strast* u smislu stanja uma, stanja bića, stanja vaše unutarnje srži, ako takvo što postoji, koje osjeća vrlo jako, koje je visoko osjetljivo - jednako osjetljivo spram prljavštine, bijede, siromaštva i ogromnih bogatstava i korupcije, spram ljepote drveta, ptice, spram tijeka vode i spram lokve u kojoj se odražava večernje nebo. Potrebno je sve ovo osjećati intenzivno, snažno. Zato što bez strasti život postaje prazan, plitak, i bez previše značenja. Ako ne možete vidjeti ljepotu drveta i voljeti to drvo, ako ne možete mariti za njega intenzivno, niste živi.

25. Travanj

Ljubav je, uvjeravam vas, strast

Ne možete biti osjetljivi ako niste strastveni. Nemojte se bojati te riječi *strast*. Većina religioznih knjiga, većina gurua, swamija, vođa, i ostalih poput njih kažu: „Nemojte imati strasti.” Ali ako nemate strast kako možete biti osjetljivi na ružno, na lijepo, na listove koji šapuću, na suton, na smiješak, na plač? Kako možete biti osjetljivi bez osjećaja strasti u kojem postoji napuštanje? Gospodo, molim vas slušajte me, i nemojte pitati kako steći strast. Znam da ste svi dovoljno strastveni kad je u pitanju dobivanje novog posla, ili mržnja prema nekoj osobi, ili bivanje ljubomornim na nekog, ali ja govorim o nečem potpuno drugačijem - o strasti koja voli. Ljubav je stanje u kojem ne postoji „ja”; ljubav je stanje u kojem nema osuđivanja, u kojem se ne govori da je seks ispravan ili pogrešan, da je ovo dobro a nešto drugo loše. Ljubav nije nijedna od ovih kontradiktornih stvari. Kontradikcija ne postoji u ljubavi. A kako pojedinac može voljeti ako nije strastven? Bez strasti, kako pojedinac može biti osjetljiv? Biti osjetljiv znači osjećati susjeda koji sjedi pokraj vas; znači vidjeti ružnoću grada s njegovom bijedom, njegovom prljavošću, njegovim siromaštvom, i vidjeti ljepotu rijeke, mora, neba. Ako niste strastveni, kako možete biti osjetljivi spram svega toga? Kako možete osjetiti smiješak, suzu? Ljubav je, uvjeravam vas, strast.

26. Travanj

Strastveni um istražuje

Očito mora biti strasti, i pitanje je kako obnoviti tu strast. Nemojmo se krivo shvatiti. Mislim na strast u svakom smislu, ne samo na seksualnu strast, što je vrlo

mala stvar. A većina nas je zadovoljna time zato što je svaka druga strast uništena - u uredu, u tvornici, kroz slijedenje određenog posla, rutine, učenje tehnika - dakle nije ostalo ikakve strasti; nema stvaralačkog osjećaja hitnosti i odrješenja. Prema tome seks nam postaje važan, i potom se gubimo u beznačajnoj strasti koja postaje ogroman problem ograničenom čestitom umu, ili uskoro postaje navika i umre. Koristim riječ strast za cjelokupnu stvar. Strastan čovjek koji jako osjeća nije jednostavno zadovoljan s nekim malim poslom - bilo da je to posao premijera, ili kuhara, ili koga god. Um koji je strastven istražuje, traži, gleda, pita, zahtijeva, nije da samo zarad rješenja svog nezadovoljstva pokušava naći nekakve objekte s kojima se može ispuniti i potom otići na spavanje. Strastveni um napipava, traži, probija se, ne prihvaća ni jednu tradiciju; to nije um koji je odlučio, nije um koji je postigao, već je to mladi um koji vječno postiže.

27. Travanj

Mali um

Strastveni um napipava, traži, probija se, ne prihvaća ni jednu tradiciju; to nije um koji je odlučio, nije um koji je postigao, već je to mladi um koji vječno postiže.

Dakle, kako se takav um može roditi? To se mora dogoditi. Očigledno, mali um ne može raditi na tome. Mali um koji pokušava postati suosjećajan samo će sve svesti na svoju vlastitu beznačajnost. To se mora dogoditi, a može se dogoditi samo kad um uvidi svoju vlastitu beznačajnost, a ipak ne pokuša ništa u vezi nje učiniti. Jesam li jasan? Vjerojatno nisam. Ali kao što sam rekao ranije, bilo koji ograničeni um, koliko god gorljiv bio, još uvijek će biti beznačajan, i to je svakako očito. Mali um, iako može otići na mjesec, iako može

svladati neku tehniku, iako može lukavo raspravljati i opravdavati, još uvijek je mali um. Prema tome, kad mali um kaže: „Moram biti suosjećajan kako bi učinio nešto vrijedno truda“, očito je da će njegova strast još uvijek biti beznačajna, neće li? - poput ljutnje zbog neke beznačajne nepravde ili mišljenja da se cijeli svijet mijenja zbog neke beznačajne male reforme učinjene u neznatnom malom selu od neznatnog malog uma. Ako mali um vidi sve to, tada je sama percepcija da je malen dovoljna, tada će cijelo njegovo djelovanje biti podvrgnuto promjeni.

28. Travanj

Izgubljena strast

Riječ nije sama stvar. Riječ *strast* nije strast. Razumjeti to i biti uhvaćen u to bez htjenja, smjernice ili svrhe, slušati ovu stvar zvanu žudnja, slušati svoje vlastite žudnje koje imate, mnoštvo njih, bile slabe ili jake - kad to učinite, vidjet ćete kakvu ogromnu štetu radite kad potiskujete žudnju, kad je izobličujete, kad je želite zadovoljiti, kad želite nešto učiniti u vezi nje, kad imate mišljenje o njoj.

Većina nas je izgubila tu strast. Vjerojatno ju je pojedinac imao nekad u svojoj mladosti - postati bogatim čovjekom, biti slavan i živjeti buržujski ili respektabilni život; možda nešto približno, nekakav nejasan splet svega toga. A društvo - koje je ono što vi jeste - potiskuje to. I tako se pojedinac mora prilagoditi vama koji ste mrtvi, koji ste ugledni, koji nemate ni iskru strasti; i tako pojedinac postaje dijelom vas, i tako gubi ovu strast.

29. Travanj

Strast bez uzroka

U stanju strasti bez uzroka, postoji intenzitet slobodan od svake vezanosti; ali kad strast ima uzrok, postoji i vezanost, a vezanost je početak tuge. Većina nas je vezana; držimo se za osobu, za državu, za uvjerenje, za ideju, a kad nam je objekt vezanosti oduzet ili na neki drugi način izgubi svoj značaj, nalazimo se praznima, nedovoljnima. Ovu prazninu pokušavamo ispuniti prijanjanjem uz nešto drugo, što opet postaje objektom naše žudnje.

Ispitajte svoje vlastito srce i um. Ja sam samo ogledalo u kojem gledate sebe. Ako ne želite gledati, to je u redu; ali ako želite gledati, onda se gledajte jasno, nemilosrdno, s intenzitetom - ne u nadi da ćete razriješiti svoje jade, svoje tjeskobe, svoj osjećaj krivnje, već kako bi shvatili ovu izuzetnu strast koja uvijek vodi tuzi.

Kad strast ima uzrok ona postaje požuda. Kad postoji strast za nečim - za osobom, za idejom, za nekom vrstom ispunjenja - tada iz te strasti dolazi proturječje, sukob, napor. Težite postići ili održati određeno stanje, ili ponovno uhvatiti neko koje je postojalo i više ga nema. Ali strast o kojoj govorim ne izaziva proturječje, sukob. Potpuno je nepovezana s uzrokom, i prema tome nije posljedica.

30. Travanj

SVIBANJ

INTELIGENCIJA

OSJEĆAJI

RIJEČI

UVJETOVANOST

Um bogat nevinošću

Istina, stvarni Bog - stvarni Bog, ne Bog kojeg je čovjek stvorio - ne želi um koji je uništen, beznačajan, skučen, ograničen. Treba zdravi um kojeg bi cijenio; treba bogati um - bogat, ne znanjem već nevinošću - um na kojem nikad nije bilo ni ogrebotine iskustva, um koji je slobodan od vremena. Bogovi koje ste stvorili radi svojih vlastitih udobnosti prihvaćaju mučenje; prihvaćaju um koji je učinjen tupim. Ali prava stvar ne želi to; želi cjelovito, potpuno ljudsko biće čije je srce puno, bogato, jasno, sposobno za intenzivni osjećaj, sposobno za viđenje ljepote drveta, smješka djeteta, i agonije žene koja nikad nije imala puni obrok. Morate imati ovaj izuzetni osjećaj, ovu osjetljivost spram svega - spram životinje, spram mačke koja hoda duž zida, spram bijede, prljavštine, nečistoće ljudskih bića u siromaštvu, u očaju. Morate biti osjetljivi - što znači osjećati intenzivno, ne u nekom određenom smjeru, što nije emocija koja dolazi i odlazi, već to znači biti osjetljiv svojim živcima, svojim očima, svojim tijelom, svojim ušima, svojim glasom. Morate biti potpuno osjetljivi cijelo vrijeme. Ukoliko niste tako potpuno osjetljivi, nema inteligencije. Inteligencija dolazi s osjetljivošću i pozornošću.

1. Svibanj

Kakvu ulogu u životu ima emocija?

Kako nastaju emocije? Vrlo jednostavno. Nastaju kroz podražaj, putem živaca. Ubodete me iglom, ja poskočim; laskate mi i ja sam zadovoljan; vrijeđate me i meni se to ne sviđa. Emocije nastaju kroz naša osjetila. A većina nas funkcionira kroz našu emociju zadovoljstva, što je očigledno, gospodine. Volite da vas prepoznaju kao hindusa. Tada pripadate grupi, društvu, tradiciji,

koliko god staroj; i to vam se sviđa, zajedno s Gitom, Upanišadama, i starim velikim tradicijama. A musliman voli svoju i tako dalje. Naše su emocije nastale kroz podražaj, kroz okolinu i tako dalje. To je vrlo očito. Kakvu ulogu u životu ima emocija? Je li emocija život? Razumijete li? Je li užitek ljubav? Je li žudnja ljubav? Ako je emocija ljubav, postoji nešto što se cijelo vrijeme mijenja. Točno? Ne znate li sve to? ... Dakle pojedinac mora shvatiti kako emocije, sentiment, entuzijizam, osjećaj bivanja dobrim, i sve to, nemaju ništa s pravom afekcijom, suosjećanjem. Svaki sentiment, emocije, imaju veze s mišlju i prema tome vode ka užitku i bolu. U ljubavi nema bola, nema žalosti, zato što ona nije ishod užitka i žudnje.

2. Svibanj

Osloboditi inteligenciju

Stvar koju treba učiniti na samom početku, ako smijem predložiti, jest otkriti zašto mislite na određeni način, i zašto osjećate na određeni način. Ne pokušavajte to promijeniti, ne pokušavajte analizirati svoje misli i svoje emocije već postanite svjesni zašto mislite duž određene brazde i iz kojeg motiva djelujete. Iako motiv možete otkriti kroz analizu, iako nešto možete otkriti kroz analizu, to neće biti stvarno; bit će stvarno samo kad ste intenzivno svjesni u trenutku funkcioniranja svojih misli i emocija; tada ćete vidjeti izuzetnu suptilnost, njihovu profinjenu delikatnost. Dakle dok god imate „moram“ i „ne smijem“, u toj kompulzivnosti nikad nećete otkriti to žustro lutanje misli i emocije. A siguran sam da ste odgojeni u školi „moram“ i „ne smijem“ i tako ste uništili misao i osjećaj. Vezani ste i obogaljeni sistemima, metodama, svojim učiteljima. Dakle pustite te sve „moram“ i „ne smijem“. To ne znači da mora doći do razuzdanosti, već postanite svjesni uma koji vječno

govori, „moram“, i „ne smijem“. Tada se, kao što se cvijet rascvjetava tijekom jutra, događa i inteligencija, tu je, funkcionira, stvara poimanje.

3. Svibanj

Intelekt protiv inteligencije

Treniranje intelekta ne rezultira inteligencijom.

Radije, inteligencija nastaje kad pojedinac djeluje u potpunoj harmoniji, i intelektualno i emotivno. Postoji ogromna razlika između intelekta i inteligencije. Intelekt je puka misao koja funkcionira nezavisno od emocije. Kad je intelekt, bez obzira na emociju, treniran u bilo kojem smjeru, pojedinac može zadobiti veliki intelekt, ali nema inteligenciju, zato što u inteligenciji postoji inherentni kapacitet za osjećanje baš kao i za korištenje razuma; u inteligenciji su oba kapaciteta podjednako prisutna, intenzivno i harmonično.

... Ako svoje emocije uvedete u posao, kažete, posao ne može biti dobro vođen ili biti pošten. Dakle vi svoj um podijelite u odjeljke: u jednom odjeljku držite svoje religiozne interese, u drugom svoje emocije, u trećem svoje poslovne interese koji nemaju ništa s vašim intelektualnim i emotivnim životom. Vaš poslovni um tretira život samo kao sredstvo zarađivanja novca za život. Dakle ova se kaotična egzistencija, ova podjela vašeg života nastavlja. Da ste zaista koristili svoju inteligenciju u svojem poslu, što znači, da su vaše emocije i misli djelovale harmonično, vaš je posao mogao propasti. Vjerojatno i bi. A vjerojatno ćete ga i pustiti da propadne kad zaista osjetite apsurdnost, okrutnost, i eksploataciju koja je uključena u ovaj način života.

Sve dok zaista ne pristupite cijelom životu sa svojom inteligencijom, umjesto samo sa svojim intelektom, nijedan sistem na svijetu neće spasiti čovjeka od

neprestanog robijanja zarad kruha.

4. Svibanj

Sentiment i emocija gaje okrutnost

Može se vidjeti kako ni emociji ni sentimentu uopće nema mjesta kad je ljubav u pitanju. Sentimentalnost i emocija samo su reakcije sviđanja i nesviđanja. Sviđaš mi se i postanem strašno entuzijastičan u vezi tebe - sviđa mi se ovo mjesto, oh, tako je ljupko i sve ostalo, što implicira da ne volim ono drugo i tako dalje. Tako sentiment i emocija gaje okrutnost. Jeste li ikad to promatrali? Poistovjećenje s dronjkom koji se naziva nacionalnom zastavom je emocionalni i sentimentalni faktor i zbog tog ste faktora voljni ubiti drugoga - i to nazivate ljubavlju za svoju zemlju, za svojeg bližnjeg...? Pojedinaac može vidjeti da tamo gdje sentiment i emocija ulaze u igru, ljubavi nema. Emocija i sentiment su faktori koji gaje okrutnost sviđanja i nesviđanja. I pojedinac također može vidjeti da tamo gdje je ljubomora, nema ljubavi, očigledno. Zavidim ti zato što imaš bolji položaj, bolji posao, bolju kuću, izgledaš ljepše, inteligentniji si, budniji si i ljubomoran sam na tebe. Zapravo i ne kažem da sam ljubomoran na tebe, već se s tobom natječem, što je oblik ljubomore, zavisti. Dakle zavist i ljubomora nisu ljubav i izbrišem ih; ne nastavljam pričati o tome kako ih izbrisati dok u međuvremenu još uvijek nastavljam biti zavidan - stvarno ih izbrišem kao što kiša ispere prašinu koja se danima skupljala na listu, jednostavno ih isperem.

5. Svibanj

Moramo umrijeti za sve svoje emocije

Što smatramo emocijom? Je li ona senzacija, reakcija,

odgovor osjetila? Mržnja, privrženost, osjećaj ljubavi ili simpatije za drugoga - sve su to emocije. Neke od njih, poput ljubavi i simpatije, nazivamo pozitivnima, dok druge, poput mržnje, nazivamo negativnima i želimo ih se riješiti. Je li ljubav suprotnost mržnji? I je li ljubav emocija, senzacija, osjećaj koji se proteže kroz sjećanje? ... Dakle, što smatramo ljubavlju? Dakako, ljubav nije pamćenje. To nam je vrlo teško shvatiti zato što za većinu nas, ljubav jest pamćenje. Kad kažete da volite svoju ženu ili svog muža, što mislite pod tim? Volite li ono što vam pruža užitek? Volite li ono s čim ste se poistovjetili i što prepoznajete kao nešto što vam pripada? Molim vas, ovo su činjenice; ništa ne izmišljam, dakle nemojte izgledati zgroženi. ... Predodžba, simbol „moje žene” ili „mojeg muža” ono je što volimo, ili mislimo da volimo, a ne živu individu. Uopće ne poznajem svoju ženu ili svog muža; i nikad ne mogu poznavati tu osobu dokle god poznavanje znači prepoznavanje. Jer prepoznavanje se temelji na pamćenju - pamćenju užitka i bola, pamćenju stvari za koje sam živio, zbog kojih sam patio, stvari koje posjedujem i za koje sam vezan. Kako mogu voljeti kad je tu strah, žalost, usamljenost, sjena očaja? Kako ambiciozan čovjek može voljeti? A svi smo vrlo ambiciozni, koliko god naša ambicija bila časna. Dakle, kako bi stvarno otkrili što je ljubav, moramo umrijeti za prošlost, za sve naše emocije, dobre i loše - umrijeti nenaporno, kao što bi umrli za nešto otrovno, zato što razumijemo.

6. Svibanj

Pojedinac mora imati velike osjećaje

U modernom svijetu u kojem ima toliko puno problema, pojedinac je sklon gubitku velikog osjećaja. Pod tom riječi *osjećaj* ne mislim na sentiment,

emocionalizam, ne na puko uzbuđenje, već na onu kvalitetu percepcije, kvalitetu sluha, slušanja, kvalitetu osjećanja, ptice koja pjeva na drvetu, kretanja lista na suncu. Osjećati stvari duboko, prodorno, za većinu nas je vrlo teško zato što imamo toliko puno problema. Čini se kako se sve što dotaknemo pretvara u problem. I, čini se, čovjekovim problemima nema kraja, i čini se da je potpuno nesposoban razriješiti ih zato što; što više problema postoji, to manje osjećaja dolazi.

Kad kažem „osjećaj” mislim: cijeniti svinutost grane, zapuštenost, prašinu na cesti, biti osjetljivim za žalost drugoga, biti u ekstazi kad vidimo suton. Ovo nisu sentiment, ovo nisu samo emocije. Emocija i sentiment ili sentimentalnost pretvore se u okrutnost, društvo ih može koristiti, tada pojedinac postaje rob društva. Ali pojedinac mora imati velike osjećaje. Osjećaj za ljepotu, osjećaj za riječ, tišinu između dvije riječi, i jasno slušanje zvuka - sve to generira osjećaj. A pojedinac mora imati jake osjećaje, zato što samo osjećaji um čine visoko senzitivnim.

7. Svibanj

Promatranje bez misli

Nema osjećaja bez misli; a iza misli je užitek; dakle te stvari idu zajedno; užitek, riječ, misao, osjećaj; oni nisu razdvojeni. Promatranje bez misli, bez osjećaja, bez riječi je energija. Energiju rasipa riječ, asocijacija, misao, užitek i vrijeme; prema tome, nema energije za gledanje.

8. Svibanj

Cjelokupnost osjećaja

Što je osjećaj? Osjećaj je poput misli. Osjećaj je

senzacija. Vidim cvijet i reagiram na taj cvijet; sviđa mi se ili ne sviđa. Sviđanje ili nesviđanje diktirano je mojom mišlju, a misao je reakcija pozadine pamćenja. Dakle, kažem: „Sviđa mi se taj cvijet" ili „Ne sviđa mi se taj cvijet"; „Sviđa mi se ovaj osjećaj" ili „Ne sviđa mi se onaj osjećaj." ... Dakle, ima li ljubav veze s osjećajem? Osjećaj je senzacija, očigledno - senzacija sviđanja ili nesviđanja, dobrog i lošeg, dobrog ukusa i sve ostalo. Je li taj osjećaj u odnosu s ljubavlju? ... Jeste li gledali svoju ulicu, jeste li gledali način na koji živite u svojim kućama, način na koji sjedite, način na koji pričate? I jeste li primijetili sve svoje svece koje štujete? Za njih je strast seks, i stoga niječu strast, stoga niječu ljepotu - niječu u smislu da stavljaju te stvari na stranu. Dakle, uz senzaciju ste uklonili i ljubav zato što kažete: „Senzacija će me učiniti zarobljenikom, biti ću rob seksualne žudnje; zato je moram odstraniti." Tako ste seks pretvorili u ogroman problem.... Kad shvatite osjećaj potpuno, ne djelomično, kad zaista shvatite cjelokupnost osjećaja, tada ćete znati što je ljubav. Kad možete vidjeti ljepotu drveta, kad možete vidjeti ljepotu smješka, kad možete vidjeti sunce kako zalazi iza zidina vašeg grada - vidjeti potpuno - tada znate što je ljubav.

9. Svibanj

Ako ne imenujete taj osjećaj

Kad promatrate osjećaj, taj se osjećaj privede kraju. Ali iako se osjećaj privede kraju, ako postoji promatrač, gledalac, cenzor, mislilac koji ostaje odvojen od osjećaja, tada još uvijek postoji proturječje. Dakle vrlo je važno shvatiti način na koji gledamo osjećaj. Uzmite, za primjer, jedan vrlo običan osjećaj: ljubomoru. Svi znamo što to znači biti ljubomoran. Sada, kako gledate svoju ljubomoru? Kad gledate taj osjećaj, vi ste promatrač ljubomore kao nečeg odvojenog

od vas. Pokušate promijeniti ljubomoru, modificirati je, ili pokušavate objasniti zašto je opravdano da budete ljubomorni, i tako dalje, i tako dalje. Dakle tu je biće, cenzor, entitet odvojen od ljubomore koji je promatra. Na trenutak ljubomora možda nestane, ali se ponovo vrati; a vrati se zato što zapravo ne vidite da je ljubomora dio vas.

... Ono što kažem je da čim date ime, oznaku tom osjećaju, doveli ste je u okvir starog; a staro je promatrač, odvojeni entitet koji je sastavljen od riječi, od ideja, od mišljenja o tome što je ispravno a što pogrešno... Ali ako ne imenujete taj osjećaj - što zahtjeva ogromnu svjesnost, jako puno neposrednog razumijevanja - tada ćete otkriti da nema promatrača, nema mislioca, nema centra iz kojeg sudite, i da niste različiti od osjećaja. Nema „vas" koji to osjećate.

10. Svibanj

Emocije ne vode nikamo

Bilo da ste vođeni svojim emocijama ili vođeni svojim intelektom, to vodi očaju zato što ne vodi nikamo. Ali shvaćate da ljubav nije užitak, ljubav nije žudnja. Zna li što je užitak, gospodine? Kad gledate nešto ili imate osjećaj, mišljenje o tom osjećaju, neprestano zadržavanje na tom osjećaju pruža vam užitak, a taj užitak želite i taj užitak ponavljate opet i opet iznova. Kad je čovjek vrlo ambiciozan, ili samo malo ambiciozan, to mu daje užitak. Kad čovjek traži moć, položaj, ugled u ime države, u ime ideje, i sve ostalo, to mu daje užitak. On nema ljubavi, i tako stvara štetu u svijetu. Donosi rat iznutra i izvana.

Dakle pojedinac mora shvatiti kako emocije, sentiment, entuzijizam, osjećaj bivanja dobrim, i sve to, kako te stvari nemaju ništa sa stvarnom naklonošću, suosjećanjem. Svaki sentiment, emocije imaju veze s

misli i tako vode ka boli i užitku. U ljubavi nema bola, nema žalosti, zato što ona nije ishod užitka ili žudnje.

11. Svibanj

Sjećanje negira ljubav

Je li moguće voljeti bez razmišljanja? Što podrazumijevate pod razmišljanjem? Mišljenje je reakcija na sjećanja o boli i užitku. Razmišljanja nema bez taloga kojeg ostavlja nepotpuno iskustvo. Ljubav je različita od emocije i osjećaja. Ljubav ne može biti dovedena u područje misli; dok osjećaj i emocija mogu biti tamo dovedene. Ljubav je plamen bez dima, vječno svjež, stvaralačka, radosna. Takva je ljubav opasna za društvo, za odnos. Stoga nastupa misao, modificira ljubav, vodi je, legalizira je, stavlja je izvan opasnosti; tako čovjek s njom može živjeti. Ne znate li da kad volite nekoga, volite cjelinu čovječanstva? Ne znate li koliko je opasno voljeti čovjeka? Tada nema barijere, nema nacionalnosti; tada nema žudnje za moći i položajem, i stvarima je pridodana njihova stvarna vrijednost. Takav je čovjek opasnost za društvo.

Radi postojanja ljubavi, proces sjećanja se mora okončati. Sjećanje nastaje samo kad iskustvo nije potpuno i u cijelosti shvaćeno. Sjećanje je samo talog iskustva; ono je rezultat izazova koji nije u potpunosti shvaćen. Život je proces izazova i odgovora na taj izazov. Izazov je uvijek nov ali odgovor je uvijek star. Ovaj odgovor, koji je uvjetovanost, koji je rezultat prošlosti, mora biti shvaćen a ne discipliniran ili odstranjen osuđivanjem. To znači življenje svakog dana nanovo, potpuno i cjelovito. Ovo cjelovito življenje moguće je samo kad postoji ljubav, kad je vaše srce ispunjeno, ne riječima niti stvarima koje je um izgradio. Sjećanje nestaje samo kad postoji ljubav; tada je svaki trenutak ponovno rođenje.

12. Svibanj

Ne imenujte osjećaj

Što se događa kad ne imenujete? Gledate u emociju, u senzaciju, puno izravnije i prema tome imate prilično drugačiji odnos s njom, kao što imate i s cvijetom kad ga ne imenujete. Prisiljeni ste gledati ga nanovo. Kad ne imenujete grupu ljudi, primorani ste gledati u svako individualno lice umjesto da ih sve tretirate kao masu. Prema tome; puno ste budniji, imate veću moć zapažanja, više razumijevanja; imate dublji osjećaj samilosti, ljubavi; ali ako ih sve tretirate kao masu, stvar je svršena.

Ako ne etiketirate, svaki osjećaj morate motriti u trenutku u kojem se javlja. Kad etiketirate, je li osjećaj različit od etikete? Ili etiketa budi osjećaj?...

Ako ne imenujem osjećaj, što znači; ako misao ne funkcionira samo zbog riječi ili ako ne mislim u terminima riječi, predodžbi, simbola, što većina nas čini - što se tada događa? Dakako da um onda nije samo promatrač. Kad um ne razmišlja u terminima riječi, simbola, predodžbi, nema mislioca odvojenog od misli, koja je riječ. Tada je um tih, nije li? - nije učinjen tihim, tih je. Kad je um zaista tih, tada se s osjećajima koji se javljaju može suočiti odmah. Osjećaji imaju kontinuitet samo kad im dajemo imena i tako ih jačamo; uskladišteni su u središtu, iz kojeg dajemo daljnja obilježja, etikete, bilo da bi ih ojačali ili da bi uspostavili ili s njima uspostavili vezu.

13. Svibanj

Ostanite s osjećajem i vidite što će se dogoditi

Nikad ne ostajete ni s jednim osjećajem, čisto i jednostavno, već ga uvijek okružujete nakitom riječi.

Riječ ga iskrivljuje; misao ga, vrteći se oko njega, baca u sjenu, nadvladava ga gorovitim strahovima i čežnjama. Nikad ne ostajete s osjećajem, kao i s ničim drugim; s mržnjom, ili s čudnim osjećajem ljepote. Kad se javi osjećaj mržnje, vi kažete kako je on loš; postoji prisila, borba da ga se prevlada, nemir misli u vezi njega... Pokušajte ostati s osjećajem mržnje, s osjećajem zavisti, ljubomore, s otrovom ambicije; jer na kraju krajeva, to je ono što imate u svakodnevnom životu, iako možda želite živjeti s ljubavlju, ili s riječi *ljubav*. Pošto imate osjećaj mržnje, želje da nekog povrijedite gestom ili grubom riječi, vidite da li možete ostati s tim osjećajem. Možete li? Jeste li ikad pokušali? Pokušajte ostati s osjećajem, i vidite što će se dogoditi. Otkrit ćete da je to nevjerojatno teško. Vaš um neće pustiti osjećaj na miru; navaliti će sa svojim sjećanjima, svojim asocijacijama, svojim „učini“ ili „nemoj“, svojim vječitim brbljanjem. Podignite jednu školjčicu na obali. Možete li ju gledati, čuditi se njenoj delikatnoj ljepoti, bez da kažete kako je lijepa, ili koja ju je životinja napravila? Možete li gledati bez kretanja uma? Možete li živjeti s osjećajem koji se nalazi iza misli, bez osjećaja kojeg misao gradi? Ako možete, otkriti ćete izuzetnu stvar, jedno kretanje onkraj mjerila vremena, proljeće koje ne zna za ljeto.

14. Svibanj

Razumjeti riječi

Ne znam jeste li ikad promislili ili ušli u ovaj cijeli proces verbaliziranja, davanja imena. Ako ste to učinili, to je vrlo začuđujuća stvar, vrlo stimulativna i interesantna stvar. Kad imenujemo bilo što što doživljavamo, vidimo, ili osjećamo, riječ postaje izuzetno značajna; a riječ je vrijeme. Vrijeme je prostor, a riječ je njegovo središte. Svako razmišljanje je verbalizacija; vi razmišljate u

rijećima. A može li um biti slobodan od riječi? Nemojte reći, „Kako ću se osloboditi?” To nema smisla. Već si postavite to pitanje i uvidite kako robujete rijećima, poput riječi Indija, Gita, komunizam, kršćanin, rus, amerikanac, englez, kako zahvaljujući rijećima robujete kasti ispod vas i kasti iznad vas. Riječ *ljubav*, riječ *Bog*, riječ *meditacija* - kakav smo izuzetan značaj pridodali ovim rijećima i u kakvom smo ropskom odnosu s njima.

15. Svibanj

Sjećanje zamagljuje percepciju

Da li spekulirate, ili stvarno doživljavate dok nastavljamo s ovim? Ne znate što je religiozni um, zar ne? Iz onoga što ste rekli, vi ne znate što to znači; možda samo osjećate miris ili ugledate njegov bljesak, baš kao što vidite čisto, lijepo plavo nebo kad se oblak razlomi; ali čim ste vidjeli plavo nebo, imate sjećanje na njega, želite još i tako se u tome izgubite; što više želite riječ kojom ćete to uskladištiti u obliku iskustva, više ste izgubljeni.

16. Svibanj

Riječi stvaraju ograničenja

Ima li razmišljanja bez riječi? Kad um nije u buci riječi, tada razmišljanje nije razmišljanje kakvo poznajemo; ono je tada aktivnost bez riječi, bez simbola; prema tome nema granice - riječ je granica. Riječ stvara ograničenje, među. A um koji ne funkcionira putem riječi nema međa; nema ograničenja; nema granica; nije vezan... Uzmite riječ *ljubav* i vidite što ona budi u vama, motrite sebe; čim spomenem tu riječ, počinjete se smiješiti i sjednete uspravno, počinjete osjećati. Dakle riječ ljubav budi sve vrste ideja, sve

vrste podjela poput tjelesnog, duhovnog, profanog, beskrajnog, i svega ostalog. Ali otkrijte što je ljubav. Naravno, gospodine, kako bi otkrio što je ljubav um mora biti slobodan od te riječi i značenja te riječi.

17. Svibanj

Odlaženje onkraj riječi

Da bi se međusobno razumjeli, mislim da je potrebno da ne budemo uhvaćeni u riječi; zato što, riječ poput riječi *Bog*, na primjer, može imati određeno značenje za tebe, dok bi meni mogla predstavljati potpuno drugačiju formulaciju, ili nikakvu formulaciju. Dakle gotovo je nemoguće međusobno komunicirati ukoliko oboje nemamo namjeru razumijevanja i odlaska onkraj pukih riječi. Riječ *sloboda* obično podrazumijeva bivanje slobodnim od nečeg, nije li tako? Obično to znači bivanje slobodnim od pohlepe, zavisti, nacionalizma, ljutnje, od ovoga ili onoga. Međutim, sloboda bi mogla imati posve drugačije značenje; osjećaj bivanja slobodnim; i mislim da je vrlo važno shvatiti ovo značenje.

... Na kraju krajeva, um je sačinjen od riječi, između ostalog. Dakle, može li um biti slobodan od riječi *zavist*? Eksperimentirajte s ovim i vidjet ćete da riječi poput riječi *Bog*, *istina*, *mržnja*, *zavist*, imaju ogroman utjecaj na um. A može li um, i neurološki i psihološki, biti slobodan od ovih riječi? Ako nije slobodan od njih, nesposoban je da se suoči s činjenicom zavisti. Kad um može gledati u činjenicu koju naziva „zavist” direktno, tada sama činjenica djeluje puno hitrije od nastojanja uma da s činjenicom nešto učini. Dokle god um razmišlja o tome kako će se riješiti zavisiti kroz ideal ne-zavisti, i tako dalje, ometen je, ne suočava se s činjenicom; i sama je riječ „zavist” odvratanje pažnje s činjenice. Proces prepoznavanja odvija se kroz riječ; a čim osjećaj prepoznam kroz riječ, dajem kontinuitet

tom osjećaju.

18. Svibanj

Izvanredno viđenje

Dakle pitamo, kao i na početku, može li um doći do tog izvanrednog viđenja, ne s periferije, ne izvana, s granice, već doći do toga bez bilo kakvog traženja? A doći do toga bez traženja je jedini način da se to nađe. Zato što u dolasku do toga neznano, nema napora, nema traženja, nema iskustva; i javlja se potpuno poricanje svih uobičajenih praksi ulaska u taj centar, dolaska k tom rascvjetavanju. Dakle um je izuzetno izoštren, izuzetno budan, i više ne zavisi od iskustva kojim će se održavati budnim.

Kad se pojedinac pita, može se pitati verbalno; za većinu ljudi, prirodno, to mora biti verbalno. A ono što pojedinac mora shvatiti je da riječ nije stvar - kao što riječ *drvo* nije *drvo*; nije stvarna činjenica. Prava činjenica je kad ga pojedinac dotakne, ne kroz riječ, već kad pojedinac zaista dođe u kontakt s njim. Tada je to stvarnost - što znači da je misao izgubila svoju moć mezmiziranja ljudi. Na primjer, riječ *Bog* je toliko opterećena značenjima i toliko je mezmizirala ljude da će je prihvatiti ili zaniijekati, i funkcionirati poput vjeverice u kavezu! Dakle riječ i simbol moraju biti stavljeni na stranu.

19. Svibanj

Percepcija istine je neposredna

Verbalno se stanje pažljivo gradilo stoljećima, u odnosu između pojedinca i društva; dakle riječ, verbalno stanje, je društveno stanje kao i individualno. Da bi komunicirali kako mi to činimo, treba mi pamćenje,

trebaju mi riječi, moram znati engleski, i ti moraš znati engleski; to se usvajalo stoljećima i stoljećima. Riječ se ne razvija samo u društvenim odnosima, već i kao reakcija, u tom društvenom odnosu, na individuu; riječ je potrebna. Pitanje je: bilo je potrebno toliko puno vremena, stoljeća i stoljeća, kako bi se izgradilo simboličko, verbalno stanje, i može li se to izbrisati odmah? ... Hoćemo li se s vremenom osloboditi verbalnog utamničenja uma, koje je bilo izgrađivano stoljećima? Ili se ono mora slomiti odmah? Dakle, možete reći, „Za to treba vremena, ne mogu to učiniti odmah.” To znači da će biti potrebni mnogi dani, to znači kontinuitet onoga što je bilo, iako se u tom procesu modificira, dok ne dosegnete stadij u kojem se više nema kamo dalje ići. Možete li to učiniti? Zato što se bojimo, lijeni smo, indolentni smo, kažemo, „Zašto se zamarati svime ovime? Preteško je”; ili „Ne znam što učiniti” - tako odgađate, odgađate, odgađate. Ali morate uvidjeti istinu kontinuiteta i modifikacije riječi. Percepcija istine o bilo čemu je neposredna - nije u vremenu. Može li se um probiti odmah, prilikom samog postavljanja pitanja? Može li um vidjeti barijeru riječi, razumjeti značaj riječi u jednom bljesku i biti u tom stanju u kojem um više nije zarobljen u vremenu? Mora da ste ovo iskusili; samo što je to vrlo rijetka stvar za većinu nas.

20. Svibanj

Suptilna istina

Imate bljesak razumijevanja, tu izvanrednu brzinu uvida, kad je um vrlo miran, kad je misao odsutna, kad um nije opterećen svojom vlastitom bukom. Dakle, razumijevanje bilo čega - moderne slike, djeteta, svoje žene, svog susjeda, ili razumijevanje istine, koja je u svim stvarima - može doći samo kad je um vrlo miran. Ali takvu se mirnoću ne može njegovati zato što ako negujete miran um, to nije miran um, to je mrtav um.

... Što ste više zainteresirani za nešto, to je veća
vaša namjera da shvatite, to je um jednostavniji, jasniji i
slobodniji. Tada verbalizacija prestaje. Na kraju krajeva,
misao je riječ, a riječ je ta koja ometa. Zaslon riječi, koji
je sjećanje, ispriječava se između izazova i odgovora.
Riječ je ta koja odgovara na izazov, što nazivamo
uporabom intelekta. Dakle, um koji čavrlja, što znači
verbalizira, ne može razumjeti istinu - istinu u odnosu,
ne apstraktnu istinu. Nema apstraktne istine. Ali istina
je vrlo suptilna. Ono što je suptilno teško je slijediti.
Nije apstraktna. Dolazi tako hitro, bez vašeg znanja,
da je um ne može zadržati. Kao lopov u noći, dolazi u
tmini, ne kad ste je vi spremni primiti. Vaš doček samo
je poziv pohlepe. Dakle um koji je zarobljen u mrežu
riječi ne može razumjeti istinu.

21. Svibanj

Sva je misao djelomična

Vi i ja razumijemo da smo uvjetovani. Ako kažete,
kao što većina ljudi čini, da je uvjetovanost neizbježna,
onda nema problema; vi ste rob, i tu je tome kraj. Ali
ako se počnete pitati je li uopće moguće uništiti ovo
ograničenje, ovu uvjetovanost, tada se javlja problem;
tada ćete morati ispitati cijeli proces mišljenja, nije li
tako? Ako jednostavno kažete, „Moram biti svjestan
svoje uvjetovanosti, moram misliti o njoj, analizirati je
kako bi je shvatio i uništio," tada uporabljujete silu. Vaše
razmišljanje, vaše analiziranje još uvijek je ishod vaše
pozadine, dakle pomoću svoje misli ne možete srušiti
uvjetovanost jer je ona dio te uvjetovanosti.
Najprije samo uvidite problem, nemojte pitati koji
je odgovor, rješenje. Činjenica je da smo uvjetovani,
i da će svo razmišljanje u svrhu razumijevanja ove
uvjetovanosti uvijek biti djelomično; stoga nikad nema
potpunog shvaćanja, a samo u potpunom shvaćanju

cijelog procesa mišljenja postoji sloboda. Poteškoća je u tome što mi uvijek funkcioniramo unutar polja uma, koji je instrument misli, razumne ili nerazumne; a kao što smo vidjeli, misao je uvijek djelomična.

22. svibanj

Sloboda od sebstva

Kako bi um oslobodili od cjelokupne uvjetovanosti, morate vidjeti njenu potpunost bez misli. Ovo nije nekakva dosjetljiva zagonetka; eksperimentirajte s tim i vidjet ćete. Vidite li ikad bilo što bez misli? Jeste li ikad slušali, gledali, bez unošenja cijelog procesa reakcije? Reći ćete da je nemoguće vidjeti bez misli; reći ćete da ni za jedan um nije moguće da bude neuvjetovan. Kad to kažete, već ste se blokirali mišlju, jer je činjenica da vi ne znate je li to moguće.

Dakle mogu li gledati, može li um biti slobodan od svoje uvjetovanosti? Mislim da može. Molim vas, eksperimentirajte. Možete li biti svjesni da ste hinduist, socijalist, komunist, ovo ili ono, jednostavno biti svjesni bez da kažete da je to ispravno ili pogrešno? Zato što je tako težak zadatak jednostavno vidjeti, kažemo da je nemoguće. Kažem da uvjetovanost nestaje samo kad ste svjesni ove cjelokupnosti svoga bića bez ikakve reakcije, nestaje potpuno, dubinski - što je zapravo sloboda od sebstva.

23. Svibanj

Svjesnost bi mogla sagorjeti probleme

Svo je razmišljanje očigledno uvjetovano; ne postoji nešto poput slobodnog razmišljanja. Razmišljanje nikad ne može biti slobodno, ono je ishod naše uvjetovanosti, naše pozadine, naše kulture, naše klime, naše socijalne,

ekonomske, političke pozadine. Same knjige koje čitate i same prakse koje vršite uspostavljene su u toj pozadini, i bilo kakvo razmišljanje mora biti ishod te pozadine. Dakle ako možemo biti svjesni - a sada možemo ući u pitanje što to označava, što to znači, biti svjestan - možda ćemo biti sposobni ukloniti uvjetovanost uma bez procesa volje, bez odluke da se ukloni uvjetovanost uma. Zato što čim odlučite, postoji entitet koji želi, entitet koji kaže, „Moram svoj um učiniti neuvjetovanim.“ Sam taj entitet je ishod naše žudnje za postizanjem određenog rezultata, dakle sukob je već tu. Dakle, je li moguće da budemo svjesni svoje uvjetovanosti, da jednostavno budemo svjesni? - u čemu uopće nema sukoba. Ta bi sama svjesnost, ako joj se dopusti, mogla sagorjeti probleme.

24. Svibanj

Nema plemenite ili bolje uvjetovanosti

Ne pokreće li poriv da se um oslobodi svoje uvjetovanosti novi obrazac otpora i uvjetovanosti? Postajući svjesnim obrasca ili kalupa u kojem ste odrasli, želite ga se osloboditi; ali neće li ova žudnja da budete slobodni od njega ponovo uvjetovati um na drugačiji način? Stari obrazac inzistira da se podredite autoritetu, pa sada razvijate novi koji tvrdi da se ne smijete podređivati; dakle imate dva obrasca, u međusobnom konfliktu. Dokle god postoji ova unutarnja kontradikcija, odvija se daljnje uvjetovanje. ... Postoji poriv koji čini da se podređujemo, i poriv da budemo slobodni. Koliko se god činilo da su ova dva poriva različita, nisu li u temelju slična? A ako su u temelju slična, onda je vaša potraga za slobodom uzaludna, jer ćete se samo kretati od jednog obrasca k drugom, beskrajno. Nema plemenite ili bolje uvjetovanosti, i ovu žudnju treba razumjeti.

25. Svibanj

Sloboda od uvjetovanosti

Žudnja da se oslobodimo od uvjetovanosti samo produljuje uvjetovanost. Ali ako, umjesto pokušavanja da se potisne žudnja, pojedinac shvati cijeli proces žudnje, kroz samo to razumijevanje dolazi sloboda od uvjetovanosti. Sloboda od uvjetovanosti nije direktan rezultat. Shvaćate li? Ako se s predumišljajem krenem oslobađati od svoje uvjetovanosti, ta žudnja stvara svoju vlastitu uvjetovanost. Mogu uništiti jedan oblik uvjetovanosti, ali sam uhvaćen u drugom. Međutim, ako postoji razumijevanje same žudnje, koja uključuje žudnju da se bude slobodan, tada to samo razumijevanje uništi svu uvjetovanost. Sloboda od uvjetovanosti je nusproizvod; ona nije važna. Važno je razumjeti ono što stvara uvjetovanost.

26. Svibanj

Jednostavna svjesnost

Zasigurno, svaki oblik akumulacije, bilo znanja ili iskustva, bilo koji oblik ideala, bilo koja projekcija uma, bilo kakva određena praksa oblikovanja uma - što bi on trebao biti i što ne bi trebao - sve to, očigledno, obogaljuje proces istraživanja i otkrića....

Dakle mislim da naše ispitivanje ne smije biti usmjereno ka razrješenju naših trenutnih problema već ka otkrivanju da li um - svjesni kao i duboki nesvjesni um u kojem je uskladištena sva tradicija, sjećanja, nasljeđe rasnog znanja - da li sve to može biti stavljeno na stranu. Mislim da to može biti učinjeno samo ako je um sposoban biti svjestan bez da bilo što zahtjeva, bez ikakvog pritiska - jednostavno biti svjestan. Mislim da je to jedna od najtežih stvari - biti tako svjestan -

zato što smo zarobljeni u trenutni problem i njegovo trenutno rješenje, i tako su naši životi vrlo površni. Iako pojedinac može otići svim mogućim analitičarima, pročitati sve knjige, usvojiti puno znanja, ići u crkve, moliti, meditirati, prakticirati različite discipline; unatoč tome, naši su životi vrlo površni zato što ne znamo kako prodrijeti duboko. Mislim da razumijevanje, način prodiranja, odlazak vrlo, vrlo duboko, leži u svjesnosti - u jednostavnom bivanju svjesnim svojih misli i osjećaja, bez osuđivanja, bez usporedbe, treba jednostavno promatrati. Vidjet ćete, ako ćete eksperimentirati, kako je to nevjerojatno teško, jer smo oduvijek trenirani da osuđujemo, odobravamo, uspoređujemo.

27. Svibanj

Nijedan dio uma nije neuvjetovan

Vaš um je u potpunosti uvjetovan, nema dijela vas koji nije uvjetovan. To je činjenica, sviđala vam se ili ne. Možete reći da postoji dio vas - onaj koji gleda, superduša, atma - koji nije uvjetovan; ali zato što mislite o njemu, on je unutar polja misli; prema tome, uvjetovan je. Možete izumiti mnogo teorija o njemu, ali činjenica je da je vaš um u potpunosti uvjetovan, i svjesni i nesvjesni, i svaki napor koji čini kako bi se oslobodio također je uvjetovan. Dakle, što je umu činiti? Ili radije, kakvo je stanje uma kad zna da je uvjetovan i shvaća da je svaki napor koji čini kako bi uklonio svoju uvjetovanost još uvijek uvjetovan?

Dakle, kad kažete, „Znam da sam uvjetovan,” znate li to zaista ili je to samo verbalna izjava? Znate li to istom silinom kojom ugledate kobru? Kad vidite zmiju i znate da je kobra, javlja se trenutačno djelovanje, bez prethodnog promišljanja; a kad kažete, „Znam da sam uvjetovan,” ima li to isti vitalni značaj kao vaše opažanje kobre? Ili je to samo površna potvrda činjenice, a ne

shvaćanje činjenice? Kad shvaćam činjenicu da sam uvjetovan, javlja se neposredno djelovanje. Ne moram učiniti napor da uklonim uvjetovanost. Sama činjenica da sam uvjetovan, i shvaćanje te činjenice, donosi razjašnjenje. Poteškoća leži u tome što to nije shvaćeno u smislu razumijevanja svih implikacija, uviđanja da je sva misao - koliko god bila suptilna, koliko god lukava, koliko god sofisticirana ili filozofska - uvjetovana.

28. Svibanj

Teret nesvjesnog

Iznutra, nesvjesno, postoji ogromna težina prošlosti koja vas gura u određenom smjeru....

Dakle, kako da pojedinac sve to izbriše? Kako će se nesvjesno odmah očistiti od prošlosti? Analitičari misle da se nesvjesno može djelomično ili čak potpuno očistiti kroz analizu - kroz proučavanje, istraživanje, ispovijedanje, interpretaciju snova, i tako dalje - tako da barem postanete „normalno“ ljudsko biće, sposobno da se prilagodi trenutnom okruženju. Ali u analizi uvijek postoji analitičar i analizirano, promatrač koji interpretira stvar koju se promatra, što je dualnost, izvor konflikta.

Dakle vidim da puka analiza nesvjesnog neće nikamo odvesti. Može mi pomoći da postanem malo manje neurotičan, malo ljubazniji prema svojoj ženi, svojem susjedu, ili u nečem drugom jednako; ali mi ne pričamo o tome. Vidim da analitički proces - koji uključuje vrijeme, interpretaciju, kretanje misli kao promatrača koji analizira stvar koju promatra - ne može osloboditi nesvjesno; prema tome u potpunosti odbacujem analitički proces. Čim uvidim činjenicu da analiza pod nikakvim uvjetima ne može raščistiti teret nesvjesnog; izvan analize sam. Više ne analiziram. Dakle što se dogodilo? Zato što više ne postoji analitičar

odvojen od stvari koju analizira, on *jest* ta stvar. On nije entitet odvojen od nje. Tada pojedinac nalazi da je nesvjesno od vrlo male važnosti.

29. Svibanj

Interval između misli

Dakle, kažem da je definitivno moguće da um bude slobodan od svake uvjetovanosti - nije da morate prihvatiti moj autoritet. Ako to prihvatite zato što autoritet tako kaže, nikad nećete otkriti, bit će to samo još jedna supstitucija i to neće biti od nikakvog značaja....

Razumijevanje cijelog procesa uvjetovanosti vam ne dolazi kroz analizu ili introspekciju, zato što čim imate analitičara, taj je sam analitičar dio pozadine i prema tome njegova analiza nema nikakvog značaja....

Kako je za um moguće da bude slobodan? Da bi bio slobodan um mora ne samo vidjeti i shvatiti svoje klataće njihanje između prošlosti i budućnosti već i biti svjestan intervala između misli....

Ako gledate vrlo pažljivo, vidjet ćete da unatoč tome što se reakcija, kretanje misli, čini tako brzo, postoje jazovi, postoje intervali između misli. Između dvije misli nalazi se period tišine koja nije povezana s misaonim procesom. Ako promatrate vidjet ćete da taj period tišine, taj interval, nije od vremena; i da vas otkriće tog intervala, potpuno doživljavanje tog intervala, oslobađa od uvjetovanosti - ili bolje rečeno ne oslobađa „tebe“ već dolazi do oslobođenja od uvjetovanosti.... Samo kad um ne daje kontinuitet misli, kad je miran s mirnoćom koja nije inducirana, koja je bez ikakve uzročnosti - samo tada može biti slobode od pozadine.

30. Svibanj

Promatrajte kako se navike oblikuju
Bez slobode od prošlosti uopće nema slobode,
zato što um nikad nije nov, svjež, nevin. Samo je svjež
i nevin um slobodan. Sloboda nema ništa sa starosti,
nema ništa s iskustvom; i čini mi se da sama suština
slobode leži u razumijevanju cijelog mehanizma
navike, i svjesne i nesvjesne. To nije pitanje okončanja
navike, već pitanje potpunog viđenja strukture navike.
Morate promatrati kako se navike oblikuju i kako se,
nijekanjem ili opiranjem jednoj navici, stvara druga.
Važno je biti potpuno svjestan navike; jer tada, kao
što ćete sami uvidjeti, više nema oblikovanja navike.
Opiranje navici, borba, nijekanje, samo daje kontinuitet
navici. Kad se borite s određenom navikom dajete joj
život, i tada sama ta borba postaje još jedna navika. Ali
ako ste jednostavno svjesni cijele strukture navike bez
otpora, tada ćete otkriti da postoji sloboda od navike,
a u toj slobodi nastupa nešto drugo.
Samo tupi, pospani um stvara naviku i prijanja
uz nju. Um koji je pozoran iz trenutka u trenutak -
pozoran spram onoga što kaže, pozoran spram kretanja
svojih ruku, svojih misli, svojih osjećaja - otkrit će da je
oblikovanje daljnjih navika okončano. Ovo je vrlo važno
razumjeti, zato što dokle god um slama jednu naviku, i
u tom procesu stvara drugu, očigledno nikad ne može
biti slobodan; a samo slobodan um može opažati nešto
onkraj sebe samog.

31. Svibanj

LIPANJ

ENERGIJA

POZORNOST

SVJESNOST BEZ IZBORA

NASILJE

Energija stvara svoju vlastitu disciplinu

Traženje stvarnosti zahtjeva ogromnu disciplinu; a ako čovjek to ne čini, rasipa energiju na načine koji donose štetu, i stoga ga društvo mora kontrolirati. Dakle, je li moguće osloboditi energiju u traženju Boga ili istine i, u procesu otkrivanja onoga što je istinito, postati građaninom koji razumije osnova životna pitanja i kojeg društvo ne može uništiti? Vidite, čovjek je energija, i ako čovjek ne traži istinu, ova energija postaje destruktivna; zato društvo kontrolira i oblikuje individuu, što guši ovu energiju... I možda ste primijetili jednu drugu zanimljivu i vrlo jednostavnu činjenicu: čim nešto zaista želite učiniti, imate energije da to učinite.... Ta sama energija postaje sredstvo kojim samu sebe kontrolira, dakle ne trebate izvanjsku disciplinu. U potrazi za stvarnošću, energija stvara svoju vlastitu disciplinu. Čovjek koji traži stvarnost spontano postaje prava vrsta građanina, što se ne događa prema obrascu bilo kojeg određenog društva ili vlade.

1. Lipanj

Dualnost stvara sukob

Sukob bilo koje vrste - fizički, psihološki, intelektualno - gubitak je energije. Molim vas, izvanredno je teško razumjeti i biti slobodan od ovoga zato što je većina nas odgojena da se bori, da čini napor. Kad smo u školi, to je prva stvar koju nas nauče - činiti napor. I ta se borba, taj napor, prenosi na cijeli život - što znači, kako bi bili dobri morate se napinjati, morate se boriti protiv zla, morate se opirati, kontrolirati. Dakle, obrazovno, sociološki, religijski, ljudska su bića učena da se bore. Rečeno vam je da morate raditi kako bi našli Boga,

morate disciplinirati, praktikirati, izvijati i mučiti svoju dušu, svoj um, svoje tijelo, poricati, potiskivati; rečeno je da ne smijete gledati; da se morate boriti, boriti, boriti na takozvanom duhovnom planu - koji uopće nije duhovni plan. Potom, na društvenom planu svatko stoji za sebe, za svoju obitelj.

... Dakle, na svim planovima, rasipamo energiju.

A to rasipanje energije je u suštini sukob: sukob između „trebao bih“ i „ne bih trebao“, „moram“ i „ne smijem“. Kad smo jednom stvorili dvojnost, sukob je neizbježan. Dakle pojedinac mora shvatiti ovaj cijeli proces dvojnosti - nije da ne postoje muškarac i žena, zeleno i crveno, svjetlost i tama, visoko i nisko; sve su to činjenice. Ali se u naporu koji se čini pri ovoj podjeli na činjenicu i ideju, događa rasipanje energije.

2. Lipanj

Obrazac ideje

Ako kažete, „Kako ću sačuvati energiju?“ tada ste stvorili obrazac ideje - kako je sačuvati - i tada životom upravljate prema tom obrascu; prema tome; opet počinje proturječje. Ali ako sami opazite gdje se rasipaju vaše energije, vidjet ćete da je principijelna sila koja uzrokuje ovo rasipanje sukob - koji znači imati problem i nikad ga ne riješiti, živjeti s ubojitim sjećanjem na nešto što je prošlo, živjeti u tradiciji. Pojedinac mora shvatiti prirodu gubitka energije, a razumijevanje gubitka energije ne ravna se po riječima Shankare, Buddhe, ili nekog sveca, već je to stvarno opažanje svakodnevnog sukoba u vašem vlastitom životu. Dakle sukob je glavni uzrok gubitka energije - što ne znači da trebate sjesti i biti lijeni. Sukob će uvijek postojati dokle god ideja bude važnija od činjenice.

3. Lipanj

Gdje je proturječje postoji i sukob

Vidite da je većina nas u sukobu, živi život proturječja, ne samo izvana, već i iznutra. Proturječje podrazumijeva napor.... Gdje postoji napor, događa se rasipavanje - događa se rasipanje energije. Gdje postoji proturječje postoji i sukob. Gdje postoji sukob postoji i napor da se taj sukob prevlada - što je još jedan oblik otpora. A kad se opirete, također se stvara i određen oblik energije - znate da kad se opirete nečemu, sam taj otpor stvara energiju....

Svo djelovanje zasniva se na ovom trenju da ja nešto moram ili ne smijem. A ovaj oblik otpora, ovaj oblik sukoba, zaista stvara energiju; ali ta je energija, ako promatrate vrlo pomno, vrlo destruktivna; nije kreativna.... Većina ljudi je u proturječju. I ako imaju dara, talent za pisanje ili slikanje, ili činjenje ovoga ili onoga, napetost tog proturječja daje im energiju za izražavanje, stvaranje, pisanje, bivanje. Što je više napetosti, veći je konflikt, veća je proizvodnja, i to nazivamo stvaralaštvom. Ali to uopće nije stvaralaštvo. To je rezultat sukoba. Suočenje s činjenicom da ste u sukobu, da ste u proturječju, donijet će tu kvalitetu energije koja nije ishod otpora.

4. Lipanj

Kreativna energija

Sada je pitanje: postoji li energija koja nije unutar polja misli, koja nije rezultat samoproturječne, kompulzivne energije, ili samoispunjenja u obliku frustracije? Razumijete li pitanje? Nadam se da sam jasan. Zato što je - ukoliko ne nađemo to svojstvo energije koja nije puki produkt misli koja malo po malo stvara energiju ali je također mehanička - djelovanje destruktivno, bilo da vršimo društvenu reformu, pišemo izvrsne

knjige, bilo da smo vrlo lukavi u poslovnim stvarima, ili stvaramo nacionalističke podjele i sudjelujemo u ostalim političkim aktivnostima, i tako dalje. Dakle, pitanje je postoji li takva energija, ne teoretski - zato što je, kad smo suočeni s činjenicama, iznašanje teorija djetinjasto, nezrelo. To je kao sa čovjekom koji ima rak i čeka operaciju; ničemu ne koristi raspravljanje o vrsti instrumenata koji će se koristiti i slično; morate se suočiti s činjenicom da će biti operiran. Dakle, slično tome, um mora prodrijeti ili biti u takvom stanju u kojem nije rob misli. Na kraju krajeva, sva misao u vremenu je izum; sve naprave, mlaznice, hladnjaci, rakete, istraživanje atoma, svemira, sve je to rezultat znanja, misli. Sve te stvari nisu kreacija, izum nije kreacija; kapacitet nije kreacija; misao nikad ne može biti kreativna zato što je misao uvijek uvjetovana i nikad ne može biti slobodna. Kreativna je samo ona energija koja nije proizvod misli.

5. Lipanj

Najviši oblik energije

Ideja o energiji je potpuno drugačija od činjenice same energije. Mi imamo formule ili koncepte o tome kako doći do kakvoće energije koja je od najviše kakvoće. Ali formula je potpuno različita od renovirajuće, obnavljajuće kakvoće same energije.

... Najviši oblik ove energije, sam vrh, je stanje uma kad on nema nikakve ideje, nema misli, nema osjećaja smjera ili motiva - to je čista energija. A tu se kakvoću energije ne može tražiti. Ne možete reći, „Dobro, recite mi kako je dobiti, modus operandi, način.” Nema puta prema njoj. Kako bi sami otkrili prirodu ove energije, moramo početi shvaćati svakodnevnu energiju koja se gubi - energiju kad pričamo, kad čujemo pticu, glas, kad vidimo rijeku, prostrano nebo i mještanine, prljave, u slabom stanju, bolesne, izgladnjеле, i drvo

koje se navečer povlači od svog svijetla dana. Samo promatranje svega je energija. A tu energiju dobivamo kroz hranu, kroz sunčeve zrake. Ova se fizička, svakodnevna energija koju pojedinac ima, očito može uvećati, pojačati, ispravnom vrstom hrane i tako dalje. To je potrebno, očigledno. Ali ta ista energija koja postaje energija psihe - što znači, misli - čim ta energija u sebi nosi bilo kakvo proturječje, ta je energija gubitak energije.

6. Lipanj

Umijeće slušanja je umijeće oslobađanja

Netko vam nešto govori, vi slušate. Sam čin slušanja je čin oslobađanja. Kad vidite činjenicu, sama percepcija te činjenice je oslobođenje od te činjenice. Samo slušanje, samo viđenje nečega kao činjenice, ima izvanredno djelovanje bez napora misli.

... Uzmimo jednu stvar - recimo ambiciju. Dovoljno smo duboko ušli u to što ona čini, koje su njene posljedice. Um koji je ambiciozan nikad neće znati što znači suosjećati, osjećati sućut, voljeti. Ambiciozan um je okrutan um - bilo duhovno ili izvana ili iznutra. To ste čuli. Vi to čujete; kad to čujete, vi to prevedete i kažete, „Kako mogu živjeti u ovom svijetu koji je izgrađen na ambiciji?” Dakle, niste slušali. Odgovorili ste, reagirali na izjavu, na činjenicu; prema tome, vi ne gledate u činjenicu. Samo prevodite činjenicu ili dajete mišljenje o činjenici ili reagirate na činjenicu; prema tome, ne gledate u činjenicu.... Ako pojedinac sluša - u smislu; bez ikakve evaluacije, reakcije, prosudbe - tada, zasigurno, činjenica stvara tu energiju koja uništava, mete, briše ambiciju koja stvara sukob.

7. Lipanj

Pozornost bez otpora

Znate što je prostor. Postoji prostor u ovoj sobi.

Udaljenost odavde do vašeg hostela, između mosta i vaše kuće, između ove obale rijeke i one obale - sve je to prostor. Sada; postoji li prostor i u vašem umu? Ili je toliko krcat da u njemu uopće nema prostora? Ako vaš um ima prostora, tada je u tom prostoru tišina - a iz te tišine dolazi sve ostalo, jer tada možete slušati, možete obratiti pozornost bez otpora. Zato je vrlo važno imati prostora u umu. Ako um nije prekrcat, nije neprestano zaokupljen, tada može slušati onog psa koji laje, zvuk vlaka koji prelazi udaljeni most, i također biti potpuno svjestan onoga što je rekla osoba koja ovdje govori. Tada je um nešto živo, nije mrtav.

8. Lipanj

Pozornost slobodna od napora

Postoji li pozornost u kojoj ništa ne apsorbira um?
Postoji li pozornost bez koncentriranja na objekt?
Postoji li pozornost bez ikakvog oblika motiva, utjecaja, prisile? Može li um dati punu pozornost bez ikakvog osjećaja isključivanja? Zsigurno može, i to je jedino stanje pozornosti; sva druga su puko povlađivanje, ili trikovi uma. Ako možete dati punu pozornost bez da ste apsorbirani u nečem, i bez ikakvog osjećaja isključivanja, otkrit ćete što znači meditirati; zato što u toj pozornosti nema napora, nema podjele, nema borbe, nema traženja rezultata. Dakle meditacija je proces oslobađanja uma od sistema, i davanje pozornosti bez bivanja apsorbiranim ili činjenja napora da se koncentrirate.

9. Lipanj

Pozornost koja nije isključiva

Mislim da postoji razlika između pozornosti koju usmjeravamo prema objektu i pozornosti bez objekta. Možemo se usredotočiti na određenu ideju, vjerovanje, objekt - što je isključujući proces; a također postoji i pozornost, svjesnost, koja nije isključiva. Slično tome, postoji nezadovoljstvo koje nema motiva, koje nije ishod neke frustracije, koje se ne može kanalizirati, koje ne može prihvatiti bilo kakvo ispunjenje. Možda ne koristim pravu riječ za to, ali mislim da je izuzetno nezadovoljstvo od ključne važnosti. Bez njega, svaki drugi oblik nezadovoljstva postaje samo put prema zadovoljenju.

10. Lipanj

Pozornost je neograničena, bez međa

U kultiviranju uma, naš naglasak ne smije biti na koncentraciji, već na pozornosti. Koncentracija je proces prisiljavanja uma da se suzi na jednu točku, dok je pozornost bez međa. U tom je procesu um uvijek ograničen međom ili barijerom, ali kad krećemo razumijevati totalitet uma, puka koncentracija postaje zapreka. Pozornost je neograničena, bez ograničenja znanja. Znanje dolazi kroz koncentraciju, i bilo kakvo proširenje znanja još je uvijek unutar njegovih vlastitih granica. U stanju pozornosti um može koristiti i koristi znanje, koje je iz nužde rezultat koncentracije; ali dio nikad nije cjelina, i dodavanje i spajanje mnogih dijelova nije opažanje cjeline. Znanje koje je zbrajajući proces koncentracije ne donosi razumijevanje neizmjernog. Ono cjelokupno nikad nije unutar zgrade koncentriranog uma.

Dakle pozornost je od primarne važnosti, ali ona ne dolazi kroz napor koncentracije. Pozornost je

stanje u kojem um uvijek uči bez centra oko kojeg se znanje skuplja kao akumulirano iskustvo. Um koji je koncentriran na sebe koristi znanje kao sredstvo svoje vlastite ekspanzije; a takva aktivnost postaje samoproturječna i nesocijalna.

11. Lipanj

Potpuna pozornost

Na što mislimo kad kažemo pozornost? Ima li pozornosti kad prisiljavam svoj um da bude pozoran? Kad si kažem, "Moram obratiti pozornost, moram kontrolirati svoj um i odgurnuti sve druge misli u stranu", biste li to nazvali pozornošću? Naravno da to nije pozornost. Što se dogodi kad se um prisiljava da obraća pozornost? On stvara otpor kako bi spriječio kapanje drugih misli unutra; on je zaokupljen otporom; odguravanjem; prema tome, nesposoban je za pozornost. To je istina, nije li? Da bi razumjeli nešto potpuno, morate tome pokloniti svu svoju pozornost. Ali uskoro ćete shvatiti kako je to izuzetno teško, zato što vam je um navikao biti nemiran, pa ćete reći, „Sveca mu, dobro je obraćati pozornost, ali kako ću to učiniti?“ Što znači, ponovno ste se vratili na žudnju da nešto dobijete, i tako nikad nećete pokloniti potpunu pozornost.... Kad vidite drvo ili pticu, na primjer, pridati potpunu pozornost ne znači reći, „To je hrast," ili, „To je papiga", i nastaviti dalje sa šetnjom. Prilikom imenovanja ste već prestali obraćati pozornost....

Međutim, ako ste cjelovito svjesni, potpuno svjesni kad gledate nešto, tada ćete otkriti da nastupa potpuna transformacija, i da je potpuna pozornost ono dobro. Ne postoji nikakva druga, a potpunu pozornost ne možete dobiti vježbanjem. Vježbanjem dobivate koncentraciju, što znači da gradite zidove otpora, a unutar tih zidova

otpora je onaj koji se koncentrira, ali to nije pozornost, to je isključivanje.

12. Lipanj

Eliminacija straha je početak pozornosti

Kako možemo uvesti stanje pozornosti? Ono ne može biti kultivirano kroz uvjeravanje, usporedbu, nagradu, ili kaznu, sve su to oblici prisile. Eliminacija straha je početak pozornosti. Strah mora postojati sve dok postoji poriv da se bude ili postane, što je potraga za uspjehom, sa svim njenim frustracijama i mučnim proturječjima. Možete učiti koncentraciju, ali pozornost se ne može naučiti, kao što nije moguće poučavati o slobodi od straha, i u razumijevanju ovih uzroka javlja se eliminacija straha. Dakle pozornost izniče spontano kad oko učenika postoji atmosfera dobrostanja, kad ima osjećaj bivanja sigurnim, bivanja opuštenim, i svjestan je nesebičnog djelovanja koje dolazi s ljubavlju. Ljubav ne uspoređuje, i tako zavist i mučenje „postajanja” mine.

13. Lipanj

Nema mjesta na koje treba stići

Može li se poniznost vježbati? Naravno, biti svjestan da si skroman ne znači skromnost. Želite znati da ste postigli. Ovo upućuje na to, zar ne, da slušate kako bi dostigli određeno stanje, mjesto na kojem nikad nećete biti uznemireni, gdje ćete naći vječnu sreću, trajno blaženstvo? Ali kao što sam rekao ranije, nema postizanja, postoji samo kretanje učenja - i to je ljepota života. Ako ste postigli, nema više ničega. A svi ste vi postigli, ili želite postići, ne samo u svom poslu, već u svemu što činite; i tako ste nezadovoljni,

frustrirani, očajni. Gospodo, nema mjesta na koje treba
stići, postoji samo ovo kretanje učenja, koje postaje
bolno samo kad postoji akumulacija. Um koji sluša
s potpunom pozornošću nikad neće tražiti rezultat
zato što neprestano otkriva; poput rijeke, uvijek je
u pokretu. Takav je um potpuno nesvjestan vlastite
aktivnosti, u smislu da nema ovjekovječivanja sebstva,
„mene“, koje traži postizanje cilja.

14. Lipanj

Znanje nije svjesnost

Svjesnost je stanje uma koje nešto promatra bez
osuđivanja ili prihvaćanja, koje se jednostavno suočava
s činjenicom onakvom kakva jest. Kad ne gledate cvijet
botanički, tada vidite potpunost cvijeta; ali ako vam je
um potpuno obuzet botaničkim znanjem o tome što
taj cvijet jest, ne gledate u njega potpuno. Iako možete
imati znanje o cvijetu, ako to znanje okupira cijelo
područje vašeg uma, cijelo polje vašeg uma, tada ne
gledate u cvijet potpuno.

Dakle, gledati u činjenicu znači biti svjestan. U
toj svjesnosti, nema izbora, nema osuđivanja, nema
sviđanja ili nesviđanja. Ali već nas je nesposobna
ovo učiniti zato što smo tradicionalno, okupaciono,
na sve načine, nesposobni suočiti se s činjenicom bez
pozadine. Moramo biti svjesni pozadine. Moramo biti
svjesni svoje uvjetovanosti, a ta uvjetovanost dolazi do
izražaja kad promatramo činjenicu; i kako ste uključeni
u promatranje činjenice a ne zaokupljeni pozadinom,
pozadina je gurnuta u stranu. Kad je glavni interes
razumjeti samo činjenicu, i kad vidite da vas pozadina
sprječava da činjenicu razumijete, tada vitalni interes
za činjenicu izbriše pozadinu.

15. Lipanj

Introspekcija je nepotpuna

U svjesnosti postoji samo sadašnjost - to znači, pošto ste svjesni, vidite utjecaj procesa prošlosti koji kontrolira sadašnjost i modificira budućnost. Svjesnost je integralni proces, ne proces podjele. Na primjer, ako si postavim pitanje, „Vjerujem li u Boga?“ - u samom procesu postavljanja pitanja, mogu promatrati, ako sam svjestan, što je to što me tjera da postavim to pitanje; ako sam svjestan mogu opažati ono što je prošlo i koje su to sile na djelu koje me primoravaju da postavim to pitanje. Tada sam svjestan različitih oblika straha - oblika straha mojih predaka koji su stvorili određenu ideju o Bogu i predali je meni a ja sam, kombinirajući njihovu ideju sa svojim sadašnjim reakcijama, modificirao ili promijenio koncept Boga. Ako sam svjestan, opažam cijeli ovaj proces prošlosti, njegove efekte u sadašnjosti i budućnosti, integralno, kao cjelinu.

Ako je pojedinac svjestan, može vidjeti kako je kroz strah nastao njegov koncept Boga; ili je možda postojala osoba koja je imala izvorno iskustvo stvarnosti ili Boga i prenijela je drugome koji je to iskustvo u svojoj pohlepi prisvojio, i dao zamah procesu imitacije. Svjesnost je proces potpunosti, a introspekcija je nepotpuna. Rezultat introspekcije je morbidan, bolan, dok je svjesnost entuzijazam i radost.

16. Lipanj

Videnje cjeline

Kako gledate drvo? Vidite li cjelinu drveta? Ako ga ne vidite kao cjelinu, uopće ne vidite drvo. Možete proći pokraj njega i reći, „Eno drveta, kako je lijepo!“ ili reći, „Ono je drvo manga,“ ili „Ne znam koja je ono vrsta drveća, možda je Tamarind.“ Ali kad stanete i gledate - mislim zaista, za stvarno - nikad ne vidite njegovu

cjelokupnost; a ako ne vidite cjelokupnost drveta, ne vidite drvo. Isto je i sa *svjesnosti*. Ako ne vidite operacije svog uma potpuno u tom smislu - kao što vidite drvo - niste svjesni. Drvo je sačinjeno od korijena, debla, grana, velikih i malih i vrlo delikatnih na samom vrhu; i list, mrtav list, uvenuti list i zeleni list, list koji je izjeden, list koji je ružan, list koji otpada, plod, cvijet - sve to vidite kao cjelinu kad vidite drvo. Na isti način, u stanju *viđenja* operacija vlastitog uma, u tom stanju svjesnosti, postoji vaš osjećaj osuđivanja, odobravanja, poricanja, borbe, jalovosti, očaja, nade, frustracije; svjesnost pokriva sve to, ne samo jedan dio. Dakle, jeste li svjesni svojeg uma u tom vrlo jednostavnom smislu, kao da vidite cijelu sliku - a ne jedan kut slike govoreći, „Tko je naslikao tu sliku?”

17. Lipanj

Ne možete disciplinirati svjesnost

Ako se svjesnost vježba, pretvori u naviku, onda postaje tegobna i bolna. Svjesnost se ne može disciplinirati. Ono što se vježba više nije svjesnost, jer vježbanje podrazumijeva stvaranje navike, nastojanje napora i volje. Napor je iskrivljenje. Ne postoji samo svjesnost o vanjskom - o letu ptica, sjenama, uzburkanom moru, drveću i vjetru, prosjaku i luksuznom autu koji prolazi - već postoji i svjesnost o psihološkom procesu, unutarnjoj napetosti i sukobu. Ne osuđujete pticu u letu: promatrate je, vidite njenu ljepotu. Ali, kad razmatrate svoj unutarnji razdor, vi ga osuđujete ili opravdavate. Nesposobni ste promatrati ovaj unutarnji sukob bez izbora ili opravdavanja.

Biti svjestan svojih misli i osjećaja bez poistovjećivanja i poricanja nije tegobno i bolno; ali se u potrazi za rezultatom, i ciljem kojeg se treba domoći, pojačava sukob i počinju muke razdora.

18. Lipanj

Dopustite misli da procvjeta

Svjesnost je stanje uma koje je povezano sa svime - vranama koje lete duž neba, cvijećem na drveću, ljudima koje sjede ispred, bojama koje nose - bivanje ekstenzivno svjesnim, za što je potrebno gledanje, promatranje, upijanje oblika lista, oblika debla, oblika glave drugoga, onoga što on radi. Biti ekstenzivno svjestan i iz te pozicije djelovati - to znači biti svjestan sveukupnosti svoga bića. Imati samo razlomljeni kapacitet, fragmentaciju kapaciteta ili fragmentirani kapacitet, i slijediti taj kapacitet i izvlačiti iskustva iz tog kapaciteta koji je ograničen - to čini kvalitetu uma osrednjom, ograničenom, uskom. Ali svjesnost o cjelokupnosti vlastitog bića, shvaćena kroz svjesnost o svakoj misli i svakom osjećaju koja ih nikad ne ograničava, dopušta svakoj misli i osjećaju da procvjetaju, što jest bivanje svjesnim - to je potpuno drugačije od djelovanja ili koncentracije koja je puki kapacitet i prema tome ograničena.

Pustiti misao da procvjeta ili osjećaj da

procvjeta zahtjeva pozornost - ne koncentraciju.

Pod procvjetavanjem misli mislim na to da joj se da sloboda kako bi se vidjelo što će se dogoditi, što se događa u vašoj misli, vašem osjećaju. Sve što cvijeta mora imati slobodu, mora imati svjetlosti; ne može biti ograničavano. Ne možete tome pridati neku vrijednost, ne možete reći, „To je ispravno, to je pogrešno; ovako bi trebalo biti, ovako ne bi" - na taj način ograničavate cvjetanje misli. A ona može procvjetati samo u ovoj svjesnosti. Prema tome, ako zađete u to vrlo duboko, otkrit ćete da je ovo rascvjetavanje misli ujedno i okončanje misli.

19. Lipanj

Pasivna svjesnost

U svjesnosti nema postajanja, nema cilja kojeg treba zadobiti. Postoji tiho promatranje bez izbora i osuđivanja, iz kojeg dolazi razumijevanje. U ovom procesu u kojem se misao i osjećaj otkrivaju, što je moguće samo kad nema stjecanja ni prihvatanja, nastaje proširena svjesnost, svi su skriveni slojevi, i njihovo značenje, otkriveni. Ova svjesnost otkriva tu kreativnu prazninu koju se ne može zamisliti ni formulirati. Ova proširena svjesnost i kreativna praznina su cjelovit proces i nisu na različitim stupnjevima. Kad tiho promatrate problem bez osuđivanja, opravdavanja, dolazi pasivna svjesnost. U ovoj pasivnoj svjesnosti, problem je shvaćen i riješen. U svjesnosti postoji povišena senzitivnost, u kojoj se nalazi najviši oblik negacijskog razmišljanja. Kad um formulira, proizvodi, ne može biti stvaranja. Samo kad je um miran i prazan, kad ne stvara problem - u toj je budnoj pasivnosti stvaranje. Stvaranje može nastupiti samo u negaciji, koja nije suprotnost pozitivnog. Bivanje ničim nije antiteza bivanju nečim. Problem nastaje samo kad postoji traženje rezultata. Kad nestane traženje rezultata samo tada više ne postoji ni problem.

20. Lipanj

Što se temeljito shvati neće se ponoviti

U svjesnosti o sebi nema potrebe za ispovijedi, jer svjesnost o sebi stvara ogledalo u kojem se sve stvari odražavaju bez iskrivljenja. Svaki misao-osjećaj je bačen na zaslon misli kako bi bio promatran, proučavan i shvaćen; ali ovaj je tok razumijevanja blokiran kad postoji osuđivanje ili prihvatanje, osuda ili poistovjećenje. Što je zaslon više promatran i bolje shvaćen - ne zbog dužnosti ili prisilnog vježbanja, već

zato što su bol i tuga stvorile neutaživi interes koji donosi svoju vlastitu disciplinu - veći je intenzitet svjesnosti, i ona zauzvrat donosi povišeno razumijevanje.

... Stvar možete pratiti ako se kreće polako; brzu mašinu treba usporiti ako se kane proučavati njena kretanja. Slično tome, misli-osjećaji mogu se proučavati i razumjeti samo ako je um sposoban kretati se polako; ali jednom kad je probudio ovaj kapacitet, može se kretati velikom brzinom, što ga čini krajnje mirnim. Mnoge lopatice ventilatora čine se solidnim komadom metala kad se okreću velikom brzinom. Naša poteškoća je u tome što moramo učiniti da se um rotira mirno tako da možemo pratiti i razumjeti svaki misao-osjećaj. Ono što se dubinski i temeljito shvati neće se ponoviti.

21. Lipanj

Nasilje

Što se događa kad poklonite potpunu pozornost onome što nazivamo nasiljem? - ne samo nasilju koje razdvaja ljudska bića, kroz vjerovanje, uvjetovanje, i tako dalje, već i onome što nastaje kad tražimo osobnu sigurnost, ili sigurnost individualnosti kroz obrazac društva. Možete li gledati nasilje s potpunom pozornosti? A kad gledate to nasilje s potpunom pozornosti, što se događa? Kad poklonite svoju punu pozornost bilo čemu - svojem učenju povijesti ili matematike, gledanju svoje žene ili svog muža - što se događa? Ne znam jeste li ušli u to - većina nas vjerojatno nikad ničemu nije poklonila svoju potpunu pozornost - ali kad to učinite, što se događa? Gospodo, što je pozornost? Dakako, kad dajete svoju potpunu pozornost javlja se brižnost, a ne možete biti brižni ako nemate afekcije, nemate ljubavi. Kad pridajete pozornost u kojoj postoji ljubav, postoji li nasilje? Pratite li? Formalno sam osudio nasilje, pobjegao sam od njega,

opravdao sam ga, rekao da je ono prirodno. Sve su te stvari nepozornost. Ali kad poklonim pažnju onome što nazivam nasiljem - a u toj pozornosti postoji brižnost, afekcija, ljubav - gdje tu ima mjesta nasilju?

22. Lipanj

Je li moguće okončati nasilje?

Kad govorite o nasilju, što pod njim podrazumijevate? To je zapravo vrlo zanimljivo pitanje, ako uđete u njega duboko, zanimljivo je zapitati se može li ljudsko biće, živeći u ovom svijetu, potpuno prestati biti nasilno? Društva, vjerske zajednice, pokušale su ne ubijati životinje. Neki su čak rekli, „Ako ne želite ubijati životinje, što je s biljkama?” s tim možete nastaviti do te mjere koja bi dovela do toga da izumrete. Gdje ćete povući crtu? Postoji li arbitrarna linija sukladna vašem idealu, vašoj čudi, vašoj normi, vašem temperamentu, vašoj uvjetovanosti, pa kažete, „Idi`ću do te granice ali ne i onkraj nje”? Postoji li razlika između pojedinačnog bijesa, nasilnog djelovanja pojedinca, i organiziranog bijesa društva koje stvara i izgrađuje vojsku kojom će uništiti drugo društvo? Gdje, na kojoj razini, i o kojem fragmentu nasilja raspravljate, ili želite raspraviti o tome može li čovjek biti slobodan od cjelokupnog nasilja, ne samo određenog fragmenta koji naziva nasiljem?... Znamo što je nasilje bez da ga izražavamo riječima, frazama, činom. Kao ljudsko biće u kojem je životinja još uvijek vrlo snažna, unatoč stoljećima takozvane civilizacije, od čega ću krenuti? Hoću li krenuti s periferije, koja je društvo, ili iz centra, koji je ja osobno? Kažete mi da ne budem nasilan, zato što je to ružno. Vi mi objasnite sve razloge, i ja vidim da je nasilje užasna stvar u ljudskim bićima, izvana i iznutra. Je li moguće okončati ovo nasilje?

23. Lipanj

Središnji uzrok sukoba

Nemojte misliti da ćete samim priželjkivanjem mira dobiti mir, dok ste u svom svakodnevnom životu agresivni, skloni gomilanju, tražite psihološku sigurnost na ovom ili onom svijetu. Morate razumjeti središnji uzrok sukoba i žalosti, i potom ga razriješiti, a ne samo tražiti mir izvana. Ali vidite, većina nas je indolentna. Suviše smo lijeni da bi smo se prihvatili samih sebe i razumjeli sebe, i pošto smo lijeni, što je zapravo oblik uobraženosti, mislimo da će drugi umjesto nas riješiti ovaj problem i donijet nam mir, ili da moramo uništiti nekolicinu ljudi koja prividno uzrokuje ratove. Kad je pojedinac u sukobu sa sobom neizbježno mora stvoriti sukob i izvana, a samo on može donijeti mir unutar sebe a time i u svijetu, jer on jest taj svijet.

24. Lipanj

Shvatite da ste nasilni

Životinja je nasilna. Ljudska bića su rezultat životinje, također su nasilna; biti nasilan je dio njihovog bića, biti bijesan, ljubomoran, biti zavidan, tražiti moć, položaj, prestiž i sve ostalo, dominirati, biti agresivan. Čovjek je nasilan - ovo se pokazalo u tisućama ratova - a stvorio je i ideologiju koju naziva nenasiljem.... A gdje postoji stvarno nasilje u obliku rata ove zemlje protiv druge, svi su u to umiješani. Vole to. Dakle, kad ste u stvarnosti nasilni a imate ideal nenasilja, javlja se sukob. Stalno pokušavate biti nenasilni - što je dio sukoba. Disciplinirate se kako ne bi bili nasilni - što je, opet, sukob, trvenje. Dakle kad ste nasilni i imate ideal nenasilja, u osnovi ste nasilni. Prva stvar koju morate učiniti je shvatiti da ste nasilni - a ne pokušati postati nenasilni. Vidjeti

nasilje onakvim kakvo jest, ne ga pokušati prevesti, ne ga disciplinirati, ne ga prevladati, ne ga potisnuti, već ga vidjeti kao da ga vidite po prvi put - što znači gledati ga bez ikakvih misli. Već sam objasnio što znači gledati drvo s nevinošću - što znači gledati ga bez predodžbe. Na isti način, morate gledati nasilje bez predodžbe koja je ide uz samu riječ. Gledati u to bez ikakvog kretanja misli znači gledati u to kao da gledate prvi put, i prema tome gledati s nevinošću.

25. Lipanj

Sloboda od nasilja

Dakle možete li vidjeti činjenicu nasilja - ne samo činjenicu izvana vas već i unutar vas - i nemati nikakav vremenski interval između slušanja i djelovanja? To znači da ste samim činom slušanja slobodni od nasilja. Potpuno ste slobodni od nasilja zato što niste priznali vrijeme, ideologiju kroz koju se možete osloboditi nasilja. Ovo zahtjeva vrlo duboku meditaciju, ne samo verbalno slaganje ili neslaganje. Mi nikad ništa ne slušamo; naši umovi, naše moždane stanice toliko su uvjetovane ideologijom o nasilju da nikad ne gledamo činjenicu nasilja. U činjenicu nasilja gledamo kroz ideologiju, a gledanje u nasilje kroz ideologiju stvara vremenski interval. A kad priznate vrijeme, nema kraja nasilju; nastavljate pokazivati nasilje, propovijedajući nenasilje.

26. Lipanj

Glavni uzrok nasilja

Glavni uzrok nasilja je, mislim, u tome što svatko od nas iznutra, psihološki, traži sigurnost. U svakom od nas poriv za psihološkom sigurnosti - taj unutarnji

osjećaj bivanja sigurnim - projicira zahtjev, izvanjski zahtjev, za sigurnosti. Iznutra svatko od nas želi biti zaštićen, siguran, osiguran. Zato imamo sve te bračne zakone; da bi mogli posjedovati muškarca, ili ženu, i tako biti sigurni u svom odnosu. Ako je taj odnos napadnut postajemo nasilni, što je psihološki zahtjev, unutarnji zahtjev, za bivanje sigurnim u našem odnosu prema svemu. Ali ne postoji nešto poput izvjesnosti, sigurnosti, u bilo kojem odnosu. Iznutra, psihološki, voljeli bi biti sigurni, ali ne postoji nešto poput trajne sigurnosti....

Dakle sve su ove stvari uzroci koji pridonose nasilju koje prevladava i bjesni diljem svijeta. Mislim da bilo tko tko je promatrao, čak i samo malo, ono što se događa u svijetu, a posebno u ovoj nesretnoj zemlji, također može, bez puno intelektualnog proučavanja, zamijetiti i u sebi otkriti one stvari koje su, projicirane na van, uzroci ove izuzetne brutalnosti, bešćutnosti, indiferentnosti, nasilja.

27. Lipanj

Činjenica je da smo nasilni

Svi vidimo važnost okončanja nasilja. I kako ću ja, kao pojedinac, biti slobodan od nasilja - ne samo površno već potpuno, cjelovito, iznutra? Ako ideal nenasilja neće osloboditi um od nasilja, hoće li analiza uzroka nasilja pomoći razriješiti nasilje?

Na kraju krajeva, ovo je jedan od naših glavnih problema. Nije li? Cijeli je svijet zarobljen u nasilju, ratovima; sama struktura našeg društva zasnovanog na stjecanju u suštini je nasilna. A ako se vi ja kao pojedinci trebamo osloboditi nasilja - biti potpuno, iznutra slobodni, ne samo površinski ili verbalno - kako će pojedinac s tim započeti bez da postane egocentričan? Vi razumijete problem, ne razumijete li? Ako je

moj interes oslobađanje uma od nasilja i prakticiram disciplinu kako bi kontrolirao nasilje i promijenio ga u nenasilje, to svakako donosi egocentričnu misao i aktivnost, zato što mi je um cijelo vrijeme fokusiran na rješavanje jedne stvari i usvajanje nečeg drugog. A opet, vidim važnost toga da um bude u potpunosti slobodan od nasilja. Dakle što mi je činiti? Zasigurno, pitanje nije kako da pojedinac ne bude nasilan. Činjenica je da smo nasilni, i pitati „Kako da ne budem nasilan?” samo stvara ideal, koji mi se čini krajnje uzaludnim. Ali ako je pojedinac sposoban gledati u nasilje i razumjeti ga, tada možda postoji mogućnost da ga u potpunosti razriješi.

28. Lipanj

Uništiti mržnju

Vidimo kako svijet mržnje u današnje vrijeme vrši svoju žetvu. Ovaj svijet mržnje stvorili su naši očevi, njihovi preci, i mi sami. Tako se neznanje proteže beskonačno u prošlost. Ovaj svijet mržnje nije nastao sam od sebe. On je ishod ljudskog neznanja, povijesnog procesa, nije li? Mi smo kao pojedinci surađivali s našim precima, koji su, sa svojim praocima, pokrenuli ovaj proces mržnje, straha, pohlepe, i tako dalje. Dakle, kao pojedinci, dijelimo ovaj svijet mržnje dokle god mu se, pojedinačno, odajemo.

Svijet je, prema tome, produžetak vas samih.

Ako vi kao pojedinac želite uništiti mržnju, onda vi kao pojedinac morate prestati mrziti. Kako bi uništili mržnju, morate se izdvojiti od nje i svih njenih velikih i suptilnih oblika, a dok ste god uhvaćeni u nju dio ste tog svijeta neznanja i straha. Tada je svijet produžetak tebe, dupliciranog i umnoženog. Svijet ne postoji odvojeno od pojedinca. Može postojati kao ideja, kao stanje, kao društvena organizacija, ali da bi se ta ideja provela, da bi ta društvena ili religiozna organizacija funkcionirala,

mora postojati pojedinac. Njegovo neznanje, njegova pohlepa, i njegov strah održavaju strukturu neznanja, pohlepe i mržnje. Ako se pojedinac promjeni, može li izvršiti utjecaj na svijet, svijet mržnje, pohlepe, i tako dalje? ... Svijet je produžetak vas dokle god ste lakomisleni, zarobljeni u neznanju, mržnji, pohlepi, ali kad ste ozbiljni, obazrivi, i svjesni, ne samo da postoji izdvajanje od onih ružnih uzroka koji stvaraju bol i žalost, već u tom razumijevanju postoji i potpunost, cjelovitost.

29. Lipanj

Postajete ono protiv čega se borite

Dakako, ono protiv čega se borite, to i postajete. Ako sam ja ljut i ti me dočekaš s ljutnjom, kakav će biti ishod? Još više ljutnje. Postao si to što sam ja. Ako sam zao i ti se protiv mene boriš zlim sredstvima tada i ti postaješ zao, koliko god se osjećao pravednim. Ako sam ja brutalan i ti koristiš brutalne metode da me prevladaš, tada postaješ brutalan poput mene. A ovo smo činili tisućama godina. Naravno da postoji pristup različit od dočekivanja mržnje s mržnjom? Ako koristim nasilne metode kako bi ugušio bijes u sebi tada koristim kriva sredstva za pravi cilj, i tako pravi cilj prestaje postojati. U ovome nema razumijevanja, nema nadilaženja bijesa. Bijes treba tolerantno proučavati i razumjeti; ne može se prevladati nasilnim sredstvima. Bijes može biti ishod mnogih uzročnika, i bez shvaćanja tih uzročnika, nema bijega od bijesa.

Stvorili smo neprijatelja, bandita, i kad sami postajemo neprijateljem to na nijedan način ne okončava neprijateljstvo. Moramo razumjeti uzrok neprijateljstva i prestati ga hraniti našom mišlju, osjećajem, i djelovanjem. Ovo je težak zadatak koji zahtjeva stalnu svjesnost o sebi i inteligentnu prilagodljivost, jer društvo

i država ono su što smo mi. Dušmanin i prijatelj ishod su naših misli i postupaka. Mi smo odgovorni za stvaranje neprijateljstva i zato je bivanje svjesnim naših vlastitih misli i djelovanja važnije od bavljenja dušmaninom i prijateljem, jer ispravno razmišljanje okončava podjelu. Ljubav nadilazi prijatelja i neprijatelja.

30. Lipanj

SRPANJ

SREĆA

TUGA

POVRIJEĐENOST

ŽALOST

Sreća protiv zadovoljenja

Što je to što većina nas traži? Što je to što svatko od nas želi? Posebice u ovom nespokojnom svijetu, u kojem svatko pokušava naći neku vrstu mira, neku vrstu sreće, utočišta, važno je otkriti što tražimo, što pokušavamo otkriti? Vjerojatno većina nas traži neku vrstu sreće, neku vrstu mira; u svijetu koji je gonjen nemirom, ratovima, natjecanjem, borbom, želimo utočište u kojem može biti malo mira. Mislim da je to ono što većina nas želi. Prema tome slijedimo, idemo od jednog do drugog vođe, od jedne do druge vjerske organizacije, od jednog do drugog učitelja.

Dakle, tražimo li sreću ili u stvari tražimo neku vrstu zadovoljenja od kojeg želimo dobiti sreću? Postoji razlika između sreće i zadovoljenja. Možete li tražiti sreću? Možda možete pronaći zadovoljenje, ali sreću nikako ne možete pronaći. Sreća nije derivat; ona je nusproizvod nečeg drugog. Dakle, prije negoli poklonimo naše umove i srca nečemu što zahtjeva

veliku ozbiljnost, pozornost, misao, brižnost, moramo otkriti, ne moramo li, što je to što tražimo; je li to sreća, ili zadovoljenje?

1. Srpanj

Pojedinac mora otići duboko da bi upoznao radost

Vrlo malo nas uživa u bilo čemu. Osjećamo vrlo malo radosti u viđenju zalaska sunca, ili punog mjeseca, ili lijepe osobe, ili ljupkog drveta, ili ptice u letu, ili plesa. Mi zapravo u ničemu ne uživamo. Mi u nešto gledamo, površinski smo zabavljeni ili uzbuđeni time, i imamo osjećanje koje nazivamo radošću. Ali uživanje u nečem je puno dublje, što mora biti shvaćeno i čime se moramo pozabaviti...

Kako starimo, iako želimo uživati u stvarima, ono najbolje nas je napustilo; želimo uživati u drugim vrstama senzacija - u strastima, požudi, položaju. Ovo su sve normalne životne stvari, iako su površne; ne treba ih osuditi, ne treba ih opravdavati, već ih treba razumjeti i staviti ih na njihovo pravo mjesto. Ako ih osuđujete kao bezvrijedne, kao nešto što je stvar puke senzacije, kao nešto glupo, ili neduhovno, uništavate cijeli proces življenja...

Pojedinac mora otići puno dublje kako bi poznavao radost. Radost nije puka senzacija. Ona zahtjeva izuzetno oplemenjivanje uma, ali ne oplemenjivanje sebstva koje za sebe zgrće sve više i više. Takvo sebstvo, takav čovjek, nikad ne može razumjeti ovo stanje radosti u kojem ne postoji onaj koji osjeća radost. Pojedinac mora razumjeti ovu izuzetnu stvar; inače, život postaje vrlo malen, bijedan, površan - rodite se, naučite nekoliko stvari, patite, rađate djecu, imate odgovornosti, zarađujete novac, dobijete malo intelektualne zabave, i potom umrete.

2. Srpanj

Sreću se ne može tražiti

Što smatrate srećom? Neki će reći da se sreća sastoji od dobivanja onog što želite. Želite auto, dobijete ga, i sretni ste. Ja želim sari ili neku drugu odjeću; želim posjetiti Europu, i ako mogu, sretan sam. Želim biti ... najveći političar, i ako uspijem, sretan sam, ako ne mogu uspjeti, nesretan sam. Dakle, ono što nazivate srećom je dobivanje onoga što želite, postizanje uspjeha, postajanje plemenitim, dobivanje svega što želite. Dokle god nešto želite i možete to dobiti, osjećate se savršeno sretnim; niste frustrirani, ali ako ne možete dobiti što želite, počinje nesreća. Svi smo zaokupljeni ovim, ne samo bogati i siromašni. I bogati i siromašni žele nešto za sebe, za svoju obitelj, za društvo; i ako su spriječeni, zaustavljeni, bit će nesretni. Mi ne diskutiramo, ne kažemo da siromašni ne bi trebali imati ono što žele. Nije problem u tome. Pokušavamo otkriti što je sreća i je li sreća nešto čega ste svjesni. Čim ste svjesni da ste sretni, da imate mnogo, je li to sreća? Čim ste svjesni da ste sretni, to nije sreća, zar ne? Dakle ne možete ići za srećom. Čim ste svjesni da ste ponizni, niste ponizni. Dakle sreća nije stvar koju treba tražiti; ona dolazi. Ali iako je tražite, ona vas izbjegava.

3. Srpanj

Sreća nije senzacija

Um nikad ne može pronaći sreću. Sreća nije stvar koju treba tražiti i naći, poput senzacije; osjeta. Senzacija se može uvijek iznova pronaći, jer se uvijek izgubi; ali sreća se ne može pronaći. Sjećanje na sreću je samo senzacija, reakcija za ili protiv sadašnjosti. Ono što je prošlo nije sreća; iskustvo sreće koja je prošla je

senzacija, jer sjećanje je prošlost a prošlost je senzacija. Sreća nije senzacija....

Ono što znate je prošlost, ne sadašnjost; a prošlost je senzacija, reakcija, sjećanje. Sjećate se da ste bili sretni; a može li prošlost reći što je sreća? Može se prisjetiti ali ne može je i ozbiljiti. Prepoznavanje nije sreća; znati što znači biti sretan nije sreća. Prepoznavanje je proces sjećanja; a može li um, splet sjećanja, iskustava, ikad biti sretan? Samo prepoznavanje sprječava doživljavanje. Kad ste svjesni da ste sretni, postoji li sreća? Kad postoji sreća, jeste li je svjesni? Svijest dolazi samo sa sukobom, sukobom sjećanja na „još više“. Sreća nije sjećanje na „još više“. Gdje je sukob, sreće nema. Sukob je tamo gdje je um. Misao je, na svim razinama, reakcija sjećanja, i tako misao stalno gaji sukob. Senzacije vječno traže zadovoljenje. Cilj na koji se stiže je senzacija, ali sreća nije cilj; nju se ne može tražiti.

4. Srpanj

Može li se sreća naći kroz išta?

Tražimo sreću kroz stvari, kroz odnos, kroz misli, ideje. Dakle stvari, odnos, i ideje postaju svevažeće, a ne sreća. Kad tražimo sreću kroz nešto, tada ta stvar postaje od većeg značaja od sreće same. Kad na ovaj način to kažemo, problem zvuči jednostavan i jest jednostavan. Tražimo sreću u imetku, u obitelji, u imenu; tada imetak, obitelj, ideja postaju svevažeći, jer se tada sreća traži sredstvima, i sredstva tad unište cilj. Može li se sreća pronaći bilo kojim sredstvima, kroz bilo što načinjeno rukom ili umom? Stvari, odnos, i ideje tako su transparentno nestalne, vječno nas čine nesretnima... Stvari su nestalne, one se istroše i izgube; odnos je konstantno trvenje a smrt čeka; ideje i vjerovanja nemaju stabilnosti, nemaju trajnosti. Mi u njima tražimo sreću a ipak ne shvaćamo njihovu

nestalnost. Tako žalost postaje naš stalni pratilac, a prevladavanje nje naš problem.

Kako bi otkrili stvarno značenje sreće, moramo istražiti rijeku samospoznaje. Samospoznaja nije samoj sebi cilj. Postoji li izvor rijeke? Svaka kap vode od početka do kraja čini rijeku. Zamišljati da ćemo sreću naći na izvoru znači biti u zabludi. Ona se mora naći tamo gdje se na rijeci samospoznaje nalazite vi.

5. Srpanj

Sreća koja nije od uma

Možemo se kretati od jednog do drugog istančavanja, od jedne do druge suptilnosti, od jednog do drugog zadovoljstva; ali u središtu svega toga nalazi se „ja” - „ja” koje uživa, koje želi više sreće, „ja” koje traga, traži, žudi za srećom, „ja” koje se bori, „ja” koje postaje sve više i više profinjeno, ali se nikad ne želi okončati. Samo kad se „ja” u svim suptilnim oblicima okonča dolazi do stanja blaženstva koje se ne može zatraživati, dolazi do ekstaze, stvarne radosti bez boli, bez kvarenja....

Kad um otiđe onkraj misli o „ja”, onkraj onoga koji doživljava, promatrača, mislioca, tada postoji mogućnost sreće koja je nekvarljiva. Ta sreća ne može biti trajna, u smislu u kojem mi koristimo tu riječ.

Ali naš um traži trajnu sreću, nešto što će trajati, što će se nastavljati. Sam ta žudnja za kontinuitetom je iskvarenost....

Ako možemo razumjeti cijeli proces života bez osuđivanja, bez govorenja da je ispravan ili pogrešan, tada, mislim, dolazi do stvaralačke sreće koja nije „tvoja” ili „moja”. Ta kreativna sreća je poput sunčeve svjetlosti. Ako želite sunčevu svjetlost zadržati za sebe, ona više nije jasno, toplo, životvorno sunce. Slično tome, ako želite sreću zato što patite, ili zato što ste izgubili nekoga, ili zato što niste bili uspješni, tada je to puka

reakcija. Ali kad um može otići onkraj toga, tada postoji sreća koja nije od uma.

6. Srpanj

Razumjeti patnju

Zašto se pitamo „Što je sreća”? Je li to ispravan pristup? Je li to ispravan način ispitivanja? Mi nismo sretni. Kad bi bili sretni, naš bi svijet bio potpuno drugačiji; naša bi civilizacija, naša kultura bila u potpunosti i radikalno drugačija. Mi smo nesretna ljudska bića, jadna, očajna, napregnuta, tašta, okružujemo se beskorisnim, ispraznim stvarima, zadovoljni smo beznačajnim ambicijama, novcem, i položajem. Mi smo nesretna bića, iako možda imamo znanje, iako možda imamo novac, skupe kuće, mnogo djece, aute, iskustvo. Mi smo nesretna, pateća, ljudska bića, i zato što patimo, želimo sreću, i zato nas vode oni koji obećavaju tu sreću - društvenu, ekonomsku, ili duhovnu....

Od kakve mi je pomoći što pitam postoji li sreća, ako patim? Mogu li razumjeti patnju? To je moj problem, a ne kako biti sretan. Sretan sam kad ne patim, ali čim toga postanem svjestan, to više nije sreća.... Dakle moram razumjeti što je patnja. Mogu li razumjeti što je patnja kad dio mog uma bježi tražeći sreću, tražeći način bijega od ovog očaja? Dakle ne moram li, ako želim razumjeti patnju, biti u potpunosti jedno s njom, ne odbijati je, ne opravdavati je, ne osuđivati je, ne uspoređivati je, već biti s njom potpuno i razumjeti je? Istina o tome što sreća jest doći će ako znam kako slušati. Moram znati kako slušati patnju; ako mogu slušati patnju mogu slušati i sreću, zato što je to ono što ja jesam.

7. Srpanj

Patnja je patnja, nije tvoja ili moja
Je li tvoja patnja kao patnja pojedinca različita od
moje patnje, ili od patnje čovjeka u Aziji, Americi, ili
Rusiji? Okolnosti, dešavanja, mogu varirati, ali je patnja
drugog čovjeka u suštini ista kao moja i tvoja, nije li?
Patnja je patnja, svakako, nije tvoja ili moja. Užitak nije
tvoj užitak, ili moj užitak - to je jednostavno užitak.
Kad ste gladni, to nije samo vaša glad, to je i glad cijele
Azije. Kad ste gonjeni ambicijom, kad ste nemilosrdni,
to je ista nemilosrdnost koja vodi političara, čovjeka na
položaju, bilo da je on u Aziji, Americi, ili u Rusiji.
Vidite, tome prigovaramo. Mi ne vidimo da smo
svi jedno čovječanstvo, zarobljeno u različitim sferama
života, u različitim područjima. Kad nekoga volite, to
nije vaša ljubav. Ako jest, postaje tiranska, posesivna,
ljubomorna, tjeskobna, brutalna. Slično tome, patnja
je patnja; nije vaša ili moja. Nije da je jednostavno
činim neosobnom, ne činim je nečim apstraktnim.
Kad pojedinac pati, on pati. Kad čovjek nema hrane,
nema odjeće, nema skloništa, on pati, bilo da živi
u Aziji, ili na Zapadu. Ljudi koji su sada ubijeni ili
ranjeni - vijetnamci i amerikanci - pate. Razumjeti ovu
patnju, koja nije ni vaša ni moja, koja nije neosobna
ili apstraktna, već stvarna i svi je osjećamo - zahtjeva
jako puno prodiranja, uvida. A okončanje ove patnje
prirodno će donijeti mir, ne samo iznutra, već i izvana.

8. Srpanj

Shvatite patnju

Zašto sam ja, ili zašto ste vi neosjetljivi na patnju
drugog čovjeka? Zašto smo indiferentni prema radniku
koji nosu vodu, prema ženi koja u rukama nosi dijete?
Zašto smo tako neosjetljivi? Kako bi to razumjeli,
moramo razumjeti zašto nas patnja čini tupima.
Zasigurno, patnja je ta koja nas čini neosjetljivima;

zato što ne razumijemo patnju, postanemo indiferentni prema njoj. Ako razumijem patnju, tada postajem osjetljiv na patnju, budan u odnosu na sve, ne samo u odnosu na sebe, već i u odnosu na ljude oko mene, u odnosu na svoju ženu, svoju djecu, životinju, prosjaka. Ali mi ne želimo razumjeti patnju, i bijeg od patnje nas čini tupima, i stoga smo neosjetljivi. Gospodine, poanta je u tome da patnja, kad nije shvaćena, otupljuje um i srce; a i ne želimo shvatiti patnju zato što od nje želimo pobjeći, kroz gurua, kroz spasitelja, kroz mantre, kroz reinkarnaciju, kroz ideje, kroz piće i sve ostale oblike ovisnosti - kroz bilo što pomoću čega ćemo izbjeći ono *što jest....*

Dakle, razumijevanje patnje ne leži u otkrivanju njenog uzroka. Bilo koji čovjek može znati uzrok patnje; koji je njegova vlastita nepromišljenost, njegova glupost, njegova ograničenost, njegova brutalnost, i tako dalje. Ali ako gledam u patnju samu bez da želim odgovor, što se tada događa? Tada, pošto ne bježim, počinjem shvaćati patnju; moj um je oprezno pozoran, revan, što znači da postajem osjetljiv, i pošto sam osjetljiv, svjestan sam patnje drugih ljudi.

9. Srpanj

Usvajati uvjerenja kako bi se odagnala patnja

Tjelesna bol je reakcija živaca, ali psihološka se bol javlja kad prijam za stvari koje mi pružaju zadovoljstvo, jer tada se bojim bilo koga ili bilo čega što bi mi ih moglo oduzeti. Psihološke akumulacije sprječavaju psihološku bol dok su god neuznemirene; što će reći, ja sam nakupina akumulacija, iskustava, koja sprječavaju bilo kakav ozbiljan oblik uznemirenja - i ja ne želim biti uznemiren. Prema tome, bojim se bilo koga tko ih uznemirava. Stoga je moj strah, strah od poznatog; bojim se akumulacija, fizičkih ili psiholoških, koje sam skupio kao sredstva

odbijanja boli ili sprječavanja žalosti. Ali žalost se nalazi u samom procesu akumuliranja koje bi trebalo odagnati psihološku bol. Znanje također pomaže u sprječavanju boli. Kako medicinsko znanje pomaže u sprječavanju tjelesne boli, tako vjerovanja pomažu u sprječavanju psihološke boli, i iz tog se razloga bojim izgubiti svoja uvjerenja, iako nemam potpuno znanje ili konkretan dokaz o stvarnosti takvih uvjerenja. Mogu odbaciti neka tradicionalna uvjerenja kojima sam natovaren, zato što mi moje vlastito iskustvo daje snagu, pouzdanje, razumijevanje; ali takva uvjerenja i znanje koje sam usvojio u osnovi su ista stvar - sredstva odbijanja boli.

10. Srpanj

Integrirano razumijevanje

Što smatramo „tugom”? Je li to nešto odvojeno od vas? Je li to nešto izvan vas, iznutra ili izvana, nešto promatrate, što doživljavate? Jeste li vi samo promatrač koji doživljava? Ili se radi o nečem drugom? To je zasigurno važno pitanje, nije li? Kad kažem „Ja patim”, što time mislim? Jesam li ja različit od patnje? Dakako, to je pravo pitanje, nije li? Otkrijmo.

Postoji žalost - nisam voljen, umro mi je sin, što god bilo u pitanju. Postoji jedan dio mene koji zahtjeva znati zašto, zahtjeva objašnjenje, razloge, uzroke. Drugi dio mene je u agoniji iz različitih razloga. A postoji i još jedan dio mene koji želi biti oslobođen žalosti, koji je želi nadići. Mi smo sve ovo, nismo li? Dakle, ako jedan dio mene odbija, opire se žalosti, drugi dio mene traži objašnjenje, uhvaćen je u teorije, a još jedan dio mene izbjegava činjenicu - kako je onda mogu razumjeti potpuno? Samo kad sam sposoban za integrirano razumijevanje postoji mogućnost slobode od žalosti. Ali ako sam rastrgan u različitim smjerovima, onda ne vidim istinu o njoj...

Sada, molim vas da pažljivo slušate; i vidjet ćete da kad postoji činjenica, istina, razumijevanje nje javlja se tek kad mogu iskusiti cijelu stvar bez podjele - a ne kad postoji odvojenost „ja” koje promatra patnju. To je istina.

11. Srpanj

Vi ste patnja

Kad nema *promatrača* koji pati, je li patnja različita od vas? *Vi jeste* patnja, niste li? Vi niste odvojeni od svoje boli - *vi jeste* bol. Što se dogodi? Nema označavanja, nema imenovanja bola i time uklanjanja bola s puta - vi ste jednostavno taj bol, to osjećanje, taj osjećaj agonije. Kad ste vi to, što se dogodi? Kad ne imenujete, kad ne osjećate strah od toga, je li centar u odnosu s tim? Ako je centar u odnosu s tim, tada se toga i boji. Tada mora djelovati i nešto u vezi toga učiniti. Ali ako centar *jest* to, što vam je činiti? Ne postoji ništa što bi trebalo učiniti, zar ne? Ako ste vi to i ne prihvaćate, ne označujete, ne odbacujete - ako *vi jeste* ta stvar, što se događa? Da li tada kažete da patite? Zsigurno, dogodila se temeljna transformacija. Tada više ne postoji „Ja patim” zato što nema centra koji bi patio, a centar pati zato što nikad nismo ispitali što taj centar jest. Mi samo živimo od riječi do riječi, od reakcije do reakcije.

12. Srpanj

Je li patnja neophodna?

Postoji toliko puno varijacija, komplikacija i stupnjeva patnje. Svi to znamo. Znae to vrlo dobro, i mi ovaj teret nosimo cijeloga života, praktički od trenutka kad smo rođeni do trenutka kad padnemo u grob....

Ako kažemo da je to neizbježno, onda nema rješenja; ako to prihvatite, onda ste prestali ispitivati to. Zatvorili ste vrata daljnjem ispitivanju; a ako pobjegnute od toga, ponovno ste zatvorili vrata. Možete pobjeći kroz muškarca ili ženu, pobjeći u piće, zabavu, u različite oblike moći, položaj, prestiž, i unutarne brbljanje ništavila. Tad vaš bijeg postaje svevažeći; objekti kojima letite postaju od strahovite važnosti. Dakle zatvorili ste vrata tuzi, i to je ono što većina nas čini.... Sad je pitanje možemo li prekinuti bijeg svake vrste i vratiti se patnji? ... To znači da ne tražimo rješenje za patnju. Postoji tjelesna patnja - zubobolja, bol u želucu, podvrgavanje operaciji, nesreće, različiti oblici tjelesnih patnji za koje postoji rješenje. Također postoji i strah od buduće boli koja bi mogla uzrokovati patnju. Patnja je usko povezana sa strahom, i bez shvaćanja ovih dvaju velikih životnih faktora, nikad nećemo shvatiti što znači biti suosjećajnim, što znači voljeti. Dakle um koji želi shvatiti što je to suosjećanje, ljubav, i sve ostalo, svakako mora razumjeti što je strah i što je žalost.

13. Srpanj

Svjesna žalost i nesvjesna žalost

Žalost je ... tuga, nesigurnost, osjećaj potpune samoće. Postoji žalost smrti, žalost nebivanja sposobnim za samoispunjenje, žalost kad vas ne prepoznaju, žalost kad volite i ljubav vam nije uzvrćena. Postoje bezbrojni oblici žalosti, i čini mi se da bez razumijevanja žalosti, nema kraja konfliktu, očaju, svakodnevnoj agoniji kvarenja i propadanja....

Postoji svjesna žalost, a postoji i nesvjesna žalost, žalost koja je, čini se, bez temelja, nema neposrednog uzroka. Većina nas poznaje svjesnu žalost, znamo i kako se nositi s njom. Ili pobjegnemo od nje kroz vjersko

uvjerenje ili je racionaliziramo, ili uzmemo neku vrstu droge, bilo intelektualnu ili fizičku; ili se smučujemo riječima, zabavama, površnom razonodom. Činimo sve ovo, a ipak ne možemo pobjeći od svjesne žalosti. Potom postoji i nesvjesna žalost koju smo naslijedili kroz stoljeća. Čovjek je oduvijek pokušavao nadvladati ovu izuzetnu stvar koju nazivamo žalošću, tugom, očajem; ali čak i kad smo površno sretni i imamo sve što želimo, duboko u nesvjesnom još uvijek postoji korijenje žalosti. Dakle kad govorimo o okončanju žalosti, mislimo na okončanje cjelokupne žalosti, i svjesne i nesvjesne.

Da bi pojedinac okončao patnju mora imati vrlo jasan, vrlo jednostavan um. Jednostavnost nije puka ideja. Bivanje jednostavnim zahtjeva veliku količinu inteligencije i osjetljivosti.

14. Srpanj

Osjećaji povrijeđenosti

Kako bi trebali postupati da ne uznemirimo druge? Je li to ono što želite znati? Bojim se da u tom slučaju uopće ne bi smjeli djelovati. Ako živite potpuno, vaši postupci mogu uzrokovati uznemirenje; ali što je važnije: otkriti što je istinito ili ne uznemiravati druge? Ovo se pitanje čini toliko jednostavnim da na njega gotovo nije ni potrebno odgovarati. Zašto želite poštovati osjećaje i gledišta drugih ljudi? Bojite li se da će vaši vlastiti osjećaji biti povrijeđeni, vaše vlastito gledište promijenjeno? Ako ljudi imaju mišljenja koja se razlikuju od vaših, možete otkriti jesu li istinita samo ako ih dovodite u pitanje, ako s njima ulazite u direktan kontakt. A ako otkrijete da ta mišljenja i osjećaji nisu istiniti, vaše bi otkriće moglo uzrokovati uznemirenost u onih koji ih njeguju. Što bi onda trebali učiniti? Bi li im trebali udovoljiti, učiniti kompromis kako ne bi

povrijedili svoje prijatelje?

15. srpanj

Predodžba o sebi vodi u bol

Zašto probleme dijeliti na velike i male? Nije li sve problem? Zašto od njih činimo velike i male probleme, bitne ili nebitne probleme? Kad bi mogli razumjeti jedan problem, ući u njega vrlo duboko koliko god malen ili velik bio, onda bi razotkrili sve probleme. Ovo nije retorički odgovor. Uzmite bilo koji problem: srdžbu, ljubomoru, zavist, mržnju - sve ih vrlo dobro poznajemo. Ako prodrete u srdžbu vrlo duboko, bez da je jednostavno zanemarite, što je u to uključeno? Zašto je pojedinac ljut? Zato što je povrijeđen, netko je rekao neljubaznu stvar; a kad netko kaže nešto laskavo onda ste zadovoljni. Zašto ste povrijeđeni? U pitanju je samovažnost, nije li? A zašto samovažnost postoji? Zato što pojedinac ima ideju, simbol sebe samog, predodžbu o sebi, što bi trebao biti, što jest ili što ne bi trebao biti. Zašto pojedinac stvara predodžbu o sebi? Zato što nikad nije proučavao što on zapravo jest. Mi mislimo da moramo biti ovo ili ono, ideal, heroj, primjer. Ono što budi srdžbu je to što je naš ideal, ideja koju imamo o sebi, napadnut. A naša ideja o sebi bijeg je od činjenice onoga što jesmo. Ali kad promatrate stvarnu činjenicu onoga što jeste, nitko vas ne može povrijediti. Tada, ako je pojedinac lažljivac i netko mu kaže da je lažljivac to ne znači da je povrijeđen; to je činjenica. Ali kad se pretvarate da niste lažljivac a rečeno vam je da jeste, postajete ljuti, nasilni. Dakle uvijek živimo u ideacijskom svijetu, svijetu mita, a nikad u svijetu stvarnosti. Da bi promatrali ono *što jest*, vidjeli to, stvarno bili bliski s tim, ne smije biti prosuđivanja, evaluacije, mišljenja, straha.

16. Srpanj

Izopačeni užitak

Postoji nešto što se naziva sadizmom. Zna li što ta riječ znači? Autor kojem je ime Marquis de Sade jednom je napisao knjigu o čovjeku koji je uživao povrjeđivati ljude i vidjeti ih kako pate. Od tuda dolazi riječ *sadizam*, što znači izvlačenje užitka iz patnje drugih. Nekim je ljudima viđenje drugih kako pate posebno zadovoljstvo. Promatrajte sebe i vidite imate li taj osjećaj. Možda nije očit, ali ako je prisutan vidjet ćete da se izražava kroz impuls koji čini da se smijete kad netko padne. Želite da oni koji su visoko budu povučeni dolje; vi kritizirate, nepromišljeno ogovarate druge, što je sve izražavanje neosjetljivosti, oblik želje da se ljudi povrijede. Pojedinaac može ozlijediti drugog namjerno, iz osвете, ili to može učiniti nesvjesno riječju, gestom ili pogledom; ali u svakom slučaju radi se o porivu da se nekog povrijedi, i postoji samo nekolicina koja radikalno odbacuje ovaj oblik užitka.

17. Srpanj

Stvarno obrazovanje

Um stvara kroz iskustvo, tradiciju, pamćenje. Može li um biti slobodan od uskladištavanja, iako još uvijek doživljava stvari? Razumijete li razliku? Nije potrebno njegovanje pamćenja već sloboda od akumulativnog procesa uma.

Ti me povrijediš, što je iskustvo; i ja tu povredu uskladištim; i to postane moja tradicija; i iz te tradicije te gledam, iz te tradicije reagiram. To je svakodnevni proces mojeg i tvog uma. Dakle, je li moguće da se, iako me povrijediš, akumulativni proces ne odvije? Ova su dva procesa u potpunosti drugačija.

Ako mi kažeš grube riječi to me povrijedi; ali ako toj povredi nije pridodana važnost, ona ne postane pozadina iz koje djelujem; znači moguće je da te susretnem nanovo. To je stvarno obrazovanje, u dubokom smislu te riječi. Zato što, tada, iako vidim uvjetujući efekt iskustva, um nije uvjetovan.

18. Srpanj

Okončanje bijesa

Svi smo, siguran sam, pokušali ukrotiti bijes, ali nekako se čini da ga se na taj način ne možemo riješiti. Postoji li drugačiji način razrješavanja bijesa? ... Bijes može niknuti zbog tjelesnih ili psiholoških uzroka. Pojedinaac je ljut, pretpostavimo, zato što je spriječen, obrambene su mu reakcije srušene, ili je njegova sigurnost, koja je pažljivo izgrađivana, ugrožena, i tako dalje. Bijes nam je svima poznat. Kako da pojedinac razumije i razriješi bijes? Ako smatrate da su vaša vjerovanja, koncepti, i mišljenja od najveće važnosti, onda ste primorani djelovati nasilno kad ih netko dovede u pitanje. Ako, umjesto da se držite za vjerovanja i mišljenja, počnete ispitivati jesu li ona ključna za shvaćanje života, tada će kroz razumijevanje uzroka doći do okončanja bijesa. Tako pojedinac počinje razvrgavati svoje vlastite otpore, koji uzrokuju sukob i bol. Ovo opet zahtjeva ozbiljnost. Mi smo navikli na kontroliranje sebe iz društvenih ili religioznih razloga, ili zbog pogodnosti, ali iskorijevanje bijesa zahtjeva duboku svjesnost....

Kažete da ste bijesni kad čujete za nepravdu. Je li to zato što volite čovječanstvo, zato što ste suosjećajni? Običavaju li suosjećanje i bijes zajedno? Može li biti pravde kad postoji bijes, mržnja? Možda ste bijesni na misli o općenitoj nepravdi, okrutnosti, ali vaš bijes ne mijenja nepravdu ili okrutnost; može samo naštetiti. Kako bi uspostavili red, vi sami morate biti

misaoni, suosjećajni. Djelovanje rođeno iz mržnje može stvoriti samo daljnju mržnju. Gdje je bijes ne može biti pravednosti. Pravednost i bijes ne mogu obitavati zajedno.

19. Srpanj

Oprost nije istinsko suosjećanje

Što znači biti suosjećajan? Molim vas, otkrijte ovo sami za sebe, osjetite može li um koji je povrijeđen, koji može biti povrijeđen, ikad oprostiti. Može li um koji je sposoban da bude povrijeđen ikad oprostiti? I može li takav um, koji je sposoban da bude povrijeđen, koji kultivira vrlinu, koji je svjestan velikodušnosti, može li takav um biti suosjećajan? Suosjećanje, poput ljubavi, nešto je što nije stvar uma. Um nije svjestan da je suosjećajan, da voli. Ali čim oprostite svjesno, um ojačava svoj centar u svojoj vlastitoj povrijeđenosti. Dakle um koji svjesno oprostí nikad ne može oprostiti; ne poznaje oprost; on oprašta kako ne bi bio iznova povrijeđen.

Dakle vrlo je važno otkriti zašto um zapravo pamti, uskladištava sjećanja. Zato što um vječno nastoji uvećati sebe, postati velikim, postati nečim. Kad je um voljan *ne biti*, biti ništa, u potpunosti ništa, tada u tom stanju postoji suosjećanje. U tom stanju ne postoji ni oprost ni stanje povrijeđenosti; kako bi se to shvatilo, pojedinac mora razumjeti razvoj svog „ja“ u vlastitoj svijesti... Dokle god postoji svjesna kultivacija bilo kojeg utjecaja, bilo koje vrline, ne može biti ljubavi, ne može biti suosjećanja, zato što ljubav i suosjećanje nisu rezultat svjesnog napora.

20. Srpanj

Ljubavi nema tamo gdje postoji mogućnost boli

Čovjek koji je postavio pitanje želi znati kako može djelovati slobodno i bez autorepresije kad zna da će njegovi postupci povrijediti one koje voli. Znate, voljeti znači biti slobodan - obje su strane slobodne. Gdje postoji mogućnost boli, gdje postoji mogućnost patnje u ljubavi, to nije ljubav, to je samo suptilan oblik posjedovanja, usvajanja. Ako volite, zaista volite nekoga, nema mogućnosti da mu zadate bol kad učinite nešto što smatrate ispravnim. Samo onda kad hoćete da ta osoba učini ono što vi želite ili ona hoće da vi učinite ono što ona želi, samo se onda javlja bol. što će reći da vi volite biti posjedovani; osjećate se sigurnima, čuvanima, osjećati se ugodno; iako znate da je uroda puka prolaznost, vi nalazite utočište u toj ugodi, u toj prolaznosti. Dakle svaka borba za ugodu, za ohrabrenje, u stvari samo odaje nedostatak unutarnjeg bogatstva; i tako djelovanje odijeljeno, odvojeno od druge individue prirodno stvara uznemirenje, bol i patnju; i jedna individua, kako bi se uskladila s drugom, mora potiskivati ono što stvarno osjeća. Drugim riječima, ovo konstantno potiskivanje, uspostavljeno takozvanom ljubavlju, uništava obje individue. U toj ljubavi nema slobode; to je samo suptilno ropstvo.

21. Srpanj

Priroda zamke

Žalost je rezultat šoka, ona je privremena uzburkanost uma koji se slegao, koji je prihvatio rutinu života. Nešto se dogodi - smrt, gubitak posla, uvjerenje koje ste njegovali dovedeno je u pitanje - i um je uznemiren. Ali što uznemireni um čini? On pronade način da ponovno postane neuznemiren; on pronade utočište u drugom uvjerenju, u sigurnijem poslu, u novom odnosu. Val

života ponovno naiđe i razmrska njegove zaštite, ali um uskoro pronađe daljnje obrane; i tako se stvar nastavlja. Ovo nije put inteligencije, zar ne?

Nijedan oblik vanjske ili unutarnje prisile neće pomoći, nije li tako? Svaka prisila, koliko god suptilna bila, ishod je neznanja; rođena je iz žudnje za nagradom ili iz straha od kazne. Razumjeti cijelu prirodu zamke znači biti od nje oslobođen; nijedna vas osoba, nijedan sistem, nijedno uvjerenje ne može osloboditi. Istina ovoga jedini je oslobađajući faktor - ali morate je sami uvidjeti, a ne da vas u to netko uvjeri. Morate krenuti na putovanje po neoznačenom moru.

22. Srpanj

Okončanje žalosti

Ako prošetate cestom vidjet ćete veličanstvenost prirode, izuzetnu ljepotu zelenih polja i otvorenih nebesa; i čuti ćete smijeh djece. Ali unatoč svemu tome postoji osjećaj žalosti. Postoji muka noseće žene; postoji žalost u smrti; postoji žalost kad nešto s veseljem očekujete, a to se ne dogodi; postoji žalost kad se nacija sruši, izgubi moć; postoji i žalost u iskvarenosti, ne samo kolektivnoj, već i individualnoj. Postoji žalost u vašoj vlastitoj kući - ako pogledate dovoljno duboko - žalost nemogućnosti ispunjenja, žalost vaše vlastite manjkavosti ili nesposobnosti, i raznovrsnih nesvjesnih žalosti.

U životu također postoji i smijeh. Smijeh je prekrasan stvar - smijati se bez razloga, imati radosti u svom srcu bez uzroka, voljeti bez traženja ičega zauzvrat. Ali nam se takav smijeh dogodi vrlo rijetko. Mi smo opterećeni žalošću, naš je život proces očaja i razdora, konstantne dezintegracije, i gotovo nikad ne znamo što znači voljeti cijelim svojim bićem....

Mi želimo pronaći rješenje, sredstvo, metodu kojom

ćemo razriješiti ovo breme života, i tako zapravo nikad ne gledamo u žalost. Pokušamo pobjeći kroz mitove, kroz predodžbe, kroz spekulaciju; nadamo se da ćemo pronaći neki način da izbjegnemo ovaj teret, da ćemo održati prednost pred valom žalosti.

... Žalost ima svoj kraj, ali on ne dolazi kroz nijedan koji sistem ili metodu. Nema žalosti kad postoji opažanje onoga *što jest*.

23. Srpanj

Susresti žalost

Kako susrećete žalost? Bojim se da je većina nas susreće vrlo površno. Naše obrazovanje, naša izobrazba, naše znanje, društveni utjecaji kojima smo izloženi, sve nas to čini površnima. Površan um je onaj koji bježi u crkvu, bježi nekom zaključku, nekom konceptu, nekom vjerovanju ili ideji. Sve su to utočišta za površni um koji žaluje. A ako ne možete pronaći utočište, oko sebe izgradite zid i postanete cinični, tvrdi, ravnodušni, ili pobjegnute kroz neku laku, neurotičnu reakciju. Sve takve obrane od patnje sprječavaju daljnje ispitivanje. Molim vas, promatrajte svoj vlastiti um; promatrajte kako objašnjenjima potiskujete svoje žalosti, kako se izgubite u poslu, u idejama, ili se držite za vjerovanje u Boga, ili u buduću život. A ako nijedno objašnjenje, nijedno vjerovanje nije bilo zadovoljavajuće, onda pobjegnute kroz piće, kroz seks, ili kroz postajanje ciničnim, teškim, ogorčenim, krtim... To se generacijama i generacijama prenosilo s roditelja na njihovu djecu, i površni um nikad ne skine zavoj s te rane; zapravo ne spoznaje žalost, i nije s njome upoznat. Samo ima ideju o žalosti. Ima sliku, simbol žalosti, ali nikad ne susreće žalost, ne suočava se s njom - susreće samo riječ *žalost*.

24. Srpanj

Izbjegavati žalost

Većina nas osjeća žalost u različitim oblicima - u odnosu, u nečijoj smrti, u neispunjenju sebe i usahnućem u ništavilo, ili u pokušavanju da se postigne, pokušavanju da se nešto postane, i dočekivanju potpunog neuspjeha. A i na tjelesnoj strani postoji cijeli problem žalosti - bolest, slijepilo, onemogućenost, paraliza, i tako dalje. Svugdje nalazimo tu izuzetnu stvar koju nazivamo žalošću - uz smrt koja čeka iza ugla. A mi ne znamo kako se sa žalošću suočiti, tako da je ili štujemo, ili racionaliziramo, ili pokušavamo pobjeći od nje. Idite u bilo koju kršćansku crkvu i vidjet ćete da se tuga, žalost, štuje; pretvorena je u nešto izvanredno, sveto, i rečeno je da samo kroz bol, kroz čemer, kroz raspetog Krista, možete naći Boga. Na Istoku imaju svoje vlastite oblike izbjegavanja, druge načine zaobilazjenja žalosti, i čini mi se da je izuzetna stvar to što je samo nekolicina, bilo na Istoku ili Zapadu, zaista slobodna od žalosti. Bilo bi čudesno kad bi u procesu slušanja - neemotivno, ne sentimentalno - onoga što je rečeno ... zaista mogli razumjeti žalost i biti u potpunosti od nje slobodni; jer tada ne bi bilo samozavaravanja, ne bi bilo iluzija, tjeskoba, straha, i mozak bi mogao funkcionirati jasno, oštro, logično. I onda bi, možda, pojedinac znao što je ljubav.

25. Srpanj

Pratite kretanje patnje

Što je patnja? ... Što ona znači? Što pati? Ne pitam zašto postoji patnja, ne pitam što je uzrok patnje, već što se u stvarnosti događa? Ne znam vidite li razliku. Tada sam samo svjestan patnje, ne kao nečeg odvojenog od mene, ne kao promatrač koji gleda patnju - ona je dio mene, što znači da cjelina mene pati. Tada sam u

mogućnosti pratiti njeno kretanje, vidjeti kamo ona vodi. Dakako, ako to učinim, ona se otvori, zar ne? Tada vidim da sam stavio naglasak na „ja” - ne na osobu koju volim. Ona je samo služila da me zaštiti od mog očaja, od moje usamljenosti, od moje nesreće. Kako *ja* nešto nisam, nadam se da će *ona* to biti. To je prošlo; *ja* sam napušten, *ja* sam izgubljen, *ja* sam usamljen. Bez nje, *ja* sam ništa. Zato plačem. Nije da je *ona* otišla a *ja* sam ostao. *Ja sam sam.*

... Postoje bezbrojni ljudi koji će mi pomoći da pobjegnem - tisuće takozvanih religioznih ljudi, sa svojim vjerovanjima i dogmama, nadama i fantazijama - „to je karma, to je Božja volja” - znate, sve mi to pruža izlaz. Ali ako mogu ostati s patnjom i ne maknuti je od sebe, ako je ne pokušam zaobići ili poreći, što se onda dogodi? Kakvo je stanje mog uma kad na taj način slijedi kretanje patnje?

26. Srpanj

Spontano shvaćanje

Mi nikad ne kažemo, „Želim vidjeti što ta stvar koja pati jest.” Ne možete uvidjeti prisiljavanjem, disciplinom. Morate gledati sa zanimanjem, putem spontanog shvaćanja. Tada ćete vidjeti da je stvar koju nazivamo patnjom, bolom, stvar koju izbjegavamo i discipliniramo, u potpunosti nestala. Sve dok nisam u odnosu s tom stvari kao s nečim izvan mene, nema problema; čim s tim uspostavim vezu izvan sebe, problem je tu. Dokle god patnju tretiram kao nešto izvanjsko - patim zato što sam izgubio brata, zato što nemam novaca, zbog ovog ili onog - uspostavljam vezu s tim a ta je veza fiktivna. Ali ako *ja* jesam ta stvar, ako vidim činjenicu, tada je cijela stvar transformirana, sve ima drugačije značenje. Tada postoji potpuna pozornost, integrirana pozornost i to što je u potpunosti

promotreno postaje shvaćeno i razriješeno, i tako nema straha, i stoga je riječ *žalost* nepostojeća.

27. Srpanj

Središte patnje

Kad vidite nešto prekrasno, prelijepu planinu, prelijepi suton, očaravajući osmijeh, očaravajuće lice, ta vas činjenica zapanji, i tihi ste; je li vam se to ikad dogodilo? Tada prigrlite svijet. Ali to je nešto izvana što dolazi vašem umu, a ja govorim o umu koji nije zapanjen već koji želi gledati, promatrati. Dakle, možete li gledati bez svog ovog izranjanja uvjetovanosti? Osobi koja tuguje to objasnim riječima; žalost je neizbježna, žalost je rezultat žudnje za ispunjenjem. Kad su se sva objašnjenja u potpunosti zaustavila, samo tada možete gledati - što znači da ne gledate iz centra. Kad gledate iz centra, vaše su sposobnosti promatranja ograničene. Ako sam zaglavio u određenom položaju a želim biti negdje drugdje javlja se naprezanje, javlja se bol. Kad patnju promatram iz centra, ja patim. Nesposobnost promatranja ono je što stvara bol. Ne mogu promatrati ako razmišljam, funkcioniram, vidim iz centra - kao kad kažem, „Ne smijem osjećati bol, moram otkriti zašto patim, moram pobjeći." Kad promatram iz centra, bilo da je centar zaključak, ideja, nada, očajanje, ili bilo što drugo, to je promatranje vrlo ograničeno, vrlo usko, vrlo maleno, a to uzrokuje žalost.

28. Srpanj

Neizmjernost onkraj svakog mjerenja

Što se dogodi kad izgubite nekoga tko umre?
Trenutačna reakcija je osjećaj paralize, a kad izađete iz tog šoka, javlja se ono što zovemo žalošću. Što ta riječ

žalost znači? Prijateljstvo, radosne riječi, šetnje, mnoge priyatne stvari koje ste činili ili ste ih se nadali činiti zajedno - sve vam je to oduzeto u sekundi, i ostali ste prazni, goli, usamljeni. To je ono čemu prigovarate, to je ono protiv čega se um buni: biti iznenadno prepušten sebi, krajnje usamljen, isprazan, bez ikakve podrške. Dakle, važno je živjeti s tom prazninom, samo živjeti s tim bez ikakve reakcije, bez racionaliziranja, bez bježanja od toga k medijima, teoriji reinkarnacije, i svim tim glupim besmislicama - živjeti s tim svim svojim bićem. I ako uđete u to korak po korak otkrit ćete da postoji okončanje žalosti - stvarni kraj, ne samo verbalni kraj, ne površno okončanje koje dolazi kroz bijeg, kroz poistovjećenje s konceptom, ili kroz predanost ideji. Tad ćete otkriti da ne postoji ništa što bi trebalo zaštititi, zato što je um potpuno prazan i više ne reagira u smislu pokušaja popunjavanja te praznine; a kad se tako okonča svaka žalost, krenut ćete na novo putovanje - putovanje koje nema kraja ni početka. Postoji neizmjernost koja je onkraj svakog mjerenja, ali nije vam moguće ući u taj svijet bez potpunog okončanja žalosti.

29. Srpanj

Živite sa žalošću

Svi osjećamo žalost. Ne osjećate li žalost u jednom ili drugom obliku? I ne želite li znati nešto o njoj? Ako želite, možete je analizirati i objasniti zašto patite. Možete čitati knjige o toj temi, ili otići u crkvu, i vrlo ćete brzo saznati nešto o žalosti. Ali ja ne govorim o tome; govorim o okončanju žalosti. Znanje ne staje na kraj žalosti. Okončanje žalosti započinje sa suočenjem s psihološkim činjenicama unutar sebe i bivanjem potpuno svjesnim svih implikacija tih činjenica iz trenutka u trenutak. To znači nikad ne bježati od

činjenice da pojedinac pati, nikad je ne racionalizirati, nikad nuditi mišljenje o njoj, već živjeti s tom činjenicom potpuno.

Znate, vrlo je teško živjeti s ljepotom onih planina i ne navići se na to.... Opazili ste te planine, čuli ste potok, i vidjeli sjene kako klize dolinom, iz dana u dan; i niste li primijetili kako se lako naviknete na to? Kažete, „Da, to je prilično lijepo," i prođete. Živjeti s ljepotom, ili živjeti s nečim ružnim, a ne postati naviknutim zahtjeva ogromnu energiju - svjesnost koja vašem umu ne dopušta da postane tup. Na isti način, žalost otupljuje um ako se na nju jednostavno naviknete - a većina nas se navikne. Ali na žalost se ne treba naviknuti. Možete živjeti sa žalošću, razumjeti je, ući u nju - ali ne zato da bi nešto o njoj saznali.

Znate da je žalost tu; to je činjenica, i to je sve što trebate znati. Morate živjeti.

30. Srpanj

Budite u zajedništvu sa žalošću

Većina nas nije s ničim u zajedništvu. Nismo u izravnom zajedništvu s našim prijateljima, našim suprugama, našom djecom....

Dakle kako bi razumjeli žalost, svakako je morate voljeti, nije li tako? Što znači da s njom morate biti u direktnom zajedništvu. Ako nešto želite razumjeti - svog susjeda, svoju ženu, ili bilo koji odnos - ako nešto želite razumjeti potpuno, morate biti blizu toga. Morate tome prići bez ikakvog prigovora, predrasude, osuđivanja, ili odbojnosti; morate u to gledati, zar ne? Ako te želim razumjeti, ne smijem o tebi imati nikakvih predrasuda. Moram te biti sposoban gledati, ne kroz barijere, ne kroz zaslone svojih vlastitih predrasuda i uvjetovanosti. Moram s tobom biti u zajedništvu, što znači da te moram voljeti. Slično tome, ako želim

razumjeti žalost, moram je voljeti, moram s njom biti u zajedništvu. Ne mogu tako postupiti zato što od nje bježim kroz objašnjenja, kroz teorije, kroz nade, kroz odgađanja, a to su sve procesi verbalizacije. Dakle riječi me sprječavaju da budem u zajedništvu sa žalošću. Riječi me sprječavaju - riječi objašnjenja, i racionalizacije, koje su opet riječi, koje su mentalni proces - sprječavaju me da izravno budem u zajedništvu s žalošću. Razumijem je samo kad sam s njom u zajedništvu.

31. Srpanj

KOLOVOZ

ISTINA

STVARNOST

PROMATRAČ I PROMATRANO

ONO ŠTO JEST

Ispunjeno srce, prazan um

Nema puta k istini, ona mora doći k vama. Istina vam može doći samo kad su vam um i srce jednostavni, jasni, i u vašem srcu postoji ljubav; a ne ako vam je srce ispunjeno stvarima uma. Kad u vašim srcima ima ljubavi, vi ne pričate o organiziranju bratstva; ne pričate o uvjerenju, ne govorite o podijeli ili moćima koje podjelu uzrokuju, ne morate tražiti pomirenje. Tada ste, jednostavno, ljudsko biće bez etikete, bez države. Ovo znači da se morate ogoliti od svih tih stvari i dopustiti istini da uđe u vaše biće; a ona može doći samo kad je um prazan, kad um prestane kreirati. Tada će ona doći bez vašeg poziva. Tada će doći hitro kao vjetar, i neprimjetno. Ona dolazi opskurno, a ne kad vi motrite, priželjkujete. Javi se iznenadno poput sunčeve svjetlosti, čista kao noć; ali da bi je primili, srce

mora biti ispunjeno a um prazan. Sada vam je um pun a srce prazno.

1. Kolovoz

Istina je stanje bića

Nema puta ka istini, i ne postoje dvije istine. Istina nije od prošlosti ili sadašnjosti, ona je bezvremena; i čovjek koji citira istinu Buddhe, ili Shankare, istinu Krista, ili koji samo ponavlja ono što ja govorim, neće naći istinu, zato što ponavljanje nije istina. Ponavljanje je laž. Istina je stanje bića koje izranja kad je um - koji teži podijeliti, biti isključiv, koji može razmišljati samo u terminima rezultata - došao do svog kraja. Samo će tada biti istine. Um koji čini napor, koji se disciplinira kako bi postigao cilj, ne može znati istinu, zato što je cilj njegova vlastita projekcija, a slijeđenje te projekcije, koliko god plemenita bila, oblik je štovanja sebe samog. Takvo biće štuje sebe, i prema tome ne može poznavati istinu. Istina se može znati samo kad razumijemo cijeli proces uma, što znači, kad nema razdora.

2. Kolovoz

Istina nema obitavališta

Istina je činjenica, a činjenica može biti shvaćena samo kad su uklonjene različite stvari smještene između uma i činjenice. Činjenica je vaš odnos prema imovini, prema vašoj ženi, prema ljudskim bićima, prema prirodi, prema idejama; i dok god ne razumijete činjenicu odnosa, vaše traženje Boga samo pojačava konfuziju zato što je ono supstitucija, bijeg, i prema tome nema smisla. Dokle god dominirate svojom ženom ili ona dominira vama, dokle god posjedujete ili ste posjedovani, ne možete poznavati ljubav; dokle

god potiskujete, supstituirate, dokle god ste ambiciozni, ne možete spoznati istinu.

Istinu će spoznati samo onaj koji ne traži, koji ne teži, koji ne pokušava postići rezultat.... Istina nije kontinuirana, nema obitavališta, može se vidjeti samo iz trenutka u trenutak. Istina je uvijek nova, i prema tome bezvremena. Ono što je jučer bilo istina nije istina i danas, ono što je istina danas nije istina sutra. Istina nema kontinuiteta. Um je taj koji iskustvo koje naziva istinom želi učiniti kontinuiranim, a takav um istinu ne može spoznati. Istina je uvijek nova; ona znači vidjeti isti smiješak, i vidjeti taj smiješak na novi način, vidjeti istu osobu nanovo, vidjeti njišuće palme nanovo, susresti život nanovo.

3. Kolovoz

Nema vodiča ka istini

Može li se Bog naći tako što će ga netko potražiti? Možete li tragati za nespoznatljivim? Da bi našli morate znati što tražite. Ako želite pronaći, ono što ćete pronaći bit će samoprojekcija; bit će ono što vi želite, a kreacija žudnje nije istina. Tražiti istinu znači poreći je. Istina nema fiksnog prebivališta; nema puta, nema vodiča do nje, i riječ nije istina. Treba li istinu naći na određenom mjestu, u nekim posebnim klimatskim uvjetima, među određenim ljudima? Je li ona ovdje a nije tamo? Je li baš onaj vodič do istine, a onaj drugi nije? Postoji li vodič uopće? Kad je istina tražena, ono što je nađeno može samo dolaziti iz neznanja, jer je sama potraga rođena iz neznanja. Ne možete tražiti stvarnost; vi morate nestati kako bi stvarnost mogla nastupiti.

4. Kolovoz

Istinu se pronalazi iz trenutka u trenutak

Istina se ne može akumulirati. Ono što je akumulirano uvijek biva uništeno; uvene. Istina nikad ne može uvenuti zato što može biti pronađena samo iz trenutka u trenutak u svakoj misli, u svakom odnosu, u svakoj riječi, u svakoj gesti, u osmijehu, u suzama. I ako vi i ja možemo naći i živjeti to - samo življenje je pronalaženje toga - tada nećemo postati propagandisti; bit ćemo kreativna ljudska bića - ne savršena ljudska bića, već kreativna ljudska bića, što je vrlo različito.

5. Kolovoz

Istinski revolucionar

Istina nije za one koji su ugledni, niti za one koji žude za samoproširenjem, samoispunjenjem. Istina nije za one koji traže sigurnost, trajnost; jer trajnost koju traže samo je suprotnost netrajnosti. Bivajući ulovljeni u mrežu vremena, oni traže ono što je trajno. Ali trajno koje traže nije ono stvarno zato što je ono što traže proizvod njihove misli. Prema tome, čovjek koji želi otkriti stvarnost mora prestati tražiti - što ne znači da mora postati zadovoljan s onim *što jest*. Naprotiv, čovjek koji je usredotočen na otkrivanje istine iznutra mora biti potpuni revolucionar. Ne može pripadati nijednoj klasi, nijednoj naciji, nijednoj skupini ili ideologiji, nijednoj organiziranoj religiji; jer istina nije u hramu ili crkvi, istinu se ne može naći u stvarima stvorenima rukom ili umom. Istina dolazi samo kad su stvari uma i ruke stavljene na stranu, a to stavljanje stvari uma i ruke na stranu nije pitanje vremena. Istina dolazi onome koji je slobodan od vremena, koji ne koristi vrijeme kao sredstvo samoproširenja. Vrijeme znači sjećanje na jučer, sjećanje na svoju obitelj, na svoju rasu, na svoj osobiti karakter, na akumulaciju iskustva koje sačinjava

„mene" i „moje".

6. Kolovoz

Vidjeti istinu u lažnom

Možete se na površan način složiti kad čujete da je rečeno kako nacionalizam, sa svim njegovim emocionalizmom i uložnim interesima, vodi izrabljivanju i huškanju čovjeka na čovjeka; ali zaista osloboditi svoj um od bijede nacionalizma druga je stvar. Bivanje slobodnim, ne samo od nacionalizma već i od svih zaključaka organiziranih religija i političkih sistema, ključno je ako želite da um ostane mlad, svjež, nevin, što znači, u stanju revolucije; i samo takav um može stvoriti novi svijet - ne političari, koji su mrtvi, ne svećenici, koji su zarobljeni u vlastitim religioznim sistemima.

Dakle, na sreću ili nesreću za vas same, čuli ste nešto što je istinito; a ako samo čujete i niste aktivno uznemireni na način koji bi potaknuo vaš um da se počne oslobađati od svih stvari koje ga čine suženim i pokvarenim, onda će istina koju ste čuli postati otrov. Doista, istina postaje otrovom ako je čujete a ne djeluje u umu, postaje poput zagnožavanja rane. Ali sam za sebe otkriti što je istinito a što lažno, i vidjeti istinu u lažnom, znači dopustiti istini da upravlja i iznjedri svoje vlastito djelovanje.

7. Kolovoz

Shvatite ono stvarno

To zapravo nije kompleksno, iako može biti teško. Vidite, mi ne krećemo od stvarnog, od činjenice, od onoga što mislimo, činimo, želimo; mi krećemo od pretpostavki, ili od ideala, koji nisu zbiljni, i tako smo

odvedeni na pogrešni put. Da bi krenuli od činjenica, a ne od pretpostavaka, trebamo pomno obratiti pozornost; a svaki oblik razmišljanja koji ne potječe od stvarnog je smetnja. Zato je tako važno shvatiti što se zapravo događa i unutar pojedinca, i oko njega. Ako ste kršćanin, vaše vizije slijede određeni obrazac; ako ste hinduist, budist, ili musliman onda slijedite neki drugi. Vi vidite Krista ili Krishnu, u skladu sa svojom uvjetovanošću; vaše obrazovanje, kultura u kojoj ste odgojeni, određuje vaše vizije. Što je stvarnost: vizija, ili um koji se oblikovao pomoću određenog kalupa? Vizija je projekcija određene tradicije koja zapravo oblikuje pozadinu uma. Ova je uvjetovanost, a ne vizija koju ona projicira, stvarnost, činjenica. Razumjeti činjenicu je jednostavno; ali učinjeno teškim zahvaljujući našim svidanjima i nesvidanjima, našim osuđivanjem činjenice, mišljenjima ili prosudbama koje o činjenici imamo. Biti slobodan od različitih oblika procjenjivanja znači razumjeti ono stvarno, ono *što jest*.

8. Kolovoz

Prevođenje činjenica sprječava viđenje

Um koji daje mišljenje o činjenici je uzak, ograničen, destruktivan um.... Činjenicu možete prevesti na jedan način, a ja je mogu prevesti na drugi način. Prevođenje činjenice je prokletstvo koje nas sprječava da vidimo stvarnu činjenicu i nešto u vezi nje poduzmemo. Kad vi i ja raspravljamo o svojim mišljenjima o činjenici, ništa se ne poduzima u vezi činjenice; vi ćete možda činjenici dodati još više stvari; vidjeti više nijansi, implikacija, značenja te činjenice, a ja mogu vidjeti manje značaja u činjenicama. Ali činjenicu se ne može interpretirati; ne mogu ponuditi mišljenje o njoj. To je tako, a umu je vrlo teško prihvatiti činjenicu. Mi uvijek prevodimo, mi joj uvijek dajemo različita značenja, u skladu s našim

predrasudama, uvjetovanostima, nadama, strahovima i svime ostalim. Ako vi i ja možemo uvidjeti činjenicu bez da nudimo mišljenje, interpretiramo, pridajemo značaj, onda će činjenica postati puno više življa - ne više življa - ostat će samo činjenica, sve ostalo je nebitno; tada činjenica ima svoju vlastitu energiju koja vas vodi u pravom smjeru.

9. Kolovoz

Postoji samo jedna činjenica: nestalnost

Pokušavamo otkriti postoji li, ili ne postoji, trajno stanje - ne otkriti ono što bi mi željeli, već aktualnu činjenicu, istinu o tome. Sve je oko nas, iznutra kao i izvana - naši odnosi, naše misli, naši osjećaji - nestalno, u stanju konstantnog toka. Bivajući svjesnim ovoga, um žudi za trajnošću, neprekidnim stanjem mira, ljubavi, dobrote, sigurnosti koju ni vrijeme ni događaji ne mogu uništiti; zato izumljuje dušu, Atmana, i vizije vječnog raja. Ali ova je trajnost rođena iz nestalnosti, i zato u sebi nosi sjeme nestalnog. Postoji samo jedna činjenica: nestalnost.

10. Kolovoz

Žeđ za nespoznatljivim

Želite da vam kažem što je stvarnost. Može li se neopisivo izreći riječima? Možete li izmjeriti nešto neizmjereno? Možete li uloviti vjetar u svoju pesnicu? Ako možete, je li to vjetar? Ako mjerite ono što je neizmjereno, je li to ono stvarno? Ako to formulirate, je li to ono stvarno? Naravno da ne, jer čim opišete nešto neopisivo, to prestaje biti stvarno. Čim nespoznatljivo prevedete u znano, ono prestaje biti nespoznatljivo. A opet je to ono za čim žedamo. Cijelo vrijeme želimo

znati, zato što ćemo onda biti sposobni da nastavimo, onda ćemo biti sposobni, mi mislimo, uloviti konačnu sreću, trajnost. Želimo znati zato što nismo sretni, zato što se očajnički napinjemo, zato što smo iscrpljeni, degradirani. Ipak, umjesto da shvatimo jednostavnu činjenicu - da *jesmo* degradirani, *da jesmo* tupi, umorni, u metežu - mi se iz onog što je poznato želimo preseliti u nepoznato, koje opet postaje poznato i tako nikad ne možemo naći ono stvarno.

11. Kolovoz

Je li patnja samo riječ ili je stvarnost?

Je li patnja samo riječ, ili je stvarnost? Ako je stvarnost a ne samo riječ, onda riječ sada više nema nikakvog značenja, prema tome postoji samo osjećaj intenzivne boli. U odnosu na što? U odnosu na predodžbu, na iskustvo, na nešto što imate ili nemate. Ako imate, to nazivate užitkom; ako nemate, onda je u pitanju bol. Dakle patnja, žalost, u odnosu je *sa* nečim. Je li to nešto puka verbalizacija, ili stvarnost? - pošto strah ne može postojati sam po sebi već samo u odnosu na nešto: pojedinca, događaj, osjećaj. Dakle, potpuno ste svjesni patnje. Je li ta patnja odvojena od tebe i tako si samo promatrač koji opaža patnju, ili je ta patnja *ti*?

12. Kolovoz

Vi i ništavilo ste jedno

Vi ste ništa. Možete imati svoje ime i titulu, svoju imovinu i bankovni račun, možete imati moć i biti poznati; ali usprkos svim ovi štitovima, vi ste ništa. Možete biti potpuno nesvjesni ove praznine, ovog ništavila, ili možete jednostavno ne željeti biti svjesni; ali ta praznina je ovdje, ma što činili kako bi je izbjegli.

Možete od nje pokušati pobjeći lutanjem, kroz osobno ili kolektivno nasilje, kroz individualno ili kolektivno štovanje, kroz znanje ili zabavu; ali bilo da spavate ili ste budni, ona je uvijek tu. Sa svojim ništavilom i strahom koji uz njega ide možete se suočiti samo ako ste bez izbora svjesni bjegova. Vi s njom niste u odnosu kao odvojeni, individualni entitet; vi niste promatrač koji je gleda; bez vas, mislioca, promatrača, ona ne postoji. Vi i ništavilo ste jedno; vi i ništavilo ste združeni fenomen, ne dva odvojena procesa. Ako ga se vi, mislilac, bojite i prilazite mu kao nečem suprotnom i suprotstavljenom vama, onda će svaki čin usmjeren na njega neizbježno voditi iluziji i prema tome daljnjem sukobu i očaju. Kad se javi otkriće, doživljavanje tog ništavila kao nečeg istovjetnog s vama, tada strah - koji postoji samo kad je mislilac odvojen od svojih misli i zato s njima pokušava uspostaviti odnos - potpuno otpada.

13. Kolovoz

Kako okončavamo strah?

Raspravljamo o nečem što zahtjeva vašu pozornost, a ne vaše slaganje ili neslaganje. Promatramo život vrlo snažno, objektivno, jasno - ne u skladu s vašim sentimentom, vašom ćudi, onim što vam se sviđa ili ne sviđa. Naša svidanja i nesvidanja su i stvorila ovu bijedu. Sve što pitamo je ovo: „Kako ćemo okončati strah?" To je jedan od naših velikih problema, zato što će ljudsko biće, ako ga ne može privesti kraju, vječno živjeti u mraku, ne vječno u kršćanskom smislu već u uobičajenom smislu; i jedan život je dovoljno dobar. Za mene kao ljudsko biće mora postojati izlaz a ne stvaranje nade u neku budućnost. Mogu li ja kao ljudsko biće okončati strah, potpuno; ne samo neke njegove dijelove? Vjerojatno si nikad niste postavili ovo pitanje, i vjerojatno niste postavili to pitanje zato što ne znate

kako se iz toga izvući. Ali ako jeste postavili to pitanje na krajnje ozbiljan način, s namjerom da otkrijete kako okončati strah, ali i s namjerom otkrivanja prirode i strukture straha, čim ste otkrili, strah je došao svom kraju; ne morate ništa u vezi njega učiniti.

Kad smo ga svjesni i dodemo s njim u kontakt direktno, promatrač je promatrano. Nema razlike između promatrača i promatrane stvari. Kad je strah promatran bez promatrača, dolazi do djelovanja, ali ne djelovanja promatrača koji djeluje na strah.

14. Kolovoz

Dualnost mislioca i misli

Dok promatrate - drvo, svoju ženu, svoju djecu, svog susjeda, večernje zvijezde, svjetlost na vodi, pticu na nebu, bilo što - uvijek postoji promatrač - cenzor, mislilac, doživljavatelj, tragač - i stvar koju on promatra; promatrač i promatrano; mislilac i misao. Dakle, uvijek postoji podjela. Ta je podjela vrijeme. Ta podjela je sama suština sukoba. A kad postoji sukob, postoji i proturječje. Postoji „promatrač i promatrano” - to je proturječje; javlja se podjela. I stoga, gdje postoji proturječje, postoji i sukob. A kad postoji sukob, uvijek postoji i žurba da ga se nadiđe, da ga se pokori, da ga se prevlada, da se od njega pobjegne, da se nešto u vezi njega učini, a sve te aktivnosti uključuju vrijeme.... Dokle god postoji podjela, vrijeme će se nastaviti, a vrijeme je žalost.

A čovjek koji želi shvatiti okončanje žalosti mora ovo razumjeti, mora saznati, mora otići onkraj ove dualnosti između mislioca i misli, doživljavatelja i doživljenog. Što znači, kad postoji podjela između promatrača i promatranog, postoji i vrijeme, i prema tome nema okončanja žalosti. Dakle, što je pojedincu činiti? Razumijete li pitanje? Vidim, unutar sebe, kako

promatrač uvijek promatra, sudi, cenzurira, prihvća, odbija, disciplinira, kontrolira, oblikuje. Taj promatrač, taj mislilac, je rezultat misli, očigledno. Misao je prva; a ne promatrač, ne mislilac. Kad uopće ne bi bilo mišljenja, ne bi bilo ni promatrača, mislioca; tada bi postojala samo cjelovita, potpuna pozornost.

15. Kolovoz

Misao stvara mislioca

Misao je verbalizirana senzacija; misao je reakcija sjećanja, riječi, iskustva, predodžbe. Misao je prolazna, promjenljiva, netrajna, a traži stalnost. Tako misao stvara mislioca, koji tada postaje nešto trajno; on preuzima ulogu cenzora, vodiča, kontrolora, oblikovatelja misli. Iluzorni permanentni entitet je proizvod misli, proizvod prolaznog. Ovaj entitet je misao; bez misli on *nije*. Mislilac je sačinjen od svojstava; njegova se svojstva ne mogu odvojiti od njega. Kontrolor je kontrolirano, on samo igra varljivu igru sa sobom. Dok se lažno ne uvidi kao lažno, istine nema.

16. Kolovoz

Zid nepropusne misli

Kako može biti fuzije mislioca s njegovim mislima? Ne kroz čin volje, ne kroz disciplinu, niti kroz bilo koji oblik napora, kontrole, ili koncentracije, niti kroz bilo kakva druga sredstva. Upotreba sredstava uključuje posrednika koji djeluje, ne uključuje li? Podjela će postojati dokle god postoji činilac. Do fuzije dolazi tek kad je um krajnje miran bez da to pokušava biti. Mirnoća je tu, ne kad se mislilac okonča, već samo onda kad se okonča sama misao. Mora biti slobode od reakcije uvjetovanosti, koja je misao. Svaki je problem

riješen tek kad nema ideje i zaključka; zaključci, ideja, misao, sve su to agitacije uma. Kako može biti razumijevanja ako je um uznemiren? Ozbiljnost mora biti smekšana okretnom igrom spontanosti. Otkrit ćete, ako ste čuli sve što je rečeno, da će istina doći u trenucima u kojima je ne očekujete. Ako mogu tako reći, budite otvoreni, osjetljivi, budite potpuno svjesni onoga *što jest* iz trenutka u trenutak. Nemojte oko sebe graditi zid nepropusne misli. Blaženstvo istine dolazi kad um nije zaokupljen svojim vlastitim aktivnostima i naprezanjima.

17. Kolovoz

Kad je promatrač promatrano

Prostor je potreban. Bez prostora nema slobode. Govorimo u psihološkom smislu.... Pojedinač je u potpunom odnosu samo kad je u kontaktu, kad nema razmaka između promatrača i promatranog - u odnosu s drvetom, na primjer. Pojedinač se ne poistovjećuje s drvetom, cvijetom, ženom, muškarcem, ili čime god, ali kad postoji ovo potpuno odsustvo prostora između promatrača i promatranog, tada se javlja beskrajn prostor. U tom prostoru nema sukoba, u tom prostoru postoji sloboda.

Sloboda nije reakcija. Ne možete reći, „Dakle, ja sam slobodan.“ Čim kažete da ste slobodni niste slobodni, zato što ste svjesni sebe kao nekog slobodnog od nečeg, i tako imate istu situaciju poput one u kojoj promatrač promatra drvo. On je stvorio prostor, i u tom prostoru on gaji sukob. Razumijevanje ovoga ne zahtjeva intelektualno slaganje ili neslaganje, ili govorenje „Ne razumijem“, već, radije, zahtjeva stupanje u izravan kontakt s onim *što jest*. To znači uviđanje da su sve vaše akcije i svaki trenutak vašeg djelovanja temeljeni na promatraču i promatranom, a

unutar tog polja se nalazi užitak, bol i patnja, žudnja za ispunjenjem, za postajanjem poznatim. Unutar tog prostora s ničim nema kontakta. Kontakt, odnos ima prilično drugačije značenje kad promatrač više nije odvojen od promatranog. Postoji ovaj izuzetan prostor, i postoji sloboda.

18. Kolovoz

Postoji li promatrač koji gleda usamljenost

Moj um promatra usamljenost, i izbjegava je, bježi od nje. Ali postoji li podjela ako ne pobjegnem od nje, postoji li odvojenost, postoji li promatrač koji gleda usamljenost? Ili postoji stanje usamljenosti, sam moj um koji je prazan, usamljen? Nije da postoji promatrač koji zna za usamljenost. Mislim da je važno ovo shvatiti, shvatiti hitro, bez previše verbaliziranja. Sada kažemo, „Ja sam zavistan, i želim se riješiti zavisti,” dakle postoji promatrač i promatrano; promatrač se želi riješiti onoga što promatra. Ali nije li promatrač isto što i promatrano? Sam um je taj koji je stvorio zavist, i tako um u vezi nje ne može ništa učiniti. Dakle, moj um promatra usamljenost; mislilac je svjestan da je usamljen. Ali ako ostanemo s tim, ako smo s tim u potpunom kontaktu, što znači da ne bježimo od toga, ne prevodimo i sve ostalo, postoji li onda razlika između promatrača i promatranog? Ili postoji samo jedno stanje, u kojem je sam um usamljen, prazan? Nije da um promatra kako je prazan, već je sam um prazan. Potom, može li um, bivajući svjestan da je on sam prazan, i da je, kakvo god njegovo ustrajanje bilo, bilo kakvo odmicanje od te praznine puki bijeg, zavisnost; može li um odložiti svaku zavisnost i biti ono što jest, potpuno prazan, potpuno usamljen? A ako jest u tom stanju, ne javlja li se sloboda od svake zavisnosti, od svake vezanosti?

19. Kolovoz

Ono što je akumulirano nije istina

Dokle god postoji doživljavatelj koji se sjeća doživljenog, istine nema. Istina nije nešto čega bi se trebalo sjetiti, što bi trebalo uskladištiti, zabilježiti, i potom iznijeti. Ono što je akumulirano nije istina. Žudnja za iskustvom stvara onoga koji iskušava, koji potom akumulira i sjeća se. Žudnja dovodi do razdvajanja mislioca od njegove misli: žudnja da se postane, da se iskusi, da se bude više ili manje, dovodi do podjele između doživljavatelja i iskustva. Svjesnost o putovima žudnje je samospoznaja. Samospoznaja je početak meditacije.

20. Kolovoz

Neposredno djelovanje

Ako ste u kontaktu s bilo čime, sa svojom ženom, sa svojom djecom, s nebom, s oblacima, sa činjenicom, čim se u to umiješa misao izgubit ćete taj kontakt. Misao izranja iz sjećanja. Sjećanje je predodžba, a iz nje gledate i prema tome postoji odvojenost između promatrača i promatranog.

Ovo morate razumjeti vrlo duboko. Upravo ova odvojenost između promatrača i promatranog prisiljava promatrača da želi više iskustava, više senzacija, i tako on vječito slijedi, traži. Mora biti potpuno i do kraja shvaćeno da dok god postoji promatrač, onaj koji traži iskustvo, cenzor, entitet koji procjenjuje, sudi, osuđuje, nema izravnog kontakta s onim *što jest*. Kad osjećate bol, tjelesnu bol, postoji izravno opažanje; nema promatrača koji osjeća bol; postoji samo bol. Zato što nema promatrača postoji neposredno djelovanje. Nema ideje i potom djelovanja, već, kad je tu bol, postoji samo

djelovanje, zato što postoji izravan fizički kontakt. Bol je ti; bol postoji. Dok god ovo nije potpuno shvaćeno, spoznato, istraženo, i osjećano duboko, dok god nije potpuno obuhvaćeno, ali ne intelektualno, ne verbalno, dok nije shvaćeno da je promatrač promatrano, cijeli život postaje sukob, proturječje između suprotstavljenih žudnji, onog „što bi trebalo biti” i onog „što jest”. To možete učiniti samo ako ste svjesni da li to gledate kao promatrač, kad gledate cvijet, ili oblak, ili bilo što.

21. Kolovoz

Stvarnost je u onome što jest

Umjesto da pitate tko je spoznao Boga ili što je Bog, zašto svoju potpunu pozornost i svjesnost ne posvetite onom *što jest*? Tada ćete pronaći nepoznato, ili će, bolje rečeno, ono doći vama. Ako razumijete ono što je poznato, iskusit ćete tu izvanrednu tišinu koja nije inducirana, nije prisilno sprovedena, tu kreativnu prazninu koja je ono jedino u što stvarnost može ući. Ona ne može doći onome što *postaje*, što teži; može doći samo onome što *bivstvuje*, što razumije ono *što jest*. Tada ćete uvidjeti da stvarnost nije u daljini; nepoznato nije daleko; ona je u onome *što jest*. Kao što je rješenje problema u samom problemu, tako je i stvarnost u onome *što jest*; ako to možemo razumjeti, znati ćemo istinu.

22. Kolovoz

Suočite se s činjenicom

Ja tugujem. Psihološki, užasno sam uznemiren; i imam ideju o tome: što bih trebao učiniti, što ne bih trebao učiniti, kako bi se to trebalo promijeniti. Ta ideja, ta formula, taj koncept me sprječava da gledam

u činjenicu onoga *što jest*. Ideacija i formula su bjegovima od onoga *što jest*. Postoji neposredno djelovanje kad se javi velika opasnost. Onda nemate ideju. Ne formulirate ideju kako bi u skladu s tom idejom djelovali.

Um je postao lijen, indolentan, kroz formulu koja mu je pružila sredstva bijega od djelovanja u odnosu na *što jest*. Kad sami uvidimo cijelu strukturu ovoga što je rečeno, ne zato što nam je na to ukazano, je li moguće suočiti se s činjenicom: činjenicom da smo nasilni, na primjer? Mi smo nasilna ljudska bića, i odabrali smo nasilje kao način života - rat i sve ostalo. Iako beskrajno pričamo, pogotovo na Istoku, o nenasilju, mi nismo nenasilni ljudi, mi smo nasilni ljudi. Ideja nenasilja je samo ideja, koja se može koristiti politički. To je drugačije značenje, ali to je ideja, a ne činjenica. Zato što je ljudsko biće nesposobno suočiti se s činjenicom nasilja, izumilo je ideal nenasilja, koji ga sprječava da se nosi s činjenicom.

Na kraju krajeva, činjenica je da sam nasilan; bijesan. Od kuda potreba za idejom? Nije bitna ideja o bivanju bijesnim; bitna je stvarna činjenica, poput stvarne činjenice bivanja gladnim. Nema ideje o gladi. Ideja dolazi kad se javi pitanje što bi trebali jesti, i tada u skladu s diktatima svojeg užitka, vi jedete. Djelovanje u pogledu onoga *što jest* postoji samo onda kad nema ideje o tome što bi trebalo učiniti u vezi onoga s čim ste sučeljeni, a sučeljeni ste s onim *što jest*.

23. Kolovoz

Sloboda od onog *što jest*

Bivanje čestitim dolazi kroz razumijevanje onoga *što jest*, dok je postajanje kreposnim odlaganje, zataškavanje onoga *što jest* putem onoga što bi vi voljeli da bude.

Prema tome, u postajanju čestitim izbjegavate izravno djelovanje na ono *što jest*. Ovaj proces izbjegavanja onog

što jest pomoću kultivacije ideje, smatra se čestitim; ali ako pogledate bolje i izravno vidjet ćete da on nema ništa sa čestitošću. On je samo odlaganje nalaženja licem u lice s onim *što jest*. Vrlina nije postajanje nečeg *što nije*; vrlina je razumijevanje onog *što jest* i prema tome sloboda od onog *što jest*. Vrlina je neophodna u društvu koje se rapidno raspada.

24. Kolovoz

Promatrati misao

Moram voljeti samu stvar koju proučavam. Ako želite razumjeti dijete, morate ga voljeti a ne osuđivati. Morate se s njime igrati, promatrati njegove kretnje, njegove idiosinkrazije, načine njegova ponašanja; ali ako jednostavno osuđujete, opirete se, ili ga krivite, ne shvaćate dijete. Na sličan način, kako bi razumio ono *što jest*, pojedinac mora promatrati ono što misli, osjeća, i čini iz trenutka u trenutak. To je ono stvarno.

25. Kolovoz

Bijeg gaji sukob

Zašto smo ambiciozni? Zašto želimo uspjeti, biti netko? Zašto se borimo da bi bili superiorni? Čemu sav ovaj napor da se afirmira sebe, bilo izravno, ili kroz ideologiju, ili državu? Nije li samodokazivanje glavni uzrok našeg sukoba i pomutnje? Da li bi bez ambicije iščeznuli? Ne možemo li fizički preživjeti bez da smo ambiciozni?

Zašto smo lukavi i ambiciozni? Nije li ambicija poriv da se izbjegne ono *što jest*? Nije li ova lukavost zapravo glupa, lukavost koja je ono što mi jesmo? Zašto se toliko bojimo onog *što jest*? Od kakve je koristi bježanje ako je ono što jesmo uvijek tu? Možda uspijemo u bijegu,

ali ono što jesmo još uvijek je tu, gajeći sukob i očaj. Zašto se toliko bojimo svoje usamljenosti, ili svoje praznine? Svaka aktivnost u odmicanju od onog *što jest* mora donijeti žalost i antagonizam. Sukob je nijekanje onog *što jest* ili bježanje od onog *što jest*; izuzev toga nema drugog sukoba. Naš sukob postaje sve više i više zamršen i nerješiv zato što se ne suočavamo s onim *što jest*. Nema zamršenosti u onom *što jest*, već samo u mnogim bjegovima koje tražimo.

26. Kolovoz

Nema odgovora na nezadovoljstvo

S čim smo to nezadovoljni? Dakako, s onim *što jest*. Ono *što jest* može biti društveni poredak, ono *što jest* može biti odnos, ono *što jest* može biti ono što smo mi, ono što smo u suštini - ružnoća, lutajuće misli, ambicije, frustracije, bezbrojni strahovi; to je ono što jesmo. Mislimo da ćemo odgovor na naše nezadovoljstvo pronaći u odmicanju od toga. Tako uvijek tražimo način, sredstva mijenjanja onog *što jest* - to je ono čime je naš um toliko zaokupljen. Ako sam nezadovoljan i želim pronaći način, sredstva kojim ću postići zadovoljstvo, moj je um zaokupljen sredstvima, putom i prakticiranjem načina pomoću kojih bih želio stići na mjesto zadovoljstva. Dakle više me ne zanima nezadovoljstvo, žar, plamen koji gori, kojeg nazivamo nezadovoljstvom. Mi ne otkrivamo što je iza tog nezadovoljstva. Zaokupljeni smo samo odmicanjem od tog plamena, od tog gorućeg nemira....

Ovo je silno teško zato što naš um nikad nije zadovoljan u razmatranju onog *što jest*. Uvijek želi ono *što jest* transformirati u nešto drugo - što je proces osuđivanja, opravdavanja, ili usporedbe. Ako promatrate svoj vlastiti um vidjet ćete da on, kad se suoči s onim *što jest*, osuđuje, uspoređuje s onim „što

bi trebalo biti", ili opravdava i tako dalje, i na taj način potiskuje ono *što jest*, stavljajući na stranu stvar koja uzrokuje uznemirenost, bol, tjeskobu.

27. Kolovoz

Napor je odvratanje pažnje od onog *što jest*

Moramo razumjeti problem težnje. Ako možemo razumjeti značenje napora, onda to razumijevanje možemo primijeniti na djelovanje u svakodnevnom životu. Ne označava li napor borbu da se ono *što jest* promijeni u nešto što nije, ili u nešto što bi trebalo biti, ili što bi trebalo postati? Mi stalno bježimo od onog *što jest* kako bi to transformirali ili modificirali. Onaj koji je istinski zadovoljan jest onaj koji razumije ono *što jest*, koji pridaje pravi značaj onome *što jest*. Istinsko zadovoljstvo ne leži u malo ili puno posjedovanja, već u razumijevanju cjelokupnog značenja onoga *što jest*. Ono *što jest* shvaćeno je samo u pasivnoj svjesnosti. Ja ne govorim, trenutno, o fizičkom naprezanju pri obradi zemlje, o stvaranju konstrukcije ili rješavanju tehničkog problema, već o psihološkoj težnji. Psihološke borbe i problemi uvijek zasjenjuju fiziološke. Možete izgraditi pomnu društvenu strukturu, ali dokle god psihološka tama i sukob nisu shvaćeni, oni će prije ili poslije bez izuzetka srušiti pažljivo izgrađenu strukturu. Napor je odvratanje pažnje od onog *što jest*. U prihvatanju onoga *što jest*, stremljenje prestaje. Nema prihvatanja kad postoji žudnja za transformiranjem ili modificiranjem onoga *što jest*. Težnja, indikacija destrukcije, mora postojati sve dok postoji žudnja za promjenom onoga *što jest*.

28. Kolovoz

Zadovoljstvo koje nije od uma

Nije li nezadovoljstvo neophodno, nije nešto što se treba prigušiti, već nešto što treba ohrabriti, što treba istražiti, ispitati, tako da se putem razumijevanja onog *što jest* dođe do zadovoljstva? To zadovoljstvo nije zadovoljstvo koje je proizveo sistem razmišljanja; već se radi o zadovoljstvu koje dolazi s razumijevanjem onog *što jest*. To zadovoljstvo nije proizvod uma - uma koji je uznemiren, uzrujan, nepotpun, dok istovremeno traži mir, dok traži način bijega od onog *što jest*. I tako um, kroz opravdanje, usporedbu, prosudbu, pokušava izmijeniti ono *što jest*, i tako se nada doći do stanja u kojem neće biti uznemiren, u kojem će biti miran, u kojem će biti tišine. A kad je um uznemiren društvenim uvjetima, siromaštvom, izgladnjelošću, degradacijom, strašnom bijedom, vidjevši sve to, želi to izmijeniti; zaplete se u način mijenjanja, u sistem mijenjanja. Ali ako je um sposoban gledati ono *što jest* bez usporedbe, bez osude, bez žudnje da to promjeni u nešto drugo, tada ćete vidjeti da dolazi do zadovoljstva koje nije od uma.

Zadovoljstvo koje je proizvod uma je bijeg. Sterilno je. Mrtvo je. Ali postoji zadovoljstvo koje nije od uma, koje nastaje kad postoji razumijevanje onog *što jest*, u kojem je potpuna revolucija koja utječe na društvo i pojedinačni odnos.

29. Kolovoz

Održavajte nezadovoljstvo na životu

Nije li nezadovoljstvo ključno u našem životu, ključno za bilo koje pitanje, bilo kakvo istraživanje, ispitivanje, za otkrivanje što je stvarno, što je istina, što je u životu od suštinske važnosti? Ovo vatreno nezadovoljstvo možda imam tijekom školovanja; a potom se zaposlim

i to nezadovoljstvo nestane. Zadovoljan sam, borim se da bi uzdržao svoju obitelj, moram zaraditi za život i tako je moje nezadovoljstvo umireno, uništeno, i postanem osrednji subjekt zadovoljan sa životnim stvarima, i nisam nezadovoljan. Ali plamen se mora održavati od početka do kraja, tako da može postojati istinsko istraživanje, istinsko ispitivanje problema toga što nezadovoljstvo jest. Zato što je umu vrlo lako naći drogu koja će ga učiniti zadovoljnim vrlinama, kvalitetama, idejama, postupcima, on uspostavlja rutinu i biva u nju uhvaćen. To nam je vrlo poznato, ali naš problem nije kako smiriti nezadovoljstvo, već kako ga učiniti plamtećim, živim, vitalnim. Sve naše vjerske knjige, svi naši gurui, svi politički sistemi smiruju um, umiruju ga, utječu na um da se slegne, da stavi na stranu nezadovoljstvo i da se valja u nekom obliku zadovoljstva.... Nije li neophodno biti nezadovoljan kako bi se otkrilo što je istinito?

30. Kolovoz

Razumjeti ono što jest

Mi smo jedni s drugima u sukobu i naš se svijet uništava. Javlja se kriza za krizom, rat za ratom; tu je izgladnjelost, bijeda; postoje neizmjerne bogati zaogrnuti svojim ugledom, a postoje i siromašni. Da bi se ovi problemi riješili, nije potreban novi sistem razmišljanja, nova ekonomska revolucija, već razumijevanje onog što jest - potrebno je nezadovoljstvo, stalno ispitivanje onog što jest - koje će donijeti revoluciju koja je puno dalekosežnija od revolucije ideja. A ova je revolucija ono što je potrebno da bi došlo do drugačije kulture, drugačije religije, drugačijeg odnosa između čovjeka i čovjeka.

31. Kolovoz

RUJAN

INTELEKT

MISAO

ZNANJE

UM

Mi mislimo da smo intelektualni

Većina nas je razvila intelektualne kapacitete - takozvane intelektualne kapacitete, koji zapravo uopće nisu intelektualni kapaciteti - pročitali smo toliko mnogo knjiga, punih onoga što su rekli drugi ljudi, punih njihovih teorija i ideja. Mislimo da smo vrlo intelektualni ako možemo citirati bezbrojne knjige bezbrojnih autora, ako smo pročitali mnogo različitih vrsta knjiga, i imamo kapaciteta da nađemo uzajamne veze i objasnimo ih. Ali nitko od nas nema, ili samo nekolicina ima, izvornu, intelektualnu zamisao. Pošto smo kultivirali intelekt - takozvani intelekt - svaki se drugi kapacitet, svaki drugi osjećaj izgubio i sada imamo problem kako unijeti ravnotežu u svoje živote da bi imali ne samo najveći intelektualni kapacitet i bili sposobni rasuđivati objektivno, već i vidjeli stvari onakvima kakve jesu - ne nudeći beskrajno mišljenja o teorijama i šiframa; kako bi sami za sebe vrlo pomno sagledali lažno i istinito. A ovo je, čini mi se, jedna od naših teškoća: nesposobnost da se vidi, ne samo vanjske stvari, već i unutarnji život kakav pojedinac ima, ako ga ima uopće.

1. Rujan

Svaka je misao distrakcija

Um koji je natjecateljski, zarobljen u sukobu

postajanja, razmišlja u terminima usporedbe, nije sposoban otkriti ono stvarno. Misao-osjećaj koji je intenzivno svjestan je u procesu stalnog samootkrića - a to otkriće, pošto je istinito, je oslobađajuće i stvaralačko. Takvo samootkrivanje donosi slobodu od stjecanja i zamršenog života intelekta. Upravo taj zamršeni život intelekta nalazi zadovoljenje u ovisnostima: u destruktivnoj znatiželji, spekulaciji, pukom znanju, kapacitetu, ogovaranju, i tako dalje; i ove zapreke sprječavaju jednostavnost života. Ovisnost, specijalizacija, umu daje oštrinu, sredstvo fokusiranja misli, ali njome misao-osjećaj neće procvjetati u stvarnost.

Sloboda od distrakcije puno je teža jer ne razumijemo, u cijelosti, proces misao-osjećaja, koji je sam po sebi postao distrakcija. S obzirom na to da je vječno nepotpun, sposoban za spekulativnu znatiželju i formulaciju, ima moć stvaranja svojih vlastitih zapreka, iluzija, koje sprječavaju svjesnost o stvarnom. Tako on postaje svoja vlastita distrakcija, svoj vlastiti neprijatelj. Pošto je um sposoban stvarati iluziju, ova moć mora biti shvaćena prije no što on uzmogne postati u cijelosti slobodan od svojih vlastitih samostvorenih distrakcija. Um mora biti krajnje miran, tih, jer svaka misao postaje distrakcija.

2. Rujan

Jedinstvo uma i srca

Vježbanje intelekta ne rezultira inteligencijom. Radije, inteligencija nastaje kad pojedinac djeluje u savršenom skladu, i intelektualno i emocionalno. Postoji velika razlika između intelekta i inteligencije. Intelekt je samo misao koja funkcionira nezavisno od emocije. Kad je intelekt, nezavisno od emocije, uvježban u bilo kojem pojedinačnom smjeru, pojedinac može

imati veliki intelekt, ali nema i inteligenciju, zato što u inteligenciji postoji inherentni kapacitet osjećanja baš kao i razmišljanja; u inteligenciji su oba kapaciteta podjednako prisutna, intenzivno i harmonično.

Trenutno suvremeno obrazovanje razvija intelekt, nudeći sve više i više objašnjenja života, sve više i više teorija, bez harmonične kakvoće naklonosti. Tako smo stvorili lukave umove kojima ćemo pobjeći od sukoba; stoga smo zadovoljni objašnjenjima koje nam nude znanstvenici i filozofi. Um - intelekt - zadovoljan je ovim bezbrojnim objašnjenjima, ali inteligencija nije, jer za razumijevanje je potrebno potpuno jedinstvo uma i srca u djelovanju.

3. Rujan

Intelekt iskvaruje osjećaj

Znate, postoji intelekt, a postoji i čisti osjećaj - čisti osjećaj voljenja nekog, imanja velikih, plemenitih osjećaja. Intelekt rasuđuje, kalkulira, važe, balansira. On pita, „Je li isplativo? Hoće li mi biti od koristi?" S druge strane, postoji čisti osjećaj - izuzetan osjećaj za nebo, za bližnjeg, za supruga ili suprugu, za svoju djecu, za svijet, za ljepotu drveta, i tako dalje. Kad se ovo dvoje spoji nastupa smrt. Razumijete li? Kad je čisti osjećaj iskvaren intelektom, javlja se osrednjost. To je ono što većina nas čini. Naši su životi osrednji zato što uvijek kalkuliramo, pitamo se je li isplativo, koliki ćemo profit ostvariti, ne samo u svijetu novca, već i u takozvanom duhovnom svijetu - „Ako učinim ovo, hoću li dobiti ono?"

4. Rujan

Intelekt neće riješiti naše probleme

Većina nas je toliko nezainteresirana za ovaj nevjerojatan univerzum oko nas; nikad ne vidimo ni lelujanje lista vjetru; nikad ne gledamo vlat trave, ne dodirujemo je svojom rukom kako bi spoznali kakvoću njenog bića. Ovo nije samo poezija, dakle molim vas da se ne otisnete u spekulativno, emotivno stanje. Kažem da je od suštinske važnosti imati duboki osjećaj za život i ne biti uhvaćen u intelektualna račvanja, rasprave, polaganje ispita, citiranje i odbacivanje nečeg novog govorenjem da je to već rečeno. Intelekt nije put. Intelekt neće riješiti naše probleme, intelekt nam neće pružiti tu hranu koja je neuništiva. Intelekt može rasuđivati, raspravljati, analizirati, doći do zaključka kroz inferencije, i tako dalje, ali intelekt je ograničen, je on je rezultat naše uvjetovanosti. Ali osjetljivost nije. U osjetljivosti nema uvjetovanosti; ona vas izvede ravno iz područja strahova i tjeskoba.... Mi provodimo svoje dane i godine u kultiviranju intelekta, u argumentiranju, raspravljanju, borbi, napinjanju da nešto postanemo, i tako dalje. A ipak ovaj izuzetno čudesan svijet, ova zemlja koja je toliko bogata - ne bombajska zemlja, punjabska zemlja, ruska zemlja, ili američka zemlja - ova zemlja je naša, vaša i moja, i to nije sentimentalna besmislica; to je činjenica. Ali mi smo je nažalost podijelili zahvaljujući svojoj hirovitosti, svojem provincijalizmu. I mi znamo zašto smo to učinili - radi svoje sigurnosti, radi boljih poslova i više poslova. To je politička igra igrana diljem svijeta, i tako zaboravljamo biti ljudska bića, živjeti sretno na ovoj zemlji koja je naša, i učiniti nešto od nje.

5. Rujan

Bljesak razumijevanja

Ne znam jeste li ikad primijetili da se razumijevanje javlja kad je um vrlo tih, čak i na sekundu; kad verbalizacije misli nema javlja se bljesak razumijevanja. Jednostavno eksperimentirajte s tim i sami za sebe ćete vidjeti da imate bljesak razumijevanja, tu izvanrednu brzinu uvida, kad je um vrlo miran, kad je misao odsutna, kad um nije opterećen svojom vlastitom bukom. Dakle, razumijevanje bilo čega - moderne slike, djeteta, svoje žene, svog susjeda, ili razumijevanje istine, koja je u svim stvarima - može doći samo kad je um vrlo miran. Ali takvu se mirnoću ne može kultivirati zato što ako kultivate miran um, to nije miran um, to je mrtav um. ... Što ste više zainteresirani za nešto, to je veća vaša namjera da shvatite, to je um jednostavniji, jasniji i slobodniji. Tada verbalizacija prestaje. Na kraju krajeva, misao je riječ, a riječ je ta koja ometa. Zaslon riječi, koji je sjećanje, ispriječava se između izazova i odgovora. Riječ je ta koja odgovara na izazov, što nazivamo uporabom intelekta. Dakle, um koji čavrlja, što znači verbalizira, ne može razumjeti istinu - istinu u odnosu, ne apstraktnu istinu. Nema apstraktne istine. Ali istina je vrlo suptilna.... Poput lopova u noći, dolazi u tmini, a ne kad ste je vi spremni primiti.

6. Rujan

Nezaštićeni intelekt

Sebe možete poznavati samo kad ste nesvjesni, kad ne kalkulate, ne štitite, ne pokušavate stalno navoditi, preoblikovati, obuzdavati, kontrolirati; kad sebe ugledate nenadano, što znači, kad um nema preduvjerena u vezi sebe, kad je um otvoren, nespreman da se susretne s nepoznatim.

Ako vam je um pripremljen, naravno da ne možete spoznati nepoznato, jer vi ste nepoznato. Ako si kažete, „Ja sam Bog,” ili „Ja sam samo masa društvenih utjecaja ili hrpa svojstava” - ako imate preduvjerenje o sebi, ne možete shvatiti nepoznato, ono što je spontano.

Dakle spontanost može nastupiti samo kad je intelekt nezaštićen, kad se ne štiti, kad se više ne boji samog sebe; a ovo se može dogoditi samo iznutra. Što znači da spontano mora biti novo, nepoznato, neizračunljivo, kreativno, nešto što se mora izraziti, voljeti, u čemu volji kao procesu intelekta, kontroliranja, upravljanja, nema mjesta. Promatrajte svoja vlastita emocionalna stanja, i vidjet ćete da trenutci velike radosti, velike ekstaze, nisu unaprijed promišljeni; oni se dogode misteriozno, nepredvidljivo, bez vašeg znanja.

7. Rujan

Sjećanje u sebi nema života

Što smatramo mišlju? Kad mislite? Očigledno, misao je rezultat reakcije, neurološke ili psihološke, nije li? Ona je neposredna reakcija osjetila na neku senzaciju, ili je psihološka, reakcija uskladištenog sjećanja. Postoji neposredna reakcija živaca na senzaciju, a postoji i psihološka reakcija uskladištenog sjećanja, utjecaja rase, skupine, gurua, obitelji, tradicije, i tako dalje - sve to nazivate *misa*. Dakle, misaoni proces je reakcija sjećanja, nije li? Ne bi imali misli kad ne bi imali sjećanja, i reakcija sjećanja na određeno iskustvo pokreće misaoni proces.

Što je, onda, sjećanje? Ako promatrate svoje vlastito sjećanje i način na koji ga prikupljate, primijetit ćete da je ono ili činjenično, tehničko, povezano s informacijom, inženjeringom, matematikom, fizikom, i ostalim stvarima tog tipa - ili je ostatak nezavršenog, nepotpunog iskustva, nije li tako? Promatrajte svoje

vlastito sjećanje i vidjet ćete. Kad s iskustvom završite, upotrijebite ga, nema sjećanja na to iskustvo u smislu psihološkog taloga. Talog postoji samo kad iskustvo nije u potpunosti shvaćeno, a razumijevanja iskustva nema zato što svako iskustvo gledamo kroz sjećanja na prošlost, i tako nikad novo ne susrećemo kao novo, već uvijek kroz zaslon starog. Prema tome, jasno je da je naša reakcija na sjećanje uvjetovana, uvijek ograničena.

8. Rujan

Svijest je stvar prošlosti

Ako promatrate vrlo pažljivo vidjet ćete da nema neprekidnosti već da postoji interval između dvije misli; iako se možda radi o samo infinitezimalnom djeliću sekunde, postoji interval koji je od značaja u njihovom klatu natrag i naprijed. Vidimo činjenicu da je naše mišljenje uvjetovano prošlošću, koja je projicirana u budućnost; čim priznate prošlost, čim priznate prošlost, morate priznati i budućnost, zato što ne postoje takva dva stanja poput prošlosti i budućnosti već samo jedno stanje koje uključuje i svjesno i nesvjesno, i kolektivnu prošlost i individualnu prošlost. Kolektivna i individualna prošlost, u reakciji na sadašnjost, daje određene reakcije koje stvaraju individualnu svijest; stoga je svijest stvar prošlosti i to je cijela pozadina našeg življenja. Čim imate prošlost, neizbježno imate i budućnost, zato što je budućnost samo kontinuitet modificirane prošlosti, ali je još uvijek prošlost, znači naš je problem u tome kako u ovaj proces prošlosti unijeti transformaciju bez da stvorimo još jednu uvjetovanost, još jednu prošlost.

9. Rujan

Zašto je pojedinac neobazriv?

Mislilac misli svoje misli kroz naviku, kroz ponavljanje, kroz kopiranje, što donosi neznanje i žalost. Nije li navika neobazrivost? Svjesnost stvara red, ali nikad ne stvara naviku. Ustaljene tendencije donose samo neobazrivost. Zašto je pojedinac neobazriv, lakomislen? Zato što je razmišljanje bolno, stvara uznemirenja, donosi opoziciju, moglo bi uzrokovati da akcije pojedinca krenu u smjeru suprotnom od uspostavljenog obrasca. Razmišljati-osjećati prošireno, biti *svjestan bez izbora*: to bi moglo voditi k nepoznatim dubinama, a um se buni protiv nepoznatog; tako se on kreće od poznatog prema poznatom, od navike do navike, od obrasca do obrasca. Takav um nikad ne napušta poznato kako bi otkrio nepoznato. Uviđajući bol misli, mislilac postaje neobazriv putem kopiranja, putem navike; pošto se boji misliti, on stvara obrasce lakomislenosti. Pošto se mislilac boji, njegove su akcije rođene iz straha, a potom on razmatra svoje akcije i pokušava ih promijeniti. Mislilac se boji svojih vlastitih kreacija; ali djelovanje je istovjetno s onim koji djeluje, tako se mislilac boji samoga sebe. Mislilac je sam po sebi strah; mislilac je uzrok neznanja, žalosti. Mislilac sebe može podijeliti na mnoge kategorije misli, ali misao je još uvijek mislilac. Upravo su mislilac i njegovi napori da *bude*, da *postane*, uzrok sukoba i pomutnje.

10. Rujan

Mislilac je misao

Nije li potrebno razumjeti mislioca, činitelja, djelovatelja, pošto se njegova misao, njegov čin, njegovo djelovanje ne može odijeliti od njega samog? Mislilac je misao, činitelj je čin, djelovatelj je djelovanje. Mislilac je otkriven u svojoj misli. Mislilac kroz svoje postupke

stvara svoju vlastitu bijedu, svoje neznanje, svoj sukob. Slikar slika ovu sliku prolazne sreće, sliku žalosti, sliku konfuzije. Zašto stvara ovu bolnu sliku? Dakako, ovo je problem koji mora biti proučen, shvaćen i riješen. Zašto mislilac misli svoje misli, iz kojih teku svi njegovi postupci? Ovo vas je pitanje natjeralo da udarate glavom o zid, nije li? Ako mislilac može nadići sebe, tada cijeli sukob nestaje: a da bi se nadišao mora se poznavati. Ono što je upoznato i shvaćeno, što je ispunjeno i dovršeno, se ne ponavlja. Upravo ponavljanje daje kontinuitet misliocu.

11. Rujan

Nema slobode od misli

Ne znam je li svakome od nas jasno da živimo u stanju proturječja. Govorimo o miru, a spremamo se za rat. Govorimo o nenasilju a u osnovi smo nasilni. Govorimo o bivanju dobrim, a to nismo. Pričamo o ljubavi a puni smo ambicije, natjecanja, bešćutne efikasnosti. Dakle postoji proturječje. Djelovanje koje proizlazi iz tog proturječja donosi samo frustraciju i još više proturječja....

Vidite, gospodo, svaka je misao djelomična, nikad ne može biti potpuna. Misao je reakcija sjećanja, a sjećanje je uvijek djelomično zato što je sjećanje rezultat iskustva, dakle misao je reakcija uma koji je uvjetovan iskustvom. Svako je mišljenje, svako iskustvo, i svako znanje neizbježno djelomično; prema tome, misao ne može riješiti mnoge probleme koje imamo. Možete pokušati razmišljati logično, razborito, o ovoj gomili problema, ali ako promatrate svoj um vidjet ćete da je vaše razmišljanje uvjetovano okolnostima, kulturom u kojoj ste rođeni, hranom koju jedete, klimi u kojoj živite, novinama koje čitate, pritiscima i utjecajima vašeg svakodnevnog života....

Dakle vrlo jasno moramo razumjeti da je naše razmišljanje reakcija memorije, a memorija je mehanistička. Znanje je uvijek nepotpuno, svako razmišljanje rođeno iz znanja je ograničeno, djelomično, nikad slobodno. Dakle nema slobode od misli. Ali možemo početi otkrivati slobodu koja nije misaoni proces, i u kojoj je um jednostavno svjestan svih svojih sukoba i svih utjecaja koji se s njim sudaraju.

12. Rujan

Misliti bez mislioca

Majmun na drvetu osjeća glad, a potom se javi poriv da uzme voćku ili orah. Prvo dolazi djelovanje a potom ideja uskladištavanja. Da to kažemo na drugačiji način; dolazi li prvo djelovanje, ili onaj koji djeluje? Postoji li djelovatelj bez djelovanja? Razumijete li? To je ono što se uvijek pitamo: Tko je taj koji vidi? Tko je taj koji promatra? Je li mislilac odvojen od svojih misli, promatrač odvojen od promatranog, doživljavatelj odvojen od doživljenog, akter odvojen od akcije? ... Ali ako zaista ispitete sam proces, vrlo oprezno, pomno i inteligentno, vidjet ćete da uvijek prvo dolazi djelovanje, i da djelovanje s ciljem na umu stvara onog koji djeluje. Pratite li? Ako je uz djelovanje na umu i cilj, postizanje tog cilja u priču uvodi djelovatelja. Ako razmišljate vrlo jasno i bez predrasude, bez ugađanja, bez pokušaja da nekog uvjerite, bez cilja na umu, u samom tom razmišljanju nema mislioca - postoji samo razmišljanje. *Ti* postaješ bitan samo kad tvoje razmišljanje u vidu ima određeni cilj, postaješ bitan *ti a* ne misao. Možda su neki od vas promatrali ovo. To je zapravo važna stvar za otkriti, jer ćemo iz toga saznati kako djelovati. Ako prvo dolazi mislilac, onda je mislilac važniji od misli, a sve su filozofije, običaji, i aktivnosti trenutne civilizacije temeljene na ovoj pretpostavci; ali ako misao dolazi

prva onda je misao važnija od mislioca.

13. Rujan

Neposredna percepcija

Za mene postoji samo percepcija - što znači uvidjeti istinitost ili lažnost nečega odmah. Ova neposredna percepcija lažnosti ili istinitosti je ključni faktor - a ne intelekt, sa svojim razmišljanjem temeljenim na lukavosti, na znanju, na vezanostima. Sigurno vam se ponekad dogodilo da ste odmah uvidjeli istinu nečega - poput istine da ne možete ničemu pripadati. To je percepcija: vidjeti istinu nečega odmah, bez analize, bez razmišljanja, bez svih stvari koje intelekt stvara kako bi odgodio percepciju. To je nešto potpuno drugačije od intuicije, koja je samo riječ koju koristimo glatko i s lakoćom...

Za mene postoji samo ova izravna percepcija - a ne rasuđivanje, ne kalkulacija, ne analiza. Morate imati kapacitet za analizu; morate imati dobar, oštar um kako bi mogli rasuđivati; ali um koji je ograničen na razum i analizu nesposoban je opaziti istinu....

Ako uđete u zajedništvo sa sobom, znat ćete zašto pripadate, zašto ste se obvezali; a ako nastavite dalje, vidjet ćete i ropstvo, srezivanje slobode, manjak ljudskog dostojanstva koje ta obaveza za sobom povlači. Kad sve ovo opazite trenutačno, slobodni ste; ne morate činiti napor kako bi bili slobodni. Zato je percepcija ključna.

14. Rujan

Razumijevanje iz trenutka u trenutak

Temeljno razumijevanje sebe ne dolazi kroz znanje ili kroz akumulaciju iskustava, što je samo kultiviranje

pamćenja. Razumijevanje sebe je iz trenutka u trenutak; ako samo akumuliramo znanje o sebstvu, upravo to znanje sprječava daljnje razumijevanje, zato što akumulirano znanje i iskustvo postaju središte kroz koje se misao fokusira i ostvaruje svoje bivanje.

15. Rujan

Shvatite proces svojeg razmišljanja

Pretpostavimo da nikad niste pročitali knjigu, religioznu ili psihološku, a morate shvatiti smisao, značenje života. Kako bi započeli? Pretpostavimo da nema Majstora, nema vjerskih organizacija, nema Buddhe, nema Krista, i da morate krenuti od početka. Kako bi započeli? Prvo, morali bi shvatiti proces svojeg razmišljanja, ne bi li? - a ne projicirati sebe, svoje misli, u budućnost i stvoriti Boga koji vam je zadovoljavajući; to bi bilo suviše djetinjasto. Dakle prvo bi morali shvatiti proces svojeg razmišljanja. To je jedini način da se otkrije bilo što novo, nije li?

Kad kažemo da je učenje ili znanje zapreka, prepreka, u to ne uključujemo tehničko znanje - kako voziti automobil, kako pokrenuti stroj - ili efikasnost koju takvo znanje donosi. Na umu imamo prilično drugačiju stvar: onaj osjećaj stvaralačke sreće koju ne može donijeti nijedna količina znanja ili učenja. Biti kreativan, u najistinitijem smislu te riječi, znači iz trenutka u trenutak biti slobodan od prošlosti, zato što prošlost bez prestanka zasjenjuje sadašnjost. Puka vezanost za informaciju, za iskustva drugih, za nešto što je netko rekao - sve je to znanje, nije li? Ali da bi otkrili bilo što novo morate početi sami; morate krenuti na putovanje potpuno ogoljeni, posebno od znanja, zato što je vrlo lako, kroz znanje i vjerovanje, imati različita iskustva; ali ta su iskustva samo proizvodi samoprojekcije, i prema tome krajnje nestvarna, lažna.

16. Rujan

Znanje nije mudrost

U našoj potrazi za znanjem, u našim pohlepnim žudnjama, gubimo ljubav, zatupljujemo osjećaj za ljepotu, osjetljivost na okrutnost; postajemo sve više i više specijalizirani i sve manje i manje integrirani. Znanje ne može zamijeniti mudrost, i nikakva količina objašnjenja, nijedna vrsta akumulacije činjenica, neće čovjeka osloboditi od patnje. Znanje je potrebno, znanost ima svoje mjesto; ali ako su srce i um ugušeni znanjem, i ako se uzrok patnje jednostavno stavi na stranu objašnjenjima, život postaje uzaludan i beznačajan.... Informacija, poznavanje činjenica, je po samoj svojoj prirodi vrlo ograničena, iako se stalno proširuje. Mudrost je beskrajna, ona uključuje znanje i način djelovanja; ali mi se uhvatimo za granu i mislimo da je ona cijelo drvo. Kroz znanje o dijelu nikad ne možemo ostvariti radost cjeline. Intelekt nikad ne vodi cjelini, jer je on samo segment, samo jedan dio.

Mi smo intelekt odvojili od osjećaja, i razvili smo ga na račun osjećaja. Mi smo kao tronogi objekt s jednom nogom puno dužom od ostale dvije, i nemamo ravnoteže. Trenirani smo da budemo intelektualni; naše obrazovanje kultivira intelekt da bude oštar, lukav, da žudi za usvajanjem, i tako on igra najvažniju ulogu u našem životu. Inteligencija je puno veća, jer je ona integracija razuma i ljubavi, ali inteligencije može biti samo kad je prisutna samospoznaja, duboko razumijevanje cjelovitog procesa sebe.

17. Rujan

Funkcija intelekta

Ne znam jeste li razmatrali prirodu intelekta.

Intelekt i njegove aktivnosti su u redu na određenoj razini, zar ne? Ali kad se intelekt miješa u taj čisti osjećaj, onda nastupa osrednjost. Poznavanje funkcije intelekta, i bivanje svjesnim tog čistog osjećaja, bez da dopustimo da se ovo dvoje pomiješaju i unište jedno drugo, zahtjeva vrlo jasnu, oštru svjesnost...

Dakle funkcija intelekta je da uvijek ispituje, analizira, traži; ali zato što želimo biti sigurni iznutra, psihološki, zato što se bojimo, i tjeskobni smo zbog života, mi dođem do nekog oblika zaključka za kojeg se vežemo. Krećemo se od jedne do druge vezanosti, i kažem da je takav um, takav intelekt, pošto robuje zaključku, prestao misliti, istraživati.

18. Rujan

Budite autsajder

Ne znam jeste li zapazili kakvu ogromnu ulogu intelekt igra u našem životu. Novine, magazini, sve oko nas kultivira razum. Nije da sam protiv razuma. Naprotiv, pojedinac mora imati kapacitet vrlo jasnog i britkog razmišljanja. Ali ako promatrate otkrit ćete da intelekt vječno analizira zašto pripadamo ili ne pripadamo, zašto pojedinac mora biti autsajder da bi pronašao stvarnost, i tako dalje. Naučili smo proces analiziranja sebe. Dakle postoji intelekt sa svojom sposobnošću ispitivanja, analiziranja, razmišljanja i dolaska do zaključaka; a postoji i osjećaj, čisti osjećaj, koji je uvijek isprekidan, obojen intelektom. A kad se intelekt upliće u čisti osjećaj, iz tog uplitanja izrasta osrednji um. S jedne strane imamo intelekt, s njegovim kapacitetom razmišljanja temeljenim na njegovim vlastitim svidanjima i nesvidanjima, na njegovoj uvjetovanosti, na njegovom iskustvu i znanju; a s druge strane imamo osjećaj kojeg je iskvarilo društvo, kojeg je iskvario strah. Hoće li ovo dvoje otkriti ono što je

istinito? Ili postoji samo percepcija, i ništa drugo?

19. Rujan

Um koji uči

Što smatramo učenjem? Učite li kad samo akumulirate znanje, skupljate informacije? To je samo jedna vrsta učenja, nije li? Kao student inženjeringa učite matematiku, i tako dalje; vi učite, informirate se o predmetu. Akumulirate znanje kako bi ga upotrijebili na praktične načine. Vaše učenje je akumulativno, vi dodajete. Dakle, uči li um kad jednostavno preuzima, dodaje, usvaja? Ili je učenje nešto u potpunosti drugačije? Ja kažem da proces dodavanja kojeg sada nazivamo učenjem uopće nije učenje. On je samo kultivacija pamćenja, koje postaje mehaničko; a um koji funkcionira mehanički, poput mašine, nije sposoban za učenje. Mašina nikad nije sposobna za učenje, osim u smislu dodavanja. Učenje je nešto potpuno drugačije, kao što ću vam pokušati pokazati.

Um koji uči nikad ne kaže, „Ja znam“, zato što je znanje uvijek djelomično, dok je učenje cijelo vrijeme kompletno. Učenje ne znači počinjanje s određenom količinom znanja, i dodavanje daljnjeg znanja. To uopće nije učenje; to je čisto mehanistički proces. Za mene, učenje je nešto potpuno drugačije. Učim o sebi samom iz trenutka u trenutak, a to „sebstvo“ je izuzetno vitalno; ono je živuće, u pokretu; nema početka i nema kraja. Kad kažem, „Poznajem sebe,“ učenje se izgubilo u akumuliranom znanju. Učenje nikad nije kumulativno; ono je kretanje spoznavanja bez početka i kraja.

20. Rujan

Znanje prisvaja autoritet

Nema kretanja učenja kad postoji usvajanje znanja; ovo dvoje nije kompatibilno, usvajanje znanja je proturječno kretanju učenja. Kretanje učenja podrazumijeva stanje u kojem um nema prethodnog iskustva uskladištenog u obliku znanja. Znanje je usvojeno, dok je učenje konstantno kretanje koje nije proces dodavanja ili usvajanja; prema tome, kretanje učenja podrazumijeva stanje u kojem um nema autoriteta. Svako si znanje prisvaja autoritet; a um koji je porobljen autoritetom znanja nikako ne može učiti. Um može učiti samo kad je aditivni proces u potpunosti prestao.

Većini nas je prilično teško razlučiti između učenja i usvajanja znanja. Kroz iskustvo, kroz čitanje, kroz slušanje, um akumulira znanje; to je proces usvajanja, proces dodavanja onome što je već poznato, i mi funkcioniramo iz te pozadine znanja. Dakle, ono što obično nazivamo učenjem je upravo taj proces usvajanja novih informacija i dodavanja tih informacija zalihama znanja koje već imamo.... Ali ja govorim o nečem potpuno drugačijem. Pod učenjem ne mislim na dodavanje onom što već znate. Možete učiti samo kad nema vezanosti za prošlo znanje, što znači, kad vidite nešto novo i ne prevodite to u termine poznatog.

Um koji uči je nevin um, dok je um koji samo usvaja znanje star, trom, iskvaren prošlošću. Nevini um opaža odmah; cijelo vrijeme uči bez da akumulira, i samo je takav um zreo.

21. Rujan

Mozak proizvodi um

... Što je um? Kad postavim to pitanje, molim vas da ne čekate odgovor od mene. Gledajte svoj vlastiti um; promatrajte putove svoje vlastite misli. Ono što

ja opišem je samo indikacija; nije stvarnost. Stvarnost morate iskusiti sami. Riječ, opis, simbol, nije stvarna činjenica. Riječ *vrata* očigledno nisu vrata. Riječ *ljubav* nije osjećaj, nije ona izuzetna kakvoća na koju riječ upućuje. Dakle nemojmo pobrkati riječ, ime, simbol, s činjenicom. Ako jednostavno ostanete na verbalnoj razini i raspravljate o tome što um jest, onda ste izgubljeni, jer tako nikad nećete osjetiti kakvoću ove začuđujuće stvari koju nazivamo umom.

Dakle, što je um? Očigledno, um je naša cjelokupna svjesnost ili svijest; on je cjelokupni način našeg življenja, cjelokupni proces našeg razmišljanja. Um je rezultat mozga. Mozak proizvodi um. Bez mozga nema uma, ali um je odvojen od mozga. On je dijete mozga. Ako je mozak ograničen, oštećen, um je također oštećen. Mozak, koji bilježi svaku senzaciju, svaki osjećaj užitka ili boli, mozak sa svim svojim tkivima, sa svim svojim reakcijama, stvara ono što nazivamo umom, iako je um nezavisan od mozga.

Ne morate prihvatiti ovo. Možete eksperimentirati s tim i vidjeti sami.

22. Rujan

Usidreni um

Nastavljamo dalje sa svojim dnevnim rutinama, poput strojeva. Kako spremno um prihvaća obrazac življenja, i kako se uporno drži njega! Kao da je zakucan čavlom, um se drži ideje, i kretanjem oko te ideje živi i ostvaruje svoje bivanje. Um nikad nije slobodan, prilagodljiv, jer je uvijek usidren; kreće se unutar uskog ili širokog radijusa svog vlastitog centra. Ne usudi se lutati daleko od njega; a kad to učini izgubljen je u strahu. Strah nije od nepoznatog, već od gubitka poznatog. Nepoznato ne potiče strah, ali ga potiče zavisnost o poznatom. Strah je uvijek žudnja, žudnja za više ili

manje. Umje, sa svojim neprestanim tkanjem obrazaca, tvorac vremena; a uz vrijeme dolazi strah, nada, i smrt.

23. Rujan

Um je rezultat vremena

Na um se cijelo vrijeme vrši utjecaj da misli u određenom pravcu. Nekad su stvari stajale tako da su samo organizirane religije pikirale na vaš um, ali danas su vlade naveliko preuzele taj posao. Žele oblikovati i kontrolirati vaš um. Na površini se um može opirati njihovoj kontroli.... Površinski gledano vi imate pravo reći nešto o stanju stvari, ali ispod površine, duboko u nesvjesnom, leži cijela težina vremena, tradicije, koja vas goni u određenom smjeru. Svjesni um do određene mjere može sebe kontrolirati i voditi se, ali u nesvjesnom vaše ambicije, vaši neriješeni problemi, vaše prisile, praznovjerja, strahovi, čekaju, pulsiraju, požuruju.... Cijelo ovo polje uma je rezultat vremena; rezultat sukoba i prilagodbi, cijelih nizova prihvatanja bez potpunog shvaćanja. Prema tome, mi živimo u stanju proturječja; naš život je proces beskrajne borbe. Mi smo nesretni, a želimo biti sretni. Pošto smo nasilni, prakticiramo ideal nenasilja. Dakle odvija se sukob - um je bojišnica. Želimo biti sigurni, a duboko unutra znamo da uopće ne postoji nešto poput sigurnosti. Istina je da se ne želimo suočiti s činjenicom da nema sigurnosti; i stoga vječno tražimo sigurnost, a iz toga proizlazi strah nesigurnosti.

24. Rujan

Življenje je najveća revolucija

Um je zadržan u obrascu; njegovo samo življenje je okvir unutar kojeg on radi i kreće se. Obrazac je stvar

prošlosti ili budućnosti, on je očajanje i nada, konfuzija i Utopija, ono što je bilo i ono što bi trebalo biti. Svi smo upoznati s ovim. Vi želite slomiti stari obrazac i zamijeniti ga „novim“, a novi obrazac je modifikacija starog....

Želite stvoriti novi svijet. To je nemoguće. Možete zavaravati sebe i druge, ali ukoliko stari obrazac nije u potpunosti slomljen, ne može biti radikalne transformacije. Vi se možete se s tim poigravati ali niste nada svijeta. Slamanje obrasca, i starog i takozvanog novog, je od najveće važnosti ako iz ovog kaosa treba nastati red. Zato je neophodno shvatiti putove uma. Je li umu moguće da bude bez obrasca, da bude slobodan od ovog ljuljanja žudnje naprijed i natrag? Definitivno je moguće. Takvo djelovanje je življenje u *sada*. Živjeti znači biti bez nade, bez brige za sutra; što nije beznade ili nezainteresiranost. Ali mi ne živimo, mi uvijek slijedimo smrt; prošlost ili budućnost. Življenje je najveća revolucija. Življenje nema obrazac, ali smrt ga ima: prošlost ili budućnost, ono što je bilo ili Utopiju. Vi živite za Utopiju, i tako prizivate smrt a ne život.

25. Rujan

Unutarnja revolucija

Ono što je istinito može biti pronađeno samo iz trenutka u trenutak, ono nema kontinuiteta, ali um koji želi to otkriti, pošto je i sam proizvod vremena, može funkcionirati samo u polju vremena, stoga je nesposoban otkriti ono što je istinito.

Da bi bilo poznavanja uma, um mora poznavati samog sebe, jer ne postoji „ja“ odvojeno od uma. Nema svojstva odvojenih od uma, kao što ni svojstva dijamanta nisu odvojena od samog dijamanta. Da bi poznavali um ne možete ga interpretirati prema tuđoj ideji, već morate promatrati kako radi cjelina vašeg

vlastitog uma. Kad poznajete cijeli njegov proces - kako razmišlja, njegove žudnje, motive, ambicije, zanimanja, njegovu zavist, pohlepu, i strah - onda um može otići onkraj sebe, a kad to učini javlja se otkriće nečeg potpuno novog. Ta kakvoća novosti daje izuzetnu strast, silni entuzijazam koji donosi duboku unutarnju revoluciju; a samo ta unutarnja revolucija može transformirati svijet, a ne politički ili ekonomski sistemi.

26. Rujan

Postoji samo svijest

U stvari postoji samo jedno stanje, a ne dva stanja poput „svjesnog“ i „nesvjesnog“, postoji samo stanje bića, koje je svijest, iako je možete podijeliti na svjesnu i nesvjesnu. Ali ta svijest je uvijek stvar prošlosti, nikad sadašnjosti; svjesni ste samo stvari koje su prošle. Svjesni onoga što želim saopćiti tek sekundu poslije, niste li? Razumijete to trenutak poslije. Nikad niste svjesni niti imate svjesnost o *sada*. Promatrajte svoja vlastita srca i umove i vidjet ćete da svijest funkcionira između prošlosti i budućnosti, i da je sadašnjost samo prijelaz iz prošlosti u budućnost....

Ako promatrate svoj vlastiti um na djelu, vidjet ćete da je kretanje k prošlosti i budućnosti proces u kojem nema sadašnjosti. Ili je tu prošlost kao sredstvo bijega od sadašnjosti, koja je možda neprijatna, ili je tu budućnost kao nada koja udaljava od sadašnjosti. Dakle um je zaokupljen prošlošću ili budućnošću i odbacuje sadašnjost.... Ili osuđuje i odbija činjenicu ili činjenicu prihvaća i s njom se poistovjećuje. Takav um očigledno nije sposoban vidjeti bilo koju činjenicu kao činjenicu. Što znači da je naše stanje svijesti, koje je uvjetovano prošlošću i našom mišlju, uvjetovana reakcija na izazov činjenice; što više reagirate u skladu s uvjetovanosti uvjerenja, prošlosti, to je jačanje prošlosti snažnije.

To jačanje prošlosti je očito nastavljanje nje same, što nazivamo budućnošću. Dakle to je stanje našeg uma, naše svijesti - klatno koje se ljulja naprijed i natrag između prošlosti i budućnosti.

27. Rujan

Onkraj vremena

Uvjetovani um zasigurno nije sposoban otkriti ono što leži onkraj vremena. To znači, gospodo, da je um kakvog poznamo uvjetovan prošlošću. Prošlost, krećući se kroz sadašnjost prema budućnosti, uvjetuje um; i ovaj uvjetovani um, bivajući u sukobu, u nevolji, bivajući bojažljivim, nesigurnim, traži nešto onkraj granica vremena. To je ono što svi činimo na različite načine, zar ne? Ali kako um koji je rezultat vremena ikad može pronaći ono što je bezvremeno?

U kuću vaših uvjerenja, posjedovanja, vaših vezanosti i utješnih načina razmišljanja se stalno provaljuje. Ali um nastavlja s traženjem sigurnosti, i tako postoji sukob između onog vi želite i onog što proces života zahtjeva od vas. To je ono što se događa svakome od nas....

Ne znam da li vas uopće interesira ovaj problem.

Čini se da je svakodnevna egzistencija, sa svim njenim problemima, dostatna za većinu nas. Sve što nas interesira je nalaženje trenutnog odgovora na naše različite probleme. Ali prije ili poslije nalazimo da su trenutni odgovori nezadovoljavajući zato što za nijedan problem ne postoji odgovor koji bi bio odvojen od problema samog. Ali ako mogu razumjeti problem, sve njegove zakučastosti, onda problem više ne postoji.

28. rujan

Um s problemima nije ozbiljan um

Ovo je jedno od glavnih pitanja koje si pojedinac mora postaviti: koliko daleko ili do koje dubine um u sebe može prodrijeti? To je svojstvo ozbiljnosti, zato što podrazumijeva svjesnost o cijeloj strukturi vlastitog psihološkog bića, sa njegovim porivima, prisilama, njegovom željom da ispuni, i njegovim frustracijama, očajanjima, pritiscima, tjeskobama, njegovim borbama, žalostima, i bezbrojnim problemima koje ima. Um koji stalno ima probleme uopće nije ozbiljan um, ali um koji razumije svaki problem već pri samom njegovom nastanku i koji ga odmah razriješi tako da se ne prenese na sljedeći dan - takav je um ozbiljan....

Za što je većina nas zainteresirana? Ako imamo novaca, okrenemo se takozvanim duhovnim stvarima, ili intelektualnim razonodama, ili raspravljamo o umjetnosti, ili se prihvatimo slikanja kako bi se izrazili. Ako nemamo novaca, naše vrijeme je iz dana u dan okupirano zarađivanjem, i zarobljeni smo u tom očaju, i beskrajnoj rutini i dosadi toga. Većina nas je trenirana da mehanički funkcionira u nekom poslu, iz godine u godinu. Imamo odgovornosti, ženu i djecu za koje moramo brinuti, zarobljeni smo u ovom ludom svijetu i nastojimo biti ozbiljni, nastojimo postati religiozni; idemo u crkvu, pridružujemo se ovoj ili onoj vjerskoj organizaciji - ili možda čujemo za ova okupljanja i pojavimo se na njima jer smo na dopustu. Ali ništa od toga neće donijeti ovu izuzetnu transformaciju uma.

29. Rujan

Religiozni um uključuje znanstveni um

Religiozni um je slobodan od svakog autoriteta. A biti slobodan od autoriteta je krajnje teško - ne samo od autoriteta kojeg nameće drugi već i od autoriteta

iskustva koje je pojedinac skupio, koji je od prošlosti, koji je tradicija. A religiozni um nema uvjerenja; nema dogmi; kreće se od činjenice do činjenice, i prema tome je religiozni um - znanstveni um. Ali znanstveni um nije religiozni um. Religiozni um uključuje znanstveni um, ali um koji je treniran u domeni znanstvenog znanja nije religiozni um.

Religiozni um se tiče cjeline - a ne određene funkcije, već potpune funkcije ljudskog postojanja. Mozak je zaokupljen pojedinačnom funkcijom; on specijalizira. On kroz specijalizaciju funkcionira kao znanstvenik, liječnik, inženjer, muzičar, umjetnik, pisac. Upravo ove specijalizirane, sužene tehnike stvaraju podjelu, ne samo iznutra već i izvana. Znanstvenik je vjerojatno smatran najvažnijim čovjekom kojeg društvo danas treba; baš kao i liječnik. Dakle funkcija postaje svevažea; a s njom dolazi i status, status kao stvar prestiža. Dakle tamo gdje je specijalizacija mora biti proturječna i sužavanja, a to je funkcija mozga.

30. Rujan

LISTOPAD

VRIJEME

PERCEPCIJA

MOZAK

TRANSFORMACIJA

Vrijeme ne nudi rješenje

Sve religije su tvrdile da je vrijeme potrebno, psihološko vrijeme o kojem govorimo. Nebo je vrlo daleko, i pojedinac do njega može doći samo kroz postepeni proces evolucije, kroz potiskivanje, kroz rast, ili kroz poistovjećenje s objektom, s nečim superiornim.

Naše pitanje je da li je moguće odmah biti slobodan od straha. U protivnom strah gaji nered; psihološko vrijeme neizbježno gaji izuzetan nered unutar pojedinca.

Dovodim u pitanje cijelu ideju evolucije, ne evolucije fizičkog bivanja, već misli, koja se poistovjetila s određenim oblikom postojanja u vremenu. Mozak je očito evoluirao kako bi došao do sadašnjeg stadija, i možda će evoluirati i dalje, proširiti se još više. Ali ja sam kao ljudsko biće četrdeset ili pedeset godina živio u svijetu sačinjenom od svih vrsta teorija, svih vrsta sukoba, koncepata; u društvu u kojem su pohlepa, zavist i natjecanje gajili ratove. Ja sam dio svega toga. Za čovjeka koji tuguje nema značaja u traženju rješenja kroz vrijeme, u sporom evoluiranju ljudskog bića u sljedećih dva miliona godina. Je li za nas, ovako konstituirane, moguća sloboda od straha i psihološkog vremena? Fizičko vrijeme mora postojati; od toga ne možete pobjeći. Pitanje je da li psihološko vrijeme može donijeti red, ne samo u individui već i društveni red. Mi smo dio društva; nismo odvojeni. Gdje postoji red u ljudskom biću, neizbježno će biti i društvenog reda izvana.

1. Listopad

Bezvremeno stanje

Kad govorimo o vremenu, ne mislimo na kronološko vrijeme, vrijeme prema satu. To vrijeme postoji, mora postojati. Ako želite uloviti autobus, ako želite stići na vlak ili na sutrašnji sastanak, morate imati kronološko vrijeme. Ali postoji li sutra, u psihološkom smislu, sutra koje je vrijeme uma? Postoji li u stvarnosti sutra, psihološki? Ili je sutra stvoreno mišlju zato što misao vidi nemogućnost promjene, izravno, trenutačno, i izumljuje ovaj proces postepenosti? Sam za sebe vidim, kao ljudsko biće, da je od ogromne važnosti donijeti

radikalnu revoluciju u moj način života, razmišljanja, osjećanja, u moje postupke, i potom si kažem, „Uzet ću si vremena; sutra ću biti drugačiji, ili za mjesec dana." O tom vremenu pričamo: o psihološkoj strukturi vremena, o sutra, ili budućnosti, i u tom vremenu živimo. Vrijeme je prošlost, sadašnjost, i budućnost; ne prema satu. Postojao sam jučer; jučer operira kroz danas i stvara budućnost. To je prilično jednostavna stvar. Prije godinu dana sam imao doživljaj koji je ostavio utisak na moj um, sadašnjost prevodim u skladu s tim doživljajem, znanjem, tradicijom, uvjetovanjem, i stvaram *sutra*. Zarobljen sam u ovom krugu. To je ono što nazivamo življenjem; to je ono što nazivamo vremenom. Misao, koja jest vi, sa svim svojim sjećanjima, uvjetovanostima, idejama, nadama, očajem, krajnjom usamljenošću egzistencije - sve je to vrijeme.... A kako bi pojedinac shvatio bezvremeno stanje, kad vrijeme stane, mora ispitati da li um može biti potpuno slobodan od iskustva, koje je od vremena.

2. Listopad

Sama priroda misli

Vrijeme je misao, a misao je proces sjećanja koji stvara vrijeme u obliku jučer, danas, i sutra, u obliku nečeg što upotrebljavamo kao sredstvo postignuća, kao način života. Vrijeme je za nas izuzetno važno, život za životom, jedan život koji vodi u drugi koji je modificiran, koji se nastavlja. Dakako, vrijeme je sama priroda misli, misao je vrijeme. I dokle god vrijeme postoji kao sredstvo za nešto, um ne može otići onkraj sebe samog - kvalitet odlaska onkraj sebe pripada novom umu, koji je slobodan od vremena. Vrijeme je faktor u strahu. Kad kažem vrijeme ne mislim na kronološko vrijeme, vrijeme prema satu - sekunde, minute, sati, dani, godine, već na vrijeme kao

psihološki, unutarnji proces. Upravo ta činjenica donosi strah. Vrijeme je strah; pošto je vrijeme misao, ono gaji strah; upravo vrijeme stvara frustraciju, sukobe, zato što je neposredno opažanje činjenice, viđenje činjenice, bezvremeno....

Dakle, kako bi shvatio vrijeme, pojedinac mora biti svjestan vremena - vremena kao udaljenosti, prostora, „ja“, koje misao stvara u obliku jučer, danas, i sutra, koristeći sjećanje na jučer kako bi se prilagodila sadašnjosti i tako uvjetovala budućnost. Dakle, za većinu nas, strah je vrlo prisutna stvarnost; a um koji je zapleten u strah, s kompleksnošću straha, nikad ne može biti slobodan; nikad ne može razumjeti cjelokupnost straha bez razumijevanja zamršenosti vremena. To dvoje ide zajedno.

3. Listopad

Nered kojeg stvara vrijeme

Vrijeme znači kretanje od onog *što jest* prema onom „što bi trebalo biti“. Ja se bojim, ali jednog ću dana biti slobodan od straha; prema tome, potrebno je vrijeme da bi se od straha oslobodio - ili barem tako mislim. Mijenjanje onoga *što jest* u ono „što bi trebalo biti“ uključuje vrijeme. Dakle, vrijeme podrazumijeva napor u tom intervalu između onog *što jest* i onog što bi trebalo biti. Ne sviđa mi se strah, i učinit ću napor da ga razumijem, analiziram, seciram, ili ću otkriti njegov uzrok, ili ću od njega potpuno pobjeći. Sve to podrazumijeva napor - a napor je ono na što smo navikli. Mi smo uvijek u sukobu između onog *što jest* i onog „što bi trebalo biti“. Ono „što bi trebalo biti“ je ideja, a ideja je fikcija, ona nije ono „što jesam“, što je činjenica; a ono „što jesam“ može biti promijenjeno samo kad razumijem nered kojeg stvara vrijeme. Je li za mene moguće da se riješim straha u

potpunosti, do kraja, momentalno? Ako strahu dopustim da se nastavi, cijelo ću vrijeme stvarati nered; prema tome, pojedinac vidi da je vrijeme element nereda, a ne sredstvo konačnog oslobođenja od straha. Dakle ne postoji postepeni proces razrješavanja straha, kao što ne postoji ni postepeni proces oslobađanja od otrova nacionalizma. Ako ste nacionalisti i kažete da će s vremenom doći do bratstva čovječanstva, u intervalu će biti ratova, mržnji, očaja, postojat će sva ova strašna podjela između čovjeka i čovjeka; prema tome, vrijeme stvara nered.

4. Listopad

Vrijeme je otrov

Pretpostavimo da u svojoj kupaonici imate bočicu s oznakom „otrov“, i znate da je to otrov; vrlo ste oprezni kad je ta bočica u pitanju, čak i u mraku. Uvijek pazite na nju. Nije da kažete, „Kako ću se držati podalje, kako ću paziti na tu bočicu?“ Vi znate da je to otrov, i zato ste silno pozorni spram nje. Vrijeme je otrov; ono stvara nered. Ako je ovo za vas činjenica, onda možete krenuti u razumijevanje toga kako biti slobodan od straha odmah. Ali ako još uvijek zadržavate vrijeme kao sredstvo oslobađanja, između vas i mene nema komunikacije.

Vidite, postoji nešto puno više; možda postoji potpuno drugačija vrsta vremena. Mi poznajemo samo dva vremena, fizičko i psihološko, i zarobljeni smo u vremenu. Fizičko vrijeme igra važnu ulogu u psihi, a psiha izvršava znatan utjecaj na fizičko. Mi smo zarobljeni u ovoj borbi, u ovom utjecaju. Pojedinac mora prihvatiti fizičko vrijeme kako bi ulovio autobus ili stigao na vlak, ali ako u potpunosti odbaci psihološko vrijeme, onda možda dođe do vremena koje je nešto prilično drugačije, vremena koje nije povezano ni s

jednim ni drugim. Volio bih da pođete sa mnom u to vrijeme! Tada vrijeme nije nered; već ogromni red.

5. Listopad

Istina dolazi u bljesku

Istina ili razumijevanje dolazi u bljesku, a taj bljesak nema kontinuiteta; on nije unutar polja vremena. Uvidite ovo sami za sebe. Razumijevanje je svježije, trenutno; ono nije kontinuitet nečeg što je bilo. Ono što je bilo vam ne može donijeti razumijevanje. Dokle god pojedinac traži kontinuitet - želeći trajnost u odnosu, u ljubavi, žudeći za pronalaskom vječnog mira, i sve ostalo - on traži nešto što je unutar polja vremena i prema tome ne pripada bezvremenom.

6. Listopad

Uzaludna potraga

Dokle god razmišljamo u terminima vremena, mora biti straha od smrti. Ja sam učio, ali nisam našao ono krajnje, a moram ga naći prije no što umrem; ili ako ga ne pronađem prije smrti, barem se nadam da ću ga pronaći u idućem životu, i tako dalje. Svo se naše razmišljanje temelji na vremenu. Naše mišljenje je ono poznato, ishod je poznatog, a poznato je proces vremena; i tim umom pokušavamo otkriti što znači biti besmrtni, onkraj vremena, što je uzaludna potraga. Ona nije od značaja; osim filozofima, teoretičarima, i špekulatorima. Ako želim pronaći istinu, ne sutra, već stvarno, izravno, ne moram li „ja” - „mene”, sebstvo koje uvijek skuplja, teži, i daje si kontinuitet kroz sjećanje - prestati dalje postojati? Nije li moguće umrijeti za vrijeme života - ne na umjetan način izgubiti pamćenje, što je amnezija, već stvarno prestati akumulirati kroz

sjećanje, i time prestati davati kontinuitet svome „ja“? Nije li moguće, živeći u ovom svijetu koji je vremenski, da um, bez ikakve vrste prisile, uspostavi stanje u kojem doživljavatelj i doživljeno nemaju temelja? Dokle god postoji doživljavatelj, promatrač, mislilac, mora biti straha od završetka, i prema tome od smrti....

I tako, ako je umu moguće da zna sve ovo, da bude u potpunosti svjestan toga bez da jednostavno kaže, „Da, to je jednostavno“ - ako um može biti svjestan cijelog procesa svijesti, vidjeti cjelokupno značenje kontinuiteta i vremena, i beskorisnosti traženja onog što je onkraj vremena kroz vrijeme - ako može biti svjestan svega toga, onda bi moglo bi mogla postojati smrt koja je zapravo kreativnost, kreativnost koja je u potpunosti onkraj vremena.

7. Listopad

Percepcija djeluje

Ti vidiš a ja ne vidim - zašto se to događa? Mislim da se događa zato što je pojedinac upleten u vrijeme; ti ne vidiš stvari u vremenu, a ja ih vidim. Tvoje viđenje je djelovanje cijelog tvojeg bića, i tvoje cjelokupno biće nije zarobljeno u vremenu; ti ne razmišljaš o postepenom postizanju; ti vidiš nešto neposredno, i sama ta percepcija djeluje. Ja ne vidim; želim otkriti zašto ne vidim. Što će mi pomoći da nešto vidim potpuno tako da shvatim cijelu stvar odmah? Ti vidiš cijelu strukturu života; ljepotu, ružnoću, tugu, radost, izvanrednu osjetljivost, ljepotu - ti vidiš cijelu stvar, a ja ne mogu. Ja vidim dio toga, ali ne vidim cjelinu... Čovjek koji nešto vidi potpuno, koji vidi život potpuno, očigledno mora biti izvan vremena. Gospodo, slušajte ovo, zato što ovo zapravo ima veze s našim svakodnevnim postojanjem; to nije nešto spiritualno, filozofsko, izvan našeg svakodnevnog postojanja. Ako ovo razumijemo, onda

ćemo razumjeti našu svakodnevnu rutinu, dosadu, i patnje, naše odvratne tjeskobe i strahove. Dakle nemojte to odbacivati riječima, „Kakve to ima veze s našom svakodnevnom egzistencijom?”. Ima. Pojedinaac može vidjeti - ili je to barem meni vrlo jasno - da odmah možete odrezati, poput kirurga, cijelo uže očaja. Zato želim s vama prodrijeti u taj problem.

8. Listopad

Na rubu svih misli

Da li vam se ikad dogodilo - siguran sam da jest - da odjednom nešto opazite, i u tom trenutku opažanja uopće nemate problema? Čim ste opazili problem, problem je u potpunosti nestao. Razumijete li, gospodo? Imate problem, i razmišljate o njemu, raspravljate se s njim, zabrinuti ste zbog njega; upotrebljavate sva sredstva unutar granica svoje misli kako bi ga razumjeli. Naposljetku kažete, „Ne mogu učiniti više od ovoga.” Nema nikoga tko bi vam pomogao razumjeti, nema gurua, nema knjige. Ostavljeni ste s problemom, i nema izlaza. Pošto ste istražili problem punim opsegom svojeg kapaciteta, sada ga ostavljate na miru. Vaš um više nije zabrinut, više ne cijepate problem, više ne govorite, „Moram pronaći odgovor”; tako vaš um postaje tih, zar ne? I u toj tišini pronađete odgovor. Nije li vam se to tu i tamo dogodilo? To je enormna stvar. Događa se velikim matematičarima i znanstvenicima, a ljudi je ponekad iskuse u svakodnevnom životu. Što to znači? Um je svoj kapacitet razmišljanja uporabio u potpunosti, i došao je do ruba svih misli bez da je našao odgovor; zato postane tih - ne kroz iscrpljenost, ne kroz zamor, ne govorenjem, „Biti ću tih i tako pronaći odgovor.” Pošto je već učinio sve kako bi pronašao odgovor, um postane tih spontano. Javlja se *svjesnost bez izbora*, bez zahtijevanja, svjesnost u kojoj nema tjeskobe;

i u tom stanju postoji opažanje. Samo će ovo opažanje razriješiti sve naše probleme.

9. Listopad

Svjesnost bez izbora

Veliki vidiooci su nam oduvijek govorili da steknemo iskustvo. Rekli su da nam iskustvo daje razumijevanje. Ali samo nevini um, um nezamagljen iskustvom, potpuno slobodan od prošlosti - samo takav um može opaziti što je stvarnost. Ako vidite istinu toga, ako je opazite na djelić sekunde, upoznat ćete izuzetnu bistrinu uma koji je nevin. To znači otpadanje svih skorenosti sjećanja, što je u stvari odbacivanje prošlosti. Ali da bi to opazili, ne može biti pitanja „kako”. Vaš um ne smije biti ometen s „kako”, ometen žudnjom za odgovorom. Takav um nije pozoran um. Ranije u ovom govoru rekao sam da je početak kraj. U početku leži sjeme okončavanja onog što nazivamo žalošću. Okončanje žalosti je ostvareno u žalosti samoj, a ne u udaljenosti od žalosti. Udaljiti se od žalosti znači jednostavno naći nekakav odgovor, zaključak, bijeg; ali žalost se nastavlja. S druge strane, ako joj poklonite svoju potpunu pozornost, što znači biti pozoran cijelim svojim bićem, onda ćete vidjeti da postoji trenutačna percepcija u koju vrijeme uopće nije uključeno, u kojoj nema napora, nema sukoba; a ova neposredna percepcija, ova svjesnost bez izbora staje na kraj žalosti.

10. Listopad

Aktivni, miran um

Um koji je miran začuđujuće je aktivan, živ, potentan - ali ne u odnosu na nešto određeno. Samo takav um je slobodan od riječi - slobodan od iskustva, od znanja.

Takav um može opaziti ono što je istinito, takav um ima izravnu percepciju koja je onkraj vremena.

Um može biti tih kad je shvatio proces vremena a to zahtijeva budnost, zar ne? Ne mora li takav um biti slobodan, ne *od* nečega, već slobodan? Mi znamo samo za slobodu od nečega. Um koji je slobodan od nečega nije slobodan um; takva sloboda, sloboda *od* nečega, samo je reakcija, a ne sloboda. Um koji traži slobodu nikad nije slobodan. Već je um slobodan kad razumije činjenicu onakvu kakva jest, bez prevođenja, bez osuđivanja, bez prosuđivanja; i pošto je slobodan, takav um je nevin, iako je živio stotinu dana, stotinu godina, prošao kroz sva iskustva. Nevin je zato što je slobodan, ne od nečega, već sam po sebi. Samo takav um može opaziti ono što je istinito, ono što je onkraj vremena.

11. Listopad

Energija dolazi iz percepcije

Problem je, dakako, u tome kako osloboditi um potpuno, tako da bude u stanju svjesnosti koja nema granice, nema okvira. A kako će um otkriti to stanje? Kako će doći do te slobode?

Nadam se da si zaista postavljate ovo pitanje, zato što vam ga ne postavljam ja. Ne pokušavam utjecati na vas; samo ističem važnost postavljanja ovog pitanja samome sebi. Verbalno postavljanje pitanja od strane drugoga nema značaja ako ga sami sebi ne postavite s inzistiranjem, sa žurnošću. Margina slobode svaki dan postaje sve užom, kao što ste morali primijetiti ako ste iole pronicljivi. Političari, vode, svećenici, novine i knjige koje čitate, znanje koje usvajate, uvjerenja za koje se držite - sve to marginu slobode čini sve užom i užom. Ako ste svjesni da se ovaj proces odvija, ako zaista opazite uskost duha, rastuće ropstvo uma, onda

ćete otkriti da iz te percepcije dolazi energija; upravo će ta energija rođena iz percepcije smrskati beznačajni um, ugledni um, um koji odlazi u hram, um koji se boji. Dakle percepcija je put istine.

12. Listopad

Um koji brblja

Znate, opaziti nešto je čudesno iskustvo. Ne znam jeste li ikad zaista opazili bilo što - jeste li opazili cvijet, ili lice, ili nebo, ili more. Naravno, vidite te stvari kad prolazite u autobusu ili autu; ali pitam se jeste li se ikad potrudili zaista gledati cvijet? I kad gledate u cvijet, što se događa? Odmah ga imenujete, zanima vas kojoj vrsti pripada, ili kažete: „Kakve divne boje ima. Volio bih ga posaditi u svome vrtu; volio bih ga pokloniti svojoj ženi, ili ga staviti na svoju odjeću" i tako dalje. Drugim riječima, čim vidite cvijet, vaš um počinje brbljati o njemu; zato nikad ne opažate cvijet. Nešto opažate samo kad vam je um tih, kad nema nikakve vrste brbljanja. Ako možete gledati večernju zvijezdu nad morem bez kretanja uma, onda zaista opažate njenu izuzetnu ljepotu; a kad opažate ljepotu, ne doživljavate li i stanje ljubavi? Zaista, ljepota i ljubav su jedno. Bez ljubavi nema ljepote, a bez ljepote nema ljubavi. Ljepota se nalazi u obliku, ljepota se nalazi u govoru, ljepota se nalazi u ponašanju. Bez ljubavi je ponašanje isprazno; ono je samo proizvod društva, određene kulture, a ono što je proizvedeno je mehaničko, beživotno. Ali kad um opaža bez i najmanjeg komešanja, tada je sposoban gledati u potpunost dubine sebe samog, a takvo je opažanje zapravo bezvremeno. Ne morate nešto učiniti kao bi do njega došlo; nema discipline, nema vježbe, nema metode pomoću koje možete naučiti opažati.

13. Listopad

Znanje umu odvraća pažnju

Imate samo jedan instrument, taj instrument je um; a um je također i mozak. Prema tome, kako bi otkrili istinu ovoga, morate razumjeti putove uma, zar ne? Ako je um iskvaren, nikad nećete dobro vidjeti; ako je um vrlo ograničen, ne možete opaziti neograničeno. Um je instrument percepcije i, da bi istinski opažali, um mora biti učinjen ispravnim, mora biti očišćen od svake uvjetovanosti, svakog straha. Um također mora biti slobodan od znanja, zato što znanje umu odvraća pažnju i stvari čini izopačenima. Postoji ogromni kapacitet uma da izumljuje, da zamišlja, da spekulira, da misli - ne mora li taj kapacitet biti stavljen na stranu kako bi um bio vrlo jasan i vrlo jednostavan? Zato što samo nevini um, um koji ima široko iskustvo a ipak je slobodan od znanja i iskustva - samo takav um može otkriti ono što je više i od mozga i od uma. U protivnom, ono što ćete otkriti bit će obojeno onim što ste već iskusili, a iskustvo je rezultat vaše uvjetovanosti.

14. Listopad

Utopljeni u utjecaju

Zašto um stari? On je star, nije li, u smislu da postaje trošan, raspada se, ponavlja se, zarobljen je u navike - seksualne navike, religiozne navike, poslovne navike, ili različite navike ambicije. Um je toliko opterećen bezbrojnim iskustvima i sjećanjima, toliko povrijeđen i prestrašen tugom da ništa ne može vidjeti na svjež način, već uvijek ono što vidi prevodi u terminima svojih vlastitih sjećanja, zaključaka, formula, stalno citira; on je vezan autoritetom; on je stari um. Možete

vidjeti zašto se to događa. Cijelo naše obrazovanje je samo kultivacija pamćenja; postoji ova masovna komunikacija kroz časopise, radio, televiziju; tu su profesori koji drže predavanja i ponavljaju jednu te istu stvar opet i opet iznova dok vam se mozak ne natopi onime što ponavljaju, i vi to povratite na ispitu, dobijete svoju diplomu i nastavite s procesom - s poslom, rutinom, neprestanim ponavljanjem. Ne samo to, već je tu i naša vlastita unutarnja borba ambicije zajedno s njenim frustracijama, natjecanjem ne samo za posao već i za Boga, želja da mu se bude blizu, traženje kraćeg puta do njega....

Dakle, događa se da kroz pritisak, kroz stres, kroz naprezanje, naši umovi postaju krcati, utopljeni u utjecaju, u tuzi, svjesno ili nesvjesno.... Mi umaramo um, ne koristimo ga.

15. Listopad

Stari mozak, naš animalistički mozak

Mislim daje važno shvatiti djelovanje, funkcioniranje, aktivnost starog mozga. Kad djeluje novi mozak, starom mozgu nije moguće shvatiti novi mozak. Samo kad stari mozak, što znači naš uvjetovani mozak, naš animalistički mozak, mozak koji je kultiviran stoljećima, koji vječno traži svoju vlastitu sigurnost, svoj vlastiti komfor - samo kad je taj stari mozak tih, možete vidjeti da postoji u potpunosti drugačije kretanje, a upravo će to kretanje donijeti jasnoću. To kretanje je jasnoća sama. Da bi razumjeli, morate razumjeti stari mozak, biti ga svjesni, poznavati sve njegove kretnje, njegove aktivnosti, njegove zahtjeve, njegove interese, i zato je meditacija vrlo važna. Ne mislim na apsurdno, sistematizirano ponavljanje određene navike misli i slično; sve je to previše nezrelo i djetinjasto. Kad kažem meditacija, mislim na razumijevanje djelovanja

starog mozga, na promatranje, poznavanje njegovih reakcija, na koje načine odgovara na situacije, kakve su njegove tendencije, njegove potrebe, njegovo agresivno potraživanje - mislim na poznavanje cjeline toga, nesvjesnog kao i svjesnog dijela. Kad to poznajete, kad postoji svjesnost o tome, bez da to kontrolirate, bez da to usmjeravate, bez da kažete: „Ovo je dobro; ovo je loše; ovo ću zadržati; ovo neću zadržati." - kad vidite totalno kretanje starog mozga, kad ga vidite potpuno, onda on postaje tih.

16. Listopad

Svjež um

Mislim da je konstantno nastojanje da se nešto bude, da se nešto postane, stvarni uzrok destruktivnosti i starenja uma. Pogledajte kako brzo starimo, ne samo ljudi preko šezdesete, već i mladi ljudi. Kako su već mentalno stari! Samo nekolicina zadržava ili održava kakvoću mladog uma. Kad kažem *mladog* ne mislim na to da samo želi uživati, dobro se provesti, već mislim na um koji je nezagađen, koji nije oštećen, deformiran, izopačen nesrećama i incidentima života, um koji nije istrošen borbom, bolom, stalnim težnjama. Dakako, potrebno je imati mladi um zato što je stari um pun ožiljaka sjećanja do te mjere da ne može živjeti, ne može biti iskren; to je mrtav um, zaključen um. Um koji je zaključio, donio odluku i živi prema svojim zaključcima je mrtav. Ali mladi um uvijek odlučuje nanovo; svježi se um ne opterećuje bezbrojnim sjećanjima. Um koji ne nosi sjenu patnje, iako je možda prošao kroz dolinu tuge, ostaje neoštećen....

Ne mislim da je takav mladi um nešto što treba steći. On nije stvar koju možete kupiti ustrajnošću, žrtvom. Nema kovanice za njega i on nije tržišna stvar, ali ako uvidite njegovu važnost, neophodnost, ako uvidite

istinu toga, onda nastupa nešto drugačije.

17. Listopad

Zanemarite sve metode

Kako će se javiti religiozni um ili novi um? Hoćete li upotrijebiti sistem, metodu? Pomoću metode - metode koja je sistem, vježba, stvar koja se ponavlja iz dana u dan? Hoće li metoda proizvesti novi um? ... Naravno, metoda podrazumijeva kontinuitet prakse, usmjerene duž određene linije prema određenom rezultatu - što znači usvajanje mehaničke navike, i kroz tu bi se naviku trebao spoznati um koji nije mehaničan...

Kad kažete, „disciplina,” svaka se disciplina temelji na metodi prema određenom obrascu; a obrazac vam obećava rezultat predodređen umom koji već ima uvjerenje, koji se već odredio. Dakle, hoće li metoda, u najširem ili najužem smislu te riječi, donijeti taj novi um? Ako neće, onda metoda kao navika mora biti u potpunosti odbačena zato što je lažna.... Metoda samo uvjetuje um u skladu s priželjkivanim rezultatom. Morate zanemariti sve mehaničke procese uma.... Um mora zanemariti sve mehaničke procese misli. Dakle, ideja da će metoda, sistem, disciplina, kontinuitet navike donijeti taj novi um, nije istinita. Dakle, sve to treba potpuno odbaciti kao mehaničko. Um koji je mehaničan tradicionalni je um; on ne može susresti život koji je nemehaničan; dakle, metodu treba staviti na stranu.

18. Listopad

Um bez sidrišta ili luke

Treba vam novi um, um koji je slobodan od vremena, um koji više ne razmišlja u terminima udaljenosti ili prostora, um koji nema horizonta, um koji nema sidrišta

ili luke. Trebate takav um ne samo da bi se suočili s vječnim, već i s neposrednim problemima življenja. Prema tome, problem je u sljedećem: je li za svakog od nas moguće da ima takav um? Ne postepeno, ne da ga kultivate, zato što kultivacija, razvoj, proces, uključuje vrijeme. To je nešto što mora nastupiti odmah; do transformacije mora doći sada, u smislu bezvremene kakvoće. Život je smrt, a smrt vas čeka; ne možete raspravljati sa smrću kao što ne možete raspravljati ni sa životom. Dakle je li moguće imati takav um? - ne kao postignuće, ne kao težnju, ne kao nešto na što treba ciljati, ne kao nešto do čega treba stići, zato što sve to uključuje vrijeme i prostor. Mi imamo vrlo prikladnu, luksuznu teoriju o tome kako je vrijeme potrebno za progres, za postizanje, za dosezanje, za približavanje istini. To je pogrešna ideja, to je u potpunosti iluzija - u tom smislu vrijeme je iluzija.

19. Listopad

Aktivan ali tih

Da bi se otkrio novi um, nije potrebno samo razumjeti reakcije starog mozga, već je potrebno i da stari mozak bude tih. Stari mozak mora biti aktivan ali tih. Pratite li ovo što govorim? Gledajte, gospodine! Ako želite otkriti sami iz prve ruke - a ne da se bavite onime što govori netko drugi - postoji li stvarnost, postoji li nešto poput Boga - riječ *Bog* nije činjenica - vaš stari mozak, kojeg je odnjegovala tradicija, bila ona za ili protiv Boga, kojeg je odnjegovala kultura, utjecaj okoline i propaganda, kroz stoljeća društvenog utvrđivanja, mora biti tih. Zato što će u protivnom samo projicirati svoje vlastite predodžbe, svoje vlastite koncepte, svoje vlastite vrijednosti. Ali te vrijednosti, ti koncepti, ta uvjerenja su rezultat onoga što vam je rečeno, ili su rezultat vaših reakcija na ono što vam

je rečeno; i tako, nesvjesno, vi kažete: „Ovo je moje iskustvo!"

Dakle morate dovesti u pitanje valjanost iskustva - svoga vlastitog iskustva ili iskustva bilo kog drugog; nije bitno o kome se radi. Tada će ispitivanjem, istraživanjem, traženjem, zahtijevanjem, pozornim slušanjem, reakcije starog uma postati tihe. Ali to ne znači da će mozak zaspiti; bit će vrlo aktivan, a ipak tih. Do te tišine je došao kroz promatranje, kroz istraživanje. A za istraživanje, promatranje, morate imati svjetlosti, a svjetlost je u vašoj stalnoj budnosti.

20. Listopad

Postoji tišina

Nadam se da ćete slušati, ali ne sa sjećanjem na ono što već znate, a to je vrlo teško učiniti. Vi nešto slušate, i vaš um odmah reagira sa svojim znanjem, svojim zaključcima, svojim mišljenjima, svojim sjećanjima na prošlost. On sluša, informira se za buduće razumijevanje. Jednostavno promatrajte sebe, način na koji slušate, i vidjet ćete da je to ono što se odvija. Vi ili slušate sa zaključkom, znanjem, s određenim sjećanjima, iskustvima, ili želite odgovor, i nestrpljivi ste. Želite znati o čemu se u stvari radi, što je zapravo život, izuzetna zamršenost života. Vi zapravo uopće ne slušate. Možete slušati samo kad je um tih, kad um ne reagira odmah, kad postoji interval između vaše reakcije i onoga što je rečeno. Tada u tom intervalu postoji tišina, tišina koja je ono jedino u čemu postoji shvaćanje, koje nije intelektualno razumijevanje. Ako postoji jaz između onoga što je rečeno i vaše vlastite reakcije na ono što je rečeno, u tom intervalu, bilo da ga produžujete do u beskraj, za dugi period vremena, ili samo za nekoliko sekundi - u tom intervalu, ako promatrate, dolazi do jasnoće. Upravo je taj interval

novi „mozak". Trenutačna reakcija je stari mozak, a stari mozak funkcionira u svom vlastitom tradicionalnom, usvojenom, reakcionarnom, animalističkom smislu. Kad postoji taj zastoj, kad je reakcija obustavljena, kad postoji interval, tada ćete otkriti da djeluje novi mozak, a samo novi mozak može razumjeti, stari ne može.

21. Listopad

Naša odgovornost

Da bi transformirali svijet, moramo krenuti od nas samih, a ono što je važno za kretanje od nas samih jest namjera. Namjera mora biti razumijevanje sebe a ne prepuštanje drugima da se transformiraju ili donesu modificiranu promjenu kroz revoluciju, bilo lijevog ili desnog tipa. Važno je shvatiti da je to naša odgovornost, vaša i moja, zato što, koliko god malen bio svijet u kojem živimo, ako možemo transformirati sebe, uspostaviti radikalno drugačije gledište u svojem svakodnevnom postojanju, onda ćemo možda utjecati na svijet naširoko, na prošireni odnos s drugima.

22. Listopad

Ako je um zaokupljen

Svejedno je da li je promjena donesena svjesno ili nesvjesno. Svjesna promjena podrazumijeva napor; a nesvjesno nastojanje da se donese promjena također podrazumijeva napor, borbu. Dokle god postoji borba, konflikt, promjena je jednostavno donesena prisilno, a nema razumijevanja; i prema tome to više uopće nije promjena. Dakle, je li um sposoban suočiti se s problemom promjene - kad je u pitanju grabežljivost, na primjer - bez da čini napor, već da jednostavno uvidi cijelu implikaciju grabežljivosti? Zato što ne možete u

potpunosti vidjeti cijeli sadržaj grabežljivosti dokle god postoji bilo kakvo nastojanje da je promijenite. Prava promjena može nastupiti samo kad um problemu pristupi nanovo, bez svih trošnih sjećanja tisuću jučerašnjica. Očito ne možete imati svjež, revnosta um ako je taj isti um zaokupljen. A um prestaje biti zaokupljen samo kad uvidi istinu o svojoj vlastitoj zaokupljenosti. Ne možete vidjeti istinu ako ne dajete cijelu svoju pozornost, ako prevodite ono što je rečeno u nešto što vam odgovara, ili prevodite u svoje vlastite termine. Nečem novom morate prići sa svježim umom, a um nije svjež kad je zaokupljen, svjesno ili nesvjesno.

23. Listopad

Znanje šteti promjeni

Ovo zahtijeva vrlo mnogo uvida, ispitivanja. Nemojte se složiti sa mnom, već uđite u to, meditirajte, rasporete svoj um kako bi otkrili istinu ili lažnost svega ovoga. Donosi li znanje, koje je ono što je poznato, promjenu? Moram imati znanja kako bih sagradio most, ali mora li moj um znati prema čemu se kreće dok se mijenja? Naravno, ako znam kakvo će biti stanje uma kad se promijeni, to više nije promjena. Takvo znanje šteti promjeni zato što postaje sredstvo zadovoljstva, a dokle god postoji centar koji traži zadovoljstvo, nagradu, ili sigurnost, uopće nema promjene. A svi su naši napori temeljeni na tom centru nagrade, kazne, uspjeha, dobitka, nisu li? To je sve što većinu nas zanima, i ako će nam promjena pomoći da dobijemo ono što želimo, mi ćemo se promijeniti, ali takva promjena uopće nije promjena. Dakle um koji želi u osnovi, dubinski, biti u stanju promjene, u stanju revolucije, mora biti slobodan od poznatog. Tada um postaje iznenađujuće miran, a samo će takav um iskusiti radikalnu transformaciju koja je toliko potrebna.

24. Listopad

Potpuna praznina

Da bi nastupila potpuna mutacija u svijesti morate zaniijekati analizu i potragu, i više ne biti pod ikakvim utjecajem - što je jako teško. Um, vidjevši što je lažno, je u potpunosti odbacio lažno, ne znajući što je istinito. Ako već znate što je istinito, onda samo mijenjate ono što smatrate lažnim za ono što zamišljate da je istinito. Nema odricanja ako znate što ćete dobiti zauzvrat. Odricanja ima samo kad nešto odbacite ne znajući što će se dogoditi. To stanje negacije je u potpunosti potrebno. Molim vas, pratite ovo pažljivo, zato što ćete, ako ste dotle došli, vidjeti da u tom stanju negacije otkrivате ono što je istinito; zato što je negacija pražnjenje svijesti od znanog. Na kraju krajeva, svijest se temelji na znanju, na iskustvu, na rasnom naslijeđu, na sjećanju, na stvarima koje ste doživjeli. Iskustva su uvijek stvar prošlosti koja djeluje na sadašnjost, koja se u sadašnjosti modificira i nastavlja u budućnost. Sve je to svijest, ogromno skladište stoljećima staro. Korisno je samo u mehaničkom življenju. Bilo bi apsurdno zaniijekati svo znanstveno znanje koje je usvojeno kroz dugu prošlost. Ali da bi došlo do mutacije u svijesti, do revolucije u ovoj cijeloj strukturi, mora postojati potpuna praznina. A ta je praznina moguća samo kad nastupi otkrivanje, stvarno viđenje onog što je lažno. Tada ćete vidjeti, ako ste otišli dovoljno daleko, da sama praznina donosi potpunu revoluciju u svijesti: ona je nastupila.

25. Listopad

Promišljena promjena uopće nije promjena

U samom činu promjene pojedinca će se, dakako, promijeniti i kolektiv. Pojedinaac i kolektiv nisu dvije

odvojene stvari suprotstavljene jedna drugoj iako ih određene političke skupine nastoje odvojiti i prisiliti pojedinca da se podredi takozvanom kolektivu.

Ako možemo zajedno razjasniti cijeli problem promjene, razjasniti kako donijeti promjenu u pojedincu i što ta promjena uključuje, onda možda, u samom činu slušanja, sudjelovanju u istraživanju, može doći do promjene koja je bez vašeg htijenja. Za mene, promišljena promjena, promjena koja je kompulzivna, disciplinarna, prilagođavajuća, uopće nije promjena. Sila, utjecaj, invencija, propaganda, strah, motiv: sve vas to prisiljava da se promijenite - to uopće nije promjena. I iako se lako možete s ovim složiti intelektualno, uvjeravam vas da je zahvaćanje stvarne prirode promjene bez motiva nešto prilično izuzetno.

26. Listopad

Izvan područja misli

Vi ste promijenili svoje ideje, promijenili ste svoju misao, ali misao je uvijek uvjetovana. Bilo da je to misao Isusa, Buddhe, X-a, Y-a, ili Z-a, to je još uvijek misao, i prema tome jedna misao može biti suprotstavljena drugoj misli, a gdje postoji opozicija, sukob između dvije misli, rezultat je modificirani kontinuitet misli. Drugim riječima, promjena je još uvijek unutar područja misli, a promjena unutar područja misli uopće nije promjena. Jednostavno je jedna ideja, ili set ideja, zamijenjena za neku drugu.

Je li moguće, uviđanjem cijelog ovog procesa, napustiti misao i donijeti promjenu izvan područja misli? Svaka je svijest, bilo daje od prošlosti, sadašnjosti, ili budućnosti, unutar područja misli; a bilo koja promjena unutar tog područja, koje određuje granice uma, nije stvarna promjena. Radikalna promjena može nastupiti samo izvan područja misli, ne unutar njega, a um to područje

može napustiti samo kad uvidi ograničenje, mede tog područja, i shvati da bilo kakva promjena unutar tog područja uopće nije promjena. To je stvarna meditacija.

27. Listopad

Stvarna promjena

Promjena je samo od poznatog prema nepoznatom, a ne od poznatog prema poznatom. Molim vas da zajedno sa mnom razmislite o ovome. U promjeni od poznatog prema poznatom postoji autoritet, postoji hijerarhijski pogled na život - ti znaš, ja ne znam. Prema tome, ja te štujem, stvorim sistem, slijedim gurua, slijedim tebe zato što mi daješ ono što želim znati, daješ mi sigurnost ponašanja koje će proizvesti rezultat, uspjeh i rezultat. Uspjeh je nešto poznato, znam što znači biti uspješan. To je ono što želim. Dakle mi iz poznatog nastavljamo u poznato, u čemu mora postojati autoritet - autoritet odobravanja, autoritet vode, gurua, hijerarhije, onoga koji zna i drugog koji ne zna - i onaj koji zna mi mora garantirati uspjeh, uspjeh u mom nastojanju, u promjeni, kako bih bio sretan, kako bih imao ono što želim. Nije li većini nas to motiv za promjenu? Promatrajte svoje vlastito razmišljanje, i vidjet ćete puteve svojeg života i ponašanja.... Kad ih promatrate, je li to promjena? Promjena, revolucija, nešto je iz poznatog u nepoznato, u čemu nema autoriteta, nešto u čemu bi mogli u potpunosti podbaciti. Ali ako ste uvjereni da ćete postići, da ćete uspjeti, da ćete biti sretni, da ćete imati vječni život, onda nema problema. Vi onda slijedite dobro poznati pravac djelovanja, što znači da je vaše sebstvo uvijek u središtu stvari.

28. Listopad

Može li se ljudsko biće promijeniti?

Pojedinac se morao zapitati, siguran sam, mijenja li se uopće. Znam da se vanjske okolnosti mijenjaju; vjenčavamo se, razvodimo, imamo djecu; tu je smrt, bolji posao, pritisak novih pronalazaka, i tako dalje. Izvana se događa ogromna revolucija u kibernetici i automatizaciji. Pojedinac se morao zapitati je li mu promjena uopće moguća, ne u odnosu na vanjske događaje, ne promjena koja je puko ponavljanje ili modificirani kontinuitet, već radikalna revolucija, potpuna mutacija uma. Kad pojedinac shvati, kao što je unutar sebe morao primijetiti, da se zapravo ne mijenja, postaje strašno depresivan, ili pobjegne od sebe. Dakle javlja se neizbježno pitanje: može li uopće biti promjene? Vratimo se u razdoblje kad smo bili mladi, i to nam se opet vrati. Postoji li uopće promjena u ljudskim bićima? Jeste li se uopće promijenili? Možda se dogodila promjena na periferiji, ali jeste li se promijenili duboko, radikalno? Možda se ne želimo promijeniti jer nam je prilično udobno....

Želim se promijeniti. Vidim da sam užasno nesretan, depresivan, ružan, nasilan, s povremenim bljeskom nečeg drugačijeg od pukog rezultata motiva; i primjenjujem svoju volju da nešto u vezi toga učinim. Kažem da moram biti drugačiji, moram odbaciti ovu naviku, onu naviku; moram drugačije razmišljati; moram djelovati na drugačiji način; moram biti više ovo a manje ono. Pojedinac čini ogroman napor i na kraju svega još je uvijek bezvrijedan, depresivan, ružan, brutalan, bez ikakvog osjećaja kvalitete. Zato se tada zapita postoji li promjena uopće. Može li se ljudsko biće promijeniti?

29. Listopad

Transformacija bez motivacije

Kako ću se transformirati? Uviđam istinu - ili barem naslućujem da ima nešto u tome - da promjena, transformacija, mora početi na razini koju um, um kao nesvjesno i svjesno, ne može doseći, zato što je moja svijest u cjelini uvjetovana. Dakle, što mi je učiniti? Nadam se da problem činim jasnim? Reći ću to na drugačiji način: može li moj um, svjesni kao i nesvjesni, biti slobodan od društva? - društva kao cijelog obrazovanja, kulture, norme, vrijednosti, standarda. Zato što, ako nije slobodan, onda je bilo kakva promjena koju nastoji donijeti unutar tog uvjetovanog stanja još uvijek ograničena, i stoga uopće nije promjena. Dakle, mogu li gledati bez ikakvog motiva? Može li moj um egzistirati bez ikakvog poticaja, bez ikakvog motiva da se promijeni ili ne promijeni? Zato što je bilo kakav motiv ishod reakcije određene kulture, rođen je iz određene podloge. Može li moj um biti slobodan od dane kulture u kojoj sam odrastao? To je zaista vrlo važno pitanje, jer ako um nije slobodan od kulture u kojoj je odgojen, podignut, pojedinac zasigurno nikad neće biti na miru, nikad neće biti slobode. Njegovi bogovi i mitovi, njegovi simboli, i svi njegovi naponi su ograničeni, jer su još uvijek unutar polja uvjetovanog uma. Svi naponi koje čini, ili ne čini, zapravo su uzaludni u najdubljem smislu te riječi. Možda se zatvor može bolje urediti - može biti više svjetla, više prozora, bolje hrane - ali to je još uvijek zatvor određene kulture.

30. Listopad

Psihološka revolucija

Postoji li mogućnost da mislioc i misao, promatrač i promatrano, budu jedno? Nikad nećete otkriti ako samo bacite pogled na ovaj problem i površno me pitate da vam

objasnim na što mislim pod ovim ili onim. Dakako, to je vaš problem, nije samo moj problem, niste ovdje da bi saznali kako ja gledam na taj problem ili probleme svijeta. Ova stalna unutarnja bitka, koja je toliko destruktivna, nazadna - ona je vaš problem, nije li? A vaš problem je i kako u sebe unijeti radikalnu promjenu i ne biti zadovoljan površnim revolucijama u politici, u ekonomiji, u različitim birokracijama. Vi ne pokušavate razumjeti mene ili način na koji ja gledam na život. Vi pokušavate razumjeti sebe, i ovo su vaši problemi s kojim se morate suočiti; i zajedničkim razmatranjem tih problema, što je ono što činimo u ovim razgovorima, možda možemo pomoći jedni drugima da ih vidimo jasnije, da ih vidimo preciznije. Ali nije dovoljno vidjeti jasnije samo na verbalnom nivou. To ne donosi kreativnu psihološku promjenu. Moramo otići onkraj riječi, onkraj svih simbola i njihovih senzacija... Sve ove stvari moramo staviti na stranu i doći do središnjeg problema - kako razvrgnuti „ja“, koje veže za vrijeme, u kojem nema ljubavi, nema suosjećanja. Moguće je otići onkraj samo kad se um ne dijeli na mislioca i misao. Kad su mislioc i misao jedno, samo tada ima tišine, tišine u kojoj nema stvaranja predodžbi ili traženja daljnjeg iskustva. U toj tišini nema doživljavanja koji doživljava, i samo tada postoji psihološka revolucija koja je kreativna.

31. Listopad

STUDENI

ŽIVLJENJE

UMIRANJE

PREPOROD

LJUBAV.

Prekidanje navika

Saznajmo kako razumjeti cijeli ovaj proces formiranja i prekidanja navika. Možemo uzeti primjer pušenja, a vi možete za primjer uzeti i svoju vlastitu naviku, svoj vlastiti pojedinačni problem, i eksperimentirati sa svojim problemom direktno dok ja eksperimentiram s problemom pušenja. Ono je problem, ono postaje problem kad želim prestati s njim; dok sam god s njim zadovoljan, problema nema. Problem se javlja kad nešto moram učiniti u vezi određene navike, kad određena navika postane smetnja. Pušenje je stvorilo smetnju, stoga želim biti slobodan od njega. Želim prestati pušiti; želim se toga riješiti, odbaciti to, tako moj pristup pušenju postaje stvar opiranja i osuđivanja. Što znači: ja ne želim pušiti, tako moj pristup postaje ili potiskivanje, osuđivanje, ili nalaženje nadomjestka - umjesto pušenja ću žvakati duhan. Dakle, mogu li gledati u problem i biti slobodan od osuđivanja, opravdavanja, ili potiskivanja? Mogu li promatrati svoje pušenje bez bilo kakvog odbacivanja? Probajte eksperimentirati s tim sada, dok o tome govorim i vidjet ćete kako je izuzetno teško ne odbacivati ili prihvaćati. Zato što nas cijela naša tradicija, cijela naša pozadina, tjera da odbacimo ili opravdamo, umjesto da u vezi toga budemo znatiželjni. Umjesto da um bude pasivno budan, on uvijek djeluje na problem.

1. Studeni

Proživite četiri godišnja doba u jednom danu

Nije li prisutnost konstantne obnove i preporoda od suštinske važnosti? Ako je sadašnjost opterećena iskustvom jučerašnjice, ne može biti obnove. Obnova nije djelovanje rođenja i smrti, ona je onkraj suprotnosti;

samo sloboda od akumulacije sjećanja donosi obnovu i nema razumijevanja osim u sadašnjosti.

Um može razumjeti sadašnjost samo ako ne uspoređuje, samo ako ne sudi; žudnja za mijenjanjem ili osuđivanjem sadašnjosti bez da je se razumije daje kontinuitet prošlosti. Obnova postoji samo u shvaćanju refleksije prošlosti u ogledalu sadašnjosti, bez iskrivljavanja....

Ako ste iskustvo proživjeli potpuno, na cjelovit način, niste li otkrili da ono za sobom ne ostavlja tragove? Samo nepotpuna iskustva ostavljaju svoj trag dajući kontinuitet samoutvrđenom sjećanju. Mi sadašnjost smatramo sredstvom za neki cilj, i tako sadašnjost gubi svoj neizmjerni značaj. Sadašnjost je vječna. Ali kako um koji je sačinjen, sastavljen, može razumjeti ono što nije sastavljeno, ono što je onkraj svake vrijednosti, ono vječno?

Kako se svako iskustvo javlja, proživite ga što je moguće potpunije i dublje; promislite ga, osjetite ga dubinski i prošireno; budite svjesni njegove boli i užitka, svojih prosudbi i poistovjećivanja. Obnova dolazi samo kad je iskustvo dovršeno. Moramo biti sposobni živjeti četiri godišnja doba u jednom danu; biti revnosno svjesni, iskusiti, razumjeti i biti slobodni od onoga što smo svakog dana prikupili.

2. Studeni

Anonimna kreativnost

Jeste li ikad razmišljali o tome? Mi želimo biti poznati pisci, pjesnici, slikari, političari, pjevači ili što god. Zašto? Zato što zapravo ne volimo ono što radimo. Kad bi voljeli pjevati, ili slikati, ili pisati pjesme - kad bi to zaista voljeli - ne bi brinuli oko toga jeste li poznati ili niste. Željati biti poznat je neukusno, trivijalno, glupo, nema značenja, ali mi se, zato što ne volimo ono

što radimo, želimo oplemeniti slavom. Naše današnje obrazovanje je trulo zato što nas uči da volimo uspjeh a ne ono što radimo. Rezultat je postao važniji od sama djelovanja.

Znate, dobro je sakriti svoj sjaj, biti anonimn, voljeti ono što radiš i ne praviti se važnim. Dobro je biti srdačan bez imena. To vas ne čini poznatima, ne uzrokuje pojavljivanje vaše fotografije u novinama. Političari ne dolaze na vaša vrata. Vi ste samo kreativno ljudsko biće koje živi anonimno, a u tome leži plodnost i velika ljepota.

3. Studeni

Isprazne tehnike

Kreativnost ne možete pomiriti s tehničkim dostignućem. Možete savršeno svirati klavir, a ne biti kreativni; možete ga briljantno svirati, i ne biti glazbenik. Možete biti sposobni dobro baratati bojama, domišljato obojiti platno, a ne biti kreativni slikar. Možete stvoriti lice, prizor u kamenu, zato što ste naučili tehniku, a ne biti majstor stvaralac. Prvo dolazi stvaranje, a ne tehnika, i zato smo očajni cijelog svog života. Mi imamo tehniku - kako sagraditi kuću, kako izgraditi most, kako sastaviti motor, kako obrazovati svoju djecu kroz sustav - mi smo naučili sve ove tehnike, ali naša srca i umovi su prazni. Mi smo prvoklasni strojevi; znamo kako glatko djelovati, ali ne volimo ništa živo. Možete biti dobar inženjer, možete biti pijanist, možete pisati dobrim stilom na engleskom ili maratiju, ili bilo kojem drugom jeziku, ali kreativnost se ne otkriva kroz tehniku. Ako imate nešto za reći vi stvorite svoj vlastiti stil, ali ako nemate ništa za reći, čak i ako imate predivan stil, ono što pišete je tradicionalna rutina, ponavljanje iste stare stvari novim riječima....

Dakle, izgubivši pjesmu, mi tragamo za pjevačem.

Od pjevača naučimo tehniku pjesme, ali pjesme nema; a ja kažem da je pjesma ključna, radost pjevanja je ključna. Kad je tu radost, tehnika može biti stvorena ni iz čega; izumit ćete svoju vlastitu tehniku, nećete morati proučavati govorničku vještinu ili stil. Kad imate radosti, vi vidite, i samo viđenje ljepote jedna je umjetnost.

4. Studeni

Znati kad ne surađivati

Reformatori - politički, društveni i vjerski - uzrokovat će samo još više jada za čovjeka ukoliko čovjek ne shvati rad svoga vlastita uma. U razumijevanju cjelokupnog procesa uma leži radikalna unutarnja revolucija, a iz te unutarnje revolucije izranja djelovanje istinske kooperacije, koja nije kooperacija s obrascem, s autoritetom, s nekim tko „zna". Kad znate kako surađivati zato što se dogodila ova unutarnja revolucija, tada ćete znati i kad ne surađivati, što je zapravo vrlo važno, možda još važnije. Sada surađujemo s bilo kojom osobom koja nudi reformu, promjenu, što samo obnavlja sukob i očaj, ali ako možemo znati što znači imati duh suradnje koji dolazi s razumijevanjem cjelokupnog procesa uma i u kojem postoji sloboda od sebstva, onda će se javiti mogućnost stvaranja nove civilizacije, potpuno drugačijeg svijeta u kojem nema stjecanja, nema zavisiti, nema usporedbe. Ovo nije teorijska utopija već stvarno stanje uma koji stalno preispituje i slijedi ono što je istinito i blagoslovljeno.

5. Studeni

Zašto postoji zločin?

Vidite, postoji ili revolt unutar obrasca društva, ili

potpuna revolucija izvan društva. Potpuna revolucija izvan društva je ono što nazivam religioznom revolucijom. Svaka revolucija koja nije religiozna je unutar društva, i stoga uopće nije revolucija, već samo modificirano nastavljanje starog obrasca. Ono što se događa diljem svijeta je, vjerujem, pobuna unutar društva, a ova pobuna često uzima oblik onoga što nazivamo zločinom. Ova vrsta pobune mora postojati dok je god naše obrazovanje zainteresirano samo za uvježbavanje mladeži da se uklopi u društvo - što znači; da dobije posao, da zaradi novac, da bude grabežljiva, da ima više, da se podesi. To je ono što naše takozvano obrazovanje svagdje čini - uči mladež da se ugoditi, vjerski, moralno, ekonomski; tako je prirodno da njihova pobuna nije od značaja, ona je samo nešto što treba potisnuti, reformirati, ili kontrolirati. Takva pobuna je još uvijek unutar okvira društva, i prema tome uopće nije kreativna. Ali kroz ispravnu edukaciju bi možda mogli donijeti drugačije razumijevanje pomažući da se um oslobodi svake uvjetovanosti - što će reći: ohrabriranjem mladeži da bude svjesna silnih utjecaja koji uvjetuju um i čine da se podređuje.

6. Studeni

Svrha života

Postoji mnogo ljudi koji će vam reći svrhu života; reći će vam što kažu svete knjige. Lukavi ljudi će nastaviti izmišljati svrhu života. Politička skupina će imati jednu svrhu, vjerska skupina drugu, i tako dalje i tako dalje. Dakle, koja je svrha života kad ste vi sami zbunjeni? Kad sam zbunjen, pitam te ovo pitanje: „Koja je svrha života?“, zato što se nadam da ću kroz ovo komešanje naći odgovor. Kako mogu naći istiniti odgovor kad sam zbunjen? Razumijete li? Ako sam zbunjen, mogu samo dobiti odgovor koji je također zbunjen. Ako je moj um konfuzan, ako je moj um

uznemiren, ako moj um nije lijep, tih, bilo koji odgovor koji dobijem bit će kroz ovaj zaslon konfuzije, tjeskobe, i straha; prema tome, odgovor će biti izopačen. Dakle, nije važno pitati: „Koja je svrha života, postojanja?“, već raščistiti konfuziju koja je u vama. To je kao sa slijepim čovjekom koji pita: „Što je svjetlost?“ Ako mu kažem što je svjetlost, on će slušati u skladu sa svojom sljepoćom, u skladu sa svojom tamom; ali pretpostavimo da on može vidjeti, onda nikad neće pitati: „Što je svjetlost?“ Ona je ovdje.

Slično tome, ako možete razjasniti konfuziju unutar sebe, onda ćete otkriti što je svrha života; nećete morati pitati, nećete je morati tražiti; sve što trebate učiniti je biti slobodni od onih uzroka koji donose konfuziju.

7. Studeni

Živite anonimno u ovom svijetu

Nije li moguće u ovom svijetu živjeti bez ambicije, jednostavno biti ono što jesi? Ako počnete razumijevati to što jeste bez da to pokušavate promijeniti, onda se to što jeste podvrgava transformaciji. Mislim da pojedinac u ovom svijetu može živjeti anonimno, potpuno nepoznat, bez da bude slavan, ambiciozan, okrutan. Pojedinac može živjeti vrlo sretno kad se sebstvu ne pridaje nikakva važnost; a i to je dio ispravnog obrazovanja.

Cijeli svijet štuje uspjeh. Čujete priče o tome kako je siromašni dječak učio noću i na kraju postao sudac, ili kako je počeo s prodavanjem novina i na kraju postao multimilijunaš. Hrane vas glorifikacijom uspjeha. S postignućem velikog uspjeha javlja se i velika žalost; ali većina nas je zarobljena u žudnji za uspjehom, i uspjeh nam je puno važniji od razumijevanja i razrješenja žalosti.

8. Studeni

Samo jedan sat života

Kad bi imali još samo jedan sat života, što bi učinili? Ne bi li se pobrinuli ono što je potrebno riješiti izvana, za svoje poslove, svoju oporuku, i tako dalje? Ne bi li okupili svoju obitelj i prijatelje i tražili njihov oprost za štetu koju ste im možda učinili, i oprostili im za bilo kakvu štetu koju su oni možda učinili vama? Ne bi li potpuno umrli u odnosu na stvari uma, u odnosu na žudnje i svijet? A ako to može biti učinjeno u jednom satu, onda može biti učinjeno i u danima i godinama koje nam možda preostaju... Pokušajte i saznat ćete.

9. Studeni

Umrite svaki dan

Što je starost? Je li to broj godina koje ste proživjeli? To je uključeno u starost; rođeni ste te i te godine, i sada vam je petnaest, četrdeset ili šezdeset godina. Vaše tijelo stari - baš kao i vaš um kad je opterećen svim iskustvima, jadima, i umorom života; a takav um nikad ne može otkriti što je istina. Um može otkriti samo kad je mlad, svjež, nevin; ali nevinost nije stvar starosti, životne dobi. Nije samo dijete nevino - moglo bi i ne biti - već je nevin um koji je sposoban doživljavati bez akumulacije taloga iskustva. Um mora doživljavati, to je neizbježno. On mora na sve odgovoriti - na rijeku, na bolesnu životinju, na mrtvo tijelo odneseno na spaljivanje, na siromašne seljane koji hodaju cestom noseći svoj teret, na muke i očaje života - u suprotnom je već mrtav; ali mora biti sposoban odgovoriti bez da ga porobljuje iskustvo. Upravo tradicija, akumulacija iskustva, pepeo sjećanja, čine um starim. Um koji svakog dana umire za sjećanja jučerašnjice; za sve radosti i tuge prošlosti - takav um

je nov, nevin, on nema dobi; a bez te nevinosti, bilo da vam je deset ili šezdeset, nećete pronaći Boga.

10. Studeni

Osjetite stanje smrti

Mi se bojimo umrijeti. Da bi okončali strah od smrti moramo doći u kontakt sa smrću, ne s predodžbom koju je misao stvorila o smrti, već moramo stvarno osjetiti to stanje. U protivnom nema kraja strahu, zato što riječ *smrt* stvara strah, i ne želimo o njoj ni govoriti. Bivajući zdravima, prirodnima, s kapacitetom jasnog rasuđivanja, objektivnog razmišljanja, je li nam moguće da stupimo u kontakt s činjenicom, u potpunosti? Organizam će, kroz upotrebu, kroz bolest, na kraju umrijeti. Ako smo zdravi, želimo saznati što smrt znači. To nije morbidna želja, zato što ćemo možda umiranjem shvatiti življenje. Življenje, kakvo je sada, je mučenje, beskrajni nemir, proturječje, i stoga postoji sukob, očaj, i konfuzija. Svakodnevni odlazak na posao, ponavljanje užitka, s njegovim bolima, tjeskobom, traženjima na slijepo, nesigurnošću - to je ono što nazivamo življenjem. Navikli smo na tu vrstu življenja. Mi je prihvaćamo, ostarimo s njom i umremo. Kako bi otkrio što je življenje baš kao i što je umiranje, pojedinac mora doći u kontakt sa smrću; što znači da svaki dan mora okončati ono što je poznavao. Mora okončati predodžbu koju je stvorio o sebi, o svojoj obitelji, o svojim odnosima, predodžbu koju je stvorio kroz užitak, kroz svoj odnos s društvom, sa svime. To je ono što će nastupiti kad se dogodi smrt.

11. Studeni

Strah od smrti?

Zašto se bojite smrti? Možda zato što ne znate kako živjeti? Kad bi znali kako živjeti potpuno, biste li se bojali smrti? Kad bi voljeli drveće, suton, ptice, list u padu; kad bi bili svjesni muškaraca i žena u suzama, siromašnih ljudi, i zaista to osjetili u svom srcu, biste li se bojali smrti? Biste li? Nemojte da vas uvjerim. Razmislimo o tome zajedno. Vi ne živite s radošću, niste sretni, niste vitalno osjetljivi u odnosu na stvari; i ne pitate li baš zato što će se dogoditi kad umrete? Za vas je život žalost, i tako ste puno više zainteresirani za smrt. Osjećate da će možda nakon smrti biti sreće. Ali to je golemi problem, i ne znam želite li u njega ući. Na kraju krajeva, strah je na dnu svega ovoga - strah od umiranja, strah od življenja, strah od patnje. Ako ne možete razumjeti što je to što uzrokuje strah i biti slobodni od toga, onda nije vrlo važno jeste li živi ili mrtvi.

12. Studeni

Bojim se

Sada me zanima kako biti slobodan od straha od poznatog, što je strah od gubitka moje obitelji, moje reputacije, mog bankovnog računa, mojih ukusa, i tako dalje. Možete reći da strah izranja iz savjesti; ali vaša savjest je stvorena vašom uvjetovanošću, dakle i savjest je posljedica znanog. Što znam? Znanje znači imati ideje, imati mišljenja o stvarima, imati osjećaj kontinuiteta u odnosu s poznatim, i ništa više...

Postoji strah od boli. Fizička bol je reakcija živaca, ali psihološka bol se javlja kad se držim za stvari koje mi pružaju zadovoljstvo, jer se tada bojim svakoga i svega što bi mi te stvari moglo oduzeti. Psihološke akumulacije sprječavaju psihološku bol dok god su

neuznemirene; što znači da sam ja snop akumulacija, iskustava, koji sprječava bilo kakav oblik ozbiljnog uznemirenja - i ja ne želim biti uznemiren. Prema tome, bojim se bilo koga tko te akumulacije uznemirava. Tako je moj strah u stvari strah od poznatog, ja se bojim akumulacija, fizičkih ili psiholoških, koje sam skupio kao sredstva obrane od boli ili sprječavanja žalosti.... Znanje također pomaže u sprječavanju boli. Kako medicinsko znanje pomaže spriječiti tjelesnu bol, tako vjerovanja pomažu spriječiti psihološku bol, i zato se bojim izgubiti svoja vjerovanja, iako ne posjedujem savršeno znanje ili konkretan dokaz o stvarnosti takvih vjerovanja.

13. Studeni

Samo ono što umire se može obnoviti

Kad govorimo o duhovnom entitetu, mislimo na nešto što nije u unutar područja uma, očigledno. Dakle, je li „ja“ takav duhovni entitet? Ako jest duhovni entitet, onda mora biti onkraj svakog vremena; prema tome, ne može se ponovo roditi ili se nastaviti. Misao o tome ne može razmišljati zato što se misao pojavljuje unutar mjere vremena, misao pripada jučerašnjici, misao je kontinuirano kretanje, reakcija prošlosti; tako je misao, u suštini, proizvod vremena. Ako misao može razmišljati o „ja“, onda je „ja“ dio vremena; prema tome, to „ja“ nije slobodno od vremena, prema tome nije duhovno - što je očito. Dakle, to „ja“, „ti“, je samo proces misli; a vi želite znati hoće li se taj proces misli, nastavljajući svoje postojanje odvojeno od fizičkog dijela, ponovno roditi, reinkarnirati u fizički oblik. Sada možemo otići i malo dalje. To što se nastavlja - može li to ikad otkriti ono stvarno, koje je onkraj vremena i mjerenja? To „ja“, taj entitet koji je misaoni proces - može li ikad biti nov? Ako ne može, onda mora doći do okončanja misli. Nije

li sve što se nastavlja inherentno destruktivno? To što ima kontinuitet se nikad ne može obnoviti. Dokle god se misao nastavlja kroz sjećanje, kroz žudnju, kroz iskustvo, nikad se ne može obnoviti; prema tome, to što se nastavlja ne može spoznati ono stvarno. Možete se ponovno roditi tisuću puta, ali nikad nećete spoznati stvarnost, jer se samo ono što umire, što dođe svom kraju, može obnoviti.

14. Studeni

Umrijeti bez rasprave

Znate li što znači doći u kontakt sa smrću, umrijeti bez rasprave? Zato što se smrt, kad dođe, ne raspravlja s vama. Da bi ste se njom suočili, morate svaki dan umrijeti u odnosu na sve: u odnosu na svoju agoniju, na svoju samoću, na odnos za koji se držite; morate umrijeti u odnosu na svoju misao, u odnosu na svoju naviku, umrijeti u odnosu na svoju ženu kako bi je mogli gledati nanovo; morate umrijeti u odnosu na svoje društvo kako bi vi, kao ljudsko biće, bili novi, svjež, mladi, i mogli na sve gledati novim očima. Ali se ne možete suočiti sa smrću ako ne umrete svaki dan. Samo kad umrete postoji ljubav. Um koji se boji nema ljubavi - ima navike, simpatije, može se prisiljavati da bude ljubazan i površno obziran. Ali strah gaji tugu, a tuga je vrijeme u obliku misli.

Dakle okončati žalost znači stupiti u kontakt sa smrću za vrijeme života, učiniti to umiranjem za svoje ime, za svoju kuću, za svoju imovinu, za svoje težnje, tako da ste svjež, mladi, čisti, i možete vidjeti stvari onakvima kakve jesu bez ikakvog iskrivljavanja. To je ono što će se dogoditi kad umrete. Ali mi smo smrt ograničili na tjelesno. Znamo vrlo dobro, ukoliko smo logični i razboriti, da će životu organizma doći kraj. Zato izmislimo prenašanje života kojeg smo

živjeli, života svakodnevne agonije, svakodnevne neosjetljivosti, umnožavajućih problema, zajedno s glupošću tog života; i taj život želimo prenijeti preko, što nazivamo „duša“ - za što kažemo da je najsvetija stvar, dio božanskog, ali to je nešto što je još uvijek dio vaše misli, i stoga nema ništa zajedničko s božanskim. To je vaš život! Dakle pojedinac mora svaki dan živjeti umirući - umirući zato što ste tako u kontaktu sa životom.

15. Studeni

U smrti je besmrtnost

Dakako, u okončanju je obnova, nije li? Samo u smrti nastaje nešto novo. Ne pružam vam utjehu. Ovo nije nešto u što treba vjerovati ili o čemu treba misliti, ili nešto što se treba intelektualno ispitati i prihvatiti, jer ćete na taj način to pretvoriti u još jednu utjehu, kao što sad vjerujete u reinkarnaciju ili u nastavljanje života poslije smrti, i tako dalje. Već je stvarna činjenica da za ono što se nastavlja ne postoji preporod, obnova. Prema tome obnova i preporod leže u svakodnevnom umiranju. To je besmrtnost. Besmrtnost je u smrti - ne govorim o smrti koje se bojite, već o smrti prethodnik zaključaka, sjećanja, iskustava, s kojima ste se poistovjetili u obliku „ja“. U umiranju „ja“ svakog trena leži vječnost, leži besmrtnost, leži nešto što se treba iskusiti - a ne nešto o čemu treba spekulirati ili o čemu treba predavati, kao što vi činite s reinkarnacijom i svim takvim stvarima. Kad se više ne bojite, zato što svakog trena postoji okončanje i stoga obnova, onda ste otvoreni na nepoznato. Stvarnost je nepoznata. Smrt je također nepoznata. Ali nazivati smrt prelijepom, govoriti kako je predivna zato što ćemo nastaviti postojati na drugoj strani i sve slične gluposti - to nema stvarnosti. Ono što ima stvarnosti je viđenje smrti onakve kakva jest - ona

je jedan završetak; završetak u kojem se nalazi obnova, preporod, a ne kontinuitet. Zato što se *ono što se nastavlja* raspada; a ono što ima moć da se obnovi je vječno.

16. Studeni

Ideja reinkarnacije je u suštini egoistična

Želite da vas uvjerim da ćete živjeti drugi život, ali u tome nema sreće ni mudrosti. Potraga za besmrtnošću kroz reinkarnaciju je u suštini egoistična, i prema tome nije istinita. Vaša potraga za besmrtnošću je samo još jedan oblik žudnje za nastavljanjem sa samoobrambenim reakcijama protiv života i inteligencije. Takva žudnja može voditi samo u iluziju. Dakle, nije bitno postoji li reinkarnacija, već ostvarivanje potpunog ispunjenja u sadašnjosti. A to možete učiniti samo kad se vaš um i vaše srce više ne štite od života. Um je lukav i suptilan u svojoj samoobrani, i mora, sam za sebe, razaznati iluzornu prirodu samozaštite. To znači da morate misliti i djelovati na potpuno nov način. Morate se osloboditi od mreže lažnih vrijednosti koje vam je nametnula okolina. Mora doći do krajnje ogoljenosti. Tada je tu besmrtnost, stvarnost.

17. Studeni

Što je reinkarnacija?

Otkrijmo na što mislimo pod reinkarnacijom - otkrijmo istinu toga, a ne ono u što volite vjerovati, ne nešto što vam je netko rekao, ili što je rekao vaš učitelj. Dakako, istina je ta koja oslobađa, a ne vaš zaključak, vaše mišljenje.... Kad kažete „Ponovo ću se roditi“, morate znati što „ja“ jest.... Je li „ja“ duhovni entitet, je li ja nešto kontinuirano, je li „ja“ nešto nezavisno od sjećanja, iskustva, znanja? „Ja“ je ili duhovni entitet, ili

puki misaoni proces. Ili je to nešto što je izvan vremena, što nazivamo duhovnim, što nije mjerljivo u terminima vremena, ili je unutar polja vremena, područja sjećanja, misli. Ne može biti nešto treće. Otkrijmo da li je onkraj mjerila vremena. Nadam se da pratite sve ovo. Otkrijmo da li je „ja“, u suštini, nešto duhovno. Kad kažemo „duhovno“ mislimo, zar ne, na nešto što je nemoguće uvjetovati, nešto što nije projekcija ljudskog uma, nešto što nije unutar područja misli, nešto što ne umire. Kad govorimo o duhovnom entitetu, mislimo na nešto što nije unutar polja uma, očigledno. Dakle, je li „ja“ takav duhovni entitet? Ako je duhovni entitet, onda mora biti onkraj svakog vremena; stoga se ne može ponovo roditi ili se nastaviti.... Ono što ima kontinuitet se nikad ne može obnoviti. Dokle god se misao nastavlja kroz sjećanje, kroz žudnju, kroz iskustvo, nikad se neće obnoviti; zato ono što je uvjetovano ne može spoznati ono stvarno.

18. Studeni

Postoji li nešto poput duše?

Dakle, kako bi razumjeli problem smrti, moramo biti slobodni od straha, koji izmišlja razne teorije o životu poslije smrti, besmrtnosti ili reinkarnaciji. Tako ljudi na Istoku kažu da postoji reinkarnacija, ponovno rođenje, konstantna obnova koja se nastavlja i nastavlja - takozvana duša. Sada vas molim da pažljivo slušate. Postoji li nešto takvo? Volimo vjerovati da postoji, zato što nam to pruža užitek, zato što je to nešto što smo smjestili onkraj misli, onkraj riječi, na drugu stranu; to je nešto vječno, duhovno, nešto što nikad ne može umrijeti, i tako se misao drži za to. Ali, postoji li nešto poput duše, što znači; nešto onkraj vremena, nešto onkraj misli, nešto što nije izumio čovjek, nešto što je onkraj čovjekove prirode, nešto što nije sastavio lukavi

um? Zato što um uviđa takvu ogromnu nesigurnost, konfuziju, ništa trajno u životu - ništa. Vaš odnos s vašom suprugom, vašim mužem, vaš posao - ništa nije trajno. I tako um izmišlja nešto trajno, što naziva dušom. Ali pošto um o tome može razmišljati, i misao o tome može razmišljati; a pošto misao o tome može razmišljati, to je još uvijek unutar polja vremena - naravno. Ako o nečem mogu razmišljati, to nešto je dio moje misli. A moja misao je ishod vremena, iskustva, i znanja. Dakle, duša je još uvijek unutar polja vremena....

Stoga ideja o kontinuitetu duše koja će se stalno iznova rađati nema smisla, zato što je ta ideja izum prestrašenog uma, uma koji želi, koji traži trajanje kroz stalnost, koji želi sigurnost, zato u tome ima nade.

19. Studeni

Što za vas znači riječ karma?

Karma podrazumijeva, zar ne, uzrok i posljedicu? - djelovanje temeljeno na uzroku, koje stvara određenu posljedicu; djelovanje rođeno iz uvjetovanosti, koje proizvodi daljnje rezultate. Dakle karma uključuje uzrok i posljedicu. A jesu li uzrok i posljedica statični, jesu li ikad fiksni? Ne postaje li posljedica uzrok? Dakle nema fiksnog uzroka ili fiksne posljedice. Danas je rezultat onog jučer, nije li? *Danas* je ishod *jučer*, kronološki kao i psihološki; i *dan*as je uzrok *sutra*. Dakle uzrok je posljedica, a posljedica postaje uzrokom - to je jedno kontinuirano kretanje.... Nema fiksnog uzroka ili posljedice. Kad bi postojali fiksni uzrok i fiksna posljedica, došlo bi do usavršenosti; a nije li usavršenost smrt? Svaka vrsta koja se usavrši očito dođe do svog kraja. Veličina čovjeka je u tome što se on ne može usavršiti. Može se usavršiti tehnički, ali se u strukturi ne može usavršiti. Sjeme žira je usavršeno - ono ne može biti išta drugo do onoga što jest. Ali ljudsko

biće se ne dovršava u potpunosti. Postoji mogućnost stalne obnove; ono nije ograničeno usavršenošću. Dokle god uzrok, pozadinu, podlogu, uvjetovanost, promatramo kao nešto nepovezano s posljedicom, mora biti sukoba između misli i pozadine. Dakle problem je puno kompleksniji od pitanja bi li trebalo vjerovati u reinkarnaciju ili ne, zato što je pitanje kako djelovati, a ne da li vjerujete u reinkarnaciju ili karmu. To je potpuno nebitno.

20. Studeni

Djelovanje temeljeno na ideji

Može li djelovanje ikad donijeti slobodu od ovog lanca uzroka-posljedice? Učinio sam nešto u prošlosti; imao sam iskustvo, što očigledno uvjetuje moju reakciju danas; a današnja reakcija uvjetuje sutrašnjicu. To je taj cijeli proces karme, uzroka i posljedice; i očito je da takav proces uzroka i posljedice, iako privremeno može pružiti užitak, na kraju vodi u bol. To je prava bit značenja pitanja: Može li misao biti slobodna? Misao ili djelovanje koje je slobodno ne proizvodi bol, ne donosi uvjetovanost. To je vitalna središnja točka cijelog ovog pitanja. Dakle, može li biti djelovanja koji nije u odnosu s prošlosti? Može li biti djelovanja koje nije temeljeno na ideji? Ideja je nastavljanje jučerašnjice u modificiranom obliku, i ta će ideja uvjetovati sutrašnjicu, što znači da djelovanje temeljeno na ideji nikad ne može biti slobodno. Dokle god se djelovanje temelji na ideji, neizbježno će stvarati daljnji sukob. Može li biti djelovanja koje je nepovezano s prošlosti? Može li biti djelovanja bez tereta iskustva, bez jučerašnjeg znanja? Dokle god je djelovanje ishod prošlosti, djelovanje ne može biti slobodno, a samo u slobodi možete otkriti što je istinito. Događa se da um, pošto nije slobodan, ne može djelovati; može samo reagirati, i reakcija je temelj

našeg djelovanja. Naše djelovanje nije djelovanje već samo nastavljanje reakcije, zato što je ishod sjećanja, iskustva, jučerašnjeg odgovora. Dakle, pitanje je, može li um biti slobodan od svoje uvjetovanosti?

21. studeni

Ljubav nije užitak

Bez razumijevanja užitka nikad nećete moći razumjeti ljubav. Ljubav nije užitak. Ljubav je nešto potpuno drugačije. A da bi razumjeli užitak, kao što sam rekao, morate učiti o njemu. Za većinu nas, za svako ljudsko biće, seks je problem. Zašto? Slušajte ovo vrlo pažljivo. Vi bježite od problema zato što ga ne možete riješiti. Sannyasi od njega bježi zavjetom na celibat, poricanjem. Molim vas, uvidite što se događa takvom umu. Poricanjem nečega što je dio cijele vaše strukture - vaših žlijezda i tako dalje - potiskivanjem toga, učinili ste se sasušenima, i konstantno vodite bitku sami sa sobom.

Kao što smo već rekli, čini se da imamo samo dva načina suočavanja s bilo kojim problemom: ili ga potiskujemo ili bježimo od njega. Potiskivanje je ista stvar kao i bježanje. A mi imamo čitavu mrežu bjegova - vrlo zamršenu, intelektualnu, emotivnu - i naše uobičajene svakodnevne aktivnosti. Postoje različiti oblici bijega u koje trenutno nećemo ulaziti. Ali ostaje nam ovaj problem. Sannyasi je na određeni način pobjegao od njega, ali nije ga razriješio; potisnuo ga je zavjetovavši se, i cijeli problem ključa u njemu. Može odjenuti vanjsko ruho jednostavnosti, ali i za njega je to važno pitanje, kao i za čovjeka koji živi običnim životom. Kako riješiti taj problem?

22. Studeni

Ljubav nije kultivirana

Ljubav ne treba kultivirati. Ljubav se ne može podijeliti na božansku i tjelesnu; to je jednostavno ljubav - nije stvar voljenja mnogih ili voljenja pojedinca. To je opet apsurdno pitanje: „Volite li sve?" Znači, cvijet koji otpušta miris nije zainteresiran za to tko će ga doći pomirisati, ili tko će mu okrenuti leđa. Takva je i ljubav. Ljubav nije sjećanje. Ljubav nije stvar uma ili intelekta. Ona nastaje prirodno baš kao i suosjećanje, kad je cijeli problem postojanja - postojanja kao straha, pohlepe, zavisti, očaja, nade - shvaćen i razriješen. Ambiciozan čovjek ne može voljeti. Čovjek koji je vezan za svoju obitelj nema ljubavi. Ni ljubomora nema ništa s ljubavi. Kad kažete, „Volim svoju ženu", zapravo to ne mislite, zato što ste u idućem trenutku ljubomorni na nju. Ljubav uključuje veliku slobodu - ne slobodu da radite što želite. Ali ljubav dolazi samo kad je um vrlo tih, nezainteresiran, kad nije usredišten u sebstvu. Ovo nisu ideali. Ako nema te ljubavi, što god činili - taman da slijedite sve bogove na zemlji, sudjelujete u svim društvenim akcijama, pokušavate pomoći siromašnima, reformirati politiku, pisati knjige, pisati pjesme - vi ste mrtvo ljudsko biće. I bez ljubavi će se vaši problemi povećavati, umnogostručivati do u beskraj. A s ljubavlju, što god činili, nema rizika; nema sukoba. Tada je ljubav esencija vrline. A um koji nije u stanju ljubavi uopće nije religiozni um. A samo je religiozni um oslobođen od problema, i on spoznaje ljepotu ljubavi i istine.

23. Studeni

Ljubav bez poticaja

Što je to ljubav bez motiva? Može li biti ljubavi bez ikakvog poticaja, bez želje da se od ljubavi dobije nešto

za sebe? Može li postojati ljubav u kojoj nema osjećaja bivanja povrijeđenim kad ljubav nije uzvraćena? Jesam li povrijeđen kad ti ponudim svoje prijateljstvo i ti mi okreneš leđa? Je li taj osjećaj povrijeđenosti ishod prijateljstva, velikodušnosti, naklonosti? Naravno, dokle god se osjećam povrijeđenim, dok god postoji strah, dok ti god pomažem nadajući se da ćeš ti pomoći meni - što se naziva uslužnošću - nema ljubavi. Ako ovo razumijete, odgovor je tu.

24. Studeni

Ljubav je opasna

Kako čovjek može živjeti bez ljubavi? Možemo samo egzistirati, a egzistencija bez ljubavi je kontrola, konfuzija, i bol - i to je ono što većina nas stvara. Mi se organiziramo za življenje i prihvaćamo sukob kao nešto neizbježno, zato što je naša egzistencija neprestano traženje moći. Dakako, kad volimo, ima mjesta i za organizaciju, ona ima svoje pravo mjesto; ali bez ljubavi, organizacija postaje noćna mora, puka mehaničnost i efikasnost, poput vojske; pošto je moderno društvo temeljeno na pukoj efikasnosti, moramo imati vojske - a svrha vojske je stvaranje rata. Čak i u takozvanom miru, što smo intelektualno efikasniji, to smo više nemilosrdniji, više brutalniji, postajemo bešćutni. Zato postoji konfuzija u svijetu, zato je birokracija sve moćnija i moćnija, zato sve više i više vlada postaje totalitarističkima. Mi se svemu ovome pokoravamo kao nečemu što je neizbježno, zato što živimo u svojim mozgovima a ne u svojim srcima, i stoga ljubav ne postoji. Ljubav je najopasniji i najnesigurniji element u životu; i zato što ne želimo biti nesigurni, zato što ne želimo biti u opasnosti, mi živimo u umu. Čovjek koji voli je opasan, a mi ne želimo živjeti opasno; mi želimo živjeti učinkovito, mi želimo živjeti samo u

okviru organizacija zato što mislimo da će organizacije uspostaviti red i mir u svijetu. Organizacije nikad nisu donijele red i mir. Samo ljubav, samo dobra volja, samo milost može donijeti red i mir, donijeti ih na kraju a prema tome i sada.

25. Studeni

Kakva je vaša reakcija?

Kad promatrate one siromašne žene koje nose težak teret na tržnicu, ili gledate seosku djecu koja se igraju u blatu imajući se malo gdje drugdje igrati, djecu koja neće steći obrazovanje koje vi dobivate, koja nemaju pristojan dom, nemaju čistoću, nemaju dovoljno odjeće, nemaju dovoljno hrane - kad promatrate sve to, kakva je vaša reakcija? Vrlo je važno da sami za sebe otkrijete kakva je vaša reakcija. Ja ću vam reći kakva je bila moja. Ta djeca nemaju odgovarajuće mjesto za spavanje; otac i majka su cijeli dan zaokupljeni, bez ijednog dana odmora; djeca nikad ne saznaju što znači biti voljenim, što znači kad se za vas netko brine; roditelji nikad ne sjednu s njima kako bi im pričali priče o ljepoti zemlje i neba. A kakvo je društvo stvorilo takve okolnosti - u kojima postoje vrlo bogati ljudi koji imaju sve što poželeva na ovom svijetu, a istovremeno postoje djevojčice i dječaci koji nemaju ništa? Kakvo je to društvo, i kako je nastalo? Vi se možete pobuniti, slomiti društveni obrazac, ali u samom slamanju jednog obrasca rođen je drugi, koji je opet ista stvar u drugom obliku - komesari s njihovim posebnim kućama, privilegijama, uniformama, i tako dalje tim slijedom. To je ono što se dogodilo nakon svake revolucije, francuske, ruske, i kineske. A je li moguće stvoriti društvo u kojem sva ova korupcija i bijeda ne postoji? Ono može biti stvoreno samo kad se vi i ja kao individue otrgnemo od kolektiva, kad smo slobodni od ambicije i znamo što znači voljeti.

Takva je bila moja reakcija, u jednom bljesku.

26. Studeni

Suosjećanje nije riječ

Misao ne može, nikakvim sredstvima, **kultivirati suosjećanje**. Ne koristim riječ *suosjećamije* u smislu nekakve suprotnosti, u smislu antiteze **mržnji** ili nasilju. Ali ukoliko svatko od nas nema **duboki osjećaj suosjećanja**, postajat ćemo sve više i više **brutalni**, nečovječniji jedni prema drugima. **Imat ćemo umove mehaničke** i nalik računalima, koji će **samo biti** uvježbani da obavljaju određene funkcije; **nastavit** ćemo s traženjem sigurnosti, i tjelesne i **psihološke**, a propustiti ćemo izuzetnu dubinu i ljepotu, **cjelokupni** značaj života.

Kad kažem *suosjećanje* ne mislim na **nešto što treba usvojiti**. Suosjećanje nije riječ, koja je samo stvar **prošlosti**, već nešto što je stvar aktivne sadašnjosti; to je djelatnost a ne riječ, ime, ili imenica. Postoji razlika između djelatnosti i riječi. Djelatnost je stvar aktivne sadašnjosti, dok je riječ uvijek stvar prošlosti i prema tome nešto statično. Možete pridati vitalnost i kretanje tom imenu, toj riječi, ali to nije isto što i djelatnost, koja je **aktivno prisutna....**

Suosjećanje nije sentiment; ono nije isto što i ove nejasne simpatije ili empatije. Suosjećanje nije nešto što možete **kultivirati** kroz misao, kroz disciplinu, kontrolu, potiskivanje, kroz bivanje ljubaznim, pristojnim, nježnim, i svim ostalim. Suosjećanje nastaje samo kad se misao **okončala** u samom svom korijenu.

27. Studeni

Suosjećanje i dobrotu

Može li suosjećanje, taj osjećaj dobrote, taj osjećaj svetosti života o kojem smo pričali kad smo se zadnji put susreli - može li taj osjećaj nastati kroz prisilu? Doista, kad postoji prisila u bilo kojem obliku, kad postoji propaganda ili moraliziranje, onda nema suosjećanja, nema ga ni kad je promjena donesena kroz puku nužnost suočavanja s tehnološkim izazovima, u pokušaju da ljudska bića ostanu to što jesu i ne postanu strojevi. To znači da do promjene mora doći bez ikakvog uzroka. Promjena koja je donesena kroz uzročnost nije suosjećanje; takva promjena je samo stvar trgovanja. Dakle to je jedan problem.

Drugi problem: ako se ja promijenim, kako će to utjecati na društvo? Ili me to uopće ne zanima? Zato što velika većina ljudi nije zainteresirana za ovo o čemu pričamo - niste ni vi ako slušate iz znatiželje ili zbog nekakvog impulsa, i prođete dalje. Strojevi napreduju tako brzo da je većina ljudi jednostavno pometena time i nije sposobna susresti život s bogatstvom ljubavi, suosjećanjem, i dubokom mišlju. A ako se ja promijenim, kako će to utjecati na društvo koje je moj odnos s tobom? Društvo nije nekakav izvanredni mitski entitet; ono je naš međusobni odnos, i ako se dvoje ili troje nas promijeni, kako će to utjecati na ostatak svijeta? Ili postoji način utjecanja na sveukupni um čovjeka? Što znači; postoji li proces kojim promijenjeni pojedinac može dotaknuti čovjekovo nesvjesno?

28. Studeni

Prenositi suosjećanje

Ako sam u vezi sa suosjećanjem, ... ljubavlju, stvarnim osjećajem nečeg svetog, kako onda taj osjećaj prenijeti? Molim vas, pratite ovo. Ako ga prenesem

kroz mikrofoni, kroz mašineriju propagande, i na taj način uvjerim drugoga, njegovo će srce još uvijek biti prazno. Djelovat će plamen ideologije, i on će samo ponavljati, kao što svi vi ponavljate, da moramo biti srdačni, dobri, slobodni - sve te gluposti koje govore političari, socijalisti, i ostatak. Dakle, što će pojedinac učiniti uvidjevši da nijedan oblik prisile, koliko god suptilan bio, ne donosi ovu ljepotu, ovo cvjetanje dobrote, suosjećanja? ...

Kakav je odnos između čovjeka koji ima ovo suosjećanje, i čovjeka čiji je um učvršćen u kolektivu, u tradicionalnom? Kako uspostaviti odnos između ovo dvoje, ne teoretski, već za stvarno? ...

Ono što se podređuje nikad neće procvjetati u dobroti. Mora biti slobode, a sloboda dolazi samo kad razumijete cijeli problem zavisiti, pohlepe, ambicije, i žudnje za moći. Upravo sloboda od tih stvari omogućuje procvjetavanje te izuzetne stvari koju nazivamo osobnošću. Takav čovjek ima suosjećanja, on zna što znači voljeti - a ne čovjek koji samo ponavlja puno riječi o moralnosti. Tako procvjetavanje dobrote ne leži unutar društva, zato što je društvo samo po sebi uvijek iskvareno. Samo čovjek koji razumije cijelu strukturu i proces društva, i oslobađa se od njega, ima osobnost, i samo on može procvjetati u dobroti.

29. Studeni

Pridite tome praznih ruku

Do suosjećanja nije teško doći kad srce nije ispunjeno lukavim stvarima uma. Upravo um sa svojim zahtjevima i strahovima, svojim vezanostima i poricanjima, svojim determinacijama i porivima, uništava ljubav. I kako je teško biti jednostavan u vezi svega ovog! Ne trebaju vam filozofije i doktrine da bi bili nježni i srdačni. Efikasni i moćni u zemlji će organizirati prehranjivanje

i odijevanje ljudi, pružanje utočišta i zdravstvene skrbi. To je neizbježno zbog rapidnog povećanja proizvodnje; to je funkcija dobro organizirane vlade i uravnoteženog društva. Ali organizacija ne pruža velikodušnost srca i ruke. Velikodušnost dolazi iz prilično drugačijeg izvora, izvora s one strane svakog mjerenja. Ambicija i zavist je uništavaju, to je sigurno koliko je i sigurno da vatra gori. Ovaj izvor mora biti dotaknut, ali pojedinac mu mora prići praznih ruku, bez molitve, bez žrtvovanja. Knjige ne mogu poučavati o njemu, nijedan guru ne može odvesti do tog izvora. On ne može biti dosegnut kroz kultivaciju vrline, iako je vrlina potrebna, niti kroz sposobnost i poslušnost. Kad je um jasan, bez ikakvog kretanja, izvor je ovdje. Jasnoća je bez motiva, bez poriva za još više nečega.

30. Studeni

PROSINAC

SAMOĆA

RELIGIJA

BOG

MEDITACIJA

U bivanju samim postoji ljepota

Ne znam jeste li ikad bili usamljeni; kad odjednom shvatite da nemate nikakav odnos ni sa kime - ne mislim na intelektualno shvaćanje već na činjenično shvaćanje ... i potpuno ste izolirani. Svaki oblik misli i emocije je blokiran; nemate kamo; nemate se kome okrenuti; bogovi, anđeli, svi su nestali s druge strane oblaka, a kad oblaci nestanu i oni su isto nestali; potpuno ste usamljeni - neću koristiti riječ *sami*. Samoća znači nešto prilično drugačije; u samoći

postoji ljepota. Biti sam znači nešto potpuno drugačije. A morate biti sami. Kad se čovjek oslobodi od društvene strukture pohlepe, zavisti, ambicije, arogancije, postignuća, statusa - kad se oslobodi od tih stvari, onda je potpuno sam. To je nešto prilično drugačije. Tada postoji velika ljepota, osjećaj velike energije.

1. Prosinac

Samoća nije usamljenost

Iako smo svi ljudska bića, između sebe i svojih susjeda smo izgradili zidove kroz nacionalizam, kroz rasu, kastu, i klasu - što ponovno gaji izolaciju, usamljenost. Dakle um koji je zarobljen u usamljenosti, u ovom stanju izolacije, nikad neće shvatiti što je religija. On može vjerovati, može imati određene teorije, koncepte, formule, može se pokušati poistovjetiti s onim što naziva Bogom; ali religija, čini mi se, nema ništa s bilo kakvim vjerovanjem, bilo kakvim svećenikom, bilo kojom crkvom ili takozvanom svetom knjigom. Stanje religioznog uma može biti shvaćeno samo kad počnemo shvaćati što je ljepota; a razumijevanju ljepote treba prići kroz potpunu samoću. Um može znati što je ljepota samo kad je potpuno sam, i u nijednom drugom stanju. Samoća očigledno nije izolacija, i nije unikatnost. Biti unikatan samo znači biti na neki način izuzetan, dok bivanje potpuno samim zahtjeva izvanrednu osjetljivost, inteligenciju, razumijevanje. Bivanje potpuno samim podrazumijeva da je um slobodan od svake vrste utjecaja i stoga nezagađen od društva; i mora biti sam da bi shvatio što je religija - što znači: da bi sam za sebe otkrio postoji li nešto besmrtno, onkraj vremena.

2. Prosinac

Poznavati usamljenost

Usamljenost je potpuno drugačija od samoće.

Ta usamljenost mora proći da bi došlo do samoće.

Usamljenost nije usporediva sa samoćom. Čovjek koji poznaje usamljenost nikad neće saznati što je ono što je samo. Jeste li vi u tom stanju samoće? Naši umovi nisu integrirani kako bi bili sami. Sam proces uma je separativan. I to što odjeljuje poznaje usamljenost.

Ali samoće nije separativna. Ona je nešto što nije stvar mnogostrukosti, nešto na što mnogostrukost ne utječe, nešto što nije rezultat mnogostrukosti, nešto što nije sastavljeno kao što je um sastavljen; um je stvar mnogostrukosti. Um nije entitet koji je sam, posto je sastavljen, stvaran stoljećima. Um nikad ne može biti sam. Um nikad neće poznavati samoću. Ali ako je svjestan usamljenosti dok kroz nju prolazi, nastupit će ta samoća o kojoj govorimo. Samo tada može postojati ono što je neizmjerljivo. Nažalost, većina nas traži zavisnost. Mi želimo pratioce, mi želimo prijatelje, mi želimo živjeti u stanju odijeljenosti, u stanju koje donosi sukob. Ono što je samo nikad ne može biti u stanju sukoba. Ali um to nikad ne opaža, nikad to ne shvaća, on može poznavati samo usamljenost.

3. Prosinac

Nevinost postoji samo u samoći

Većina nas nikad nije sama. Možete se povući u planine i živjeti kao pustinjač, ali kad ste fizički sami sa sobom, sa sobom ćete imati sve svoje ideje, svoja iskustva, svoje tradicije, svoje znanje o onome što je nekad bilo. Kršćanski redovnik u samotničkoj ćeliji nije sam; on je sa svojim konceptom Isusa, sa svojom teologijom, s vjerovanjima i dogmama svoje pojedinačne uvjetovanosti. Slično tome, sannyasi u

Indiji koji se povlači iz svijeta i živi u izolaciji nije sam, jer i on živi sa svojim sjećanjima.

Ja govorim o samoći u kojoj je um potpuno oslobođen prošlosti, a samo je takav um krepostan, jer samo u toj samoći postoji nevinost. Možda ćete reći, „Previše tražite. Pojedinaac ne može tako živjeti u ovom kaotičnom svijetu, u kojem čovjek svakog dana mora na posao, mora zaraditi za život, rađati djecu, izdržati prigravaranje supruge ili supruga, i sve ostalo.” Ali mislim da je ono što je rečeno izravno povezano sa svakodnevnim životom i djelovanjem; u protivnom nije od nikakve vrijednosti. Vidite, iz ove usamljenosti dolazi vrlina koja je srčana, i koja donosi izvanredan osjećaj čistoće i nježnosti. Nije bitno da li pojedinac čini greške; to je od vrlo male važnosti. Bitno je imati ovaj osjećaj bivanja potpuno samim, nekontaminiranim, jer samo takav um može spoznati ili biti svjestan onoga što je onkraj riječi, onkraj imena, onkraj svih projekcija mašte.

4. Prosinac

Onaj koji je sam je nevin

Jedan od faktora žalosti je izuzetna usamljenost čovjeka. Možete imati pratioce, možete imati bogove, možete imati puno znanja, možete biti izuzetno društveno aktivni, beskrajo naklapati o politici - kao što već čini većina političara - a ova usamljenost još uvijek opstaje. Prema tome, čovjek traži značenje u životu, i izmišlja značenje, smisao. Ali usamljenost još uvijek opstaje. Dakle možete li gledati bez ikakve usporedbe, jednostavno vidjeti to onakvim kakvo jest, bez da pokušate od toga pobjeći, bez da pokušate to prikriti, bez da pokušate žurno pronaći izlaz? Tada ćete vidjeti da usamljenost postaje nešto potpuno drugačije. Mi nismo sami. Mi smo ishod tisuću utjecaja, tisuću

uvjetovanosti, psihološkog nasljeđa, propagande, kulture. Mi nismo sami, i stoga smo polovna ljudska bića. Kad je pojedinac sam, potpuno sam, ne pripada nijednoj obitelji, iako može imati obitelj, niti pripada bilo kojoj naciji, bilo kojoj kulturi, bilo kakvoj obvezanosti; postoji osjećaj bivanja autsajderom - autsajderom za svaki oblik misli, djelovanja, za svaku obitelj, naciju. A nevin je sam onaj koji je potpuno sam. Upravo ova nevinost oslobađa um od žalosti.

5. Prosinac

Stvorite novi svijet

Ako morate stvoriti novi svijet, novu civilizaciju, novu umjetnost, sve novo, nezagađeno tradicijom, strahom, ambicijama, ako morate stvoriti nešto anonimno što će biti vaše i moje, stvoriti novo društvo, stvoriti ga zajedno, društvo u kojem nema mene i tebe već jedne kvalitete „zajedničkog”; ne mora li postojati um koji je potpuno anonimn, i stoga sam? To uključuje, zar ne, da mora doći do pobune protiv konformizma, pobune protiv uglednosti, zato što je ugledan čovjek mediokritet; zato što nešto želi - njegova sreća ovisi o utjecaju, o onome što njegov susjed misli, što njegov guru misli, ovisan je o onome što kažu Bhagavad-Gita, Upanišade, Biblija, ili o onome što Krist kaže. Njegov um nikad nije sam. O nikad ne hoda sam, već uvijek s pratiocem, pratiocem svojih ideja.

Nije li važno otkriti, uvidjeti, cjelokupno značenje uplitanja, utjecaja, uspostavljanja „ja”, što je proturječnost anonimnosti? Kroz uviđanje svega toga, ne rađa li se neizbježno pitanje: Je li moguće uspostaviti, smjesta, to stanje uma na koje se ne može vršiti utjecaj, na koje vlastito iskustvo ili iskustvo drugih ne može vršiti utjecaj, uspostaviti um koji je neiskvariv, um koji je sam? Samo će tada biti mogućnosti za stvaranje

drugacijeg svijeta, drugačije kulture, drugačijeg društva u kojem je sreća moguća.

6. Prosinac

Samoća u kojoj nema straha

Tek kad je um sposoban otpustiti sve utjecaje, sve smetnje, kad je sposoban biti potpuno sam ... tek tada postoji kreativnost.

U svijetu se razvija sve više i više tehnika - tehnika utjecanja na ljude kroz propagandu, kroz prisilu, kroz imitaciju.... Postoje bezbrojne knjige o tome kako nešto učiniti, kako razmišljati efikasno, kako sagraditi kuću, kako sastaviti stroj; i zato postepeno gubimo inicijativu, inicijativu da sami osmislimo nešto originalno. U našem obrazovanju, u našem odnosu s vladom, na nas se različitim sredstvima utječe da se podesimo, da imitiramo. A kad dopustimo da nas jedan utjecaj usmjeri na određeni stav ili djelovanje, prirodno je da stvaramo otpor u odnosu na druge utjecaje. Nismo li u samom tom procesu stvaranja otpora u odnosu na drugi utjecaj, tom utjecaju podlegli negativno?

Ne treba li um uvijek biti u revoltu kako bi shvatio utjecaje koji stalno navaljuju, upliću se, kontroliraju, oblikuju? Nije li jedan od faktora osrednjeg uma taj da je on uvijek u bojazni i, bivajući u stanju konfuzije, on želi red, želi konzistentnost, želi oblik, formu kojom može biti vođen i kontroliran. A ipak, te forme, ti različiti utjecaji stvaraju kontradikcije u pojedincu, stvaraju pomutnju u pojedincu.... Bilo kakvo biranje između utjecaja svakako još uvijek stvara stanje osrednjosti.

... Ne mora li um imati sposobnost da proдре u suštinu - ne da imitira, ne da bude oblikovan - i da bude bez straha? Ne mora li takav um biti sam i prema tome kreativan? Ta kreativnost nije tvoja ili moja, ona je anonimna.

7. Prosinac

Počnite ovdje

Religiozan čovjek ne traži Boga. Religiozan čovjek je zainteresiran za transformaciju društva, koje je on sam. Religiozan čovjek nije čovjek koji vrši bezbrojne rituale, slijedi tradicije, živi u mrtvoj, prošloj kulturi, beskrajno objašnjava GITU ili Bibliju, beskrajno recitira, ili se podvrgava sannyasi - to nije religiozan čovjek; takav čovjek bježi od činjenica. Religiozan čovjek je potpuno i u cijelosti zainteresiran za razumijevanje društva, koje je on. On nije odvojen od društva. Potpuna i cjelovita mutacija koju on u sebi započinje znači potpuni nestanak pohlepe, zavisti, ambicije; i zato on ne zavisi o okolnostima, iako je on ishod okolnosti - hrane koju jede, knjiga koje čita, kina u koje ide, vjerskih dogma, uvjerenja, rituala, i sveg ostalog. On je odgovoran, stoga religiozni čovjek mora razumjeti sebe; on je proizvod društva koje je sam stvorio. Prema tome, da bi našao stvarnost on mora početi ovdje, ne u hramu, ne u predodžbi - bilo da je predodžba isklesana rukom ili umom. U protivnom, kako će pronaći nešto potpuno novo; jedno novo stanje?

8. Prosinac

Religiozni um je eksplozivan

Možemo li sami za sebe otkriti što je to religiozni um? Znanstvenik je u svom laboratoriju zaista znanstvenik; nije vođen svojim nacionalizmom, svojim strahovima, svojim taštinama, ambicijama, i pojedinačnim potrebama; kad je tamo, on jednostavno istražuje. Ali izvan laboratorija, on je poput svih ostalih, sa svojim predrasudama, sa svojim ambicijama, sa svojom nacionalnošću, sa svojim taštinama, sa svojim

zavistima, i svim ostalim. Takav um ne može prići religioznom umu. Religiozni um ne funkcionira iz središta autoriteta, bilo da se radi o akumuliranom znanju kao tradiciji, ili o iskustvu - koje je zapravo nastavljane tradicije, nastavljane uvjetovanosti. Religiozni duh ne razmišlja u terminima vremena, trenutačnih rezultata, trenutačne reforme unutar obrazaca društva.... Rekli smo da religiozni um nije ritualistički um; on ne pripada nijednoj crkvi, nijednoj skupini, nijednom obrascu razmišljanja. Religiozni um je um koji je zakoračio u nepoznato, a do nepoznatog ne možete doći nikako drugačije osim skokom; ne možete oprezno kalkulirati i ući u nepoznato. Religiozni um je stvarni revolucionarni um, a revolucionarni um nije reakcija na nešto što se dogodilo. Religiozni um je zapravo eksplozivan, kreativan - ne u uobičajeno prihvaćenom smislu riječi *kreativno*, ne u smislu stvaranja pjesme, dekoracije, građevine, ne kao u arhitekturi, glazbi, poeziji, i svemu ostalom - on je u stanju stvaranja.

9. Prosinac

Molitva je kompleksna stvar

Poput svih dubokih ljudskih problema, molitva je kompleksna stvar i tu ne treba žuriti; potrebno je strpljenje, pažljivo i tolerantno ispitivanje, i pojedinac ne može zahtijevati definitivne zaključke ili odluke. Ukoliko ne razumije sebe, onaj koji moli kroz svoju molitvu može biti odveden u samozavaravanje. Ponekad čujemo da ljudi kažu, kao što je nekolicina rekla meni, da su njihove molitve često uslišane kad se mole onome što nazivaju Bogom. Ako imaju vjere, i ovisno o intenzitetu njihove molitve, ono što traže - zdravlje, utjehu, svjetovna posjedovanja - na kraju i dobiju. Ako se pojedinac upušta u peticijsku molitvu to

donosi svoju nagradu, tražena stvar je dana, i to ojačava buduće molbe. Potom postoji i molitva, ne za stvari ili ljude, već molitva za iskustvo stvarnosti, Boga, koja je isto često uslišana; a još postoje i drugi oblici peticijske molitve, još suptilnije i više zastranjene, ali je to isto tako molitva koja preklinje, moli, nudi nešto. Sve takve molitve imaju svoju vlastitu nagradu, donose svoja vlastita iskustva; ali vode li poimanju krajnje stvarnosti? Nismo li mi rezultat prošlosti, i nismo li stoga povezani s ogromnim rezervoarom pohlepe i mržnje, zajedno s njihovim suprotnostima? Zaista, kad za nešto molimo, kad se prepuštamo peticijskoj molitvi, mi zazivamo taj rezervoar akumulirane pohlepe, i svega ostalog, što donosi svoju nagradu, i ima svoju cijenu.... Da li molba drugome, molba nečemu izvana, donosi razumijevanje istine?

10. Prosinac

Odgovor na molitvu

Molitva, koja je zamolba, peticija, nikad neće pronaći stvarnost koja nije ishod zahtjeva. Mi zahtijevamo, preklinjemo, molimo, samo kad smo u konfuziji, u tuzi; i ne shvaćajući tu konfuziju i tugu, mi se okrećemo nekom drugom. Odgovor na molitvu je naša vlastita projekcija; na jedan ili drugi način odgovor je uvijek zadovoljavajući, prijatan, inače bi ga odbili. Dakle, jednom kad je pojedinac naučio trik umirivanja uma kroz ponavljanje, on nastavlja s tom navikom, ali odgovor na molitvu je očito oblikovan u skladu s osobom koja moli.

Dakle, molitva, zamolba, peticija, nikad neće otkriti ono što nije projekcija uma. Um mora biti tih kako bi pronašao ono što nije tvorevina uma - ali ne biti učinjen tihim kroz ponavljanje riječi, autohipnozu, ili bilo koje drugo sredstvo poticanja mirnoće uma.

Mirnoća koja je potaknuta, prisilna, uopće nije mirnoća. Ona je poput stavljanja djeteta u kut - ono može biti tiho na površini, ali iznutra ključa. Dakle, um koji je učinjen tihim kroz disciplinu nikad nije zaista tih, i mirnoća koja je potaknuta nikad neće otkriti to kreativno stanje u kojem dolazi stvarnost.

11. Prosinac

Je li religija pitanje uvjerenja?

Religija kakvu općenito poznajemo ili priznajemo je niz uvjerenja, dogmi, rituala, ili praznovjerja, štovanja idola, čarolija i gurua koji će vas odvesti do onog što priželjkujete kao krajnji cilj. Apsolutna istina je vaša projekcija, ono što vi želite, što će vas učiniti sretnima, što će vam pružiti izvjesnost besmrtnog stanja. Dakle um koji je uhvaćen u sve to stvara religiju, religiju dogmi, svećeništva, praznovjerja i idolatrije - i u to ste uhvaćeni, a um stagnira. Je li to religija? Je li religija pitanje uvjerenja, pitanje poznavanja tuđih iskustava i tvrdnji? Ili je religija puko slijeđenje moralnosti? Znači da je relativno lako biti moralan - učiniti ovo a ne ono. Možete imitirati moralni sustav zato što je to lako. Iza te moralnost vrebata sebstvo, rastući, proširujući se, sebstvo koje je agresivno, dominantno. Ali je li to religija? Morate otkriti što je istina zato što je to jedina stvar koja je bitna, a ne jeste li bogati ili siromašni, ne jeste li sretno oženjeni i imate djecu, zato što svemu tome dođe kraj, uvijek dolazi smrt. Dakle, bez ikog oblika uvjerenja, vi morate otkriti; morate imati snage, samooslanjanja, inicijative, tako da sami spoznate što je istina, što je Bog. Uvjerenje vam neće dati ništa, uvjerenje samo iskvaruje, veže, zamračuje. Um može biti slobodan samo kroz jedrinu, kroz samooslanjanje.

12. Prosinac

Ima li u religijama istine?

Pitanje je slijedeće: Nema li istine u religijama, u teorijama, u idealima, u vjerovanjima? Ispitajmo to. Što smatramo religijom? Naravno, ne organiziranu religiju, ne hinduizam, budizam, ili kršćanstvo - što su sve organizirane vjere sa svojom propagandom, konverzijom, prozelitizmom, prinudom, i tako dalje. Ima li ikakve isitne u organiziranoj religiji? Može uključivati, zahvaćati istinu, ali organizirana religija sama po sebi nije istinita. Prema tome, organizirana religija je lažna, ona odvaja čovjeka od čovjeka. Ti si musliman, ja sam hindus, netko drugi je kršćanin ili budist - i mi se prepiremo, koljemo jedni druge. Postoji li u tome ikakva istina? Mi ne raspravljamo o religiji kao potrazi za istinom, već razmatramo mogućnost postojanja istine u organiziranoj religiji. Mi smo, u okviru organizirane religije, do te mjere uvjetovani kako bi vjerovali da u njoj ima istine, da smo došli do toga da vjerujemo kako je čovjek netko i nešto ako se naziva hindusom, ili da će zbog toga pronaći Boga. Kako apsurdno, gospodine; da bi se pronašao Bog, da bi se pronašla stvarnost, mora biti vrline. Vrlina je sloboda, a istina može biti otkrivena samo kroz slobodu - a ne kad ste uhvaćeni u šape organizirane religije, s njenim vjerovanjima. I ima li ikakve istine u teorijama, u idealima, u vjerovanjima? Zašto imate vjerovanja? Očigledno, zato što vam vjerovanja pružaju sigurnost, utjehu, zaštićenost, vodstvo. U sebi se prestrašeni, želite biti zaštićeni, želite se osloniti na nekoga, i zato stvorite ideal, koji vas sprječava u razumijevanju onoga *što jest*. Prema tome, ideal postaje zapreka djelovanju.

13. Prosinac

Pojedinac mora započeti u nizini kako bi se popeo visoko

Vjerske organizacije postaju fiksne i rigidne koliko su fiksne i rigidne misli onih koji im pripadaju. Život je konstantna promjena, neprekidno postajanje, neprestana revolucija, a organizacija staje na put promjeni svojom nemogućnošću da bude savitljiva; ona postaje reakcionarna kako bi se zaštitila. Potraga za istinom je individualna, a ne stvar kongregacije. Kako bi bilo zajedništva sa *stvarnim* mora biti samoće; ne izolacije, već slobode od svakog utjecaja i mišljenja. Organizacija misli neizbježno postaje zapreka misli. Kao što ste i sami svjesni, pohlepa za moći je gotovo neiscrpna u takozvanoj duhovnoj organizaciji; ta se pohlepa krije pod svakakvim slatkim i službeno zvučućim riječima, ali rak gramzivosti, ponosa, i antagonizma je uvijek hranjen i svima zajednički. Iz ovoga nastaje sukob, netolerancija, sektaštvo, i ostale ogavne manifestacije. Ne bi li bilo mudrije imati male upućene skupine od dvadeset ili dvadeset i pet osoba, bez pristojbi ili članarina, koje će se sastajati na prikladnom mjestu i nježno raspravljati o pristupu stvarnosti? Kako bi se spriječilo da grupa postane isključiva, svaki bi član s vremena na vrijeme mogao ohrabriti ili se možda priključiti nekoj drugoj maloj grupi; i tako bi to bilo nešto široko, a ne usko i parohijsko. Pojedinac mora započeti u nizini kako bi se popeo visoko. Ovim bi malim početkom mogao pomoći u stvaranju razboritijeg i sretnijeg svijeta.

14. Prosinac

Vaši bogovi vas dijele

Što se događa u svijetu? Imate kršćanskog Boga, hinduističke bogove, muhamedance s njihovim

posebnim konceptom Boga - svaka mala sekta ima svoju pojedinu istinu; i sve te istine postaju poput mnogih bolesti u svijetu, dijele ljude. Te isitne, u rukama nekolicine, postaju sredstva izrabljivanja. Vi idete svakoj od njih, od jedne do druge, kušajući ih sve, zato što počinjete gubiti osjećaj razlikovanja, zato što patite i želite lijek, i prihvaćate bilo kakvu pomoć koju nudi bilo kakva sekta, bilo da se radi o kršćanskoj, hinduističkoj, ili bilo kakvoj drugoj sekti. Dakle, što se događa? Vaši bogovi vas dijele, vaša vjerovanja u Boga vas dijele, a vi ipak pričate o bratstvu čovječanstva, o jedinstvu u Bogu, istovremeno poričući upravo ono što želite otkriti, zato što se držite za ta vjerovanja smatrajući ih najpotentnijim sredstvima uništavanja ograničenja, dok ih u stvari vjerovanja samo intenziviraju. To je tako očito.

15. Prosinac

Istinska religija

Znate li što je religija? Ona nije pojanje, ona nije vršenje *puje*, ili bilo kojeg drugog rituala, ona nije štovanje kositrenih bogova ili kamenih kipova, ona nije u hramovima i crkvama, ona nije u čitanju Biblije ili *Gite*, ona nije u ponavljanju svetog imena ili u slijeđenju nekog drugog praznovjerja koje je izmislio čovjek. Nište od ovoga nije religija.

Religija je osjećaj dobrote, one ljubavi koja je poput rijeke, koja je živuća, u vječnom kretanju. U tom ćete stanju otkriti da dolazi do trenutka u kojem više nema nikakve potrage; a taj završetak potrage je početak nečeg potpuno drugačijeg. Potraga za Bogom, za istinom, za osjećajem bivanja potpuno dobrim - ne govorim o njegovanju dobrote, poniznosti, već o pronalaženju nečeg onkraj izmišljotina i trikova uma, što znači posjedovanje osjećaja za to nešto, što znači živjeti to,

biti to - *to* je istinska religija. Ali to možete učiniti tek kad napustite umjetno jezerce koje ste sami iskopali i uđete u rijeku života. Tada život ima čudesan način da se brine o vama, zato što s vaše strane više nema brige. Život vas vodi kud hoće zato što ste dio njega samog; tada ne postoji problem sigurnosti, problem onoga što ljudi kažu ili ne kažu, a to je ljepota života.

16. Prosinac

Čarobni bijeg

Koji se poriv krije iz potrage za Bogom, i je li ta potraga stvarna? Za većinu nas je to bijeg od stvarnosti. Dakle, prvo moramo biti u sebi načisto s tim je li ta potraga za Bogom bijeg, ili je ona traženje istine u svemu - istine u odnosima, istine u vrednovanju stvari, istine u idejama. Ako tražimo Boga samo zato što smo umorni od ovog svijeta i njegovih nevolja, onda je to bijeg. Onda stvorimo Boga, i stoga to nije Bog. Bog hramova, knjiga, nije bog, očigledno - to je samo čarobni bijeg. Ali ako pokušamo pronaći istinu, ne u jednoj pojedinoj grupi postupaka, već u svim našim postupcima, idejama, i odnosima, ako tražimo ispravnu procjenu hrane, odjeće, i okrilja, onda ćemo kad tražimo stvarnost - pošto su naši umovi sposobni za jasnoću i razumijevanje - stvarnost i naći. To neće biti bijeg. Ali ako smo zbunjeni kad su u pitanju svjetovne stvari - hrana, odjeća, boravište, odnos, i ideje - kako možemo pronaći stvarnost? Možemo samo izmisliti stvarnost. Dakle, Boga, istinu, ili stvarnost, ne može spoznati um koji je zbunjen, uvjetovan, ograničen. Kako takav um može razmišljati o stvarnosti ili Bogu? Prvo mora ukloniti svoju uvjetovanost. Mora se osloboditi svojih vlastitih ograničenja, i samo tada može saznati što Bog jest, očigledno ne prije. Stvarnost je nepoznata, a ono što je poznato nije stvarno.

17. Prosinac

Vaš Bog nije Bog

Čovjek koji vjeruje u Boga nikad neće naći Boga. Ako ste otvoreni za stvarnost, ne može biti vjerovanja u stvarnost. Ako ste otvoreni za nepoznato, ne može biti vjerovanja u njega. Na kraju krajeva, vjerovanje je oblik samoobrane, i samo beznačajni um može vjerovati u Boga. Pogledajte vjerovanje pilota za vrijeme rata koji su rekli da je Bog bio njihov suputnik dok su bacali bombe! Dakle vi vjerujete u Boga kad ubijate, kad iskorištavate ljude. Štujete Boga i nastavljate nemilosrdno iznuđivati novac, podupirati vojsku - a ipak kažete da vjerujete u milost, suosjećanje, ljubaznost.... Nepoznatog ne može biti sve dok postoji vjerovanje; o nepoznatom ne možete misliti, misao ga ne može izmjeriti. Um je proizvod prošlosti, on je rezultat jučerašnjice, a može li takav um biti otvoren za nepoznato? Može samo projicirati predodžbu, ali ta projekcija nije stvarna, tako vaš Bog nije Bog - to je predodžba vaše vlastite izrade, predodžba vašeg vlastitog samoudovoljavanja. Stvarnosti može biti samo kad um razumije potpuni proces sebe samog, i privede se kraju. Kad je um potpuno prazan - samo je tada sposoban primiti nepoznato. Um nije pročišćen dok ne razumije sadržaj odnosa - svoj odnos s imovinom, s ljudima - dok nije uspostavio ispravan odnos sa svime. Ne može biti slobodan dok ne shvati čitavi proces sukoba u odnosu. Samo kad je um cjelovito tih, potpuno neaktivan, kad više ne projicira, kad ne traži i kad je potpuno miran - samo tada dolazi ono što je vječno i bezvremeno.

18. Prosinac

Religiozan čovjek

Kakvo je stanje uma koji kaže, „Ne znam postoji li Bog, postoji li ljubav/” što znači; kakvo je njegovo stanje kad nema reakcije sjećanja? Molim vas, nemojte si odmah odgovoriti na ovo pitanje zato što će tako vaš odgovor biti puko prepoznavanje vašeg mišljenja o tome kakav bio odgovor morao biti. Ako kažete, „To će biti stanje negacije”, samo uspoređujete s nečim što već znate; prema tome, to stanje u kojem kažete „Ja ne znam” ne postoji.... Dakle um koji je sposoban reći, „Ne znam,” je u jedinom stanju u kojem bilo što može biti otkriveno. Ali čovjek koji kaže, „Ja znam,” čovjek koji je do u nedogled proučavao različita ljudska iskustva i čiji je um opterećen informacijom, enciklopedijskim znanjem, može li on ikad iskusiti nešto što nije akumulirano? Otkrit će da je to vrlo teško. Kad um u potpunosti stavi na stranu svo znanje koje je usvojio; kad za njega ne postoje buddhe, Krist, Majstori, učitelji, religije, citati; kad je um potpuno sam, nezagađen, što znači da je kretanju znanog došao kraj - samo tada postoji mogućnost velike revolucije, temeljne promjene.... Religiozan čovjek je onaj koji ne pripada nijednoj religiji, nijednoj naciji, nijednoj rasi, koji je iznutra potpuno sam, u stanju nepoznavanja, i za njega nastaje blagoslov svetog.

19. Prosinac

Ja ne znam

Ako pojedinac zaista može doći u to stanje u kojem kaže, „Ja ne znam”, to nagovještava izuzetan osjećaj poniznosti; nema arogancije znanja; nema samonametljivog očitovanja ostavljanja dojma. Kad zaista možete reći „Ja ne znam”, što je samo nekolicina sposobna reći, tada, u tom stanju, nestaje svaki strah zato što je svako prepoznavanje, traženje odgovora u

sjećanju, došlo do kraja; više nema obraćanja području poznatog. Tada nastupa izuzetna stvar. Ako ste pratili što sam do sada rekao, ne samo verbalno, već ako to zaista doživljavate, otkrit ćete da se kad kažete, „Ja ne znam“, svaka uvjetovanost zaustavila. I kakvo je tada stanje uma? ...

Mi tražimo nešto trajno - trajno u pogledu vremena, tražimo nešto stalno, nešto vječno. Vidimo da je sve oko nas prolazno, u stanju toka, sve se rada, vene, i umire, i naša potraga je uvijek za uspostavljanjem nečega što će se održati u području znanog. Ali ono što je istinski sveto je onkraj mjerila vremena; ne može se pronaći unutar područja poznatog. Poznato djeluje samo kroz misao, koja je reakcija sjećanja, reakcija sjećanja na izazov. Ako to vidim, i želim otkriti kako zaustaviti mišljenje, kako ću to učiniti? Svakako moram, kroz samospoznaju, biti svjestan cijelog procesa svog razmišljanja. Moram vidjeti da svaka misao, koliko god suptilna bila, koliko god uzvišena, ili neplemenita, glupa, ima korijen u poznatom, u sjećanju. Ako vidim to vrlo jasno onda je um, kad je suočen s velikim problemom, sposoban reći, „Ja ne znam“, zato što nema odgovor.

20. Prosinac

Onkraj ograničenja vjerovanja

Za mene je podjednako apsurdno smatrati se teistom ili ateistom. Kad bi znali istinu, kad bi znali što je Bog, ne bi bili ni teisti ni ateisti, zato što je u toj svjesnosti uvjerenje nepotrebno. Samo čovjek koji nije svjestan - koji se samo nada i pretpostavlja - traži podršku u vjerovanju ili nevjerovanju, i traži da ga vjerovanje ili nevjerovanje navede da se ponaša na određeni način.

Dakle, ako stvari pristupite prilično drugačije, otkrit ćete sami za sebe, kao individue, nešto stvarno što je onkraj svih ograničenja vjerovanja, onkraj iluzija riječi. Ali to -

otkrivanje istine, ili Boga - zahtjeva veliku inteligenciju, koja nije dokazivanje vjerovanja ili nevjerovanja, već uviđanje zapreka stvorenih manjkom inteligencije. Dakle da bi otkrio Boga ili istinu - a kažem da takvo nešto postoji, ja sam to spoznao - da bi to uvidio, spoznao, um mora biti slobodan od svih zapreka stvaranih vjekovima, temeljenih na samozaštiti i sigurnosti. Ne možete biti slobodni pukim govorenjem da ste slobodni. Da bi probili zidove ovih zapreka, morate imati vrlo mnogo inteligencije, ne samo intelekt. Inteligencija znači, za mene, da su vam um i srce u potpunoj harmoniji; a tada ćete sami za sebe otkriti, bez da ikoga pitate, što je stvarnost.

21. Prosinac

Slobodni od mreže vremena

Bez meditacije, nema samospoznaje; bez samospoznaje, nema meditacije. Znači morate početi otkrivati što ste. Ne možete dospjeti daleko bez da počnete blizu, bez razumijevanja svojih svakodnevnih procesa misli, osjećaja, i djelovanja. Drugim riječima, misao mora razumjeti način na koji radi, i kad opazite samog sebe na djelu, uvidjet ćete da se misao kreće od poznatog do poznatog. Ne možete razmišljati o nepoznatom. To što znate nije stvarno zato što to što znate postoji samo u vremenu. Važno je zanimati se za oslobođenje od mreže vremena, a ne razmišljati o nepoznatom, zato što o nepoznatom ne možete razmišljati. Odgovori na vaše molitve leže u znanom. Kako bi primio nepoznato, um sam mora postati nepoznato. Um je rezultat misaonog procesa, rezultat vremena, i taj misaoni proces mora završiti. Um ne može razmišljati o onom što je vječno, bezvremeno; stoga um mora biti slobodan od vremena, vremenski proces uma mora biti razvrgnut. Samo kad je um

potpuno slobodan od jučerašnjice, i stoga ne koristi sadašnjost kao sredstvo za budućnost, sposoban je primiti ono vječno.... Prema tome, u meditaciji smo zainteresirani za poznavanje sebe, ne samo površno, već za poznavanje cijelog sadržaja unutarnje, skrivene svijesti. Ako ne poznajete sve to i niste slobodni od uvjetovanosti toga, nije moguće da odete onkraj granica uma. Upravo zato misaoni proces mora prestati, a da bi prestao mora biti samospoznaje. Stoga je meditacija početak mudrosti, koja je razumijevanje vlastitog uma i srca.

22. Prosinac

Meditacija

Sada ću, korak po korak, ući u pitanje što je meditacija. Molim vas da ne čekate kraj, nadajući se da ćete dobiti potpuni opis toga kako meditirati. Ovo što sad činimo je dio meditacije.

Dakle, ono što pojedinac mora učiniti jest biti svjestan mislioca, a ne pokušati razriješiti proturječje i donijeti integraciju između misli i mislioca. Mislioc je psihološki entitet koji je akumulirao iskustvo u obliku znanja; on je vremenski vezano središte koje je rezultat utjecaja okoline koja je u konstantnoj mijeni, i iz tog središta on gleda, sluša, doživljava. Dokle god pojedinac ne razumije strukturu i anatomiju ovog središta, uvijek mora biti sukoba, a umu koji je u sukobu nije moguće shvatiti dubinu i ljepotu meditacije.

U meditaciji ne može biti mislioca, što znači da se misao mora okončati - misao koja je gonjena naprijed žudnjom za postizanjem rezultata. Meditacija nema ništa s postizanjem rezultata. Ona nije stvar disanja na određeni način, ili gledanja u svoj nos, ili buđenja moći izvođenja određenih trikova, ili bilo što drugo od tih nezrelih besmislica.... Meditacija nije nešto odvojeno

od života. Kad vozite auto ili sjedite u autobusu, kad besciljno čavrljate, kad sami šććete šumom ili gledate leptira kojeg nosi vjetar - biti bezizborno svjesnim svega toga je dio meditacije.

23. Prosinac

Spoznavajte cijeli sadržaj jedne misli

Početak slobode je u bivanju ničim. Dakle, ako ste sposobni osjetiti to, ući u to otkrit ćete, postajući svjesnima, da niste slobodni, da ste vezani za vrlo mnogo različitih stvari, i da se istovremeno um nada biti slobodan. I možete vidjeti da su ove dvije stvari proturječne. Dakle um mora istražiti zašto se uopće drži za bilo što. Sve to podrazumijeva težak rad. To je puno teže od odlaska u ured, od bilo kakvog fizičkog rada, od svih znanosti zajedno. Zato što je ponizan, inteligentan um zainteresiran za sebe bez je egocentričan; stoga mora biti izuzetno budan, svjestan, a to znači puno napornog rada svakog dana, svakog sata, svake minute.... To zahtjeva uporan rad zato što sloboda ne dolazi lako. Sve se isprjećuje - vaša žena, vaš muž, vaš sin, vaš susjed, vaši bogovi, vaše religije, vaša tradicija. Sve vas to sprjećava, ali sami ste to stvorili zato što želite sigurnost. A um koji traži sigurnost je nikad ne može naći. Ako ste malo promatrali svijet, znate da ne postoji nešto poput sigurnosti. Žena umire, muž umire, sin pobjegne - nešto se dogodi. Život nije statičan, iako bi ga voljeli takvim učiniti. Nijedan odnos nije statičan zato što je cijeli život kretanje. To je istina koju treba shvatiti, istina koju treba vidjeti, osjetiti, nije nešto o čemu treba raspravljati. Tada ćete vidjeti, kako poćinжете istraživati, da je to zapravo proces meditacije.

Ali nemojte da vas ta rijeć općini. Biti svjestan svake misli, znati iz kojeg izvora izniće i koja je njena namjera - to je meditacija. A poznavanje cijelog procesa jedne

misli razotkriva cijeli proces uma.

24. Prosinac

Zapaliti plamen svjesnosti o sebi

Ako vam je teško da budete svjesni, onda eksperimentirajte sa zapisivanjem svake misli i osjećaja koji se javljaju tokom dana; zapišite svoje reakcije ljubomore, zavisti, taštine, senzualnosti, namjere koje stoje iza vaših riječi, i tako dalje.

Provedite neko vrijeme, prije doručka, u tom zapisivanju - što bi moglo potrebovati da legnete u krevet ranije i ne prisustvujete nekom društvenom zbivanju. Ako te stvari zapisujete kad god možete, i navečer prije spavanja pregledate sve što ste zapisali tijekom dana, ako to proučite i ispitajte bez prosuđivanja, bez osude, počete otkrivati skrivene uzroke svojih misli i emocija, svojih žudnji i riječi....

Važno je ono što ste napisali proučavati sa slobodnom inteligencijom, i proučavanjem ćete postati svjesni svog vlastitog stanja. U plamenu svjesnosti o sebi, u plamenu samospoznaje, uzroci sukoba su shvaćeni i uništeni.

Trebali bi zapisivati svoje misli i osjećaje, namjere i reakcije, ne jedanput ili dvaput, već više dana dok ne postanete sposobni da ih postanete svjesni smjesta....

Meditacija nije samo stalna svjesnost o sebi, veći i stalno napuštanje sebstva. Iz ispravnog razmišljanja nastaje meditacija, a iz nje dolazi spokojnost mudrosti; i u toj jasnoći se ostvaruje ono Najviše. Zapisivanje onoga što pojedinac misli i osjeća, zapisivanje njegovih žudnji i reakcija, donosi unutarnju svjesnost, suradnju nesvjesnog sa svjesnim, i to zauzvrat vodi integraciji i razumijevanju.

25. Prosinac

Put meditacije

Je li istina nešto konačno, apsolutno, fiksno? Mi bi voljeli da je apsolutna zato što bi tada u njoj mogli naći utočište. Mi bi voljeli da je trajna zato što bi se tada za nju mogli držati, naći sreću u njoj. Ali, je li istina apsolutna, kontinuirana, da li se mora stalno iznova doživljavati? Ponavljanje iskustva je puka kultura sjećanja, nije li? U trenucima tišine mogu iskusiti određenu istinu, ali ako se vežem za to iskustvo kroz sjećanje i učinim ga apsolutnim, fiksnim - je li to istina? Je li istina kontinuitet, kultura sjećanja? Ili se istina može pronaći samo kad je um krajnje miran? Kad um nije zarobljen u sjećanjima, kad ne kultivira sjećanje kao centar prepoznavanja, već je svjestan svega što govorim, svega što činim u svojim odnosima, u svojim aktivnostima, kad vidi istinu svega onakvu kakva jest iz trenutka u trenutak - naravno, to je put meditacije, nije li? Shvaćanje postoji samo kad je um miran, a um ne može biti miran dokle god ne poznaje sebe. To se neznanje ne može raspršiti putem nijednog oblika discipline, putem slijeđenja nikakvog autoriteta, drevnog ili suvremenog. Vjerovanje stvara samo otpor, izolaciju, a gdje je izolacija, tamo nema mogućnosti za mir. Mir dolazi samo kad razumijem cijeli proces sebe - različite entitete u međusobnom sukobu koji sačinjavaju „ja“. Pošto je to naporan zadatak, mi se okrećemo drugima kako bi naučili različite trikove, koje nazivamo meditacijom. Trikovi uma nisu meditacija. Meditacija je početak samospoznaje, a bez meditacije nema samospoznaje.

26. Prosinac

Um u stanju stvaranja

Meditacija je pražnjenje uma od svih stvari koje

je on sastavio. Ako to učinite - možda nećete, ali nije važno, samo slušajte ovo - otkrit ćete da u umu postoji izuzetan prostor, a taj prostor je sloboda. Dakle slobodu morate zahtijevati na samom početku, a ne samo čekati, nadajući se da ćete je dobiti na kraju. Morate pronaći značenje slobode u svom radu, u svojim odnosima, u svemu što činite. Tada ćete otkriti da je meditacija stvaranje.

Stvaranje je riječ koju svi koristimo tako neoprezno, tako olako. Slikar na platno smjesti nekoliko boja i to mu pruži ogromno uzbuđenje. To je njegovo ispunjenje, sredstvo kojim se izražava; to je njegovo tržište kroz koje dobiva novac ili reputaciju - i to zove stvaranjem! Svaki pisac „stvara“, i postoje škole „kreativnog“ pisanja, ali ništa od toga nema nikakve veze sa stvaranjem. Sve je to uvjetovana reakcija uma koji živi u pojedinom društvu. Stvaranje o kojem govorim je nešto potpuno drugačije. Ono je um koji je u stanju stvaranja. Može ili ne mora izraziti to stanje. Izražavanje je od vrlo male vrijednosti. To stanje stvaranja nema uroka, i tako um u tom stanju svakog trenutka umire, živi, voli, i biva. Cjelina ovoga je meditacija.

27. Prosinac

Postavite temelje odmah

Miran um ne traži nikakvu vrstu iskustva. A ako ne traži i stoga je potpuno miran, bez ikakvog kretanja prošlosti i stoga slobodan od poznatog, tada ćete naći, ako ste otišli dovoljno daleko, da postoji kretanje nepoznatog koje nije prepoznato, koje nije prevodivo, koje se ne može izreći riječima - tada ćete otkriti da postoji kretanje koje pripada nečem neizmjernom. To kretanje pripada bezvremenom zato što u njemu ne postoji vrijeme, niti prostor, niti nešto što treba doživjeti, niti nešto što treba zadobiti, postići. Takav um zna što je stvaranje - ne

stvaranje slikara, pjesnika, rječitog čovjeka; već stvaranje bez motiva, bez izražaja. To stvaranje je život i smrt. Cijela ova stvar, od početka do kraja, je put meditacije. Čovjek koji želi meditirati mora razumjeti sebe. Bez poznavanja sebe ne možete dospjeti daleko. Koliko god pokušavali otići daleko, možete otići samo onoliko daleko koliko može vaša vlastita projekcija; a vaša projekcija je vrlo blizu, i ne vodi vas nikamo. Meditacija je taj proces postavljanja temelja odmah, smjesta, i uspostavljanje - prirodno, bez ikakvog napora - tog stanja mirnoće. A samo tada postoji um koji je onkraj vremena, onkraj iskustva, i onkraj spoznavanja.

28. Prosinac

Pronalaženje tišine

Ako ste pratili ovo istraživanje pitanja što je meditacija, i razumjeli cijeli proces mišljenja, otkrit ćete da je um potpuno miran. U toj potpunoj mirnoći uma, nema gledatelja, nema promatrača, i prema tome uopće nema iskustva, koje je aktivnost egocentričnog uma. Nemojte reći, „*To je samadhi*” - što su sve gluposti, zato što ste o tome samo čitali u nekoj knjizi i niste to doživjeli sami. Postoji ogromna razlika između riječi i same stvari. Riječ nije sama stvar; riječ *vrata* nisu vrata. Meditirati znači pročistiti um od njegove egocentrične aktivnosti. Ako ste u meditaciji dotle dospjeli, otkrit ćete tišinu, potpunu prazninu. Um je nezagađen društvom; više nije predmet nikakvog utjecaja, pritiska nikakve žudnje. Potpuno je sam, i pošto je sam, netaknut; nevin je. Zato postoji mogućnost da se javi ono što je bezvremeno, vječno. Ovaj cijeli proces je meditacija.

29. Prosinac

Velikodušnost srca je početak meditacije
Govorit ćemo o nečemu za što je potreban um koji
može prodrijeti vrlo duboko. Moramo početi vrlo blizu
zato što ne možemo otići vrlo daleko ako ne znamo
kako početi vrlo blizu, ako ne znamo kako učiniti prvi
korak. Cvjetanje meditacije je dobrota, a velikodušnost
srca je početak meditacije. Razgovarali smo o mnogim
stvarima koje se tiču života, autoriteta, ambicije, straha,
pohlepe, zavisti, smrti, vremena; razgovarali smo o
mnogim stvarima. Ako ste promatrali, ako ste ušli u
to, ako ste ispravno slušali, sve su to temelji uma koji
je sposoban za meditaciju. Ne možete meditirati ako
ste ambiciozni - možete se samo poigravati s idejom
meditacije. Ako je vaš um vođen autoritetom, vezan
tradicijom, prihvatanjem, slijeđenjem, nikad nećete
znati što znači meditirati na ovu izvanrednu ljepotu....
Upravo potraga za samoispunjenjem kroz vrijeme
sprječava velikodušnost. A velikodušan um vam
je potreban - ne samo prostrani um, um koji je pun
prostora, već i srce koje daje bez razmišljanja, bez
motiva, i koje za uzvrat ne traži nikakvu nagradu. Daje
koliko god malo ili puno pojedinac imao - potrebna
je ta kvaliteta spontane susretljivosti, bez ikakve
blokiranoosti, bez zadržke. Bez velikodušnosti i dobrote
ne može biti meditacije - što znači biti slobodan od
ponosa, nikad se ne uspinjati ljestvicom uspjeha, ne
znati što znači biti slavan; a to znači umrijeti za bilo što
postignuto, svakog trena u danu. Dobrota može rasti i
cvjetati samo na takvom plodnom tlu. A meditacija je
cvjetanje dobrote.

30. Prosinac

Meditacija je neophodna za život

Razumijevanje ovog cijelog problema utjecaja,
utjecaja iskustva, utjecaja znanja, unutrašnjih i vanjskih

motiva - otkriti što je istinito a što lažno i vidjeti istinu u takozvanom lažnom - sve to zahtijeva veliki uvid, duboko unutarnje shvaćanje stvari onakvih kakve jesu, nije li tako? Cijeli taj proces je, dakako, put meditacije. Meditacija je neophodna u životu, u našoj svakodnevnoj egzistenciji, kao što je neophodna i ljepota. Opažanje ljepote je ključno, ključna je osjetljivost na stvari, na ružno kao i na lijepo - vidjeti prelijepo drvo, prekrasno večernje nebo, vidjeti prostrani horizont u kojem se skupljaju oblaci i sunce zalazi. Sve je to potrebno, opažanje ljepote i razumijevanje puta meditacije, zato što je život sve to, kao i vaš odlazak u ured, vaše prepirke, očajanja, neprestano napinjanje, tjeskoba, duboki strahovi, ljubav i izgladnjelost. Dakle razumijevanje ovog potpunog procesa postojanja - utjecaja, žalosti, svakodnevnog pritiska, autoritativnog gledišta, političkih akcija i tako dalje - sve to je život, a proces razumijevanja svega toga, i oslobađanja uma, je meditacija. Ako pojedinac zaista shvati ovaj život onda je meditativni proces uvijek prisutan, uvijek je prisutan proces kontemplacije - ali ne o nečem. Bivanje svjesnim cijelog ovog procesa postojanja, promatranje tog procesa, bestrastan ulazak u njega i bivanje slobodnim od njega, jest meditacija.

31. Prosinac